UZUN YÜRÜYÜŞ

AYLIK
SİYASİ
DERGİ
SAYI:34
400.000 TL.
OCAK'99

ISSN: 1301-9163

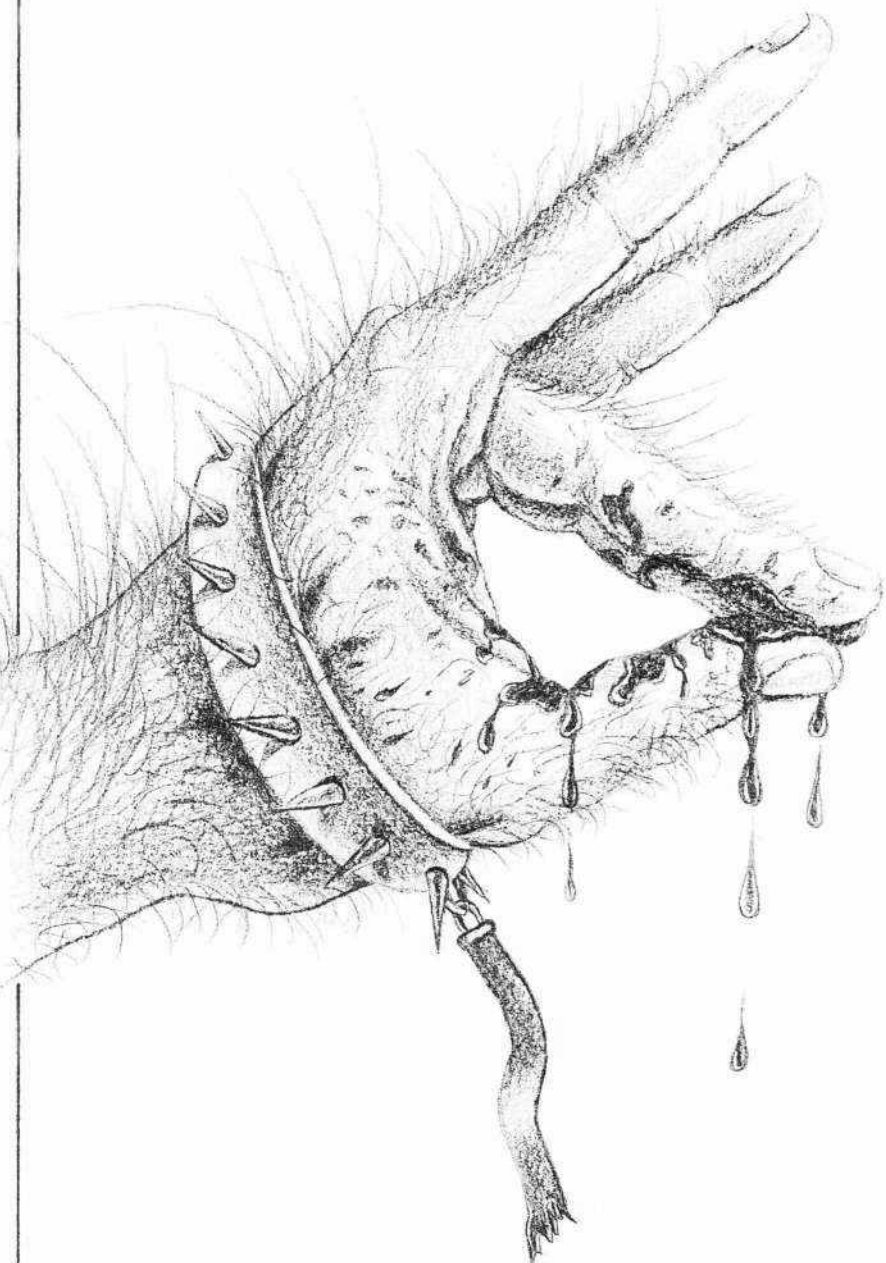

Merhaba,

Bütün olumluluk ve olumsuzluklarıyla bir yılı daha geride bırakırken umutlarımız daha da güçlenmiş ve tazelenmiş olarak yeni bir yılda daha sizlere merhaba demenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Yeni yılın da heyecanı ve umuduyla söylersek; dergimizin her sayısını uzun yürüyüşümüzde **bir adım** olarak güncemize kaydedip '99'un ilk ayında **34. adımımızı** atmış oluyoruz bu sayımızla. Üzerine bastığımız bu topraklarda yaşam ve mücadele hepimizden güçlü adımlar atmamızı; yapıcı ve yaratıcı, birleştirici ve harekete geçirici tarzda yürümemizi; teorik birikim ve yeteneklerimizi ileriye taşıyarak politik niteliğe kavuşturmayı ve de sistem karşısında alternatifler üreterek kolektif çalışma koşullarını geliştirmeyi emrediyor. İşe ve üretime koyulan, toplumsal pratiğin ihtiyaçlarını dikkate alan, geçmiş deneyim ve birikimlerin dersleri ışığında yolu yürüyenlere, tarih ve yaşam zengin dersler ve geniş olanaklar da sunuyor. Bu topraklarda devrimci bir yönde yeteri kadar ve gerektiği biçimde davranıldığında yürüyüşümüzde aşamayacağımız engel, yenemeyeceğimiz güçlük yoktur.

Geçen sayımız DGM kararıyla toplatıldı. "*Devrimci tarzda ısrar gerekli*", "*Acil iki görev*" yazılarından dolayı. Malum gerekçeler... bunlara değinmeyeceğiz. Toplatma, kapatma, ceza verme; baskınlar, gözaltılar ve cezaevlerine doldurma... Bütün bunlar düzenin tahammülsüzlüğü değil, karekterinin ilk sıralarında gizli- açık olarak yer almaktadır.

Dergimiz ***Uzun Yürüyüş***'ü geliştirmenin, yetkinleştirmenin önündeki engellerden biri de –görüşümüzce– dağıtım sorunudur. Dağıtım sorununu ciddiye almayan, çözemeyen dağıtım ağını yeterince oluşturamamış dergimizden yeni ürünler , üretimler beklemek gerçekçi bir tutum değildir. Bu sorunu asgari ölçüde çözebilmenin olanaklarını yaratmak ve yaratılan olanakları geliştirmeye yönelik somut adımlar atmalı, desteğimizi sunmalıyız. Tüm alanlardaki (ideolojik, siyasal, kültür, sanat vb.) mücadelenin hizmetine girmeyi hedefliyorsak her okuycumuz imkanları ve gücü ölçüsünde bu soruna el atmalı ve gayret gösterilmelidir.

Yurtdışında dağıtım konusunda görev değişikliği oldu. Şimdiye kadar Almanya'da dergimizi dağıtan Nuri Aslan ile Avusturyada dağıtım işini üstlenen H. Karabulut arkadaşlara bize sundukları ve esirgemedikleri emeklerinden... çabalarından dolayı teşekkür ederken bundan sonra da katkılarını sunmalarını temmenni ederiz. Görevi devralan arkadaşlarımıza da başarılar diliyoruz.

Yeni yıl vesilesiyle; umudumuzun, yayın çalışmalarımızın güçlendirilmesi doğrultusunda bize yazan bütün okurlarımıza, yazarlarımıza, dostlarımıza teşekkür ediyor; yeni yıllarını kutluyoruz.

Bu sayımızda **Yüz Fikir** bölümünün yokluğu şaşırtmamalı sizleri. **Yüz Fikir** kürsüsü dergimizin önemli ve ayırtedici bir özelliğidir. Bu sayının eksik kısmını ortaya koyma bakımından parmak basıp eksiğimizi kabullendiğimizi belirtelim. Yüz fikir kürsüsünü nesnel koşullardan kopmadan, devrimci tarz ve zeminden uzaklaşmadan canlı, verimli geliştirici tartışmalarla kolektif üretimlere taşıma anlayışını önde tutarak yeni üretimlerle zenginleştirelim.

Yeni yılımız kutlu olsun.

Bir sonraki sayıda buluşmak üzere...

Bir önceki sayımızda belirtmeyi unuttuğumuz kapaktaki çizim Selçuk Demirel'e aittir. Kendisinden özür diliyoruz. Bu sayıdaki resimleri arşivimizden aldık

UZUN YÜRÜYÜŞ

OCAK 1999 **SAYI: 34** (Ayda bir çıkar)
Fiyatı: 400.000 TL(KDV Dahildir)

İÇİNDEKİLER

DEVRİMCİ İRADEYİ KUŞANARAK 2
'98'i geride bırakırken..../ CAN CEMAL..... 4
Özgürlük, ateşin hünerli ellerinde/ OZAN VELİ..... 7
Emperyalist haydutların Ortadoğu./ ZEYNEL EKİM.... 11
Çalışmada devrimci tarz (1) / UMUT ŞENGÜL..... 13
Gündem, zorunluluk, ... /ERDAL KIR-FERHAT DAĞ 18
Tarihsel görev; iki yönlüdür /KEMAL KALANLI..... 23
Birlik, bir devrimcilik özelliğidir/MEHMET YEŞİLTEPE 25
Biz biz ve rojbaş/SERDAR ÇAKMAK..... 28
İslami hareket gerçeği / TEMEL-YÜCEL DEMİRER.... 29
Eylem birlikleri harlanırken / ÇETİN YILDIRIM..... 33
Ataerkil egemenlik.....(3) / ZELAL ZEL..... 36
Anadolu (4) / SEVGİ YILMAZ..... 38
Tarihsel materyalizme göre.../ALİ ŞAHİN-M. TANIŞ 40
Dersinizi aldınız mı / CENGİZ GÜNDOĞDU..... 45
Kemalizm (7) / OTURAN ADAM..... 46
Malların macerası/ MUZAFFER ORUÇOĞLU..... 56
"Bilge evre" üzerine (2) / OZAN VELİ..... 57
Burjuva devletinin bitişi mi?/ MUSTAFA ÖZ..... 62
İlkelliğin bilgeliği (5)/ ZEYNEL EKİM-KALMAN ARİN. 64
Kendini okutturan kitaplar/Tanıtım/ ŞİRİN IŞILCAN.... 67
Mektuplar..... 69

TOHUM BASIM YAYIN, GÖSTERİ VE ORGANİZASYON LTD. ŞTİ. ADINA
Sahibi ve Yazışleri Müdürü CELAL TOKAÇ
Adres: İstiklal cad. Turnacıbaşı Sok. Çeşme Han No:21/3 Beyoğlu / İSTANBUL
TEL: 245 54 24 FAX: 245 43 70
Dizgi : Tohum Basım-Yayın
Baskı: Yön Matbaacılık

Almanya İrtibat Adresi
Nuri Aslan, Florstadtér Str. 16
60385 Frankfurt am Main-ALMANYA
TEL: 0049 69 46999206
Avusturya İrtibat Adresi
B. Kahraman, Enns gasse 2133
1020
Wien-AVUSTURYA

ABONE KOŞULLARI:

Bir yıllık		Altı aylık	
Yurtiçi:	5.000.000 TL	Yurtiçi:	2.500.000 TL
Yurdışı:	100 DM	Yurtdışı:	50 DM

Banka Hesabı: Hayati GÜNGÖREN T. İş Bankası
TL Hesabı/ Galatasaray Subesi: 736293
Pound(Ingiltere) Hesabı/Beyoğlu Şub. : 3179665
Mark(Almanya) Hesabı/ Beyoğlu Şub. : 3179670
VAKIFBANK/Şilin Hesabı/BeyoğluŞub(026):4025512

Devrimci iradeyi kuşanarak kolektif çalışmada yoğunlaşmalıyız

Sınıflar mücadelesinin karmaşık bir süreç ve çeşitli etkenlerle çevrelenmiş olması; düz bir seyir halinde değil de inişli-çıkışlı bir seyir halinde ilerliyor olması; kısa sürede sonuç alıcı bir yolda değil de uzun sürece yayılan ilerleme içinde sonuç alabilir bir gerçeklik ile karşı karşıya olması, devrimci mücadelede daha azimli ve sebatkâr olmamızı zorunlu kılmaktadır.

Zorunluluklar kendi içinde olanakları barındırır ve taşırlar. Devrimci irademiz ve örgütlü çabamızla bu olanakların ortaya çıkarılmalarına öncülük etmek olması gerekendir. Ama salt bilinçle, iradeyle yürümek ve yüklenmek bizi doğru sonuçlara da götürmez. Devrimci iradenin önemini abartmak da küçümsemek de yanlıştır.

İnsanlık tarihinin, zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına doğru ilerleyişi, geriye dönüş ve yenilgiler içinde devam ediyor olması, işçi sınıfı ve emekçi yığınlarının ve öncüsünün işini zorlaştırdığı gibi sınıflar mücadelesi önüne katmerlenerek çoğalan engellerle yüzyüze getirmiştir. Bu engellere karşı kısa sürede sonuç alamayan ezilen halk yığınlarının mücadelesi ve proleter devrim hareketinin görece zayıflığı bir çok sol grup ve bireyler üzerinde ideolojik kuşanmışlığın zayıf olmasından da kaynaklı karamsar, umutsuz hava basıncının artmasına yol açmıştır.

Sınıflar mücadelesinde, sisteme karşı mücadele yürüten ve sistemi eleştirenler, karşı duruş göstermeye çalışanlar estirilen karamsar hava basıncına direniş gösteremeyerek sosyalist öğretiden ve hattan uzaklaşan yaygın eğilimin kendini çeşitli biçimlerde nasıl tezahür etttiğine tanıklık ediyoruz/etmekteyiz.

Her yenilgi ve dağılma döneminden sonra esen sağ süzgarlara yelken açan bir çok grup ve akım, sosyalist öğretide devrimci olanın, binlerce yıllık insanlık tarihinin sonucu ve defalarca kanıtlanmış olan temel yasaların varlığını görmezden gelerek, teoriyi geliştirme adı altında devrimci stili de bozma bulandırma içindedirler. Bunlar yaşamı anlamayan, anlamak istemeyenlerdir. Yaşam ve pratikle ilişkileri koptuğundan hazır formül ve ezberlenmiş düşüncelerle hareket ederler. Pratiği ve teoriyi birlik içinde görmedikleri için teorinin ancak tarihsel-toplumsal pratik tarafından ve büyük mücadelelerle zenginleşeceğini kavrayamazlar. Niyet ne olursa olsun, egemen sistemin yarattığı düzleme kayan kesim ve kimseler, eninde sonunda çömezi haline geldikleri ve perspektifleri temelinde üretimine koyuldukları bilinç ve zihinsel üretimlerini esen bu sağ rüzgarın etkilerinden, manevralarından kendilerini kurtaramadıkça, proleter devrim sürecine hizmet edemezler.

Bu durum bazı görevleri daha da öne çıkarmaktadır. Özellikle ideolojik mücadelenin önemini artmıştır. İdeolojik mücadelenin kendi özgü niteliklerinden dolayı toplumun düşünsel yaşamında her zaman ve her an belirleyici rol oynamıştır. Bugün emperyalistler ve onların borazanları dünyanın her yanında "Marksizm öldü" diye bağırıyorlar. Oysa ki, ölenin ve bitmekte olanın

kendileri ve sistemlerinin olduğunu yaşam döne döne ortaya koymaktadır.

Proleter devrim sürecinin hizmetinde yürüyüşe devam ederken, ne geçmişe olduğu gibi çakılıp kalmak ne de gerçeğin kendisini çarpıtarak egemen sistemin kabul edebileceği bir revizyon için sosyalist öğretiyi terke yönelmek gerekir. Her ikisi de yanlıştır. Birincisi, devrim mücadelesine zarar vermiş olsa da devrimci konumu ve duruşu itibarıyla yeri halkın yanıdır. İkincisi ise, tehlikeli ve çürütücü olmasıdır. Genellikle halktan ve devrimden uzaklaşmaya neden olabilecek bir özelliğe sahiptir. İdeolojik olarak her iki yöntem ve sapmayı redetmek gerekiyor. Şunu unutmamalıyız ki, bugün dünyada revizyonizm ve devrimci stili terke varan eğilimler, devrim saflarında esas tehlike olmaya devam ediyor.

Kendine özgü kıvrımları içinde gerçek tutumlarını gizlemek amacıyla kötü fikirleri iyi bir biçimde pazarlamak ile iyi fikirleri iyi bir biçimde dile getirmek arasındaki farkı silikleştirmeden biçime değil, öze önem vermeli; öz ile biçim arasındaki uygunluğu sağlamalıyız.

Düşüncelerimizi ve hayata dair önermelerimizi ortaya koyarken toplumsal pratiğin ihtiyaçlarını gözeterek hareket etmeliyiz. Çünkü düşüncelerimiz belli tarihi kategorilerin ve sınıf hareketlerinin yansımalarıdır. Eninde sonunda bağlı bulundukları hizmet ettikleri bir sınıf vardır. Gerek hareket biçimiyle gerekse yaşam felsefesiyle insanlığın kendini yeniden üreterek, geçmişi geleceğe bağlarken, değişen ve dönüştüren, sosyal ilişkiler içinde üreten bir varlık olma özelliğine sahiptirler. Bu tarihsel süreç içinde ister bilincinde olsun isterse bilincinde olmasın, herkesin oynadığı bir rol vardır. Bu mücadele seyri içinde güçleriyle kazanacak olanlar için, rollerinin bilincine varmaları, sınıf hareketi içinde tarihin zorunlu yasalarını tamamlayan bir özgürlüğe kavuşmaları gereklidir.

Sosyalist öğreti ve toplumsal gerçekliği ele almada izlememiz gereken yol, gerçekliğin doğru bir analizini yapmak ve çelişkilerin çözümünü verecek temel noktaları tespit etmek, proleter devrim yolunda ilerleyerek öğretiyi zenginleştirmektir. Öğretiyi doğru kavramak, sınıf bilinci için temel bir öneme sahiptir. Öğretiyi zenginleştirmek, onu somutla birleştirebilme yetisine sahip olabilme, somutu genel soyutlamalara yükseltebilmekle mümkün olur. Devrimci bilinç amaca yönelik çalışma etkinliğini düşünsel yanını oluşturur. Bilinçli olmak sadece varolanı anlayabilmek değil önemli olan sürecin tem l yönelişini kavrayarak geleceği görebilmektir.

Dünyanın devrimci değişimi ve yeni yaşamı kurma mücadelesinde yürüdüğümüz yol uzun ve engellerle doludur. Bu engelleri aşmada tarihsel deneyim ve devrimci birikimlerin rehberliğinde yürüşümüzü sürdürmeliyiz.

98'i geride bırakırken

Can CEMAL

ESKİNİN ESKİYEN UYUŞUKLUĞUNA VURUP, DÜNYAYI SARAN YENİ BİR DALGA YARATALIM!

Kentlerin süslenmiş lüks caddelerinin arka yüzünde, bu ülkenin ve potinler altındaki yasaklı kentlerin gerçeği duruyor. Sersefil, aç ve yorgun. Binlercesi işten atılmış işçilerin, hüzünlü gelecek düşleri dahi yasaklanmış varoşlarında kentlerin. İşsizlerin memelileri ve doğurğanları, köprü altında, yol kavşaklarında etini pazarlıyor, aç ve vahşi yüzlü müşterilerine. Memurların, soyguna, rüşvete, hırsızlığa adı bulaşmayan onurlu yüzlüleri, bir sendika hakkı için sokaklarda sille tokat koşturulup coplanıyorlar. Emekli olanları, gözaltında elektiriğe dayanamayıp ölüyor. Sonra cesetleri lanetlenip, "öldürmeyipte besleyecek miydik?" felsefince susturuluyor bütün çığlıklar. Köylüler; dünyanın öte yüzündeki Clinton'ın uçkuruna güler de, taban fiatını, köyüne gelen asker ölülerine akıl erdiremeden, 'allaha şükür' edip gider. Bir de evinin kapısına silahlı asilerin dayandığı köylüler var. Onlar, siyaseti usuldan içlemeye başlamıştır bile. Kimi o safta, kimi karşı safa meyillidir gönlünce.

Dilencileri çoğalmış bir memleketin, arzı-endam eylemiş demektir sükuneti. Kıran kırana barlar kurulur yan yana. Sanki tüm acıların günahı orada. Ve yığın yığın gelir emekçiler buraya. Şimdilerde çok da moda, buralarda devrimci olmak. Oysa kentlerin kalbi gecekondularda.

Öğrenciler doğranıyor kol kadar satırlarla. Sonra haberlerde aynen şöyle geçiyor. "*Satırlarla sol görüşlü öğrencilere saldıran altı ülkücünün okul çevresinde olduğu yönünde duyum alan polis, geniş çaplı bir arama ve operasyon yaptı.*" Ve bir iki operasyon ayrıntısından sonra şöyle noktalanıyor haber. "*Polis yaptığı aramada olaylara karışan sol görüşlü altı öğrenciyi göz altına aldı*" Işte memleketin hali. Doğrananlar solcu, gözaltına alınanlar solcu.

Bu memlekette yerimizi ve halimizi görmek istiyorsak Cumartesi annelerinin haline bakmamız yeter. Çok söz söylemeye gerek yok ama, bunca uyuşukluğun olduğu yerde, bunca duyarsızlığın olduğu, bunca ölümcül suskunluğun olduğu bir yerde susmak iki yüzlülük ve korkaklık olur. İnsanlığı kaybetmek olur.

İç ülkenin yüzünü hiç deşmesek, hiç ona yönelik konuşmasak mı? derim. Bu acılarla 'dinamit kuyusu'na mı çevirsek yüreğimizi. Botan kadar ateşli mi olsun dilimiz. Dersim kadar tarihsel mi? Ya da Serhat kadar uçsuz ve yıldızca mı olsun? Yangın yeridir o diyarlar hâlâ. Seceresi kurşunlanmış, kül kaplanmış yeşili. Ölüm taze bir güncedir ve yaş sınırı yoktur orada ölmek için; ne de cinsiyet ayrımı.

Bütün bu acılar, bu coğrafyanın kardeş halklarına ait. Ölenlerin, öldürenlerin dişlilerine yani.

Egemenler açısından karmaşık ve zor geçen bir yıl olduysa da 98, yerleşik güçlerin saltanatının sereserpe yaygınca devam ettiği herkesin malumu. Öylesine kökleşmiş ki sistemin ikiyüzlülüğü ve aykırılıkları; yüzüne tükürsen banamısın demez ve pişkin pişkin sırıtmaya devam eder. Saltanatlar, tüm çirkinlikleri yan yana getirmiş, kol kola girdirmiş.

Asanlar, sokak ortasında kurşunlayanlar, kaybedenler, yakanlar, sürgün edenler, göz altılarda tecavüz edenler, çalanlar, soysuzlar, soyguncular, yalancılar, ikiyüzlüler, resmi zor'u kullanan çeteler, yerel zoru oluşturan çeteler, patronlar, bürokratlar, gericiler hepsi kol kola bu saltanatın içinde. Hepsi sırtını, büyük efendilerine dayamış, CIA'nın yerli memurları, IMF'nin reçete uygulayıcıları, Clinton'un emir erleri. Sonra hep bir ağızdan, "vatan elden gidiyor" çığırtkanlığıyla milyonlarca emekçiyi kandırmasını becerebiliyorlar hâlâ, Bravoo!

Bu 'vatan' dedikleri coğrafyada, adından başka satmadıkları bir şeyi bırakmadıkları halde, en iyi "vatanseverliği" onların yaptığına inanmak, herhalde bir akıl yoksunluğunun ürünü olsa gerek. İnsani olandan bahsetmek zor.

GELİŞMELER KİMDEN YANA?

Toplumlar tarihi bir yaşını daha geride bırakacak. Uygarlıklarını, ilkelliklerini, modern gelişimlerini devindiren üretim araçlarının gelişmesi, bu tarihi belli noktalarda nitelemelerle anacak. Zamanın niceliklerı, kendi içinde bir dizi nitel alt gelişmeyi de oluşturmuş olacak. Örneğin TC devlet sınırları dahilinde, 12 Mart-12 Eylül gibi dönüm noktaları, toplumsal tarihin özgün ve nıcel gelişmeleri arasındaki kimi belirgin evrelerini oluşturur.

Bunun gibi devrimci gelişmelerin tarihsel açıdan oluşturduğu önemli kesitler olmuştur. İşte 68 diye adlanan süreçler, yine on yıl sonrasının geldiği evreler, 84 çıkışının silinmeyecek düzeyde oluşturduğu bellekler sözkonusu.

80 sonrası kesintisizlik içinde devam eden askeri-faşist uygulamaların, "sivilleşmiş" görüngüleri, öz itibarıyla bu tarihsel kesitin ana aksanını koruyagelmiştir. Her yıl, geride kalanı aratır düzeyde şiddet ve zorbalıkla şekillenmiştir. Bu dünya ekonomisinin genel işlerlik ve bağımlılık ilişkilerinin zorunlu

bir gereği idi ve 84'ten sonraki devrimci ulusal gelişme; militarizmin karşıt konumlanışını ve yerleşimini "meşru" gösteren araçlar olarak alınmaya çalışıldıysa da, gerçekte; sistemli olanın devamından başka bir şey değildi bu yerleşim.

Bir asrın ve onun onda birlik ondalığının son yılına girerken, coğrafyamızda ve genel dünya konjöktüründe, asrın karakterini ters yüz eden bir gelişmeye ulaşılamamış, emperyalizmin ve proleter devrimleri çağının sıcaklığı; kimi duraksama gerileme evreleriyle birlikte yeniden canlanma imareleriyle varlığını devam ettirmiştir.

İdeolojik açıdan muharebe kıyasıya sürerken, enternasyonal proletaryanın kendi savunu cephelerini yeterince muhafaza edemediği, sosyalist iktidarların varlığını ileri taşıyacak evrimlere ulaşamadan yıkılışını tecrübe edecek nitelikleri yakalayamadığı söylenebilir. Ama bunun kaçınılmaz olarak bir 'son'u işaret ettiği söylenemez. Bunu söylemeye çalışan dünya finans-kapital çevreleri de, iktisadi-politik gerçekler tarafından yalanlanmaktadırlar. Marksizm hâlâ tüm dünya işçi sınıfının bilimi olmaya devam ediyor ve bu, yaşamın kendisince döne döne kalıcı temellerle kanıtlanıyor. Bu aynı zamanda bilimsel bilgi ve gelişmenin de temelidir.

Üzerinde yaşadığımız coğrafyanın devrimci deneyimleri, genel devrimci deneyimlerin küçük bir kesitini içeriyor olsa da, özgün sorunları irdeleme ve açımlama açısından önemli veriler sunmaktadır. Devrimci çalışmalar, siyasi üretim, felsefi edinim, kültürel-etik donanım, hayata müdahale ve örgütlenme, yaşam tarzı ve yönetim modellerinin çözümlenmesinde temel öğretiler sunmaktadır.

68 devrimci kalkışma hareketinin 70'in başlarında şiddetle bastırılması ve kısmi bir kesintinin kendi içinde kendi dinamiklerine hükmederek yenilenmesi ve 80'lere gelindiğinde toplumsal bir dalgalanmaya dönüşmesi ve bunun da şiddetle bastırılması ve bundan hareketle sonrasının çözümlemelerine ulaşmanın önemli imarelerini de taşımıştır.

Bu süreçler, radikal sol'un kendi sorunlarını kavraması için önemli veriler sunarken, genel dünya konjektöründeki ideolojik saldırılar ve içteki liberal aydın ve burjuva revizyonunun gelişmesi; Marksist sol'un sorunları estetize eden inceliklere ve duyarlılıklara ulaşmasını zorlaştırıyor; karşı etkilerle bu gelişmeyi sakatlıyordu. Sürecin kapsamlı sorunlarını kavrayarak, genel ve kapsamlı ideolojik saldırıların karşısında durma eyleminde en önemli zaaflardan biri, **ortak değerler etrafında kenetlenememek, birlik ve dayanışma savlarını güçlendirememek** ve giderek parçalanmaları daha da kolay işler hale getirmiş olmanın önüne geçememek olmuştur.

Gerekli ve geçerli örgütlenme biçim ve araçlarının, canlı, çekici modeller haline gelmesi; alternatif yönetim modellerinin oluşturulması yönünde yeteri bir çalışma ve yoğunlaşma içerisine girilemedi. Bunlar, kitleleri harekete geçirici hedefler etrafında birleştirmenin araçlarıydı ve açık çekim merkezleri oluşturmadıkça da yığınları harekete geçirmek zordu ve bunda yeteri bir ivme sağlanamadı.

70'li yılların sonlarında var olan uluslararası saflaşmalar; sol-sosyalistler ve Marksistler açısından da çeşitli versiyonlar doğuruyordu. Bu durum, özgül her alana da yansıyordu. AEP, ÇKP ve SBKP'nin kutup başı olduğu bu saflaşmada Marksizmin yorumlanış biçimleri ve onun revizyonuna dayanan sapmaların doğurduğu karşıtlık ve karışıklıklar

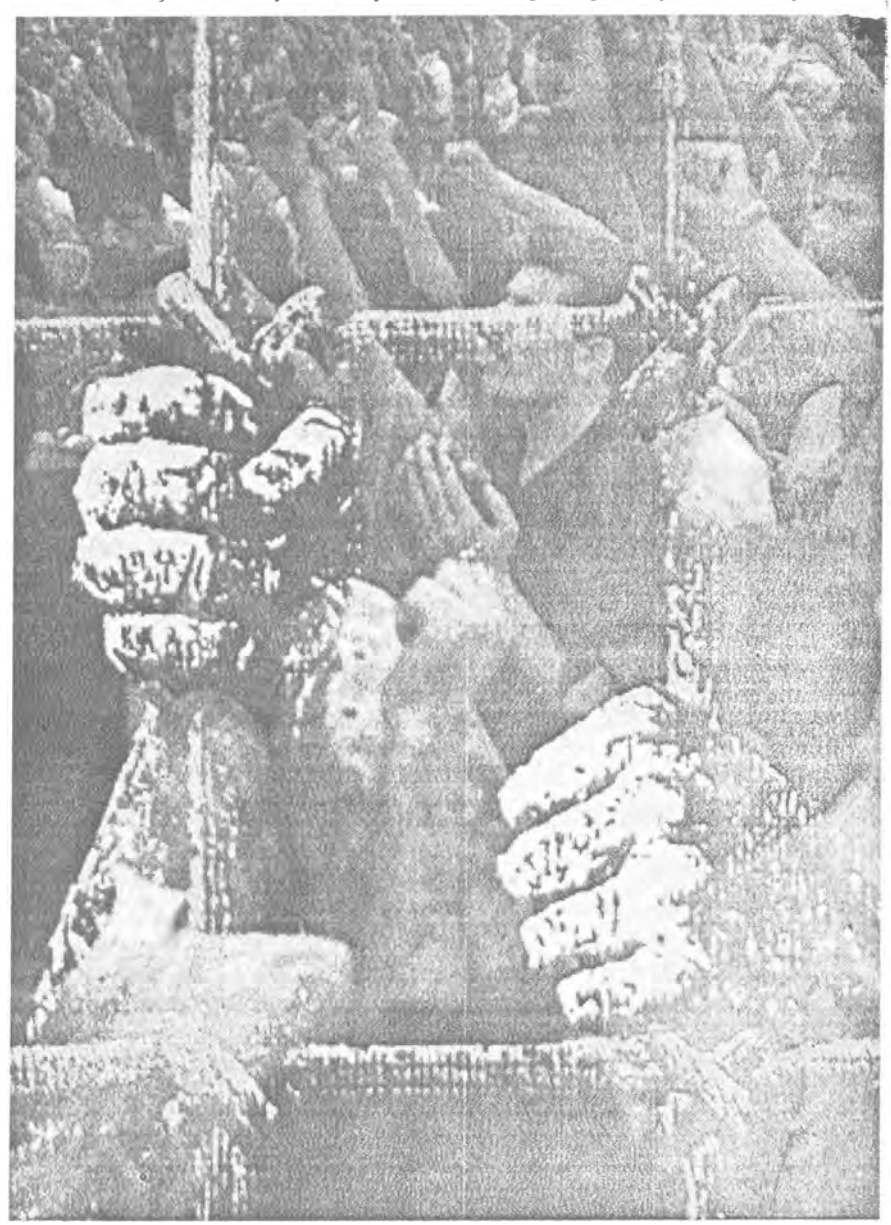

çoğu kere, özgün iktisadi-siyasi tahlilleri bir yana bırakarak, ya da bunları çok üstün körü değerlendirmelerle ele alarak, esasta uluslararası polemikler düzleminde kalınmış, teorinin akademik ele alınışı biçiminin ötesinde çok az iş yapılmıştır.

80 askeri-faşist çıkarmasıyla duraksayan akademik tartışmalar, kutupları kristalize etme işlevi de gördü. Liberal ve reformist cepheler ayrıştı ve daha bir belirginleşti. Radikal devrimci gelişmeler tökezledi ve zamanla yavaş yavaş canlandı ama, işin somut ihtiyaçlarının kavranmasında çok belirgin adımlar atılamadı. Kendisinden kaynaklı sorunları aşmada yetersiz kaldı.

90'lı yılların başı, devrimci dalgalanmaların Kürdistan ve Türkiye'de kıyıyı dövmeye başlamasıyla anıldı. Bu dalgaların işçileri ve iş aksanı yeterli niteliklere ulaşamadı ve dalgaları yönetme eyleminde 'bitmeyen' sorunlar, kapsamlı yeni sorunlar doğuruyordu. Eylülün tırpanlayarak gelen faşizan saldırganlığı, devrimci insan niteliğini vurmada önemli 'başarılar' sağladı. Bir çok komünist-devrimci-ilerici aydın katledildi, zindanlara atıldı ve yoğun baskılara maruz bırakıldılar. Bu saldırı furyası, devrimci saflarda –önderlik mercilerinde– ciddi dökülmeleri de beraberinde getirdi. Ve bu kısa sürede telafi edilecek gibi de değildi.

90'larla birlikte yaşanan 'birlik' ayrılık serüvenlerinde bu yan önemli bir faktör oluşturuyordu. Ulusal devrimci mücadelenin özgünlüğü dışında, kendi önderliğini biçimlendirerek, tarihe damgasını vuran bir kalkışmayı gerçekleştiremedi.

Bu noktada eksik ve yetersiz olan yanlar üzerine yoğunlaşmalar sağlanamadı. Dış saldırılara karşı bir iç savunma güdüsü gelişti ve içe kapanma başladı. Bu durum iç sarsıntıları gidermenin ötesinde, sıkıştırılan sorunlar patlamalara ve parçalanmalara neden oldu. Burada önemle belirtmek gerekir ki, siyasi-ideolojik saflaşma ve ayrışmalar belli nitelikleri içermelidir. Olgunlaşmış ve bir aradanlığı –kesin karşıtlıklarla– mümkün olmayan ayrışımlardan ziyade, ayrım noktalarını dahi yeterince saptayamayan, öte yanda; uygun olmayan çeşitli yöntemleri de devrimci kisveler altında sunma durumlarının yaşanmış/yaşanıyor olması, yüksek bir niteliğin değil; yetersizliğin, zayıflığın ve geriliğin göstergesidir.

Tarihsel gelişmeler, gerek evrimsel, gerekse de devrimsel yanıyla proleteryanın bilimsel gerçekliliğini, kuramsal zenginliğini ve doğruluğunu tanıtlamaktadır. Fakat bu, iktidarın kendiliğinden proleteryaya geçeceği ya da proletaryanın iktidarı olmadan, bunun için bir savaşıma kalkışmadan tamamen evrimsel gelişmelerle ve kapitalizmin sınırlarında kalarak kurtulacağına kanıt değildir. Bu nedenle, devrimin öncülüğü sorunu, önümüzdeki yılların –ve yeni asrın– temel sorunları arasında yer almaya devam edecektir.

Gelişmeleri doğru ve yerinde izlemek, onları anlamak, düşünleri değişen koşullara uyarlamak, maddi gerçekliğe cevap vermek önemli olacaktır.

"*Eğer her şey gelişirse, bu, düşüncenin en genel kavramları ve kategorileri için de geçerli değil midir? Eğer değilse, bu demektir ki, düşünme, varlıkla ilişki içinde değildir. Eğer öyle ise, bu demektir ki bilgilenmenin, nesnel önem taşıyan bir diyalektiği vardır*" (Lenin, aktaran Rakitov)

Bilgi bilim alanında düşüncenin nesnelliği sorununu irdelemek zorundayız. Küçük tepeciklerin gölgesinden kurtulmalı, düşünceyi yaşamın dili haline getirmeliyiz. Söz ve eylemde tutarlılık oluşturamadan, hiç bir gediği aşmanın mümkün olmadığını biliyoruz.

Uzun Yürüyüş'ün yolu, kendi siyasal analizleriyle birlikte ortak değerler etrafında kenetlenmiş bir bilinç hamuruyla örülmelidir. İnsana önem veren, onun devrimcileştirmeyi devrimin ilk adımı olarak gören, devrimci insanın proje ve üretim insanı olduğundan hareketle edilgin, duyarsız, uyuşuk şekillenmeleri yaylım ateşine tutma becerileri kuşanmayı hedeflemelidir. Devrimci mücadelenin tüm biçimleri arasında ortak değerleri öne çıkarmasını, düşünsel olarak bunların kavranması ve yorumlanmasını hedefleyen projeler dahilinde kapsamlı üretimlerde bulunabilmelidir.

Yaşanılan tarihsel tecrübeleri özümsemek, geçmişin hatalarını tekrar etmemekle ölçülebilinir. Bu konuda hâlâ önemli tekrarlar yaşadığımız da rededilemez. Halkın karşısına şatafatlı vaatlerle değil, olması gerekenler ve olabileceklerin nesnel çözümlemeleriyle çıkılmalıdır. Yeni toplumsal projeler, öngörülen biçimlerin en basitinden ve en uygulanabilir olanından başlanarak yaşama geçirilmelidir. Somut sunularda bulunmadan ve yığınların tercihini ortaya çıkarmadan yapılacak her yürüyüş, ancak ardılların olmadığı bir yürüyüş olacaktır.

Bir tür telaş ve panik içindeki aceleciliğe düşmemek, ama uyuşuk ve kendiliğinden olana karşı da amansız olmak gerekmektedir. Kültürel etik bir kalkışma, bir yenilenme, bir güç toplama eylemine girmeden, politik yürüyüşü nitelikli ve başarılı kılmak oldukça zordur.

Uzun Yürüyüş'ün üç yıllık deneyimi ve çeşitli eleştirilerle kendisini yenileme, yetkinleştirme gayreti, teoriyi önemseme ve çeşitli devrimci duyarlılıkları buluşturabilme uğraşı, yeni bir yekinmede kültürel-politik deneyim hazinesine önemli katkılar sunmuştur. Sosyalist yayıncılığın çekiciliğini yitirdiği ya da iyiden iyiye azaldığı günümüz koşullarında yeni kimi olumlu biçimlerin ortaya çıkmasına bir nevi katkı olmuştur. **Bunlar 'küçük' denilebilecek başarılardır ama, kimi büyük başarıların da yolunu açmaya adaydır.** Çünkü, bütün bunlar, kültürel-politik devrimci gelişmelerin yansımasıdır.

Henüz yolun başındayız ve öğrenilecek, çözümlenecek çok kapsamlı sorunlarla uğraşmak gerekecek. En başta, devrimci ve sosyalist güçlerin kendi deneyimlerini bütünleştirmeleri ve ortaya yıkılması, alalanması, heder edilmesi zor olan karşı değerler yaratmaları gerekmektedir. **Devrimin fayı üzerindeki her kıbırdanış, her adım, her çba bir katkıdır ve bunların bütünlüğü halkın devrim cephesini oluşturur.** Küçük kaygıları bir yana bırakmadan, bu ortak ve de gerekli değerler oluşturulamaz.

Uzun Yürüyüş'ün daha canlı, akılcı, kalıcı ve de yaşamın nesnelliğine akan, ona yön veren, onda billurlaşıp cisimleşen yeni yekinmelere aracı ve destek olması, varlığını bu doğrultuda anlamlandırması kaçınılmaz olandır. **Eksik ve hataları hep birlikte, kolektif bir dayanışma içinde, eleştiri ve özeleştiri ateşiyle pişirerek düzeltmeli, umudu genelleştirmeli, dostlukları pekiştirmeli, güçlü cepheler oluşturulmalıdır.**

Halkımızın dili olup, onun bilincine, yüreğine, eylemine akmadan; devrimi küçük bir tepeden indirmek hayal olur.

Özgürlük, ateşin hünerli ellerinde

Ozan VELİ

I) AMED'İN GÜLEN YÜZÜ

Amed'in sınır boylarında, serzenişi çocukça bir aşk güzellemesi doğduğunda, kimse yarını bu denli somut çizemiyordu. Ne Abidin'in eli tutuyordu fırçayı, ne de Nazım mutluluk isteyen şiirler döktürüyordu. Küçük bir aşk öyküsü gibi, kendi akranlarının kulak tınılarına takılıp kalıyordu.

Zaman, üç Kayserili'nin yan yana gelip şirket; üç Dersimli'nin yan yana gelip örgüt kurduğu gündedir ve kimsenin umrunda, 48 örgütün 49 olması fazlaca önemli de değildir. O gün doğan çocuklar, şimdi yirmisine elveda derken bir çoğu kendi saflarında, bir çoğu karşı saflarda birbirine kan kusturmakta iken, ateşin sıcak gölgesi dünya kıtalarını aşmaktadır.

Ya Amed! O şimdi gecesini kurşun sesiyle kapatmış kimsesizler mezarlığına. Bebeleri, asker çöplüklerinde parçalarken bedenlerini, karınları aç, gülüşleri donuk, resimsiz tuvallerde armağan kalıyorlar analarına. Tank paletlerini yumruklayan çocukların sesleri, şivesi deşilmiş Kürt küfürleriyle ışıldamakta. Belki öbür yakada kaldığı içindir hüzünleri. Belki, yüreklerinin minnacık çarpıntılarını büyükleriyle dağlara sürdükleri içindi bu hırçın bakışları. Belki, annesi 'yoksun artık' dediğindendir. Belki, dudaklarını güneşe banıp, doyasıya yudumlayamadığı nehirleri kanadığı içindir.

Sokakların bir köşesinde oyun kurmuşlar Amed'in. Gerilla olanlar, her keresinde temizliyor kontr-gerillaları, koruyucuları ve askerleri. Belki, yenilgilere doyduklarındandır artık. Belki, zayıflıklarına ve açlıklarına isyanın bir şeklidir bu yengiler. Belki, parçalanmış ev külfetinin akşama çıkıp gelmesi içindir. Ya da her keresinde yeniden yeniden ölmek istediği içindir bütün bunlar.

Tarihte ilk kez, acı bu kadar kasvetli, ölüm bu kadar korkunç, açlık bu kadar yakıcı, ateş bu kadar sıcak, zafer bu kadar yakın oluyordu Amed'in sokaklarına ve tüm Karduk dağlarına. İlk kez, bunca ölüyü merdiven edip tırmanıyıyordu doruklara. İlk kez, kılamlar çıplak, aşklar sürgün, kıyımlar telaş kuşanıp geliyordu evlerine. İlk kez bu kadar bilinir hale geliyordu kaybolmuşluğu köleliğin. Sürgünler ilk kez, bu denli zulüm kusuyordu. Kahramanlıklar ilk kez, tarihi sınır ötesine taşıma kudretine erişiyordu. İlk kez, ihanet bu denli yılansı ve yıkıcı oluyordu.

Bir de kadınları Karduk'un. Ahh... bir su veren olsa da yangın yeri dile düşse. Ahh... bir ölüm güncesi tutanağı olsa da yazsa. Ahh... öpsem ayaklarını da dindirsem ağıtlardaki acılarının kükreyişini.

Kaç ana, ecel zamanından önce gömütlendi bilinmez. Kaç gelin zamansız doğumlarda katledildi bilinmez. Kaç kızın korkudan tutuldu bakireliği bilinmez. Kaç bebeğin dişleri ak sütünü emerken kilitlendi bilinmez. Bütün bunlar, yani acılar sayarak tükenmez.

Amed'in sınır boylarında başlayan yürüyüş, gün olduki koskaca bir 'baş belası' oluverdi. Günahları ve sevaplarıyla süren yürüyüşün, kan ile sulanmış tarlalar yetiştirmesi boşuna değildi. İlerleyen, duraksayan, gerileyen her hareketin kendi yasasında görece bir uyum, esaslı bir karşıtlık olurmuş. İlerleyen her devir, kendi çekişmelerinde olgunlaşırmış.

Gelinen noktada gelişmelerin hızı, Amed sınırlarına sığmıyor artık. Güçlerin konumlanışı, ittifak ve politik savaşımları uluslararası gündemlerde yer edindi. Amed'in çocukları gözlerinin bir karasını dağ uçlarına, bir diğerini uzak ülkelerin medyasına çevirmiş durumdalar. Akışkan bir uslupla gelişiyor olaylar.

II) AMED'DEN ROMA'YA YOLCULUK

Ulusal özgürlük mücadelesi yeni evrelere ulaşmış bulunuyor. Öncelikle bunun uluslararasılaşma boyutu önemli bir yan. Bu bir çok yönüyle, Kürt realitesini tanıtma, tanıma eylemine hizmet ederken, genel dünya emperyalist sistemin, silahlı başkaldırıları ehlileştirme politikalarının da muhatabı olma durumunda. Bu, özellikle de uluslararası pazarların sorunsuz ve de sınırsız denetimi için gerekli bir ihtiyaç. Ve bu ihtiyaç, hemen her büyük kapitalist ülkenin ve uluslararası finans-kapitalin gündeminde.

Aynı zamanda, uluslararası gerici dalganın, geçmişte hiç bir dönem olmadığından daha çok ortak hareket etme basireti gösterdiği yadsınamaz. Özellikle de geri ülkelerin sistemlerini tehdit eden her gelişmenin, finans-kapital'in kendisine yöneldiği bilinciyle hareket eden emperyalizm, bu gelişmelerin bastırılmasında ortak hareket etmektedirler.

Yöntemsel olarak, her koşulda -sonuna kadar- esas çözümü şiddette gör-

meyebilmektedirler. Şiddetin, zor alt edilebilir etkin bir karşı şiddet doğurduğu gerçeğinden hareketle, başkaldıran güçleri ehlileştirme çabaları içine de girmektedirler. İspanya'da BASK ulusalcıları ETA'ya, İngiltere'de İrlanda ulusalcıları İRA'ya, FKÖ'ye, Irak Kürt gruplarına vb. daha bir çok harekete karşı takınılan tavır, finans-kapitalin, ehlileştirme ve yola getirerek denetime alma politikaları gereğidir.

'Ehlileştirme' her durumda, baş kaldıran hareketin tamamen etkisizleştirilmesi değil, kimi demokratik kazanımları da kabullenerek, ara bir uzlaşmada buluşturma esas ana temayı oluşturmaktadır. Bu biçim bir statüko, genel anlamda emperyalist sermayenin çıkarlarına ters değildir. Herhangi bir alanda emperyalist sermayenin çıkarlarına ters değildir. Her hangi bir alanda, politik oluşumların görece siyasi varlığı ve biçimsel politik bağımsızlığı, köklü bir iktisadi bağımlılığın yanında hiç de kayda değer bir yanı yoktur ve esas olarak emperyalist-sermayeyi olumsuz etkilemez. Aksine, bölgesel dengeleri oluşturmada ve bunları denetimde tutma işinde, oluşan bu küçük siyasi otoriteleri kontrolde tutmak ve yeri geldikçede bunları birbirine karşı kullanmak daha kolaydır.

Karduk'ta süregelen savaş, özellikle de 84'ten sonra hızlı bir yükselişle gelişti. Dünyanın en güçlü ve en düzenli ordularından birine karşı süren savaş, doğal olarak, kendi içinde iniş ve çıkış süreçleri yaşamaya da adaydır.

Kürt sorunu karşısında sistemin egemen yaklaşımı, barbar ırkçı-şoven yok etme politikaları olagelmiştir. Kafası birazcık basan bir kaç unsurun farklı çözüm istemleri de, hala niyet aşamasındayken kendileriyle birlikte yok edildi. Özal bu tiplemelerin en önünde olan biriydi. En azından, savaşın karşı direnişi de büyüttüğünü ve hareketin kök saldığını, kolay yok edilebilir olmadığını görüyor, şiddetten başka yollar denemeyi ihtimaller arasında görebiliyordu. Ki, uluslararası kimi deneyimlerde vardı ve bunların sonuçları "kötü" değildi.

Sorunu şiddetle 'yok etme'ye yönelenlerin, nizami savaş koşulları kafi gelmiyordu ve "yeni" biçimler piyasaya sürülüyordu. Tabi ki bu planlar, efendi ABD'nin- CIA'nın ve diğer müttefiklerin çabaları ve akıl hocalığıyla destekleniyordu. Bu uygulamalarda önemli mesafeler aldılarsa da, bunlarda nihai çözümü sağlayamadı.

En son, ulusal özgürlük güçlerinin liderine yönelik suikastlerle, hareketi dağıtma planları uygulandı. Bunlarda başarılamayınca, yeni planlar kuruldu. Bunlar özellikle, Türkiye-İsrail işbirliğinin -ABD taahhütünde ve önderliğinde- sağlanmasından sonra gündeme geliyordu. Topyekün bir Suriye çıkarmasıyla, PKK'nin lideri Öcalan istenilen yordu. Bu plan, Ortadoğu da dengelerin yeniden düzenlenmesiydi. İsrail'in yıllardan beri başbelası ve tüm "terörist" grupların destekçisi olarak gördüğü Suriye'yi yola getirmenin, bir savaş durumuyla güçten düşürerek, bölge denetimini daha kolay biçimde yürütmenin, Irak tehlikesine karşı yeni mevziler kazanmanın da ihtiyaçlarını gidermeyi hedefliyordu. Tabi ki, bunların tamamı, ABD'nin de tam desteğini alıyordu ve onun çıkarlarına da birebir uygundu. Bu çıkarmayı gögüsleyebilme gücü gösteremeyen Suriye, apar-topar Öcalan'ı ülkesinden çıkardı ve PKK'lilere karşı bir dizi yeni karar aldığını açıkladı.

Ulusal özgürlük güçlerinin gövdesi ve ayakları Karduk topraklarındaydı ve hala da öyle. Hareketin Suriye'de konumlanmış önderliği açısından son gelişmeler ciddi bir mevzi kaybıydı. Hareketin geçmişten bu güne, Suriye karşısında kimi uzlaşmacı eğilimlerinin olduğunu ve bunların ayrı ve de daha kapsamlı bir değerlendirmenin konusu olarak görüyoruz. Fakat şurada belirtilmesi gereken bir yan, böylesine kapsamlı bir savaş içinde, kimi ittifak ve tavizlerin kaçınılmaz olduğunu, bunun her hareket açısından gündeme gelebileceğini yadsımadığımızı belirtiyoruz. Özellikle de, tüm dünya gericiliğini karşısına almış hareketlerin, bu cephenin çatlak ve çelişkilerinden yararlanması doğal iken, taviz verilemeyecek ilkelerin ayrıştırılması önem arz ediyor.

Ulusal özgürlük mücadelesinin Suriye mevzisi, önemli kazanımlar da sağlamıştır. Önderlikleri koruma becerisi gösterdiği gibi, savaş bölgelerini yakınen denetleme, yönetme ve yönlendirmede de önemli etkiler sağlamıştır. Fakat burada belirtmek gerekir ki, savaşın ve hareketin kurmaylığı direkt Kürdistan'ın içlerinden ve savaşın ortasından da yürütülebilinir olduğunu düşünüyoruz. Özellikle de savaş gücünün, kimi bölgelerde, hareketli savaş yürüten düzenli birlikler, hatta kimi yerlerde mevzi savaşlarının verildiği durumlarda, önderlikleri savaş içinde bulundurmak ve korumak olanaklıdır. 94-95 Dersim pratiği bu önermeyi güçlendirir ve tanıtlar durumdadır. 1500 kişilik PKK gücü, çok kapsamlı TC operasyonlarını boşa çıkardığı gibi, hareketin kumanda merkezini korumayı da başarabilmiştir.

TC'nin, İsrail, ABD işbirliği ile yapılan Suriye çıkarması, Öcalan'ın mevzi değişitrmesini kaçınılmaz hale getirdiğinde; bu mevzinin Rusya veya İtalya da değil de, Kürdistan'da aranması en doğru tutum olurdu kanısındayız. Bu tercihin, düşünülmediği ve olabilirliğnin kabul edilmediğini sanmıyoruz.

PKK önderliğinin Rusya, sonra da İtalya gibi uzak ülkeleri, Kürdistan'da kalmaya tercih etmesi, önderliğin Kürdistan'da korunamayacağından değil; içerisine girdiği yeni yönelimler doğrultusunda savaş bölgelerinde görevini yerine getiremeyeceğinden dolayıdır. Bu yeni yönelim, IRA usülü, siyasallaşma ve görevlerde; esas olarak uluslararası alanda buna destek oluşturma ve kendisini bu yönde kabul ettirmeyle ilgilidir.

Bu aşamadaki gelişmeler bir çok yönüyle karmaşıklığını korumaktadır. Uluslararası koşullar oluşturarak, TC devleti üzerinde baskı oluşturmak ve bir siyasal "çözüm"ü gündeme taşımak, PKK önderliğinin istemleri olduğunu düşünüyoruz. Fakat bunu yapabilmesinin en önemli koşullarından biri, İtalya'nın sonraki gelişmeleri göğüsleyebilmesi, Öcalan'ın rahat hareket kapasitesine ulaşabilmesi ve bu gelişimi İtalya dışında da, en başta AB ülkelerine kabul ettirebilmesi, buna paralel olarak savaş bölgelerinde "ateşkes"e devam etmesi ya da, alt düzeye edilgin bir karşı koyuşla işi kotarmaya çalışması ve böylelikle "ciddi" olduğunu tanıtlaması gibi etkenler rol oynayacaktır.

Karşı tarafta, TC'nin ırkçılığı iyice boyutlandırmasıyla, bunu İtalya'yı protesto şeklinde daha uç noktalara taşımasıyla, işte Kürtler'e yönelik yeni ırkçı "yok etme" pratiklerine girişmesiyle, her yerde Türk-Kürt düşmanlığı şeklinde çatışmaları körüklemesiyle ve önümüzdeki süreçte Öcalan'a karşı yeni suikastlerde bulunma ihtimallerinin gerçekliğiyle daha karmaşık ve de zor süreçlerin başlayacağı işaretlerini taşıyor.

III) KÜRT SORUNUNDA ÇÖZÜM

Ulusal özgürlük mücadelesi, geldiği aşamada, kimi uluslararası siyasal oluşumları ve sermaye bileşenlerini de etkilemektedir. Bu realitede, hareketin siyasal çözüm taleplerinin -özellikle de kimi Avrupa ülkelerinde- karşılık bulması olanak dahilinde. Hatta bu günden, başta İtalya olmak üzere, AB'nin de bu yönde yeşil ışık yaktığı, yine ABD'nin de ikili bir politika oynadığı, yakın zamanda hareketi güdümüne alma istemleriyle bir tezat tavırla ortaya çıkabileceği ihtimaller dışında değil.

Oluşacak uluslararası baskı, özellikle de Avrupa Topluluğu ve AB ülkelerinin siyasal çözümden yana TC'ye baskı uygulaması ve ABD'nin yumuşamasıyla, TC'nin kimi tavizlere gelmesi olanaklı olabilir. Bu durum için, Türkiye'nin iç dengelerinde de bir değişimi ve yeniden konumlanışları gerektirir ki, bu da pek zor değildir. Önümüzdeki seçim süreçlerinde ya da ondan sonra, "sosyal-demokrat" maskeli bir hükümetin "ordu desteğiyle tahta geçirilmesi" ve çeteci politika ilişkilerinden gına getiren yığınların, yeni biçimselliklerle tanıştırılması kimi yerleşik sermaye çevrelerinin de istemleri dahilinde. TOBB, TÜSİAD gibi kuruluşların da "Güneydoğu'da siyasal çözüm" önerilerine sıcak bakması yeni değişimleri gündeme getirebilir. Sermaye çevreleri daha ziyade iktisadi kârları paralelinde soruna baktıklarından, sömürdükleri insanın Kürt ya da Türk olması bir şey ifade etmiyor. Tabi bu her durumda böyledir ya da tamamen böyledir denilemez.

Olası bir siyasal çözüm, en iyimser haliyle, Kürt realitesini resmi olarak tanıma, Kürt temsilcisi hareketlere siyasal temsil ve parlementoya katılım hakkı, başta dil kullanımı olarak kültürel özerklik, -bunun ikinci bir resmi dil olabileceği ve bu yönde öğrenim dili haline getirileceğini ihtimal dahilinde görmüyoruz. -En azından bugünkü sürecin göstergeleri bunlar değil- Bu kültürel özerklik TV ve radyo yayınına serbestlik tanıyabilir. Koruculuğun dağıtılması, gerillanın silahtan arındırılması, sıkıyönetimin kaldırılması gibi gerekler de olası bir siyasal anlaşmanın ilk uygulanabilir şartları olacaktır.

Öte yandan, TC'nin sınır ve devlet bütünlüğünü koruma ve onu garanti altına alarak, ona karşı tüm fiilleri -her zaman olduğu gibi- yasa dışı ve en ağır suç kapsamında görmeye devam ederek bunu, ulusal özgürlük güçlerinin kabulünü sağlamak, silahları yukarıdaki siyasal koşullarla birlikte tamamen bırakmak ve güçlerin tümüne siyasal af çıkarmak.

Bununla birlikte, ulusal güçlerin önderi Öcalan'ı da af kapsamında görseler dahi, Türkiye'ye gelir gelmez bir çete mensubuna öldürtmek ve üzerine de bir "ohhh" çekerek kamuoyunu iyice rahatlatırken, her süreçteki iki yüzlülüğünü korumak.

"Böylesi bir durumda, Kürdistan'daki siyasal-sosyal durum nasıl bir değişime uğrar?" sorusuna en gerekli yaklaşımlardan biri, **Kürt halkının sosyal-siyasal sorunlarının sınıfsal yanları daha çok öne çıkacaktır**. Kürtçe konuşan, yazan, Kürt temsilcilerini TC parlamentosuna gönderen Kürt halkının yoksulluğu, sefaleti, işsizliği, ikinciliği hatta horlanması ve ulusal olarak da ayrı tutulması devam edecektir. **Sınıfsal bilincin gelişmesinde ivmeler yükselecek** ama ulusal taleplerin kendisi de yok olmayacak çünkü **tam hak eşitliğinin** olmadığı her yerde, ezilen ulus kavramı -ya da ekonomik ilhak- ortadan kalkmış olmaz. Ki faşist bir devlet yönetiminde tam hak eşitliği hayaldir. Ve ancak köklü bir kopuşla elde edilebilinir.

Bu gelişmelerin sınıfsal devrimci gelişmeler ve yarını kazanma mücadelesinde olumlu etkileri olacaktır. Ama bugünkü duruma göre olumlu olacağı, yani var olan statükodan görece ileri bir mevzi olacağı bilinmelidir.

Böyle bir gelişmeyi var olan duruma tercih eder, o anlamda destekleriz ama, olması gereken tek ve esas çözüm olduğunu düşünmüyor ve bu anlamda desteklemiyoruz.

Yani, Kürt ulusal hareketi, kazandığı mevzileri kimi siyasal-kültürel kazanımlar karşılığında terk etmemeli; aksine; zafere kilitlenmelidir. Bu, dünün ve bugünün de vazgeçilmez en temel çözümüdür. Zaferi daha ilerde demokratik ve sosyalist bir oluşuma vardırmak ise hareketin proleterleşmesi veya yeni proleter hareketlerin tarih sahnesine çıkması ile olanaklıdır. Ama bugün, savaşı zafere kilitlemek kaçınılmazdır.

Gelinen nokta, Kürt halkı açısından tarihi bir fırsattır. Komünistler bu gelişmeyi yürekten ve samimi duygularıyla desteklemek zorundadırlar. Bu destek, devrimci ulusal kurtuluş savaşımlarının dünya proleter savaşlarının bir bileşeni ve etkin müttefiği görülmesinin zorunlu gereğidir. Komünistler, kendileri bir ulusal başkaldırıya önderlik edemiyorsa, o'nu destekler, onunla yakın bileşenler oluşturmaktan çekinmezler. (Tabi kendi bağımsız siyasal

hattını korumak kaydıyla)

"Zafer, Kürt halkına ve proleter öncülere ne kazandıracaktır?" sorusuna ise, en yalın cevap, ulusal çelişmenin çözüldüğü her durumda, daha güçlü bir biçimde sınıfsal çelişmeler çıkar tarih sahnesine. Birincil konumda olan ulusal çelişkinin çözümüne Komünistler öncülük edememişlerse, bunun gelişmesini destekler, zaferle birlikte daha etkin biçimde öne çıkan çelişkinin çözümüne yönelirler.

Burada özenle ve ince biçimde ele alınması gereken yanların başında, ulusal hareketin gelişimine tek düze bir yaklaşımla bakmamak gerek. Her durumda "onlar uzlaşacak" kehanetlerini bir yana bırakıp olabilirlikleri saptaya rak, hareketin daha ileri mevzilere yürümesine destek sunulmalıdır. Çünkü bu, proleter savaşımların da yararınadır. Öte yandan, toplumsal olguları sürükleyip götüren ve seni kendi gündemlerinin peşinden koşturan bu ateş seline karşı umarsız tutumlar takınmak ciddiyetle bağdaşır değildir.

Öyle görünüyor ki, Avrupa Birliği ve -şimdilik- ABD, İngiltere dışındaki 'Batı' da, sorunun siyasallaşarak, 'çözüm'e kavuşturulmasına sıcak bakmaktadır. En son oluşum biçimleri, TC ekonomisini ve siyasal tavırlarını zorlayacak yönde gelişiyor. Irkçı ve militarist çözümlerden ötesini görme özürü taşıyan resmi gözler, bir anlamda PKK'nin batılı büyük güçler nezdinde muhatap görülmesi ve mali-oligarşik dikta demokrasinin, faşist devlet demokrasisine göre görece genişliğinin yarattığı çelişkiyle; TC'nin, batıyla zor geçen süreçler yaşayacağını da göremiyor ve hala mangalda kül bırakmamaya devam ediyor.

Batılı mali-oligarşik diktatörlükler; 'çözüm' yöntemleri noktasında TC den biraz daha gelişmiş beyincikleriyle bir taşla iki kuşu vurmayı da hedeflemekteler. Bir yandan, Ortadoğunun verimli petrol alanları üzerindeki kapışmada, ABD karşısında denge oluşturmak, yine bununla birlikte Türkiye pazarını da kaybetmemek gayretleriyle; öte yandan da, başa bela olan ve olabilecek çeşitli oluşumlara örnek oluşturacak bir hareketi ehlileştirmede mimarisini oluşturmayı üstlenmiş olacak.

Bu minvalde ulusal özgürlük güçlerinin kazanacağı kimi diplomatik mücadele yanları olacaktır ama, esas olarak önderliğini batılı emperyalist oligarşilerin çıkarlarına endeksli olacak politik inisiyatiflerin sınırında tutmaları pek hayra alamet görüntüler de sunmuyor. Öcalan'ı yargılama ve uluslararası mahkemeler oluşturmaya soyunan bu güçlerin, kim adına kimi yargılayacağı bilinmeyen bir durum değil. Ayrıca uluslararası finans çıkarlarının gelişecek yeni durumlara karşın, bugün ılımlı ve 'olumlu' sayılabilecek kimi uygulamalarını tersine çevirmesi de mümkündür. Bu anlamda da kendi hesaplarını yerinde ve doğru yapmasını umut ediyoruz.

Savaşarak kazanmanın ve zaferi kuşatmanın gerekli olduğunu görenler olarak; önderliğin Kürdistan'da olmasının gerekli ve doğru tavır olacağını bir kere daha özenle belirtmeyi isteriz. Emperyalistlerin dümen suyundan akan; dünya halklarının çarkı döndüren kanıdır. Bu kan kesildiği ya da kesilmesinin tehlikeye düştüğü anda; en gözde müttefiğini dahi gözden çıkarmak, bu yasanın işleyişine uygundur.

IV) AMED'İN YÜZÜNDE HÜZÜN VE UMUT VAR

Toprağı diliyle ve teriyle işlemiş koca bir çınar giriyor içeri. "Hoş geldiniz" derken, ağzından Kürtçe kılamlar dökülüyor. Bu topraklara ve diline alışamadığı her halinden belli. İki kılam laf edemediği için üzülüyor. Sonra kuruluyor MED-TV'nin karşısına. Bir gülümseme, bir ağıt, bir umut beliriyor yüzünde. Amed sokaklarında panzer taşlayan bebelerin heyacanıyla fokurdayan yüreği dayanamıyor, bir o yana bir bu yana dönüp duruyor. Gözleri öylesine inat ve inançla parıldıyor ki, kendimizi silik ve ezik hissediyoruz.

Son ateşkes üzerine konuşuyoruz. Koca çınarın inşaat işçisi oğluyla. Eleştirilerimizden ziyade kimi kaygılarımızı iletiyoruz. İnce politik teorilerde gezinmese de, söylediğini oldukça ince, politik ve anlamlı buluyoruz.

"Siz Kürtler'i anlayamıyorsunuz" diye başlıyor. "Hz. Muhammed, bir dönemin güçlü bir eylemi oldu. İnsanlığın çok büyük bir bölümünü sürekleyip götürdü. Herkes ona inandı. O ne yapsa, 'doğrudur' denildi. Günahları dahi sevap diye ayetlere geçti. Şimdi Kürtler'in durumu da böyle. Bu adam Kürtleri yeniden kendisine getirdi. Silkeledi, yerden yere vurdu, ama onları yeniden ayağa dikti. Onların gönlüne girdi. Bunları pratikte yaptı, kanıtladı. Şimdi "Ateşkes" diyorsa, herkes ona inanıyor. Mutlaka bir bildiği vardır. Mutlaka doğru diyordur. Kürtler açısından o yeni bir peygamber."

Konuşmaları dinleyen koca çınar kafasını usul usul sallayarak onaylıyor söylenenleri. Her konuşulanı yeterince anlayamamıştı belki, ama, duygularının dile geldiğni biliyordu.

Susuyoruz. **İnancı ve yüreği köleliğine yönelmiş insanın inancına çomak sokmak akıllıca olmaz**. Onu şevklendirmek, onu ileriye taşımaktır orada görev. Kürt tarihindeki bu realitenin iyi kavranması gerektiğini düşünüyorum. Bunun da kurtuluş mücadelesinde bir şans olduğunu, bunu yakalayabilmenin de oldukça zor olduğunu hatırda tutmak gerek. Bu aşamadan sonra zafere kilitlenmek daha bir kolaydır, tüm zorlukların dağ uçlarına durduğu yerde bile.

Coplanan kadınların, sürüklenen, tekmelenen yaşlı bedenlerin, kaçışan çocukların görüntüleri geçiyor ekrandan. Dışarda bir pusatlı gece. Hemen ileride pusuda timler. Bir sapan ipi gibi gerilmiş, panzerin kulesine savururken taşı, sekip düşüyor, kaldırıma, biri. "*Em kurbane çavetuye Rej*" deyip kükrüyor koca çınar, 'Rabın', 'rabın'. Sanki de sesini Amed sokaklarına duyuracakmış gibi, televizyona doğru eğiliyor. "Vurun aslanlarım/ bir kurşunda benden" der gibi.

Genç kirvenin söylediklerini getiriyorum gördüklerimle yan yana. Amed'in yüzünde hüzün, Amed'in yüzünde Umut var. Bu halk ya yer zebanisini dişiyle; ya da yakar her yeri kendi ateşiyle. Bunlar, asrın açlarıdır, kendi bedenini ateşe sürer. Bunlar bilinen gerçeklerdir. Bunlar, **ekmeğimizin köklerindeki sevinçlerimizin arşa durmasıdır**. Bunlar, inkardan gelinmez kahramanlıkların öyküleridir.

İşte bu yüzden, bir daha böylesi acıları tadmamak ve **bu zaferleri eskitmek için** zafere kenetlenmek zorundayız.

Emyeryalist haydutların Ortadoğu'ya uzanan elini kırmak bugünün acil görevidir

Zeynel EKİM

ABD emperyalizmi, İngiliz emperyalistleriyle birlikte Irak'a yeniden müdahalede bulundular. Irak, tekrar bombardımanla, füze saldırılarıyla emperyalistlerin barbar akınına uğradı. "Çağdaş" haydutlar, Irak'a boyun eğdirmek için; kan akıtmaktan, insan katletmekten, doğayı tahripten zevk alarak vahşetlerine devam ediyorlar. Irak'a yöneltilen süreklileştirilmiş istila hareketiyle Ortadoğu'da hakimiyet dalaşında güç gösterilerinde bulunuyorlar. Emperyalist haydutlar, kokmuş nefeslerini Ortadoğulu emekçilerin ensesinde sürekli canlı tutarak boyun eğdirmek istiyorlar.

Son sekiz yıldır hiç durmadan peryodik aralıklarla aynı senaryo ile bunu tekrarlıyorlar. Her yeni gelişmede; Avrupalı emperyalistlerin Ortadoğu'da belli oranda etkisi görülmeye başladığında Ortadoğu'daki iktidarların emperyalist haydutlara her karşı çıkış belirtileri ortaya çıktığında, toplumsal gelişmeler yeni bir seyir izlediğinde, kendi inisiyatifleri dışında yeni durum ve gelişmeler olduğunda ABD emperyalizmi ve İngiliz emperyalistleri Saddam'ı bahane ederek Irak'a müdahalede bulunuyorlar. İstila hareketi başlıyor. Hava saldırılarıyla Irak halkı katlediliyor. Vahşet uygulanıyor. Açlığa, sefalete sürükleniyor. Uyguladığı ekonomik ambargoyla, petrol satışını engelleyerek vb. binlerce çocuğun açlıktan, hastalıktan ölmesini sağlamakla yetinmiyor; bombalayarak, yeni katliamlara, ölümlere, yeni sefaletlere, kırımlara imza atıyor.

ABD emperyalizmi, yaptığı bu "çağdaş" haydutluğuna gerekçesi de eksik olmuyor. Her defasında aynı gerekçeyle; Irak'ın stratejik ve kimyasal silahlarını denetlemek, geliştirmesinin önüne geçmek ve "**insanlık**" için bir tehlike olmaktan çıkarmak adına yaptığını iddia ediyor. Bunu yapan ABD, dünyanın en büyük silah tekeline sahip. Her türlü kimyasal, konvansiyonal, stratejik silah tekelinde insanlığı tehdit eden muazzam bir güce sahip. Kendi silah gücünün binde birine sahip Irak'ı savunmasız-silahsız bırakarak boyun eğdirmeye çalışıyor. Hakimiyet alanlarında kendi dışında, inisiyatifinde olmayan, kendi güdümüne sokamadığı her türlü silah üretimini engelleyerek, denetleyerek, ülkeleri kendisine karşı savunmasız bırakarak hegomonyasını pekiştirmeye, bağımlılığı arttırmaya çalışıyorlar. Keza, bütün ülkeleri silah üretiminde kendine bağlı hale getirme, savaş tekellerinin silahlarını pazarlayarak muazzam kârlar sağlamak önemli yer tutuyor. Sorun, Irak'ın belli oranda silah bulundurması değildir. Irak'ın elinde bulunan silahlar, ABD'nin iddia ettiği gibi "**insanlık**" için büyük bir tehlike! oluşturması hiç değildir. Bu gerekçelerle hiç kimseyi inandırmamaktadır.

Sorun, Ortadoğu'daki gelişmelerle ilgilidir. Sorun, dünya petrol piyasasını elinde bulunduran tekellerin kâr oranlarındaki düşmeyle ilgili. Sorun, yeni silahların kullanılarak pazarlanmasıyla, silah tekellerine yeni pazarlar açmakla ilgilidir.

ABD emperyalizmi Ortadoğu'daki hakimiyetini geliştirme planını Irak üzerinden sağlamaya çalışmaktadır. İran, Suriye ve Irak üzerinde hakimiyet kuramamıştır. Bu olgu, batılı emperyalistler açısından uzun bir tarihi dönemden beri devam etmektedir. Suriye, Rus egemenliği altındadır. İran, belli oranda Avrupalı emperyalistlerle ve Japon emperyalizmi ile belli bir bağımlılık ilişkisi olmasına karşın, tam bir bağımlılık ve egemenlik ilişkisi içine çekilememiştir. Irak, batılı emperyalistlerle bağımlılık ilişkisine karşı direnmektedir. Belli oranda Rusya ile bağımlılık ilişkisi içindedir. Bu somut durum ABD emperyalizmi ile Avrupalı emperyalistler vb.'leri açısından bir problem teşkil etmektedir. ABD emperyalizmi diğer emperyalistlere oranla Ortadoğu'da bir egemenliğe sahiptir. Mevcut egemenliğini geliştirmek ve pekiştirmek istemektedir. Diğer emperyalist güçler, Ortadoğu pazarından daha çok pay kapma uğraşı içindedirler. Bu olgu, Ortadoğu'da sıcak gelişmelere kaynaklık etmektedir. Sorunun sürekli gündemde kalmasına neden olmaktadır.

ABD, Saddam rejimini zayıflatmak, iktidardan devirmek için sürekli askeri müdahalede bulunmaktadır. Irak Kürdistanı'ndaki Kürt örgütleriyle geliştirdiği ilişki, oluşturduğu bağımlılık zemini üzerinden Irak'ta egemenliğini kurmaya çalışmaktadır. Kürtler için özerkliği kapsayan bir plan çerçevesinde Irak üzerinde egemenlik kurmayı hedeflemektedirler. Irak Kürdistanı'nda, Kürt örgütleri üzerinde egemenlik ilşikisi oluşturan ABD, Irak'ın bütününü kapsayan bir egemenliğe dönüştürme uğraşındadır. Bu plan dahilinde Irak Kürdistanı ve

Kürt örgütleri bir kaldıraç ve koz olarak kullanılmaktadır. ABD, bu planı uzun bir zamandan beri sahneye uyarlama girişimlerinde bulunuyordu. Irak Kürdistan'ı üzerinde yapılan hesaplarda Avrupalı emperyalistler üstünlüğü ABD emperyalizmine kaptırmışlardır. Avrupalı emperyalistler de başta Fransa, Almanya ve İtalya, Türkiye Kürdistan'ı üzerinden hesaplarını ön plana çıkardılar. PKK önderliğinin siyasallaşma sürecine yönelmesi, İtalya, Almanya ve Fransa'nın Kuzeydeki Kürt sorununu Avrupa eksenli bir çözümü gündeme sokmaları, Ortadoğu'da yeni gelişmelere kaynaklık etmeye başladı. Emperyalistlerin Ortadoğu'ya dair planları, Kürtler ve Irak üzerinden sahnelenmeye çalışılmaktadır. Körfez kriziyle başlayan emperyalist müdahale, daha sonra Kürtler'e "**hamilik**" yapma bahanesi, Irak'ın silahlanma gerekçesi vb.'yle devam ettirildi. Kürdistan'daki ulusal özgürlük savaşımının belli bir boyuta ulaşmasıyla Kürt kozu planı ön plana çıktı. Ve hâlâ üzerinde oynanan, plan yapılan esas sorundur. Filistin sorunu ve FKÖ, Ortadoğu'daki gelişmelerde yapılan planlama ve hesaplarda baş rol oynama özelliğini yitirdikten, emperyalist irade temelinde "**çözüme**" kavuşturulduktan sonra, Kürdistan sorununu kendi lehlerine, iradelerine tabi bir çözüm temelinde ele alırlarken, egemenlik dalaşlarında, paylaşımda ara ekseni oluşturmaktadır. Kürdistan sorunu Ortadoğu'daki devrimci gelişmenin motorunu, ana merkezini oluşturması, emperyalist plan ve hesapların da merkezine orturmasını sağlamış durumdadır.

ABD emperyalizminin iradesi doğrultusunda meydana gelen Güney Kürdistan'daki gelişmeler kuzeyde yeni bir gelişim sürecini koşulladı. Bunda Avrupalı emperyalistlerin oynamak istedikleri rolün etkisiyle de ABD'nin Güney Kürdistan ve Irak'a dair planını uygulamada hareketlenmesi sürecin daha bir hızlanmasına etki yapmaya başlamış durumdadır.

ABD'nin Irak'a müdahalelerinde Avrupalı emperyalistlerin desteğini alırken, son saldırıda bu destek alınmadan gerçekleştirilmiştir. ABD, İngiliz emperyalistleriyle sadece ortak hareket etmiştir. Başta, Rusya, Çin, Fransa bu saldırıya karşı tavır almıştır. Rusya ve Çin daha sert bir tavır takınmış, Rusya elçilerini geri çağırmıştır. Avrupalı emperyalistler, daha önceki askeri müdahalelerde açık destek verirken, bu kez bu destek verilmemiştir. Emperyalistlerin Ortadoğu'daki dalaşlarında aralarındaki çelişki giderek keskinleşmektedir. Rusya, "*Irak'a yönelik operasyonun derhal durdurulmasını*" istemiştir. Duma başkanı, Irak'a saldırıyı "*uluslararası terörizm*" olarak değerlendirmiştir. Fransa, müdahaleden "*üzüntü*" duydğunu belirtmiş; Almanya ve Japonya ise askeri müdahaleyi "*desteklediğini*" açıklamıştır. S. Arabistan dışında bütün Ortadoğu ve Körfez ülkeleri operasyonu kınamıştır. Mısır, Brezilya, Yunanistan, İsveç, Kenya, Gambiya, Filipinler, Malezya, Hindistan, Singapur, Tayland vb. bir çok dünya ülkesi Irak'a yapılan saldırıyı kınamışlardır. ABD ve İngiltere, bu saldırıda uluslararası desteği bulamamışlardır. TC ise hâlâ resmi bir tavır takınmamıştır. Bu müdahalenin yol açacağı gelişmelerin nereye varacağı endişesini taşımaktadır. Esas endişesi Güney Kürdistan'da kendisi dışındaki gelişmelerin, Kuzey Kürdistan'ı nasıl etkileyeceği yönündedir. Bundan dolayı efendisi ABD'ye destek vermede çekinceli davranmaktadır.

Irak'a askeri müdahaleyi gündeme getiren diğer bir faktör de petrol fiyatlarında sürekli yaşanan düşüş nedeniyle petrol tekellerinin kar oranlarının düşmesiyle ilgilidir. Askeri müdahaleyle petrol fiyatları aniden yükselişe geçmiş, tekellere muazzam karlar sağlanmıştır.

"Birkaç gün önceye kadar 9.79 dolara inerek son 12 yılın en düşük seviyesine gerileyen petrol fiyatları saldırının ardından 12 doların üzerine kadar çıktı." "Batı Teksas türü petrolün varil fiyatı... 1260 dolara kadar yükseldi." "Borsalarda petrol şirketlerinin hisselerinde artışlar oldu." "Altın ve dolarda artışlar başladı" (Cumhuriyet gazetesi, 18 Aralık '98) Petrol fiyatlarında son 12 yılın en düşük seviyesine gerilemesi ve giderek gerileme sürecini yaşaması petrol tekelleri açısından Irak'a müdahaleyi etkileyen diğer bir faktördür. Borsalarda petrol şirketlerinin hisselerinde büyük artışlar sağlanmıştır. Irak'a müdahale petrol tekellerine büyük kazançlar sağlamıştır.

Irak'a müdahaledeki diğer bir faktör, dünya silah tekelini elinde bulunduran ABD'nin, bu silahları kullanacağı, kullanılması için açacağı pazarla ilgilidir. Her emperyalist müdahale ve savaş, savaş tekellerinin ürettiği silahların pazarlanmasını, ellerindeki stokların eritilerek muazzam kârlar elde edilmesini beraberinde getirmektedir. Bunun yanında ABD emperyalizmi, güç denemesiyle gözdağı verme, askeri üstünlüğünü gösterme vb. nedenler de mevcuttur. Ancak Irak'a yapılan askeri müdahale esas olarak Ortadoğu'ya dair hegemonyasını geliştirmek, Irak'ı kendine bağımlı hale getirme planının bir uygulamasıdır.

Başta ABD olmak üzere emperyalist haydutlar, Ortadoğu üzerinde satranç oynar gibi egemenlik oyunu oynamaktadırlar. Ortadoğu halkları ve zenginlikleri üzerinde hegemonyalarını sürdürmek, geliştirmek için kan üstüne kan akıtmaktadırlar. Döktükleri kan üzerinde saltanatlarını sürdürmektedirler. Ortadoğu halklarının iradesini kendi ipotekleri altına almış, üzerinde oyun oynar gibi müdaheleler yapmakta, savaş açmaktadırlar. Irak'a yapılan müdahale ve açılan savaş, Irak ve Kürt halkına karşı, Ortadoğu halklarına karşı yapılan müdahaledir, savaştır. Kürt ulusunun, Arap halklarının özgür iradeleriyle kendi kaderlerini tayin etmesine karşı açılan savaştır. Irak halkının, Kürt ulusunun iradesini ipotek altına alma savaşıdır. Bu savaşa karşı direnmek, emperyalizmin oyununu boşa çıkarmak, bütün Ortadoğu halklarının ve dünya emekçilerinin, sınıf bilinçli proletaryanın acil görevidir.

Ortadoğu, Ortadoğu halklarınındır. Emperyalist haydutların Ortadoğu'ya uzanan elini kırmak gerekli olandır. Gün; Ortadoğu halklarının emperyalist haydutlara karşı direnişini, savaşını geliştirmenin, büyütmenin zamanıdır. Ortadoğu halklarının bu haklı direniş ve savaşında emperyalist ülkelerin proleterleri ve emekçileri destek olmalı, yanında yeralmalıdırlar.

Çalışmada devrimci tarz (1)

Umut ŞENGÜL

"Bize gerekli olan şey, heyecanlı fakat sakin bir ruh hali ve sıkı fakat düzenli bir çalışma"
(Mao)

I) ÇALIŞMA VE DEVRİMCİLİK

Her durumda, kavramları sadeleştirmek, anlam açıklığına kavuşturmak, –ya da yüklenen anlamları sadeleştirmek– ve mesajları bu doğrultuda daha bilinebilir ve somut vargılar haline getirmek önemli olacaktır.

"*Dil ağrıyan dişe gider*" deyimindeki gibi, **kalemimiz, daha ziyade ihtiyaçlarımızın tartışılma ve teorileşme seanslarına kaydığında**; geriye yararlı sonuçlar için çabalamak kalıyor.

Çalışmak; genel anlamıyla geniş bir içeriğe sahip. Diğer yalın karşılıkları emek ve iştir. İnsani güç ve becerilerin harcandığı, –ya da cisimleştiği– sürecin ifadesidir çalışma. İş ve emek kavramlarının günlük kullanım dilinde farklı çağrışımları da içerebildiğinden, konumuz itibarıyla '**çalışma**' kavramının kullanılmasının daha yararlı olacağı kanısındayız. Bu kullanım biçimi geçmiş yazımlarda da kullanılmış olduğundan, politik yüklenim ve içerdiği anlam açısından uygun düşmektedir.

Ekonomik-politik literatürde bu kavramların ele alınması çoğu kere gereksiz –ya da anlamsızlaştıran– tartışmalara da kaynaklık etmiştir. "Emek", "iş" ve "çalışma" Almancada "Arbeit" terimiyle karşılık bulmaktadır. İngilizcede ise, "Labour" terimi "Emek", "Work" terimi de "iş" sözcükleriyle karşılanmaktadır. Ve her iki dilde de emek ve iş terimleri eş anlamlı sözcükler olarak kullanılmıştır. Bu ndenle **Kapital**'de çokça, iş-gücü ve emek-gücü terimleri de –buna paralel– eş anlamlı kullanılmıştır.

Çalışma ve çalışma-gücü de bu terimlere paralel eş anlamlar içerir. Hatta "**çalışma**" kavramı ekonomi-politiğin yüklenim anlamını daha anlaşılır biçimde ifade etmektedir. Türkçe kullanımda emek, genel halk dilinde ve güncel kullanımda, adeta emek sürecinde cisimleşmiş her hangi bir değeri ifade eder tarzda kullanılmaktadır. Bu durum, ekonomi-politiğin anlaşılmasında –özellikle de emekle ilgili kavramlar ve tanımlamaların anlaşılmasında– güçlük yaratmaktadır. Öte yandan "iş" kavramı "çalışma" deyimine daha yakın olarak algılanırken, o'na yüklenen anlamda kimi kere, sadece bir çalışma alanının nitelendirilmesi şeklinde kullanılmıştır.

Çalışma= iş= emek= insan becerisi, yetenek ve gücünün harcanma süreci ya da bu özelliklerin cisimleşerek değerleşmesi sürecinden başka bir şey değildir. Dolayısıyla; iş gücü= emek-gücü= çalışma-gücü.

İnsan –her şeyden önce– bilinçli bir üretim faaliyeti ile diğer canlılardan ayrılır. Tarlaya, fabrikaya, atölyeye, okula, daireye giden veya gitmeyen her insanın faaliyetinde bilinç öğesi etkin bir faktördür. Mesela insanlar aç kaldığı için gidip otlamıyor da, tanrıya yakarıyor ya da iş arıyorlar.

"*Hayvanlar doğanın bir parçasıdır. Hayvanlar ile çevreleri arasındaki karşılıklı ilişki bütünüyle edilgindir. Gerçi hayvanlar da doğa üzerinde bir etki yaratırlar. Söz gelimi, otlayan sürülerin verdiği zarar sonucunda belli bir yörenin bitki örtüsü değişime uğrar. Ama kendine yatak açarak ilerleyen bir ırmak ne denli bilinçliyse, bir hayvan da yaptığı işin o ölçüde bilincindedir.*"[1]

Bu durum insanlarda tam tersi durumdadır ve hayvanlarla arasındaki temel ayrım noktası burasıdır. Tabi bu, her bilinçli faaliyetin yeter nitelikte olduğu ya da insanı en üst durumda hayvandan ayırdığı söylenemez.

Ama söylenebilecek temel bir kesin vargı, hangi nitelikte olursa olsun, insanın bir tür dünya görüşü edindiği ve bu bilinç doğrultusunda yaşama müdahalede bulunduğu ya da, bir etkin çalışma içinde olduğudur.

İnsan, "art ayakları üstünde dik durdu(ktan)", "ön ayakları ele dönüştü(kten)" sonra, "*Beynin yol gösterdiği ellerini kullanarak, yalnızca kendilerini doğa koşullarına uydurmakla kalmıyor, aynı zamanda doğayı bilinçli bir biçimde kendi gereksinimlerine uyduruyorlardı*"[2]

İnsanın bu ilk evrimiyle birlikte günümüze kadar geçen süreç, insanın bilinçli üretim faaliyeti süreci olmuştur. Ve bu maddi gelişim ekseninde, insan bilinci çok çeşitli evrimsel ve de devrimsel süreçler geçirerek, nitel sıçramalarla yetkinleşmiştir.

Toplumsal üretim süreçleri, insan beyninin maddi yapısını da, onun üretim ve gelişim kapasitesini de etkileyerek dönüştürmüş, üretim faaliyetine giren insan bilinci yeni evrelere doğru yetkinleşmiştir. Her bir çağın düşünce evrimi ve onun kaynaklık ettiği çalışma biçimleri, tamamen o çağın maddi gelişimine orantılı olarak gelişmiş, her evre bir ileri evrenin doğmasına kaynaklık etmiştir.

Üretim ilişkileri içinde, üretici güçlerin gelişmesini sağlayan yan, toplumlar tarihinin evrim ve devrim aşamalarını ve bu aşamalardaki bilinçli faaliyetlerin yaratıcısı olmuştur.

Feodalitenin çeşitli biçimlerde kapitalizme evrilmesi ve burjuvazi ile proletarya gibi iki temel sınıfsal konumlanışın ortaya çıkışıyla birlikte, devrimci çalışma ve devrimci bilinç, kendi tarihinin yeni ve de kendi karekterine uygun en üst evrelerinin ortaya çıkmasına da kaynaklık ediyordu.

Dönemin en derin ve en kapsamlı devrimci teori üretimi, Marks'ın ekonomi-politik çalışmalarında somutlanıyordu ki, bu aynı zamanda dünyayı anlama, yorumlama ve değiştirmenin de felsefi-bilimsel anlamı olacaktı. Bu dünyayı yorumlama yaklaşımı, bundan sonraki proleter devrimci çalışmaların da ana karakterini belirliyordu.

"*Ekonomi politik alanında özgür bilimsel araştırma, yalnızca öteki bütün alanlarda karşılaşılan düşmanlarla yüz yüze gelmekle kalmaz. Ele alınan malzemenin kendine özgü niteliği, insan yüreğinin en azgın, en bayağı ve en uğursuz tutkularını, özel çıkar çılgınlıklarını, düşman olarak savaş alanına aktarır.*"[3]

Bu, devrimci Marksist teorinin pratik alandaki çalışmalarının kapsamlı risklerle, kaba düşmanlıklarla, ciddi bir karşı koyuşla başlayacağını işaret ediyordu. Bilimsel ve özgür bir teorik çalışmaya dayalı bir toplumsal pratik; açık ve kesin karşılığıyla devrimcilik olarak adlanacaktı.

Yaşamı anlamak ve yaşama müdahale etmek.

"**Çalışma**" kavramını ele alırken; bunun ekonomi politik literatürdeki tam karşılığı olarak, maddi değerlerin üretilmesi ya da emeğin cisimleşmesi süreci şeklindeki maddi üretimle sınırlı tutmayıp, devrimci teorinin öncülük ettiği, devrimci örgütsel politik çalışmaların pratik kimi sorunlarını irdelemeğe çalışacağız.

Burjuvazi ve proletaryanın tarih sahnesine çıktığı çağın devrimci teorisi, apaçık bir meydan okuma ve tüm statükolara müdahale olarak belirginleşti. Spartaküslerin, Zapatalar'ın devrimci nitelikleri yerini proletaryanın devrimci mücadelelerine-Paris Komünleri'ne- devrediyordu.

Bu aşamadan sonra devrimcilik daha kapsamlı, köklü ve bilimsel argümanlarıyla buluşuyor, yaşamı anlama ve yaşama müdahale etme zemininde kendi çalışma biçimlerini de şekillendiriyordu. Kapsamlı toplumsallaşmaların yarattığı iş bölümü ve egemen sistemlerin devası örgütlülüğü, devrimci çalışmaları da bireysellikten öte, toplumsal bir örgütleniş ve bunun ürünü olarak toplumsal bir başkaldırı şekline bürünüyordu.

Devrimcilik, sistemin ve onun toplumsal dayanaklarının evrimsel gelişmelerini kavrayarak bunlara iradi müdahalede bulunmak olacaktı. Bu minval üzerindeki her faaliyet, bir biçimde devrimci çalışma olarak ifadesini bulacaktı. Devrimci bir çalışmada üretici etkinlik, maddi malların üretimi şeklinde değil de; işin örgütlenme, politika ve eylemsel yanlarıyla ilgili olduğunda, bunların üst yapı sorunları olarak var olacak ve burada iş-gücü kullanımını bu bağlamda yararlı kılmak esas olacaktır.

Devrimci çalışmalarda en temel amaçlardan biri, insanın kendisi için olabilmesi, kendi gidişatını belirleyebilmesi yetkinliği kazanmasına ön ayak olmaktır. İnsan(lar)ı güdülen olmaktan çıkarmanın en iyi yolu, kendisi için olabilmeyi sağlamaktır. Bunu başaramayan hiçbir devrim, uzun süre ayakta kalamaz.

Burada da, insanın bilinçli faaliyetinin etkinliği olan devrimci iradeciliğin örgütsel-politik çalışma sorunlarını ve günün ihtiyaçlarını, –geçmiş çalışma modellerini de tecrübe edinerek– tartışmaya çalışacağız. Kolektif öncülüklerin bu yanı, örgütlü devrimci faaliyette asal bir misyon oynadığını biliyoruz. Bürokratizm, kendiliğindencilik, dar pratikçilik, plansızlık, insiyatifsizlik gibi kavramlar içerisinde çok ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğumuz ve bundan sonra da olacağımız görülebilir bir durum. Geçmişe dair muhasebelerimizin de ışığında, yaşamı daha ileri düzeylerde yönlendirebilecek kazanımlara ulaşabilmek için, hatalarımızı da doğru kavramak ve onları tartışmak zorundayız.

"*Hatalarımız kaybolan çabalar değildir. Onlar başarıya giden yolda işaret direkleridir*"[4]

Bu işaret direklerini takip edebilmek ve daha doğru bir yolda ilerleyebilmek için, öncelikle hataların kendisini de tespit edip, onları doğruya yönelmede bir yanlış yola girmeme işareti olarak ele almak gerekmektedir. Yukarıdaki söz her ne kadar FP'liler tarafından sarf edilmişse de kayda ve dikkate değer olduğunu ve güzel bir ifade olduğunu düşünüyorum.

II) DEVRİMCİ BİR ÇALIŞMADA TEMEL SORUN; TEORİ

"Fikir, maddi dünyanın insan aklına yansımasından ve düşünce biçimlerine dönüşmesinden başka bir şey değildir"[5]

Fikri –daha geniş anlamıyla teorisi– ortaya çıkmamış ve de somut çözümlemelere ulaşmamış hiçbir çalışma bilinçli bir başarıyı hazırlamış olmaz. Bu nedenledirki herhangi bir çalışmada öncel sorun, "ne yapılacağı, nasılYapılacağı, niçin yapılacağı"? sorularına açık yanıt getirmiş olan ön teorik çözümlemelere ulaşmaktır. Teorisi açık ve sağlam dayanaklar üzerine kurulamamış bir çalışma; verimsiz, sığ, kendiliğinden ve de başarısız olmaktan kurtulamaz.

Devrimci çalışmalarda, her bir özgül soruna, her bir alana dair somut reçeteler sunulmaz ve bu mümkün de değildir. Ama temel ve belirleyici ana yorumlar ve yöntem esasları vardır ki, bunların anlaşılabilmesi önem arz eder.

Çalışmanın genel ve özgül teorileri, bu doğrultudaki çözümlemeleri de yaşamın ihtiyaçları ve onun maddi yansımalarının ürünü olarak belirginleşirler.

Tarihsel materyalist yorum ve diyalektik yöntem, çalışmanın ana teorilerini ortaya çıkarabilmenin anahtarları olduğunda, yaşama bakış penceresi oluşmuş olur.

Çalışmanın teorisi de, yine bir tür teorik çalışmanın ve yoğunlaşmanın kendisiyle oluşacaktır. Ama bu hiç bir biçimde yaşamın dışında, soyut ve yalıtık bir çalışma değil, aksine doğa ve toplum olaylarının akışını, onun yasalarını kavramaya yöneliktir ve de onunla iç içedir. Herhangi bir alanı veya herhangi bir durumda çalışma modellerini belirlemek ya da ihtiyaç olan çalışmaları saptamak iyi bir inceleme, kavrama ve çözümleme yeteneği gerektirir. Bunun için, doğuştan bir ilahi güçle kuşanmış olmak gerekmiyor. Bilgi, seçim yapmanın ve daha fazla olasılık içeren çözüm yöntemlerine ulaşmanın koşuludur. Herhangi bir nesnenin, olay ya da olgunun yasaları ne kadar iyi tanınabilir, ne kadar çok dış etkileşimlere vakıf olunabilirse, o denli doğru bir analiz yapmak mümkün olur. Bilinçli bir eylem, maddi dünyanın somut analizlerinde hayat bulur.

Devrimciler, öğretici öğeler olduklarından daha fazla öğrenci öğeler olmak zorundadır. Geçmiş deneyimlerimiz de göstermiştir ki, kimi kere gereksiz ve çiğ böbürlenmeler, bilgiçlik furyaları doğru ve daha sağlıklı öğrenmenin önünü kesmiştir. Çalışma teorileri oluşturulurken, programlar, planlar çıkarılırken tekmerkezli –bu çoğu kerede anlık otoritenin merkezi olmuştur– dayatmalarla başlanmış, öneriler, özgünlükler, eleştiriler hiçe sayılmıştır. Böyle olunca da, bir çalışma ta başından sekteye uğrayarak başlamış oluyordu.

Çoğu kere, doğru bir araştırma ve inceleme yöntemi edinilemediğinden vargılarda isabetsiz oluyor, merkezi oluşumlar yanlış yöne kanalize ediliyor, bu koşullama karşılıklı bir etkiyle gelişiyordu.

"*Araştırma yöntemi, işlenecek malzemeyi ayrıntılarıyla ele almalı, onun gelişmesinin farklı biçimlerini tahlil etmeli, iç bağıntıların esasını bulmalıdır. Ancak bu yapıldıktan sonra, gerçek hareket yeterince anlatılabilir.*"[6]

Çalışma sorunlarını aşmada da, bu temel önerme tamamen gerekli ve de geçerlidir. Çalışmanın nitelikleri, gerekleri, yöntemsel sorunları, zaman ve mekan etkileri vs. bir çok yan detaylandırılamadan, verimli bir devrimci çalışma tarzı oluşturulamaz. Attığımız her adımda, teoriyi önemsemek ve de bilgi bilim süreçlerini daha doygun işlemek zorundayız. Tarihe, halka, sınıfa ve de birey olarak insani gereklerimize karşı sorumluluğun gerektirdiği de budur. İyi bir donanım için, eğitime ve öğrenmeye ağırlık kazandırmak öncel bir yanı içermektedir.

Deneyimlerimizin gösterdiği bir diğer önemli yan da, çalışma konusunda alabildiğine basma kalıp teoriler üretildiği ve tecrübelerin çok azının yazıya çevrildiği olmuştur. Köylerde, kırda, ordu içinde, kentlerde ve diğer tüm alanlardaki devrimci çalışmaların kalıcı ve de öğretici teorileri oluşturulamadığı gibi, devrimici kolektivitelerin iç çalışma ve bireysel yoğunlaşma noktalarında da yeteri çalışmalar yapılamamıştır.

Çalışmanın üretici etkinliğinin en önemli yanında duran **insan öğesine dair çok kaba yaklaşımlar sergilenmiş, bireye 'devrimci' denildiğinde her şey bitmişcesine soruna yaklaşılmıştır**. İnsan piskolojisi, fizyolojik... yetenekleri hemen hiç işlenen konular dahilinde görülmediğinden, görevler ve çalışmalar; "örgütlü" ya da "devrimci" olmanın gerekleridir, tek düzeliği içinde ele alınmış, –çoğu kere; güç ve iş orantısı isabetsiz olduğundan– verimli sonuçlara ulaşmak da zorlaşmıştır.

Bunun yanında, bireysel yeteneklerin geliştirilmesinden ziyade, otorite tanıma ve ona tapınma şeklinde 'itaat'çilik geliştirildiği için, erken kutuplaşma ve erken dağılma çok sıkça yaşanmıştır.

92-93 kış barınak faaliyetinde kalan arkadaşlardan birinin zorunlu olduğundan dolayı değil de yöneticilerin gözüne girmek için yapan bir çok yoldaş vardı. Bunların bir çoğu yönetici yş.'ların olmadığı durumda işi safsaklar, diğer durumda işe en çok koşturanlar gibi davranırdı.[7]

Bu durum, tamamen bireysel içselleştirme, yetkinlik, sorumluluk vb. yanlarla ilgiliydi ve ancak, köklü bir eğitim sorunu olarak ele alındığında düzeltilebilirdi. Benzeri tavırların hemen her yerde benzeş örneklerinin olduğunu bir çoklarımız biliriz. Hatta bu gibi iç etkilerin her birimizde dönem dönem kendisini gösterebildiğini yadsımak zordur. En azından, bireyin gelişim evrelerinin çeşitli aşamalarında karşılaşabileceği durumlar arasında görülebilir.

Her hangi bir yerde, herhangi bir devrimci çalışmanın sorunlarını ele alırken, onun çok yönlü sorunlarını irdelemek ve çözümlemek zorundayız. Oluşturulacak plan ve programları, bilimsel vargılara ulaşmış bu çözümlemelerle daha etkin ve nitel kılmak mümkündür. Tecrübeleri yarına taşımak, her tecrübe insanını ebediyen yaşatarak mümkün değildir, ama, tarihi yazılı hale getirerek ileriye aktarmak olanaklıdır.

III) MÜDAHALECİLİK, KENDİLİĞİNDENCİLİK VE ÇALIŞMA ETİĞİ

Bir devrimci çalışma, yaşamın akıcı hareketine müdahale ile başlar.

Devrimci bir çalışma, öncel olarak oluşmuş devrimci fikirlerin yol gösterici ve yönlendirici aksiyonunda, yaşamın değiştirilebilinirliğinin pratik işlerliğidir. Nesnel toplum ve doğa yasalarının kavranması, yorumlanması ve onun zorunluluklarının bilinir duruma getirilmesiyle değil, aynı zamanda onun değişiminin eylemi olarak çıkar ortaya. Bu genel ve önsel önermenin kabulü fazlaca tartışma götürmez. Sorun, devrimci çalışmanın "müdahale" olarak başladığı yerde, bunu en nitel durumda sürdürebilmek, hayatın akışı içinde inisiyatifi elde tutan, kalıcı çalışma metodları oluşturabilmekte düğümleniyor. Müdahalecilik ya da kendiliğindencilik ikileminde genel olarak kabul ve red cepheleri kesindir ve kaba biçimiyle bunlar bilinebilirdir. Fakat bu genel kabul, güncel çalışmanın planlanması; onun hayata geçirilmesi noktalarında daha da somutlaşınca, çok ince perdelerden vuku bulan yaygın bir kendiliğindencilik çıkar ortaya. Denilebilir ki, pratik geçikme ve olabilirliği olan görevlerin aksamasında bahsini ettiğimiz biçimdeki kendiliğindencilik olumsuzlukların anası olmuştur.

Müdahale kimi genel talimatlar ya da daha öncesinde işlerliği olan bir program sorunu değildir. Daha ziyade, pratik yaşamı organize etme, örgütleme ve bu çerçevede onun işlerliğine en aktif biçimde katılma durumudur. Özellikle Çin devrimi ve Mao'nun çalışmaları yakından incelendiğinde gö-

rülen en olumlu ve de en göz doyurucu yanlardan biri, güncel pratik sorunları kavrama ve onlara müdahale etme yanıdır.

Tek tek müdahale sorunlarını irdelemeden, daha karmaşık genellemelere ulaşmak zordur. Müdahale, örgütlü insanın kendi çalışma tarzına ve kolektif organların işlerliğini dumura uğratan virüslere yönelmekle başlar.

Bu başlangıcın önsel esasları, teori ile pratiği bütünleştirme, kitlelerle sıkı bağlar kurma ve özeleştirel tutumlar içinde olabilmeyi gerektirir. Düşünsel dünyamız dahilinde kavrama çıkarılmış ve bir felsefi düzenleniş halini alacak olan bu esaslar, çalışmaya atılan ilk adımın vargıları olacaktır. **Hayata müdahale, teorinin yaşama geçirilmesidir. Her alanda yapılacak devrimci çalışmanın icrası demek** olacaktır. Devrimden, kolektiviteden bahseden herkesin önsel olarak **düşün dünyasını yaşama, yaşam tarzını düşün biçimine uyarlaması** demektir.

Sistemler statükosundan sıyrılamayan, ona meydan okumayan hiçbir çalışma gerçek anlamda devrimci nitelik kazanamaz. Bu anlamda, teori ile pratik uyumu, devrimci bir çalışmada aranması gereken ilk esastır. Çok laf etme işine değil, devrimci faaliyeti omuzlamadaki pratik işlerliğine bakmak gerekir. Önsel denektaşı, bu pratik adımların göstergesi olacaktır. Tecrübelerimiz göstermiştir ki, çoğu kere gerçek devrim işçileriyle sahteleri, gerçek planlayıcılarla sabotörler birbirine karışmış, bunları ayrıştırmak zorlaşmıştır. Yine çoğu kere, **müdahale gibi gözüken tavırların, bireysel hesapları gözettiği genel devrim ve halk çıkarlarından ziyade, bir küçük klik, grup ya da bireyin çıkarlarını yansıttığı gerçeği çıkmıştır ortaya.**

Bunların tümü canlı bir organizma yaratmadan ve bu organizmanın müdahalesini sağlamadan düzeltilemez ya da anlaşılamaz. Bireyler bu organizmada etkin aksiyoner görevler üstlenirler. İnsan etiğinin, pisikolojisinin ve ruhsal şekillenişinin de önemli olduğunu, bunun da sürekli bir müdahale ile, devrimci tarzda bir dönüşüme uğratmak ve bunu devrimci çalışmada insan üretkenliğini artırmak için sürekli geliştirmek gerekmektedir.

Kitlelerle sıkı bağlar kurabilmek, özellikle de devrimci insanın kendisini tanıması, yenilemesi, koşullara cevap verebilen çözüm yöntemlerine erişebilmesi için önem arz etmektedir. Devrimci faaliyet, bir maddi malların değişiminden, yeniden düzenlenmesinden öte, öncelikle insana yönelik bir uğraştır.

Müdahalecilik, bireyin kendisinde devrimcilik olarak somutlaştıktan itibaren, yığınların düşünüş, yaşayış ve çalışma biçimlerine yönelme eylemi olur. Yaşamın her alanında, bir dizi yeni önermeler, somutlaşmış fikirler, yeni yaşayış biçimleri kurgulamak ve onu yaşanır olan yanlarıyla uygulamaya sokmak gerekmektedir.

Devrimci çalışmaların tümü, bu genellemelerin özgün olanları üzerinde kurulur. Yaşama müdahele, yaşamda insana, insanda bireyin kendisine müdahalesiyle başlar. Bu başlangıçların her biri, bir dizi başarısızlık ve hata ile yeniden 'başa dön'meyi getirebilir. Ama bu 'baş' hiçbir zaman, ilk başlangıç yeri değildir.

Müdahale sorununda, hatalarımızı tanımak ve onlardan öğrenmek, özeleştirel bir bakış açısını gerektirmektedir ki, bu üstün insani erdemdir. Bunun olmadığı yerde, bireyin kendisine, örgütün bünyesine karşı müdahaleci olduğu söylenemez. Hayat kimi eskimiş yanlarımızı, kimi çelişkili ve gerçek durumlarla bağlaşırlık içermeyen yanlarımızı tanıtlamışsa, onları atmak, onlar nezdinde kendimize karşı sorgucu tavrı takınmak yerinde olur. Bu, devrime duyulan inancın ve bu yolda ilerlemek istemenin yansıması, gereği ve görevidir.

"*Gelecekteki hataları önlemek için, geçmişteki hatalardan ders çıkarmak*", (Mao) devrimci yolda ilerlemenin teminatıdır.

Müdahale deyince, çoğu kere, sağasola emir ve talimatlar yağdırmak olarak anlaşılmış ve bir çok kolektif ferdi böyle yapmıştır. En küçük yetkide, –altında ya da sorumluluğunda– olan bir çok insanın canına okumuş, hüküm ferman kesilmiştir. İşin garibi, genelde böyle yapanların, kendi pratik adımları da tutarsızlıklarla dolu olmuştur. Hatta daha ilerisinde, kitlelere, halktan insanlara da buyruklarla hükmetmeye çalışmış, herkesi kendi 'zor'unu tanımaya mecbur görmüştür. Bu durum vahim boyutlarda, birçok yapının genel siyasi tarzı olmuştur ki, kabul edilir devrimci bir çalışma değildir. Bu tarz, halk demokrasisini ve dolayısıyla devrimci gelişmeyi dumura uğratır. **Devrimciler hiçbir zaman halka buyruk vermez**. Önermelerini, öneri ve düşüncelerini gerçek yaşamın yasalarıyla destekler ve onları halka sunar. **Halkın tercih yapma gücünü etkiler, onu geliştirmeye çalışır**. Halkın geri olan düşüncelerinin eleştirisini yapar, sistemlerden kaynaklı sorunların üzerine gider ve kendi projelerini somutlar. Halka, baskıcı, zor otoriteler karşısında, kendi devrimci otoritelerini kurmanın yollarını ve faydalarını açımlar; pratik işlerlikleri tanıtlama uğraşı verir. Yığınların çıkarlarının nerede olduğunu açar, çelişkileri açımlar, anlatır, doğru hedefleri gösterir. Sabırla ve inatla ve de kendi politik saflığı, açık doğruluğu ve bilimsel oluşuyla bütünleşen eylemini çok yönlü olarak sürdürür.

Bunun için de halka hizmet, halka öncülük, halka güven, halka özgürlük, halka demokrasi temel istemleri ve temel uygulamaları olur.

Hiç bir biçimde devrimci bir çalışmada müdahale, halka zor yoluyla ya da halkın genel çıkarlarını yadsıyarak uygulanamaz. **Müdahale; hayatın akışındaki karmaşıklıklara yönelmek, onları açımlamak, onları tanıtmak eylemi olarak başlar. Amacı halkı eğitmek ve kazanmaktır.**

Kendiliğindenciliği kırmanın ve onun sorunlarının ele alınışı, bundan sonraki konularımız içinde de devam edecektir. Bir çok farklı kavramla açımlanan hastalık, zaaf ve hataların da kendiliğindenci bir tarza kaynaklık ettiği bilinmektedir. Hemen her yazım ve çalışmada gelip dayandığımız esas noktaların başında, insan unsuru gelmektedir. Çünkü devrim faaliyeti, en ileri, en nitel bilinç edinimleriyle yaşama müdahale eden insanın eylemidir ve dolaylı değil, direk insan etkinliği olarak çıkar ortaya.

Özellikle **kimi dönemler olur ki, devrimci değerleri yaşatmak öncel bir yan olarak belirginleşebilir**. Yaşadığımız süreçlerde böylesi özgünlükler taşımaktadır ve dikkatleri daha da yoğunlaştırmak zorundayız. **Çeşitli çevrelerin aynı noktalara yönelen devrimci duyarlılıklarının da olduğunu görüyoruz ve bu gelişme, gelecek açısından umut verici devinimlere işaret etmektedir.**

Müdahale sorununa değinirken,

devrimci bireyler ve özellikle de gruplar, yapılar arasındaki 'uygunsuzluklara' müdahale, zorunluluk oluşturmaktadır. Bu yığınlara güven verme, devrimci safları pekiştirme, gelişmelerde inisiyatifli olabilmek için gereklidir. Bu gereklerin yaşam bulması, insana –ve özel olarak da– örgütlü insanımıza müdahalede bulunmak, nitelikli ve saygın kılmak, devrimci çalışmaları verimli hale getirmek için önem taşımaktadır.

Bilincimiz, eylemimiz ve bunların etkinlikleri ile doğa ve toplumsal gelişmeler üzerinde egemenlik oluşturmadan özgürlük ve zorunluluk kavramlarına ulaşamayız. Müdahalecilik, yaşama yön verme zorunluluğu olduğunda, özgürlük bu zorunluluğun kavranması ve eyleme sunulmasıdır.

Çalışma tarzı denildiğinde, müdahaleciliğin işlerlik kazanabilmesi, yöntem ve araç sorununu da önemli kılmaktadır. Müdahalede tek düzelik ya da sığlık, verimsiz bir çalışma yaratmaktan öteye gidemez. Yaşamı kavramak; içinde yaşadığımız toplumsal nesnelliği ve onun biçim verdiği insanı tanımak; onun iç yasalarını anlamaktır. Ama çoğu kere bunda oldukça başarısız olunmuştur. Tek tip reçeteler gibi sunulmuş talimatlar icat edilmiştir. Bir yığın "yapet" furyası altında, ne koşullar ne de o koşulların öznesi insanı iyi tanımak olanaklı olmamıştır. İlişkide bulunulan insan ya da insanlar topluluğunu anlayabilme gayreti göstermeyip, küçümsemeci, sekter, yıkıcı, kimi kere hafifseyen; kimi kere aşırı yücelten tavırlar içine girilmektedir. Bilgiçlik taslamak, tepeden inmecilik gibi kendini beğenmiş tavrlarla yığınlara gitmek bir vehamettir. Özellikle de bireysel popülizm gibi hastalıkların geliştiği durumlarda, kibirli bir aydın havası estirilmeye çalışılır ki, aslında çoğu kere saf-dil cahil olunmuştur ve bunun acısını çıkarmaya yönelik bir davranıştır ortaya çıkan.

Bir tek hatasından ya da kimi geri yanlarından dolayı ilişkilere ver yansın edip, onları rencide eden, onların çalışmasını yeren ve çoğu kerede bunları yapı adına böbürlenerek yaptığını ifade eden bir çok unsurun, "at hırsızı" misali çok erken çark ettiğini tarih çok kere tanıtlamıştır. Bu davranışlar bir olgunluk değil, çiğliğin görüngüleri olmuştur hep. Bu durum, ayrışmalarda da çokça gündeme gelmiştir. Ayrıştığı yapıya karşı en keskin ucubeler içine girenlerin çoğu kere göz doldurma uğraşı verdikleri görülmüştür.

Devrimci bilincin kendiliğindenci gelişimi, böylesi ongun olmayan çokça örnek koşullamıştır. Devrimci bilince müdahale, her türden devrimci çalışmanın sağlıklı yürümesinin ön koşuludur. Çalışma alanları çok farklılıklar içerdiğinden, burada daha ziyade devrim işçileri olarak, çalışma etiği ve onun sorunlarını genel gözlemlerden geçirmeye çalışıyoruz. Daha özgün yanları ele alındığında, her alanda farklı kural ve metodlar, farklı taktiklerle şekillenen çalışma tarzları çıkar ortaya. Mesela bir kitle çalışması, sendika, askeri vb. çok çeşitli alanların bir dizi farklı özgünlükleri olacaktır.

Statükolara yönelmek zorunluluktur. Bu yönelim, kitleleri beraberinde ileriye taşıma kudreti göstermelidir. Yani müdahale ileri kitlelerin bir adım önünde olmalıdır, ama adımlar kitlenin onu takip edemeyeceği kadar uzak atılmamalıdır. Her doğru, günün şekillenişi, alt yapı ve üst yapı oluşumu içinde uygulanamayabilir. Bunları özenle saptamak ve çalışmalarımızı kitlelerden kopmama perspektifine uyarlamalıyız. Statükolara yönelme işi de çoğu kere alabildiğine keyfiyetçi biçimde gelişmiştir. Bireyler kendi bireysel kaygılarını, doğruların uygulanmasının önüne geçirmiş, işler bireysel ihtiyaçlara göre düzenlenmiştir. Kimi bireysel istem ve duygularımıza hoş gelen çalışma biçimleri veya türleri daha bir ayrıcalıklı tutulurken, hoşa gitmeyen biçimlere, birey ya da ilişkilere yönelik çalışmalar savsaklanmış, ertelenmiş hatta kimi kere tamamen dumura uğratılmıştır.

Bu bireysel kaygılar, birçok yekinmenin boyutlu engelleri olmuştur. Bir de asla kabul edilemeyecek olan önemli bir konuda, yalana dayalı politika yapmaktır. Malesef, bu konuda da burjuva politik aksan ve onun yansıması çalışma biçimleri çıkmıştır bolca. Gücünü abartmak, hiç çalışma yapılmayan yerlerde çalışılıyor demek kitleleri yanıltmaktır. **Yapamayacak yerde hemen 'tamam yaparız' deyip süreç içinde yapamamak, ilgili olmadığı halde ilgili görünmek, dinlemeye değer bulmadığı halde dinliyor gözükmek, vb. şekilde onlarca türevi ciddi yanlışlar, –sadece yanlış da değil– ciddi kişilik sorunları içeren davranışlardır**. Ve hiçbir çalışma bunlara yaslanarak sistemleşip, olgunlaşamaz. Devrimci kişilik ve onun aksiyonlarıyla çelişen bu yanların üzerine gitmek, bu minvalde etkili bir müdahale geliştirmek mutlaka gereklidir.

Yaşama müdahalede rastlantısal olanı değil, bilinçli ve iradi olanı benimsediğimizde ve gerçeği burada gördüğümüzde, yapılması gerekenin, her atılan adımın bilgi-bilimsel üretimlerimize dayandırılmasıdır. El yordamıyla değil, neye, nasıl, niçin? gibi soruları çözümleyerek ilerlemek zorundayız.

Sistemlerin insanı güdükleştirme ve edilginleştirme girişimlerinin bir çoğu insanı, rastlantıların peşinden koşuşturmak şeklinde olmuştur. Bireyselleşen insan, kendi yararına ama her keresinde başkasını tehdit eden rastlantıların peşinden koşarak gerçekliklerden uzaklaşmıştır. Bu durum, insanın kendi yaşamına müdahalesinin önüne geçmiş, müdahalelerin peşinden sürüklenmiştir.

Devrimci çalışmalarda en temel amaçlardan biri, insanın kendisi için olabilmesi, kendi gidişatını belirleyebilmesi yetkinliği kazanmasına ön ayak olmaktır. İnsan(lar)ı güdülen olmaktan çıkarmanın en iyi yolu, kendisi için olabilmeyi sağlamaktır. Bunu başaramayan hiçbir devrim, uzun süre ayakta kalamaz. Günümüzde yaşayan bir Rus komünistin anlatımlarını şöyle aktarıyordu arkadaş.

"Biz inandık. Sorgulama yeteneğimiz zayıftı. Stalinden sonra gelenlerin söylediklerine de olduğu gibi inandık. ondan sonra glenlere de. En son Gorbaçov'a da inandık. Ama baktık bir anda her şey darmadağan oldu. Ve o zaman yeniden sorgulamaya başladık ve Stalin'e geri döndük"

Tüm devrimci müdahaleler, insanı hipnotize ederek sürüklemek değil, kendi ayakları üzerine durabilecek duruma getirme amacı taşımalıdır. "*Halka balık tutmayın, balık tutmasını öğretin*" (Mao) özcesinde var olan anlamı kavramak ve çalışmalarımızda bunu yansıtmak gerekmektedir.

DİPNOTLAR

1– G. Thomson. (İnsanın Özü)

2– Age G. Thomson

3– Marks, Kapital C.1, s:18

4– FP (Fazilet Partisi)'nin Akıncıya toplantısında dağıttığı 17 maddelik metinden (26 Ekim 98 Radikal)

5– K. Marks, Kapital, C.1 sf:27

6– K. Marks, aynı yer

7– Bir arkadaşın o gün tutulan notlarından

Gündem, zorunluluk, devrimci tarz

Erdal KIR-Ferhat DAĞ

"...senin yalanlarınla hilelerinle baş edemedim.
Bu bana dert oldu.
Bende senin önünde diz çökmedim;
Bu da sana dert olsun!"
(Seyit Rıza)

Ulusal kurtuluş mücadelesi 98 Eylül'ünden sonra önemli bir sürece girdi. Yeni süreç Kürt sorununu uluslararası siyaset arenasında birinci gündem haline getirdi. Kürt sorunu, tartışmasız bir biçimde uluslararası kamuoyunun gündemine girmiştir.

Bu durum Kürtler açısından değerlendirildiğinde önemli bir kazanımdır. Girilen bu süreci "*siyasal çözüm*", "*evrimci tarz*" vb. değerlendirmelerle "**kuşkulu**" hale getirme çabalarının önemi yoktur. Zira on yıllardır sürdürülen özgürleşme mücadelesi yoğun deneyim ve birikimler sağlamıştır. Hatta yüzyıllardır süren Kürt ulusal başkaldırılarının billurlaşmış haliyle karşı karşıyayız demek abartılı olmaz. Dün Ortadoğu'da ve bugün bütün dünyada politik özne, dinamik bir toplum haline gelme hayli dikkat çekicidir.

Kürtler özgürleşme savaşında **örgütlenmenin önemini** ve muazzam **değiştirici kudretini** yaşayarak öğrendiler. Kurtuluşun kurumlaşmayla olacağı gerçeğini, oluşturulan her alandaki kurumlarla bunu bilince çıkardılar. Bu kurumlar aracılığıyla devletleşme sürecine girdiklerinin mesajını dost ve düşmana kabul ettirdiler.

Düşmanın bu mesaja verdiği yanıt açıktır: Topyekün yok etme... Kuşkusuz topyekün savaş, Türklük'ü kabul eden "Kürtler'e" değil, Kürt olarak yaşama kararlılığında olan tüm Kürtler'e karşı yürütülen "**özel uygulamalar**" içeren bir yok etme yönelimidir. Bu yönelimin kapsamı geniş ve çok boyutludur. Askeri, ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel ve özellikle de kitle iletişim araçlarıyla yükseltilen psikolojik tahrip azgınca sürdürülmektedir.

Dostlara ise "ölü süreç" olarak adlandırabileceğimiz bir dönemde özgürleşme mücadelesine başlaması ve geliştirmesi bölge ve dünya halklarına "imkansızı başarma" olanağını sunarak büyük bir moral kazanım sağladı. Bu önemli mücadeleyi tüm dünya işçileri ve ezilen halkları büyük bir dostluk ve dayanışma mesajı olarak almalıdır. Özellikle egemen ulusun devrimci ve komünistleri, moral kaynağı olan bu yönü değil de "*bizimle yeterince ilişkiye girilmedi*" anlayışını öne çıkartıp "*zayıf nokta*" tespiti yapması dar bir tutumdan öteye geçmez.

DEVRİMCİ TARZDAN VAZ MI GEÇİLİYOR

Siyasetin amaçlarından biri de hedef olarak belirlenen gücün yalnızlaştırılıp güçten düşürülmesi, etkisizleştirilip, işlevsiz hale getirilme çabasıdır. Bu çaba harcanırken her sürecin kendine göre özgünlüğü dikkate alınmalıdır. Her özgün durumun analizinden, gerek duyulan araç, yöntem, taktik ve politik duruşlar belirlenir. Başarılı olmanın kıstasları objektif tahlil ve pratikteki uygulamalar sonucu ortaya çıkan süreçten elde edilen kazanımların ve kayıpların somutluğudur. Her taktik sürecin stratejiye ulaşma yolundaki kazanım ve kayıpları eleştiri süzgecinden geçirildiğinde, kayıpların da öğreticiliği stratejiye kazanım olarak geçtiği görülebilir. Zira hata, eksiklik ve zaafların öğreticiliğinin doğrular için basamak olma yönleri vardır.

Ulusal hareketin çıkışının hata, eksik ve zaaflarla yüklü olduğu iddia edilebilir. Sömürge ulusların geçmişlerinde bu yönlü eksiklikler mevcuttur. Bu sömürgeciliğin vahşi uygulamaları sonucu ortaya çıkan ulusal şekillenmeyle ilgili bozukluğun, insan unsurunun bozulan ruhsal durumunun mücadeledeki tezahürleridir. Sömürge insanının sağlığının (ruhsal) ciddi şekilde bozulması, onun siyasileşmesi önünde ciddi engeller taşıdığını görmek, bilmek zorunluluktur. Bu zorunluluk gözardı edilince sömürgeleştirilmiş birey ve toplum tanınamaz, öğrenilemez ve kavranılamaz. Sömürge olgusu diyalektik açıdan kavranıldığında, ilk politik çıkışları, savaşım tarzları, hata, eksik ve zaaflar sonradan özeleştirisi yapılmış dahi olsa, demoklesin kılıcı gibi sallandırılamaz tepelerinde.

Sömürge ulusların kendi varoluşlarından kaynaklı doğal yaşamlarının sürekli kaba militarist uygulamalarla engellenmesi, toplumun kendini ifa-

de edişinin yollarının tıkatılması, insanlarda gerginliğin ve şiddet eğilimlerinin güçlenmesine neden olur. İlk örgütlülüğün ilk mermileri insanları silkeler kendine getirir.İfade tarzları da sertleşir. İfadesizliğin ifadesi olarak zincirlerinden boşalan öfke düşmana demir ve ateş olarak döner. Bu tutum kitlenin devrimci öfkesidir. Yücedir. Gözü karadır bu çıkışlar ilk olduklarından. Bu süreçlerde düşman ve onunla çıkar birliği içinde olan tüm kesimler devrimci öfkenin gazabına uğrar. Yanlışlar yapılır, normaldir... **Bu özgürleştirici bir süreçtir. Özgürleşme süreci yaygınlaştıkça zorunluluklar da yavaş yavaş algı ve kavram düzeyine çıkar. Kavranan zorunluluklar siyasallaşmayı getirir. Bu siyasallaşmanın etkileri ilk süreçlerin aşırılıklarının gittikçe törpülenmesinde kendini ifade eder**.

Nitekim bugün, ulusal hareketin önderliği "açık olmak" gerekliliğinden söz ederken "*geçmişte hatalarımız oldu*" yönündeki tespitlerini dikkatle incelemek gerek.

Düşmanı dünya kamuoyu önünde sıkıştırıp manevra kabiliyetini sıfırlayıp hareket edemez hale getirme politikası olan ateşkes süreçlerini "*reformizm olarak*" ilan etmek, ne kadar doğru bir tutumdur? Hatta 1 Eylül'den bu yana devam eden ateşkes sürecinde ikiyüze yakın gerilla ve bir o kadar da düşmana kayıp verdiren; 300 bine yakın militarist gücü kendisiyle uğraştıran bir güce bugünden reformist payesi biçmek doğru olmasa gerek. Özellikle de bu belirlemeleri yapanların toplumsal pratiğin hiçbir alanında varlık göstermemeleri işin cabasıdır. Son cümleden yola çıkarak, toplumsal pratikte rolü olmayanların konuşma haklarının olmayacağı anlamında bir sonuç çıkarmak doğru değildir. Amacımız insaf sınırlarını zorlama tutumunun yanlışlığına dikkat çekmek ve ulusal harekete yaklaşımda dostane tutumun elden bırakılmamasıdır. Hiç bir eleştiri de bulunulmayacak anlayışını da benimsemediğimiz ortadadır. Ama yaşanılan süreç "sırat köprüsü" inceliği ve keskinliğindedir; yanlış adım dostu kırıp düşmanı sevince boğabilir. Bu tuzağa dikkat etmek ve olumlulukları ön plana çıkarmak, bizce daha gerçekçi bir tutumdur.

ELEŞTİRİ GELİŞTİRİCİ OLMALI

Olumsuz eleştirilerin toplum üzerindeki etkilerine göz attığımızda, nasıl bir canavarı kendi ellerimizle yarattığımızı görmemek mümkün değildir.

Böylesi yaklaşımlar;

a) Dergi okur kitlesi üzerinde kalıpçı yaklaşımın terk edilmemesini ve klasik tarzın pekişmesi;

Sömürge olgusu diyalektik açıdan kavranıldığında, ilk politik çıkışları, savaşım tarzları, hata, eksik ve zaaflar sonradan özeleştirisi yapılmış dahi olsa, demoklesin kılıcı gibi sallandırılamaz tepelerinde.

b) Türkiye devrimci hareketini Kürt sorununda kendini sorgulatmaya katkı sunmamasını;

c) Genelde sol'a yakın duran ama şövenizmin etkisini kıramamış demokrat ve halktan insan ve çevreler üzerinde şövenizmin gelişmesine, güçlenmesine set oluşturamama durumu doğurabilir/doğurur. Ki son süreçte ulusal hareketin önderliğinin Moskova ve İtalya'da sonuçlanan yolculuğunun öncesinde başlayan ve MGK direktifli ve topyekün bir şövenist saldırı kampanyasına dönüşen ve 2 Hadepli Kürt'ün ölümüne, linç etme girişimlerini her yerde uygulamaya çalışan bu saldırgan faşist güruhlara karşı ciddi bir tepki ortaya konulmadı. (Devrimci hareketlerin Avrupa ve Zindan cephelerini saymazsak) **Bu duyarsızlığa yol açan önemli etmenlerin başında; proletaryanın öncülüğüne soyunan kesimlerin sınıf bakış açısını ulusal sorunun karşısına çıkarmada görürüz. Ulusal kurtuluşn nihai hedefi karartacağı düşüncesindeki yüzeysellik ulusal hareketlere bakışı sakatlamaktadır.**

Bir de buna özlellikle 28 Şubat'tan sonraki "*Cumhuriyet devrimciliği*"nin ideolojik bombardımanı eklenince yere dökülen limonların üzerinde kurt dansı had safhaya çıktı. Çünkü Kemalizmin (faşizmin) ana ilkesi olan, "vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü" en çok bu dönemde dillendirildi. Biliyoruz ki Kemalizm; Kürtler'in aslında dağlı Türkler olduğunu, dolayısıyla Kürtler'in geri ve ilkel olduklarını, bu ilkellerin bir ulus teşkil etmediğini, hatta geliştirilmeye, eğitilmeye muhtaç olduklarını, es kaza ayrılık olsa bile bunların bir devlet kurup kendilerini yönetecek bilgi ve beceriye sahip olmadıklarından (kan davaları örnek gösterilerek) bunların kendi aralarında kapışıp birbirlerini bogazlayacaklarını ve Türklere yine yönetilmek için ihtiyaç duyacaklarını 75 yıldır propaganda edip, Türk halkını böyle şekillendirip, Kürtleri de buna inandırmaya çalışıyorlar.

Bu şekillendirme insanların ruhsal sürecini ciddi ölçüde etkilemektedir. Kitap, gazete, sosyalist yayınları izlemeye başlayan kitlelere de "Anti ABD ve CIA" karşıtlığı adına, Kürtlerin her kurumsal girişimi emperyalistlerin oyunu veya "kukla Kürt devleti" teraneleriyle etkisizleştirilmeye çalışılmaktadır.

Diğer bir yönde, yurtsever devrimci hareket ve diğer küçük-burjuva Kürt örgütleri; "**siyasal bağımsızlık**" veya "**ulusların kaderlerini tayin hakkının kayıtsız şartsız tanınması**" talep ve iddiasından, geriye "**Kültürel kimliğin tanınması**" **vb. sistem içi "yasal ve anayasal" düzenlemeler** istendiğini iddia etmektedirler. Bu tutum doğal olarak Türkiye işçi sınıfı ve devrimcilerinin

Kürt sorununa ilgisiz kalmalarına yol açmaktadır.

Şu çok iyi bilinmektedir ki; Kemalizm, Kürt sorununda elde edilecek küçücük bir tavizle tuzla-buz olacaktır. Bu durumun farkında olan Genel kurmay: "*Kürt dili ile eğitim ve televizon yayınlarının uygulama alanına konulması pratikte mümkün değildir. Bu zorluk beş lehçe ve çok miktarda ağız farklılığından ileri gelmektedir. Ayrıca Türkiye'de Türk kimliği ile bütünleşmiş değişik kökenler aleyhine Kürt kökenli vatandaşlara ayrıcalık tanınması Anayasa'nın eşitlik ilkesi ve eğitim birliği ile bağdaşmaz*" (Radikal gazetesi 5.12.98) deyip, Kürt sorunundaki katı tutumlarını ortaya koymaktadırlar. Buradan yola çıkarak yurtsever hareketin "bağımsızlık iddiası", "sosyalizm savunusu" vb. istemlerden vazgeçildiğini belirtmek yanlış bir tutumdur. **Politik olarak düşmanın en zayıf noktasına yüklenmeyi bırakıp onun en güçlü olduğu yerlerine vurmak doğru değildir. Düşmanı sıkıştırabilecek tüm araçları kullanmak gerçekçi bir tutumdur**. Stratejiye uygun taktiklerin sürekli yenilenmesi stratejiden vazgeçildiği anlamına gelmez. İşte bu politik öngörüden yoksun tarzlar bırakın halkı, devrimci olan çevreleri de Kürt sorunu konusunda ön yargı oluşturmak ve duyarsızlaştırmaktan başka bir işe yaramamaktadır. Plehanov'un dediği gibi, "*eleştiri, kuşkusuz güzel ve övülmeye değer bir şey olmakla birlikte, bilerek eleştirmek, yani eleştirilen şeyi anlamak gerekir.*" Kürt sorununun geçirdiği evreleri dikkate almadan eleştirmek ve ciddi bir alternatif sunmadan yani çıkış yolu göstermeden yapılacak eleştiriler doğal olarak yıkıcı niteliklerin oluşmasına yol açacaktır. Geliştirici nitelik yerini engelleyici olmaya bırakacaktır.

EGEMEN ULUS KOMPLEKSİ

Kürtlerin, "cahil, ilkel, kuyruklu, vahşi, eşkiya" vb. sıfatlarla tanıttırılma çabası, Türk insanında Kürtlere güvensiz, kuşkulu bir bakış açısını koşullandırmaktadır. Gelinen aşamada bu yanılsamalı durum giderileceğine, daha da derinleştirilmektedir. Hatta devrimci olma iddiasını sürdüren örgütlerin bünyesinde günümüzde bile, bu güvensiz yaklaşımın var olması acı verici bir olgudur. Kürt insanına yaklaşımda bu öğe sürekli göze çarpar. Kürtü küçük görür. Onun Marksist fikirler edinemeyeceğini ve ona Marksizmi öğretmeyi görev (doğal olarak) sayar! Marksist grup, örgüt, parti vb. organizasyonları Kürtler oluşturamazlar. Bizim oluşturacağımız organizasyonlarda yer almalılar. Onların yetileri buna uygun değildir. Bizim önereceğimiz organizasyonlarda yer almayanlar "ilkel milliyetçi" vs. dirler.

Kürtlere, Kürdistan'ın bağımsızlığını programlarına koyan çevrelere sıcak bakılmıyor. Her ne kadar ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı programlarında yer alsa da bu koşulludur. Bu koşullanma "*Türk ve Kürt işçi ve emekçilerinin birleşik mücadelesidir. Bu unutulduğu veya küçümsendiği zaman varılacak yer, burjuvazinin yanı ve yedekliğidir.*" (A. Cihan Soylu, Yeni Evrensel 6.12.98) Kürtler kendi ülkelerinde, kendi işçi ve emekçileriyle mücadele sürdürme olanağına sahip değildirler! Türklerle kader birliği etmek zorundadırlar! Tabi bir de Kürdistan'ın diğer parçaları dikkate dahi alınmamaktadır. Türk ve Kürt birlikteliğini benimseyen her Kürt burjuvazinin yanında ve yedeğindedir!

Politik açılımlar yapma yerine, ulusal harekete öznel yüklenimler had safhadadır. Genel anlamda TC kitlesel katliamlar yapmada dosyası kabarık bir devlettir. Örgütlenme şekli ve oluşumu kıyım ve yok etme üzerine kurulmuştur. Ermenilerin soykırımıyla yetinmemiş bunun yönünü Kürtlere de çevirmiştir. Ağrı, Zilan, Şeyh Sait ve Dersim katliamları bunlardan bir kaçıdır. Fazla uzağa gitmeye gerek yok Maraş, Taksim, Çorum ve bugün Kürdistan sürekli bunlara tanıktır. Bu katliamları gerekçelendirmek için "binbir dereden su getirerek" kendini aklamaya çalışır. Hatta aklamayla yetinmez, katliam tezlerini de "*savunma halinde yaşanan aşırılıklar*" olarak değerlendirip, kendini meşrulaştırma çabasına girer. Yoğun bir yönlendirmeyle bu tezlerini kabul ettirir. Bazı devrimci çevreler de bu yönlendirmeye düşerek kendi yandaşlarına perspektif olarak şunları diyebilmektedirler; "*Koruculuğa karşı ilk politikalarında hatalara düştü. Korucuları aileleriyle birlikte imhaya yöneldi. TC PKK'nin bu hatasından yararlanarak kitlesel katliamlara yöneldi..*" (U. Yürüyüş, K. Kalanlı S.33, sf:11)

TC'nin katliamcı siyaseti artık tüm dünya tarafından görüldü. Özellikle Avrupa halkları bu konuda hayli duyarlılaşmaya başladılar. Ulusal hareket TC'nin katliamcı yüzünü gösterme uğraşını devam ettirdi. Bugün bunu dünyaya anlattı. Ama TC'nin bu yüzünü Türk halkının anlamasını bir yana bırakalım, onun önderliğine soyunanlar bile anlama güçlüğü içindedir. Bu anlayışlarda egemen olan yanılsamalı bilinç şekillenmesinin Kürtler karşısında "**üstün olma**" anlayışıyla bir ilişkisi yok mu acaba?..

MARJİNALLEŞTİRME TEORİSİ

Özgürleşme sürecine giren halkların tarihleri incelendiğinde olumlu ve olumsuz gelişmeleri bir arada görürüz. Bu diyalektik bir olgudur. Büyük kahramanlıkların yükseldiği evrelerde, ihanetin de boy verdiğini görmek mümkündür. Dönemsel olarak da mücadelenin yükseldiği evreler sözkonusu iken, bazen de gerilemeler de yaşanmaktadır. Devrimci hareketler bu süreçleri kendi lehlerine kullanmaya çalışırken, düşmanda kendi lehine kullanma çalışması yürütür. Düşman pervasız bir zoru devreye sokarken, bunu yeterli görmez. Beyinleri teslim almaya çalışır. İdeolojik yanılsamayla gücünü olduğundan fazla abartır. Yenilmez olduğunu ve ayakta durduğunu anlatmak ister. Savaşı kafada kaybettirme uğraşını, tüm teknik araçlarla devreye sokar. Beyni felç eder. Düşüncesiz beyin yaratır ya da kendi söyledikle-

rini tekrar eden beyinlere gerek duyar ve onların önünü açıcı araçlar üretir.

Kürdistan'da da bu durum, "*Düşük yoğunluklu savaş*" teorisinin gündeme girmesinden bu yana; düşüncesiz beyinler üretilmeye başlandı. Özellikle psikolojik savaş teorilerinin gündemleştiği bu dönemde psikolojik savaş merkezlerinden bolca "*yenilgi*" teorileri üretildi. 93'ten sonra "**yeniden yapılanma**" TC'nin güçlenip yurtsever hareketi "*bitirme*" aşamasına getirdi teorileri piyasaya sürüldü. **Amaçlanan şey savaşı kafada kaybettirmekti. Bir çok çevrede bu teorinin savunuculuğuna soyundu.**

Psikolojik savaş merkezinde şu tez üretilmişti: 1987'lerde bu örgütü bitirmek üzereydik. Ancak o dönemde devreye giren bazı siyasiler örgütün kökünü kazımasına engel oldular. Bu süre içinde örgüt tekrar toparlandı. 1993'e geldiğinde örgüt yine bitme noktasına geldi, bu kez örgüt ateşkesi devreye sokup yine toparlanmaya girişti. Son olarak da 97'de üçüncü ateşkesle bitmekten kurtulmaya çalışıyor ama bu kez izin vermeyeceğiz...Bu merkezin yönlendirmesinde kalan bir çok çevre, 93'ten bu yana ulusal hareketin gerilediğini, kitlesel boyuttaki 91 serhıldanları gerçekleştiremediğini ve geriletildiğinin teorisini yapmaya başladılar. Ulusal hareketin girdiği yönelimleri bu kabarma ve alçalma süreçlerine göre değerlendirip, onun yenildiğini ileri sürüp iddia etmek, gerçekçi bir tutum değildir. Esas olarak politik arenada düşmanın yönelimlerini boşa çıkarma ve onu köşeye sıkıştırma taktiklerinin ne kadar etkili olup olmadığına bakmak gerekiyor. Bir de bu gelişmeye uygun yaratılan kurumlaşmaların süreklileşmesi dikkate alınmalıdır.

MGK endeksli burjuva medyasının "bittiler" teranesine uygun yönelime girip 93'ten beri gerileme teorisini gerçek kabul edip, ona uygun politik belirlemelerde bulunmak yanlıştır. Bu tutum, TC'nin daha da pervasızlaşmasına yol açabileceği gibi, Kürt halkına karşı geliştirilen kıyımın meşru görülmesine kadar götürür insanı. Kesinlikle, böylesi değerlendirmelerden kaçınmak devrimci bir görevdir, bu tür değerlendirmelere de prim vermemek gerekir.

GÖREV VE ZORUNLULUK

Sömürgeleştirilmiş bir Kürdistan orta yerde durmaktadır. Ve Kuzey Kürdistan, Türkiye'nin tahakkümü altındadır. Türkiye bu parçayı sömürgesi yapmış durumdadır. Bu çok açık ve nettir. Türkiye halkı veya işçi ve emekçileri kısaca hiçbir Türk özgür değildir. Ezilenin ezilmişlik statüsü devam ettikçe/sürdükçe ne

Politik olarak düşmanın en zayıf noktasına yüklenmeyi bırakıp onun en güçlü olduğu yerlerine vurmak doğru değildir. Düşmanı sıkıştırabilecek tüm araçları kullanmak gerçekçi bir tutumdur

ezilen ne de ezen özgür değil, olamaz da. Ezenin özgürleşmesinin tek koşulu, ezilenin özgürleşmesidir. Öyleyse Türkün özgürlük sorunu incelendiğinde zorunlulukların ortaya çıkarılması gerekir. Öyle ya "*özgürlük bilince çıkarılmış zorunluluktur*" dememiş miydi Engels. Öyleyse Türkün özgürlüğe gereksinmesi varsa bu zorunluluk olgusunu da bilince çıkarması gerekmiyor mu? Engels'in çözümlemesini tersine de çevirebiliriz. Şöyle ki: "*Zorunluluk bilince çıkarılmış özgürlüktür*" diyebiliriz! Ama böyle olunca da bu kez "sorun" değil netlik çıkıyor ortaya. Görevden kaçma, yani yapılması gereken yapılmamış; eksiklik budur işte. Hem de kocaman bir eksiklik. Hatta belli özel koşullarda sorunun net konulması ve doğru çözümlenmesi yetmiyor, pratik de gerekiyor. **Ulusal soruna ilişkin bir çok tespitler yapılıyor, bunların pratik karşılığı nedir, gelinen aşamada ırkçı-milliyetçi dalga neyin ürünüdür**? Bu konuda yapılan tespitlerin bir yanda, girilen pratiğin diğer yanda durmasının hiçbir etkisi yok mu?

Zorunluluğun bilince çıkarılması en başta gelen görevlerdendir. Bu görev aynı zamanda teorik ve pratik çıkarsamaları zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk kavranmadan ve gerekleri yapılmadan özgürlükten söz edilemez. Türk halkı ve öncüleri, kendi özgürlüklerinin zorunluluğunu Kürtlerin özgürleşme sorunu olarak kavramak zorundadırlar. Bu zorunluluk bu şekilde bilince çıkarılınca görev şu olur; Kürtler'in özgürleşmesi gerekliliği. Ya da Kürtler'in özgürleşmesi zorunluluğu. **Bu görev en başta Türk halkının öncülerine düşmektedir. Bu görevi tersinden kavrayıp, Kürt halkına ve öncülerine yüklemek büyük bir yanlışlıktır. Ki Kürt halkı bu anlamda üzerine düşeni yeterince yapmaktadır. Esas yapması gereken Türk halkı ve öncüleri bu konuda hayli eksik kaldıklarını görmeliler**. Bu görmeme tutumlarını Kürt halkına ve onun öncülerine fatura etmek doğru değildir.

Cezayir de sömürgeydi. Ve Cezayir halkı acı çekiyordu. Fransız egemenleri, "Cezayir Fransa'dır" diye bağırdıklarında, Cezayir'in acısını yüreğinde duyumsayan duyarlı Fransız halkı ve aydınları Fransız olmaktan utanç duyuyorlardı. Bu utançla yaşamak istemediler ve seslerini yükseltip, sömürgeciliğe karşı savaş açtılar. Cezayir özgürleşmeden kendilerinin de özgürleşmeyeceğini kavradılar.

Ve bu zorunluluğu bilince çıkaran J.P. Sartre şöyle haykırıyordu: "*...Oy verdiğiniz hükümet, genç kardeşlerinizin tereddütsüz ve acımasız hizmet ettiği ordunuz soykırım yaptığı zaman kurban değilseniz, o halde*

hiç kuşkusuz cellatsınız" diyerek, eleştirdiği Fransız halkını ve aydınlarını; "*Fakat tüm rejim, hatta sizin şiddet karşıtı düşünceleriniz bile bin yıllık bir baskıyla koşullanmışsa, pasifliğiniz yalnızca kendinizi ezenlerin safına yerleştirmeye hizmet eder.*" belirlemesiyle uyararak; "*Bugün elimiz kolumuz bağlı, korkudan hasta ve aşağılanmış haldeyiz; daha fazla alçalamayız...*" çağrısıyla Fransız halkı ve aydınları sorumluluk yüklenmeye çağırır. Bir çok aydın pratik görevler üstlenir. Türkiye'de ise 75 yıllık bir sürece dayanan koşullanma söz konusudur. Bu kemalist koşullanma kırılmadan layıkıyla görev yerine getirilemez.

ULUSAL SORUNDA SON SÜREÇ

Gelinen aşamada ABD ve Avrupa arasında Ortadoğu'da meydana gelen ekonomik savaşın boyutları yükseldi. Ortadoğu üzerinde emperyalistlerin yıllardan beri süregelen hakimiyet/paylaşım savaşları mevcuttur. Buradaki güç dengeleri hep hassastır. Yerinden oynatılan küçük bir taş tüm oyunun bozulmasını sağlar.

Bu bölgenin emperyalistler açısından önemi büyüktür. Çünkü dünyadaki petrol rezervlerinin yüzde 65'i bu bölgede bulunmaktadır. Özellikle ABD, Körfez savaşı ile ele geçirdiği etkinliğini devam ettirmek istemektedir. Genel stratejik çıkarları açısından bölgenin önemi büyüktür. Burayı sıçrama tahtası olarak kullanıp Kafkaslar üzerinden Asya-Pasifik'i içine alan geniş bir alan etki altına alınmak isteniyor.

ABD bu etkiyi sağlamak için her platformda, bölgede "**güvenlik**" ve "**istikrar**" aradığını dile getirmektedir. Bunu sağlamanın tek koşulu olarak da boyun eğdirtmekten başka bir yol düşünülemeyeceğini beyinlere kazımaktadır. Bölgede dizginsiz at koşturma hevesinde olan ABD istemediği güçleri etkisizleştirme amacı gütmektedir. İstenmeyen güçlerin başında Almanya, Fransa, Rusya ve Japonya bulunmaktadır. Bölgede ise İran, Suriye, Libya, Irak ve Sudan gelmektedir. Bunları etkisizleştirmek için Türkiye, İsrail ve Ürdün'e dayanmaktadır. Son süreçlerde Türkiye ile İsrail arasında "**stratejik işbirliği**" antlaşmaları ABD'nin Ortadoğu politikasına uygun düşmektedir. Arap Birliği'nin bu politikalara karşı çıkması ABD'nin stratejik planlarına denk düşmediği için dikkate alınmamaktadır. Bölge devletleri üzerinde söz sahibi olmanın önemli yollarından biri olan Kürt sorunu halen ABD gündemine yeterince oturmamıştır. Ama önümüzdeki dönem açısından bunun gündemleşeceğini akılda tutmak gerekiyor.

Suriye'yi etkinliği altına almaya çalışan ABD, İsrail ve Türkiye'yi devreye sokmuştur. İsrail'in Golan tepeleri ve Lübnan'ı bahane edişi, Türkiye'nin de su sorunu, Hatay ve yurtsever hareketin önderini bahane ederek Suriye'ye yönelmesi bütünlüklü hareketin bir parçası olarak görülmelidir. Özellikle ABD'nin Golan Tepeleri'nde üs kurma istemi ile İsrail'in GAP Bölgesi'nde üs kurma isteminin çakışması Türkiye'nin de Kürt sorunundan kurtulma çabası bu kirli ittifakın oluşturulma nedenlerinden biridir.

Bunun ilk adımı olarak da Türk Genelkurmayı'nın Suriye'yi A.Öcalan'ı barındırma bahanesiyle saldırı kapsamına alması oldu. Bu durumu fark eden A. Öcalan, bölgeyi terk edip Moskova'ya oradan da İtalya'ya geçti. İtalya'ya geçişinden sonra Kürt sorunu dünya kamuoyunun gündemine girdi.

Türkiye'de ekonomik sorunlar, devletin çeteleştiği olgusu, özelleştirmelerde mafya parmağı, hükümetin güvenoyu alıp-alamayacağı olayı ve son olarak yaşanılan kriz olayı, öfkeyi başka yöne çekme çabasına yol açtı. Bu öfkeyi çekmeye açık olan İtalya düşman ilan edildi. Bütün dikkatleri İtalya'da yoğunlaştıran hükümet bunu fırsat bilerek içte de tüm muhalif kesimleri hedef tahtasına oturttu. Hadep binalarında açlık grevi yapan insanlara saldırıp linç girişimleri başlattı. İki yurtseveri dayakla öldürdüler. Cezaevinde bir mafya bozuntusuyla giriştikleri tertip sonucu bir İtalyanı reehin aldılar. Öfkeli kalabalıkları sokağa döküp limon ve tabalelerden hırslarını çıkardılar. Cumartesi Annelerini engelleyip gözaltına aldılar. Sosyalist dergilerin bürolarını bastılar. Bu dizginsiz saldırılara esas olarak Kürt halkı set oldu.

ULUSAL HAREKETTE YENİDEN YAPILANMA

Bu aralar birçok senaryo yazılmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir: ABD Kürt sorununu Ortadoğu'da bir koz olarak kullanmaktadır. Bazıları Avrupa Ortadoğu'da etkin olmak için ABD'nin Talabani-Barzani kozuna karşı, A. Öcalan kozunu oynamak istemektedir, diyor. Bazıları da Sevr histerisine yakalanmıştır. TC ise Kürt sorunu diye bir şey yok terör sorunu var, anlayışını terk etmemiştir.

Genel anlamda emperyalistler; Kürt sorunu var, ama terör sorunu da var. Kürtler ayrı PKK ayrı tespitleriyle farklı bir yaklaşımı gündeme sokmaya çalışıyorlar. "30 bin kişinin katili" olan biriyle bu sorun konuşulamaz mantığı, bölgede onların oyununu bozacak tek devrimci muhalefetin PKK olduğu görülmektedir. A. Öcalan da bu yönelimi görüp, kendini Kürtler'in manevi önderi olarak ilan edip, politik zeminde mücadele yürütmeyi düşündüğünün ip uçlarını ortaya koymaktadır. ARGK'yi Genelkurmaylık düzeyine çıkarıp tüm Kürtleri içine alan bir konferans örgütleme çabası yeniden yapılanmanın ayaklarını oluşturmaktadır.

Bu gelişmeler dikkatle izlenmeli. Ciddi önermelerde bulunulmalı, dayanışma ve dostluk eli uzatılmalı. Ayrılıkları önplana çıkarmaktan çok ortak noktalar gündeme alınmalı. "Reformist rotaya girdi", "devrimci tarz terk edildi" veya "bu yönelim yeni değildir" türü belirlemelerden kaçınılmalı. Kürt halkının amacı olan bağımsız birleşik Demokratik Kürdistan istemini yakınlaştıracak her adım önemsenmeli ve bu yaşanır kılınmaya çalışılmalıdır. Bu anlayış öne çıktığında dostluk, kardeşlik ve dayanışma hak ettiği değeri görecektir.

Tarihsel görev iki yönlüdür

Kemal KALANLI

Ulusal özgürlük mücadelesine önderlik eden ulusal devrimci hareket ve önderi Abdullah Öcalan, Kürdistan sorununda; siyasal çözüm doğrultusunda geliştirmeye başladığı politik yönelim, uluslararası planda gerekli desteği görmeye başladı. İçine girilen bu yönelim; uluslararası bağlantılar içinde aldığı desteğin bir yansımasından bağımsız olarak düşünülemez, düşünmedik. Bir önceki yazımızda, ulusal devrimci hareketin "*devrimci tarz, yerini siyasal çözüme bırakan evrimci tarza yönelmektedir.*" "*PKK'nin içine girdiği süreç, siyasallaşma süreci olarak ortaya çıkmaktadır*" değerlendirmesinde bulunmuştuk. Gelişmeler bu değerlendirmemizi giderek güçlendirmektedir.

Abdullah Öcalan, avukatları aracılığıyla yaptığı basın toplantısında "*Kürt sorununa demokratik çözüm aradığını*" açıklıyordu. Yapılan basın toplantısında; "*Boşaltılan köylere dönüş sağlansın. Koruculuk sistemi kaldırılsın. Askeri operasyonlar durdurulsun. Kürt dili ve kültürü anayasa güvencesi altına alınsın. Dini özgürlük getirilsin. Kürtler de Türkler'in yararlandığı demokratik haklardan yararlansın. Türkiye'nin toprak bütünlüğü içinde özerk bir bölge kurulsun*"[1] temelinde Kürt ulusunun demokratik taleplerini ortaya koyarak bu doğrultuda bir siyasal çözüme gidilmesi gerektiğini dile getiriyordu. Yine, Avrupa'da yayımlanan **Özgür Politika**'ya verdiği demeçte; "*...tarihin en eski halkının, kimlik ve özgürlük problemlerine ses olabilmek için; doğrusuyla yanlışıyla bir mücadele vererek, bugüne, Roma'ya kadar ulaşabildim. Bu gerçekten Zan Pietro'ların yürüyüşüne benzeyen bir yürüyüş ve sona ulaşmadır.*"[2] diyerek, ulusal özgürlük mücadelesindeki devrimci tarz ısrarından evrimci tarza yöneldiğini ortaya koymaktadır.

Ulusal devrimci hareketin içine girdiği bu yönelim, Avrupalı emperyalistler tarafından desteklenerek, kendi denetimlerinde bir çözümü dayatma planlarını hemen gündeme sokmaktadırlar. Almanya başbakanı Berhard Schröder ile İtalya başbakanı Messimo D'Alema 27 Kasım'da yaptıkları görüşmede, "*Kürt sorununa uluslararası nitelikte barışçı bir çözüm getirmek için Avrupa düzeyinde bir girişim başlatma kararı aldık. Bunun için Almanya ve İtalya dış işleri bakanları bir araya gelecek, Türkiye'nin de dahil edileceği bir program hazırlamalarını kararlaştırdık*"[3] diyorlardı. Bir süre sonra, AB'nin yasama organı Avrupa Parlamentosu, Swobo'da yaptığı toplantısında, "*Kürt sorunu, bölücülük, özerklik sorunu değil kültürel ve sosyal hak sorunundur.*" "*Kürtler'e Türkiye'nin her yerinde anadil olanağı tanınması, ... Kürt halkının temsilcileriyle diyalog kurulması, seçim yasasının değiştirilmesi, köy korucu sisteminin ve Güneydoğu'da OHAL'in kaldırılması, bu bölgenin sosyal ve ekonomik açıdan güçlendirilmesi için çaba harcanması, eski milletvekili Leyla Zana'nın serbest bırakılması*" [4] vb. kararlar almış bulunuyorlar. Avrupalı emperyalistler, başta İtalya, Almanya ve Fransa, Kürt sorununda kendi inisiyatiflerini ve ağırlıklarını koymaya çalışıyorlar. Ortadoğu'daki hakimiyet dalaşında; ABD emperyalizmi ile Avrupalı emperyalistler arasında ciddi bir çatışma var. ABD emperyalizmi, Güneyli Kürt örgütleri üzerindeki etkisini ve hakimiyetini pekiştirmeye, Saddam rejimini devirerek kendine bağlı bir iktidarı iş başına getirme hesabını yapmakta, Saddam rejimine karşı askeri müdahaleyi sürekli gündemde tutarak, İran ve Irak'a göz dağı vererek Ortadoğu'daki etkinliğini sürdürmeyi, güçlendirmeyi hedeflemektedir. ABD emperyalizmiyle dalaşma içinde olan Avrupalı emperyalistler, Kuzey Kürdistan'daki ulusal devrimci hareket üzerine planlar yapmaktadır. Ulusal devrimci hareketin Kürt sorununda siyasal çözüme doğru evrimi, kendileri için bulunmaz bir imkan yaratmaktadır. İçine girilen bu yönelimi, kendi inisiyatiflerinde bir koza dönüştürmeye, Ortadoğudaki pay kavgasında ağırlıklarını koymaya çalışarak bunun planlarını yapmaktadırlar.

Güneydeki Kürt hareketi, reformcu, işbirlikçi bir konuma sokarak ABD emperyalizminin Irak üzerindeki egemenliğini tesis etmesinin aracı haline getirilmiştir. Güneydeki Kürt örgütleri arasında uzlaşma sağlatılarak Irak'ta Saddam rejimini zaıflatmayı, iktidardan devirmeyi, Kürtler'le bir fedarasyona çekerek Irak'ı kendine bağlamanın planı hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. ABD'nin, Güneyli Kürtler üzerinden Irak'a yönelik planında başarılı olması Güneyli Kürtler üzerindeki hakimiyetinin devam ettirilmesi, Kuzey'deki ulusal devrimci hareketin devrimci radikal tarzdan uzaklaştırılması, siyasallaştırılmasıyla da ilgilidir. TC üzerindeki egemenliğinden dolayı kuzeydeki Kürt hareketi üzerinde oynama şansı Avrupalı emperyalistlere oranla daha da zayıftır. Avrupalı emperyalistler açısından durum daha bir elverişli haldedir. Kuzeydeki ulusal devrimci hareketin siyasallaşma sürecine girmesi ABD'nin Ortadoğu politikasına hizmet ettiğinden,

açıktan olmasa da destek vermektedir. "*Amerikalıların da medya ve hükümet olarak Türkiye'deki üniter devleti feda etmek pahasına, siyasi bir çözüme, yani Kürtlere bir özerklik verilmesi ve federasyon taraftarları oldukları bellidir*" [6] diyen Altemur Kılınç vd. burjuva medya yazarları da -yani gelişim sürecinin ABD emperyalizminin çıkarına denk düştüğünü- ABD'nin politikasından çıkarmaktadırlar.

Almanya'nın Akdeniz, Ortadoğu ve Latin Amerika'dan sorumlu müdürü, Dr. Volker Ducklam, "*Güneydoğu sorunu yalnız Türkiye'nin değil, Almanya ve bütün Avrupa'nın sorunu. Artık bu sorun, Türkiye sorunu olmaktan çıkmış bir Avrupa sorunu haline gelmiştir. Almanya bu sorunla en fazla ilgili bir ülkedir*" [6] diyerek yaptığı açıklamayla Alman emperyalistlerin Kürtler üzerindeki açık hesaplarını ortaya koymaktadır. Mevcut bu gelişim süreci Türk egemen sınıflarını da siyasal çözüm doğrulumuna sokacaktır. PKK'nin devrimci tarzda ısrarı, Kürt ulusal sorununun devrimci tarzda çözümü Türk egemenlerinin Kürdistan'daki egemenliklerinin sonu olacaktır. Bunu çok iyi bilen Türk hakim sınıfları, yarattıkları şövenizm dalgasının kendileri üzerinde etkili olan boyutunu adım adım törpüleyerek; adım adım siyasal çözüme hazırlayarak; PKK'nin etkisini kırarak siyasal çözüme gidildiğinde kısmi demokratik haklarla yetinilmesini sağlayarak, Kürdistan üzerindeki hakimiyetlerini korumayı hedefleyeceklerdir.

Türk egemen sınıflarının akıl hocalığını yapan Doğu Ergil, Cengiz Çandar, Mahir Kaynak vb. burjuva yazar ve akıl hocaları, Kürt ulusuna belli demokratik hakların tanınarak soruna siyasal çözüm bulunması/getirilmesi, devrimci çözümün bertaraf edilmesini önermektedirler. Doğu Ergil, "*Türkiye Cumhuriyetinin Kürt kökenli yurttaşlarını muhatap almak ve onların makul taleplerini, bölünme kompleksine kapılmadan karşılamaktır... Apo'nun savaş alanından Avrupa'ya gidişinin bize sunduğu bu fırsatı iyi değerlendirmenin zamanıdır*" [7] demektedir. Cengiz Çandar, "*...Türkiye'nin 'Kürt politikası' ister istemez uluslararası gündeme gelecektir. ....Muhataplar üretmek ve sorunu içerden çözmek yolunu da tutmak zorundadır.*"[8] diyerek, PKK'nin dışında bırakılacağı bir çözümle, reformcu ve uzlaşmacı kimliği olan Kürt grup veya çevrelerini adres olarak göstermektedir. Gündüz Atakan, "*...Kürt sorununun çözülmesi için olağanüstü bir fırsat ele geçti.*" diyerek, bu fırsattan yararlanılmasını önermektedir. Yine, Gündüz Atakan, "*Suriye'ye karşı silahlı tavır alırken, haklı olarak 'neden ondört yıl beklendikten sonra ve neden şimdi' diye soruldu*"[9] diyerek, Türk egemenlerinin de bu gelişmelerin dışında olmadığını ima etmektedir.

Görüleceği gibi ulusal devrimci hareketin evrimci tarza yönelmesi, siyasal çözüm sürecine girmesi, siyasallaşmaya doğru adım atması emperyalistlerin ve Türk egemen sınıflarının çıkarlarıyla örtüşmektedir. Başta Almanya, Fransa ve İtalyan emperyalistleri içine girilen bu yönelimi kendi lehlerine, Ortadoğu ve Kürtler üzerindeki etkinliğe dönüştürme planı çerçevesinde ve TC'ye karşı bir koz olarak kullanarak, Türkiye'deki çıkarlarını geliştirmeye, pekiştirmeye çalışmaktadırlar. Ulusal özgürlük mücadelesinin önderi Abdullah Öcalan, basına ve kamuoyuna yaptığı açıklamada "*Payıma ne düşüyorsa, terörün tümüne -bizden de kaynaklansa- karşıyım. Hemen durdurulması için üzerime düşeni yapmaya hazırım. Bunun için sadece: İnsanlığın, başta Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği ve benzeri kurmlar gibi insan hakları ve demokrasi yanlısı güçlerin gözetimini, mümkünse iradesini harekete geçirmesini istiyorum* [10] diyor. PKK başkanı Abdullah Öcalan, stratejik değişime dayanan bir politik tarz izlerken, PKK halen stratejik bir değişimi temel almış değil. Bu dönem içinde bir kongre çalışması olduğu bilinmektedir. PKK'nin önderliğinden izlediği siyasi çizgiyi onaylamasını istemekte ve yönlendirmeye çalışmaktadır. Uzun yıllardır devrimci savaş çizgisini sürdüren, taktik olarak uyguladığı ateşkeslerde devrimci savaş çizgisinin gerekliliğini ve biricik çözüm yöntemi olduğunu gören, uzun yılların birikimine, devrimci şekillenmesine sahip olan parti örgütünün, A.Öcalan'ın izlediği, kabul ettirmeye çalıştığı bu evrimci çizgiye karşı koyması devrimci bir görevdir. Bu kaçınılmaz tarihi bir sorumluluktur. Parti örgütü, başkanı Öcalan ve önderliğinin içine girdiği stratejik değişikliğe karşı koyarak devrimci çizgiye yeniden dönüşümünü sağlaması, Kürt proletaryası ve ulusu , Türkiye ve dünya emekçi halklarının çıkarları gereğidir. Kürt ulusunun özgürleşme savaşımı, kendi kaderini tayin hakkını, kendi özgücüne, uluslararası proletaryanın desteğine dayanarak devrimci tarzda zaferle taçlandırmasını temel almalıdır. Vasiyete dayanan, Vasiyeti beraberinde getiren hiçbir çözüm, Kürt ulusunun gerçek anlamda özgürleşmesini sağlamayacaktır.

Ulusal devrimci hareketin önderliğinin izlediği bu politik değişimi kaygı ve üzüntüyle izliyoruz. Hele hele Kürt ulusunun özgürleşme savaşını ve Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını, emperyalizmin iradesine bağlı bir çözüme tabi kılınmasını, başta Kürt proletaryası ve ulusu, sınıf bilinçli Türkiye proletaryası ve emekçileri ve devrimci güçler için kabul edilemez. Emperyalizmin iradesi, Kürt ulusunu ve Kürdistan'ı bölüp-parçalayarak uluslarası bir sömürge statüsü yaratmıştır. Bu yönde, yani bir irade tayini, emperyalizmin Kürt ulusu üzerindeki uluslarası hegemonyasının yeni biçimde devam ettirilmesi olacaktır. Kürt ulusunun, proletaryası ve emekçilerinin, Türkiyeli emekçilerin genel çıkarı ve umudu devrimci tarzdaki ısrarda ve çözümde yatmaktadır.

Kürt ulusunun demokratik taleplerini bugünden dayatmak, istemek, belli yanlarıyla yaşama geçirilmesini sağlamak devrimci stratejiden, tarzdan kopmayı gerektirmez. Kürt ulusunun demokratik talepleri için mücadeleyi devrimci tarza tabi kılmak, devrimci çözümün hizmetinde gelişmesi için kullanılması doğru ve gerekli olandır. Bütün devrimci güçler, PKK'nin devrimci doğrulumunda ısrar etmesi için tarihsel görevlerine sarılmalıdırlar. Bunun için gerekli ve zorunlu çabaların içinde olmalıdırlar. Kürt ulusuna yönelen topyekün imha savaşında, şövenizmin linç etme pratiğine karşı tarihsel sorumluluğunu yerine getiremeyen Türkiye proletaryası, emekçileri ve devrimci güçleri, bu tarihsel sorumluluğunu yerine getirmelidirler.

ALINTILAR

1- 26 Kasım '98, Radikal gazetesi
2- Aktaran; Serdar Çakmak U. Yürüyüş, sayı 33, sf:41
3- Radikal, 28 Kasım '98
4- Radikal, 4 Aralık '98
6- Sabah, 12 Aralık '98
5- Radikal, 28 Kasım '98
8- Sabah, 4 Aralık '987)Radikal,28 Kasım '98
9- Gündüz Atakan, 23 Kasım, 4 Aralık '98
10- Aktaran Serdar Çakmak, U. Yürüyüş sayı 33

Birlik, bir devrimcilik özelliğidir

Mehmet YEŞİLTEPE

Yeryüzünde zorbalık, kıyım ve gözyaşı olmadan varlığını sürdüren bir kölelik tarzına rastlanmamıştır. **Spartaküs**'ten günümüze dek her başkaldırı, kölelik sisteminin egemenleri tarafından **imha** bilinci ile karşılanmış ve caydırıcılık oluşturmak amacıyla **şiddeti çeşitlendirme** yoluna gidilmiştir. Yine **Spartaküs**'ten günümüze dek, rastlanan bir diğer olgu da başkaldıran güçlerin "bir avuç" olduğunun iddia edilmesi, bu kanaati besleyecek yönlendirme yapılması ve tecrit/yalnızlaştırma yoluna gidilmesidir. İşte, zorbalık sistemlerinin değişmeyen bu gelenekleri karşısında, devrimcilerin –ve öncelleri olan isyankar güçlerin– tarzı da **isyan çığlıklarını** birleştirip, tek bir ses haline dönüştürmeye çalışmak biçiminde olmuştur. Devrimcilik her ne kadar, en ağır bedelleri ödemeye hazır olmak ve yalnız kalmayı göze almak anlamına geliyor ise de; güç ve olanakların birleştirilmesi, ayak seslerini ortaklaştırabilmek, özgürlük koşusunu daha etkili ve sonuç alıcı kılmıştır. Aynı zamanda komünizm hedefi, ortaklaşmayı başlı başına bir değer haline getirmiştir. Bu sebeple; **birlik**, bir devrimcilik özelliğidir diyorum.

Birlik, her dönem devrimcilerin gündeminde önemli bir yer tutmuştur. Öyle ki, tüm eksiklerin "bir" olamamaya bağlandığına veya "bir" olununca, tüm eksiklerin giderileceği intibaı ile hareket edildiğine çokça tanık olunmuştur. Bu, ülkemiz solunda gelenek olarak addedilebilecek bir niteliktir. Aslında böyle bir gelenek, ilk elden bir zaafa çağrışım yapsa da ben bunu hiçbir zaman zaaf olarak düşünmedim. Coşku seviyesini yüksek tutmanın, sıcakkanlılığın, başarı için hızlı çarpan ve sahibini de hızlandıran yüreklerin belirtisi olarak algıladım.

Birlik konusunda iyimser olmak için neden çok. Eğer birliği, hemencecik bir çatı altında toplanıp, **aile varlığımızı** tüm dünyaya ilan etmek olarak algılamıyorsak; biz (devrimciler) şimdi de birlik halindeyiz. Hem de birlikte hareket ettiği düşünülen veya öyle kabul edilen pek çok sosyal çevre veya oluşumdan daha fazla birlikteyiz. Bir futbol takımının taraftarlarını düşünelim; sağlam bir birlik görüntüsü verirler; gerçekte ise, maç anında ve özelliklerinin sadece bir tanesinde buluşurlar. Devrimciler ise, her faaliyetlerinde ve günün her anında ortak özellikler yansıtırlar. Bu nedenle onlar, en dağınık göründükleri durumda bile bir aile niteliği taşırlar.

Devrim, acilen ihtiyaç duyduğumuz; ama, aceleye getiremeyeceğimiz bir olgudur. Nihai hedef itibarıyla devrim uzaktır; yakın olan, güncel olan, her gün yaşadığımız devrimler de vardır. Kendimizde, çevremizde, etkinliklerimizde nitelik sıçramalarıyla iç içe yaşarız. Bizi toplumun diğer kesitlerinden ayıran bir özelliktir; bir devrimcilik avantajıdır bu... **Tercihleriyle, iradesi ve bileğiyle iş yapmaya yabancılaştırılmış; "başkası" olmuş ve başkalaştırılmış insanlar, başarıya ve özgüvene de yabancıdırlar. Küçülme ve edilgenleşme, yaşamdan beklentileri de küçültmüştür. Yaşamlarındaki en ufak bir pozitif değişim, abartılı bir sevince sebep olur**. Azla yetinmeye alıştırılmıştır. Hatta "eşeğini kaybettirip buldurma" oyununda bile minnettardır. İşte böyle bir dünya içinde devrimciler, kendi dünyalarını oluştururlar; bu, abartılı bir tanımlama değildir. Dikkatli bakılırsa, **oyunda kullandığımız taşlar** gibi, oyunun kendisi de farklıdır. Bütünlüklü bir reddetme, bir başkaldırı söz konusu; bu, başlı başına bir devrimdir. Bu bağlamda, **devrime doğru yürürken, devrimle beraber yürümek** bir çelişki değildir. Görünür veya görünmez pek çok bağla oluşan buradaki ilişkinin diyalektiği, devrimciler arasındaki birliğin de diyalektiğidir.

Devrimcilerin bulunduğu her yerde, devrimciliğin yaydığı "**manyetik bir alan**" vardır. Ve bu alanların oluşturduğu elektirik, bir toplam oluşturmak için "davet" beklemez. Meseleye bu perspektif içinde bakabilirsek, Endonezya'daki öğrencinin heyecanının bizlerde hızlanan yürek atışlarıyla, Kolombiya'daki gerillanın tetik hareketlerinin bizlerin hareketiyle toplanabildiğini görürüz. Ve "biz ne büyük bir aileymişiz"in mutluluğunu yaşarız. Ben bunları söylerken, kimse beni olumsuz örnekler diyarına götürmeye veya o diyardan habersizlikle suçlamaya çalışmasın. Çünkü benim asıl amacım, o diyarda fazla konakladığımıza işaret etmektir. Bizi anlatan başka diyarlar, başka özellik ve kesitler vardır. Yoksa ben, birlik konusunda bir **terminoloji sorununun** dahi yaşandığını bilerek bunları yazıyorum. Ancak, biliyoruz ki bunlar "vahim" veya aşılmaz meseleler

değildir. Örneğin "cephe" kavramının "ittifak" veya "eylem birliği" kavramı ile karıştırılması, hiçbir şeyin –birlik yapabilmenin de– sonu değildir. **Farklı ama önemli bir kesit olarak, cezaevlerinde gösterilen birlik refleksi; yaşamı ve kavgayı el ele, yürek yüreğe örebilme başarısı özel olarak incelenmelidir**. Bu, farklılıklara rağmen mümkün oluyor. Kavgada, ayaklardaki ayrıntı bağları koparken; rahatlayan ayakların aynı yöne koştuğu ve aslında "Kutup Yıldızı"nın, hepimiz için Kuzey'i gösterdiği tüm somutluğuyla ortaya çıkıyor. Bu tür deneyler öğreticidir. Uzun ve karmaşık bir metni özetleyerek önümüze koyar. Pek çok tartışmanın veya daha alt seviyede seyreden çeşitli pratiklerin üretemediği sonuçların, karşımızda bir anda somutlandığını görürüz.

Bir başka ve güncel örnek, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'a yönelik saldırılar karşısında gösterilen sahiplenme ve dayanışmadır. Bu dayanışmayı, Türkiye Solu'ndaki pek çok tutsağın da süresiz açlık greviyle somutlaması sevindiricidir. Gerektiğinde, farklılıkların kenara konulacağı ve saldırılar karşısında **tek vücut** olunabileceği anlamında bir olgunluğun/gelişmenin ifadesidir.

Kan içinde kaldığımızda kanımız, ter içinde kaldığımızda terimiz karışıyorsa, biz birlik halindeyiz. Ben bunları söylerken varolanla yetinmemek gerektiğini biliyorum. Çok daha ileri ve kapsamlı birlikler, kavganın çeşitli aşamalarında bir ihtiyaç olarak kendini hissettirecek ve gerekli karşılığı da bulacaktır. Bu noktada önemli olan ve benim asıl vurgulamak istediğim şey, fiili birlik biçiminde de olsa, mevcudun hakkını vermek ve daha ileri birliklerin oluşumunu hafife almamaktır. Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da birliği, niceliği arttırma amacına indirgememektir. Sonuçta bilinir ki, devrimci örgütlenmelerde nicel yeterlilik, çeşitli faktörlerin etkisine açık olan göreli bir olgudur.

Gecenin en karanlık yerinde
koyunlarında dolunayla
çıkıp geldiler
Biz onları kaç kişi görüyorsak
sayıları o kadardı...

Yazının buraya kadarki bölümünde anlatmaya çalıştığım birlik, devrimcilikte içkin olanıdır. Elbette ki bununla yetinmemek, daha ileri ve kapsamlı birlikler geliştirmek devrimcilerin nihai başarısı için zorunlu bir görevdir. İşte bu zorunluluk, çoğu kez devrimcileri sembolik ve ısmarlama oluşumlara iter. Gerçekleşmesi kolay olmayan birlikler, biçimsel oluşumlarla ikame edilir.

BİRLİK, BİR OLGUNLUK İŞİDİR

Birlik için "acele" etmemek ve belirli bir olgunlaşma seviyesini beklemek, çeşitli nedenlerle gerekli olabilmektedir. Örgütlenmenin kendisi nasıl ki bir çeşit aşamalar dizisini ihtiyaç haline getiriyorsa, birlik de çeşitli ön biçimleri gerekli kılar. Bu konuda gerçekçi olmak gerekiyor. **Bir arada iş görme kültürünün gelişmediği, birlik jargonunun bile yer yer farklılıklara işaret eden biçimde şekillendiği bir atmosferde, "büyük düşünüp" sonuçsuz kalmak yerine, daha mütevazi adımlarla işe başlamak gerekiyor**. Bugün solda çeşitli yapılanmaların, gerektiğinde birbirinin hakkını teslim etmesi, örgütsel varlığa saygı duyması, farklılıkların bir felaket sebebi olmadığının kavranabilmesi çok önemlidir ve bunlar zaman alacaktır.

Hızlı evlilikler, balayı dönemi bitmeden ayrılıklara sebep olurken, aynı zamanda dostlukları aşındırmakta ve birleşebilirlik beklentilerinin üzerine başarısızlıkta tekrarın gölgesini düşürmektedir. Birlikte örgütlenen bir eylemin yakınlaştırıcı etkisi, kendini ne denli somut hissettirirse; birlik adına yaşanan başarısız örneklerin, mesafe açıcı etkisi de o denli somut olmaktadır. Bu nedenle işe, organik ortaklaşmaları gerektirmeyen eylem birlikleriyle başlamak ve bunları daha ileri adımlar için bir basamak olarak görmek, daha uygun olacaktır. Faklılıkların değil, benzerliklerin öne çıkarıldığı, dostlukların gereklerinin yerine getirildiği bir aşama, daha nitelikli birliklerin oluşumunu olanaklı hale getirir. Bu nedenle, mücadelenin günlük seyri içerisinde sergilenen dostluk-dayanışma çabalarına özel bir önem verilmelidir. Birlik, içerisinde ilerlenecek bir süreç olarak algılanırsa; asgari müştereklerle işe başlamanın ve azami ortaklaşmaları, ulaşılacak bir hedef olarak görmenin daha gerçekçi bir yöntem olduğunun kavranmasında güçlük çekilmeyecektir.

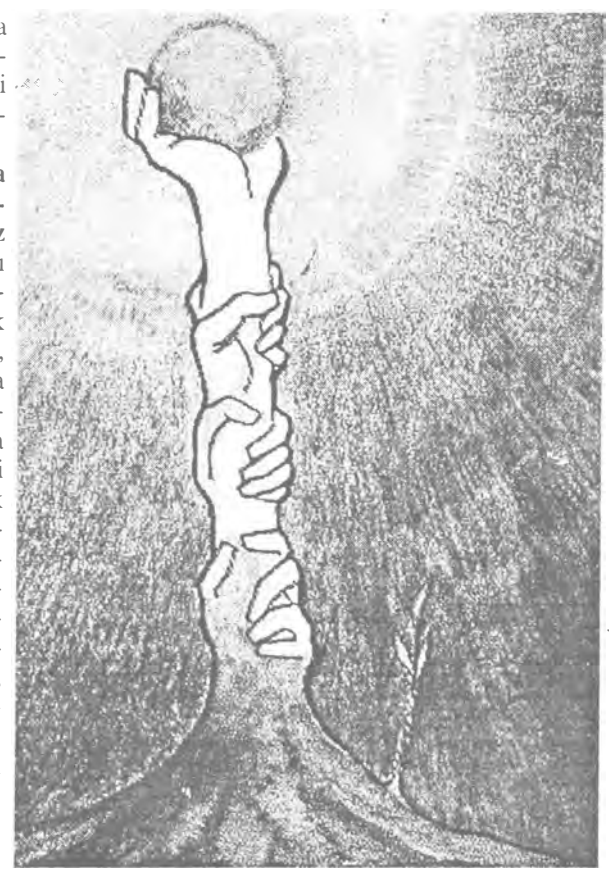

"*Siyasette ideal olan, tıpkı savaşta olduğu gibi, bakış açılarının birliği, doktrin birliği, güç birliği, komuta birliğidir. (...) Ama gerçeklik farklıdır. (...) Her şeyde mutlak bir birlik idealine ulaşılamıyorsa, belirli hedefler konusunda anlaşmak gerekir.*" (Fidel Castro, Concepcion Üniversitesi'nde 1971'de Şilili öğrencilerle yaptığı bir söyleşiden.)

Tek tek örgütler gibi, oluşturulan birliklerin de devrim yolunda bir

araç olduğu bilinci, aracın abartılı kavranışından kaynaklanan sağlıksız eğilimlerin oluşumunu belirli oranlarda önlese de, devrim sonrasına sarkan eğilimlerin olduğu/olacağı bilinmektedir. Hatta, devrim öncesinde bir zorunluluk olan kimi görev ve sorumlulukların devrim sonrasında, uğraşılması gereken özellikler olarak varlık göstermesi de doğaldır. Fidel Castro, devrim sonrasında, devrimin her türlü aracın üstünde olduğuna dair özel bir vurgu yapar ve bir örgüte üye olmanın, devrimin çıkarlarının önüne konmamasının gerekliliğine dikkat çeker. Ayrıca, "la sierra" (dağ) sekterliği ile "eski komünist, Marksist militan" sekterliğinin üzerinde özel olarak durur.

"Ben de bir örgüte üyeydim. Ama bu örgütün zaferleri Küba'nın, halkın, herkesin zaferidir. Ve bir gün artık bu örgüte ait olmaktan çıktım. Hangi gün? Bizim örgütümüzden daha büyük bir devrimi yaptığımız gün; bizim örgütümüzden çok daha büyük bir halkımız, bir hareketimiz olduğu gün; savaşın sonuna doğru, artık zaferi kazanmış bir ordumuz, devrimin ve tüm halkın ordusu varken; zafer sırasında bütün halk toplanıp bize desteğini, sempatisini, gücünü gösterdiğinde. Köylerden ve kentlerden geçerken birçok erkek ve kadın gördüm; yüzlerce erkek ve kadın 26 Temmuz Hareketi'nin kızıl ve siyah üniformalarını giymişlerdi; ama pek çoğu da ne kızıl ne de siyah olan üniformalar içindeydiler: Bunlar işçi, köylü, halktan basit insanların gömlekleriydi. O günden beri, tüm içtenliğimle, kalbimin en derin köşelerinde o sevdiğimiz, yoldaşlarımızın bayrağı altında mücadele ettiği hareketi terk ettim; halka, devrime ait olmaya başladım, çünkü gerçekten ***kendimizden daha büyük bir şey yapmıştık****."* (Fidel Castro, 1962, abç)

MÜTEVAZİLİK, MESAFELERİ ERİTİCİ BİR ROL OYNAR

Tek bir örgütsel yapı içerisinde bile, uyum sıkıntısı çekilebildiği, organlar arası farklılıklara dayalı sıkıntıların yaşanabildiği bilinmektedir. Doğaldır ki, farklı örgütler arasındaki ilişkilerde bu türden sıkıntılar daha boyutlu biçimde varlık gösterebilmekte, uyum probleminin aşılması, zorlu bir çabayı gerektirmektedir. Örgütsel varlığa olduğu kadar, kültürel varlığa da saygı gösterildiği; tarafların, birbirinin farklılıklarını yok saymaya yönelmediği durumlarda dahi her adımı beraber atma temennisi kolay gerçekleşememektedir. Yaşamı, çok yönlülüğü içerisinde karşılama tarz ve fiilleri, farklılıklara adeta alışmak gerektiğini gösteriyor; bu bilinç, birlik olmaya engel değildir. Böyle bir kavrayış, birliğin önemini zayıflatmazken, birlik oluşumları dışında kalanları "daha az eşit" görme yanılgısına düşmeyi de önler. Uzun bir koşu olan devrim yolunda, **birlik kombinezonları** değişen ve çeşitlenen bir seyir izler. Geniş bir zemine yayılan sınıflar arası ittifaklar gibi, devrimciler arası birliklerin de kapsadığı bileşenler, yolun her aşamasında aynı değildir. Bu değişimi koşullayan pek çok faktör vardır ve bu faktörlerin tanımı da her örgüt için aynı değildir. İşte, her örgütsel yapıda bir diğerine oranla farklılık gösteren bu türden nedenleri; farklılıkları görmezden gelmeyi veya –yer yer de olsa– çiğnemeyi değil, farklılıklara rağmen beraber olabilmeyi gerektirir. Bu, bir edilgenlik veya ortak paydada buluşma beklentisinde bir umutsuzluk değildir; sadece ve sadece, bir şeyin potansiyeliyle o şeyin kendisini aynı kefeye koymama hassasiyeti göstermektir.

Ne denli güçlü olunursa olunsun, diğer örgütlerle girilecek ilişkiler küçümsenmemelidir. Yakınlaşmalar, "nezaketen" değil, katkıya açık olma bilinciyle yaşanmalıdır. En zengin deneyimlerin bulunduğu ortamlarda bile, kavganın ihtiyaçları karşısında yetersiz kalınabilmekte, farklı bilgi ve yeteneklere ihtiyaç duyulmaktadır. Başkalarının varlığını yok saymaya dayalı bir öncülük anlayışı, gerçek öncülüğe olanak tanımazken; aynı zamanda, örgütlerin bir araya gelişini güçleştirir ve çeşitli toplumsal kesimlerle girilecek ittifakların üzerine kuşkunun, tedirginliğin gölgesini düşürür. Kendini her şeyin merkezine koyan böyle bir yaklaşım, kitlelerin eğilimini dikkate almaz ve onları **ölü bir yığın** olarak görür. Bu nedenle, kitlelerle kalıcı/güçlü bağlar geliştiremez.

Tek tek her örgütsel yapının temelinin sağlam atılması, ilerde bir bütünü mayalamaya aday bir şekillenmenin umut verici bir güç ve sağlamlıkta oluşabilmesine imkan tanır. Bu nedenle, "içe dönük" sorunlar her yapılanma için önemlidir ve bunlar hiçbir koşulda ihmal edilmemelidir. Ancak, devrimcilerin bir başka özelliği vardır ki, onlar süreçleri, yüklendikleri çok yönlü görevler bütünü içerisinde kavrar. Yani hazırlık dönemlerinde de olsa üzerine düşen yükümlülüğü; içe yönelik zorunluluklarla boğuşurken de devrimci dostluk ve dayanışmanın gereklerini unutmazlar. Çünkü yakınlaşmalar, **merkezi komutlara** ve **ısmarlama adımlara** terkedildiğinde, farklılaşmalar büyür ve arada, aşılması güç mesafeler oluşur. **Birlikte kotarılan her işin, gerçekleştirilen her eylemin ve dayanışma adına atılan her ilmiğin geleceği dokuyan ve güzelleştiren bir yanı vardır.** Devrimciler, güzelliğin devrimcilikte içkin olması gerçekliğiyle yetinmezler. Bunun gereklerinin yerine getirilmesi, geliştirilerek meyvelerinin toplanması, ortak emekle mümkündür ve bu, hiçbir yapılanmaya "ben kendime yeterim, size ihtiyacım yok" deme hakkını vermez. Bu konuda tüm devrimci yapılar zorlayıcı olmak durumundadır. Yaşamın bir arada sürdüğü ortak mekanlar, doğal geçişler açısından önemli bir avantajdır. Bu tür ortamlarda **mütevazilik, mesafeleri eritici bir rol oynar**. Gerektiğinde, "senin bana ihtiyacın olmayabilir, ama benim sana ihtiyacım var" diyebilme olgunluğu, ürünlerini herkesin paylaşabildiği kazanımları beraberinde getirecektir.

Bırak
gönlündeki yarayı öpeyim
insan sıcağı
en iyi merhemdir

Yürek
nasıl nöbete duruyorsa bedende
ben de
gönül kapında
nöbetçi olacağım
yaran sızlamasın diye...

Biz biz ve rojbaş

Serdar ÇAKMAK

Zaman zaman söyledim. 12 Eylül mağduriyeti kokan sanat eserlerini hiç sevmedim. Liselilerin platonik aşk defterlerini andıran; güvercin, bulut ve dikenli teller arasından yükselen gül çizimlerini, şiirde ve müzikte; Fikret Kızılok'un "ti"ye aldığı, "*Plastik bir copla oydular beni*" gibi insana kasvet çöktüren, yeni müzik gruplarının "hit"lerini katiyen tasvip etmedim.

"*Doğmatik*"liğimi mazur görün. "*Biz varız be dostlar artık biz varız*" diyen İhsani'nin, "*Aramızda yer yoktur göz yaşı dökenlere, göz yaşı bozar safları, gem vurur dövüşene*" diyen Garip Şahin'in isyan dolu parçalarını severek dinledim. Ama bir marş var ki, hiçbir zaman benim "hit" listemde ikinci sıraya düşmedi. Sözleri sevgili Oruçoğlu'na ait, melodisi, Filistin marşlarından esinlenmiş TKP-ML marşı "hit" listemde hep birinci sırada yeraldı. 25 sene evvel Kaypakkaya'nın önderliğinde Oruçoğlu, sanki, bugünlerde olacakları bilirmişcesine, parti marşının üçüncü kıtasına aynen şunları yazdı.

"Biz Biz!
Biz Biz Biz!
İhtilalde olur ki yeniliriz
Eksilmez azmimiz artar kinimiz
TKP-ML'dir bu son kavgada
Kurtuluş için yüce önderimiz"

Savaş'ın hali bir başka olur. Testinin dibini kıran, karamsarca dünyaya bakan, mağduriyet psikozundan kurtulmayan, savaşanı anlamaz. Dolayısıyla isyanın, ateşin ve barutun müziğe yansımasını "kuru ajitasyon" diye küçümser. Tıpkı TKP-ML marşını küçümseyebileceği gibi.

Siyaseten "inadına" ÖDP'nin "aşk"ına kurban gider. Kırmızı şarap eşliğinde, "Komandante Che" söylemeye bayılır. Müzikte olduğu gibi siyasette ve ideolojide, alışkanlıklar yaşam biçimine dönüşür. En fazla duyarlı olduğunu varsaydığı, "**Kürt meselesinde**" bile, gün olur apışıp kalır. Kılını dahi kıpırdatamaz. Legal yaşam ve onun getirdiği alışkanlıklar legal kaygılara dönüşür. "Kara günde" zambak gibi açar. Ve her şeyinin aslında sanallıktan ibaret olduğunu itiraf, eder. Tartışma da burada biter. Sanatta militanlığı reddeden sosyal yaşamda militan mücadeleyi çoktan reddeder.

İnanmıyor musunuz? Peki! 12 Kasım'dan bu yana yaşananlara bir bakın. 1938'in Almanya'sı, Türkiye sokaklarına taşındı. Kristal gecesini andıran linç ve histeri ortamında ne oldu? "İnadına Özgürlük" diyenler, "Biz omuz omuza olamadığımız için 12 Eylül geldi" diyenler, faşizmin ortalığa sürdüğü it sürülerine karşı Kürt kitlelerinin yanında, "inadına" ve hatta "omuz omuza" olabildiler mi? Tövbe!

Anlı şanlı ÖDP, kimi ilçe binalarına sözde rejim bayrağını astı. Hızını alamadı, üstüne üstlük bir de merkezi tamim yayınlayarak, tüm parti örgütlerini "bir ikinci emre kadar harekete geçmemeleri" için uyardı. HADEP binalarına komşu olan, kimi EMEP'liler, faşist saldırılar karşısında "vallahi biz PKK'li değiliz" diyerek merhamet dilendi. Ya bu legal tarikatların en baba "militanı" SİP ne yaptı? Kendi parti binalarında, yarıda kalan açlık grevlerine devam etmek isteyen HADEP'lilere kapıyı gösterdi.

"Dost kara günde belli olur"du. Bunların ne mal oldukları belli oldu. Hayat defterlerini dürdü. Deniz bitti.

Bu hareketli günlerin ortasında tesadüfen **Koma Amed**'i, dinledim. Savaş tamtamını andıran tok bir davul, isyan ve zafer çığlığını andıran bir Flamengo gitarı ve hepimizin o çok sevdiği hoyrat saz. Hepsi yanyana gelmiş kulağınızın içine doğru resmi geçite başlıyorlar. Davudi bir ses ise enfes bir Kürtçe ile sizi Kürt dağlarının doruklarına götürüyor. Düşmanın "kimyasını" bozuyor. Adı, Rojbaş olan bu marş, rejimin çanına kimin ot tıkadığını gösteriyor. Rojbaş, Kürt kitleleri adına gerillaya "merhaba" diyor. Özcesi, savaşanlar işte böyle sanat üretiyor. Savaşan kitlelerin haleti ruhiyesi bu marştan anlaşılıyor.

Zira, kristal gecesi ortamında linç edilme pahasına, başı dik, mağrur ve gururlu yürüyen Kürt kitlelerinin beyninden bir Rojbaş yükseliyor. Rejimin, bütün "*çökerttik, yok ettik*" peşrevine, rejim arzuhalcisi bilumum Cumhuriyet çocuğu yazarların, işkembeyle düşünüp kustuğu Türk şövenizmine, dağdan, "anlarsın ya" kabilinden bir Rojbaş "nanik" yapıyor. Görüyorsunuz. "İnadına" yürüyenler gene savaşanlar oluyor. Velhasıl, rejim çatlasa da patlasa da Rojbaş almış başını gidiyor.

Rejimin beceriksizliğini, emperyalist efendileri telafi etmeye çalışıyor. Rojbaş kalesini içten fethetmeye yelteniyor. "Aşırılar" ve "Ilımlılar" diye ayrım yapıyor. Şeker ve kamçı politikasını esas alıyor. Malesef, Rojbaş cephesinden ödün üzerine ödün koparıyor. "Ilımlı"yı yanına yedeklerken, "Aşırı"nın üzerine kuklası olan rejimi salıyor. İtalya Habeşistan'da. Fransa Cezayir'de, Almanya bütün bir Avrupa'da, İngiltere Hindistan'da yaptıklarıyla kalmayıp, şimdi bir de Rojbaş'a çelme atıp, boynuna yağlı urganı geçirmeye hazırlanıyor. Kürt kitlelerinin başında yeni bir boza piriyor.

Tüm devrimcilerin haklı kaygı ve tereddütlerine sebep olabilecek FKÖ'leşme ve emperyalistleri "müdahale etmeye" çağıran girişimlere karşı, şükür ki dağdan bir Rojbaş kurşunu patlıyor. Fakat gene de gelen dönem, Rojbaş cephesinde büyük siyasi alt üst oluşları haberdar ediyor. Tehlike tüm boyutlarıyla sürüyor. Tehlikeden görev çıkıyor.

Altmışların kasırgası, **Biz Biz**'i, seksenlerin fırtınası **Rojbaş**'ı yarattı. Biri bilimsel sosyalizmin kaynağından diğeri isyanın beşiğinden geldi. İkisi de bağrında "Ilım"lıyı değil, "Aşın"yı besledi. Biz Biz ile Rojbaş'ın, protokolsüz, resmiyetsiz, zindanda ve dağda şimdi daha çok biraraya gelmesi zorunlu oldu.

Büyük fırsatlar ve heybetli boy ölçüşmeler Biz Biz'e davet çıkardı. Biz Biz'in şimdi bunu dank etmesi gerekiyor.

İslâmi hareket gerçeği

TEMEL DEMİRER - YÜCEL DEMİRER

Dinin sona erdiği kehanetleri boşa çıktı. Bir toplumsal kurum olarak dinin geri üretim ilişkileriyle özdeş olduğunu varsayan yaklaşımların sorgulanması gerekiyor. Yaşananlar, hiç de geri üretim ilişkilerine tekabül etmeyen toplumsal formasyonlarda bile, dinin serpilip-gelişebileceğini gösterdi.

İslâm ve İslâmi hareket sorunu, "YDD"yle daha da güncelleşip; dünyanın (özellikle de Güney'in) gündem maddesi olurken, '**Time**'ın saptaması şöyleydi: "*Tüm dünya, İslâmın yükselişini heyecanla izliyor ve bu gelişmenin ne gibi sonuçlar doğuracağını düşünüyor. Sovyet imparatorluğunun dağılmasından sonra Batılı ülkeler, radikal İslâmın liberal demokrasiyi ciddi biçimde tehdit etmesinden kaygılanıyorlar. Batılıların kaygılarından biri, terörizm ve devrim ihracının yayılması. Ama başka kaygıları da var. Avrupa ülkeleri radikal İslâmcı akımların Müslüman ülkelerde istikrarsızlık yaratmasından, bu olgunun da büyük göç olaylarına yol açmasından korkuyorlar. (...) İslâmcı akım, temelde Batı kültüründe ifadesini bulan modernleşmeye karşı bir tepki olarak karşı çıkıyor. Hindistanlı Müslüman yazar M. J. Akbar, "Batı'ya karşı bundan sonraki büyük meydan okuma İslâm dünyasından gelecektir."*(1) (...) "*İslâm, giderek Müslüman ülkelerin, Batı'nın sömürü ve istismarından kurtuluşun bayrağı haline geliyor." Çünkü Soli Özel'in deyişiyle, "İslâmcı hareketleri yaratan sosyal ve ekonomik koşullar kalkmadıkça bu hareketler ve benzerleri varolmaya ya da yaratılmaya devam edecektir."*(2)

"YDD" koşullarında Güney'den Kuzey'e, "*Tanrı'nın geri dönüşünden söz ediliyor.*"(3) Kısacası modernleşmeyle birlikte dinin marjinalleşeceği iddialarının iflasını her yerde görmek mümkün. Bu şaşkınlık içinde Bryan Appleyard şunların altını çiziyordu: "*Batı, bin yılı aşkın zamandır İslâmı anlayamadı. (...) İslâmın ilerleyişini aleyhimize olmasına karşın gözardı ediyoruz. (...) Birçok kişinin korku uyandıran hesabına göre İslâmiyet, Batı'nın liberal demokrasisine karşı dünya çapında muhalefet etmekte, komünizmin yerini almaktadır. (...) İslâmın en büyük varlık nedeni, Hıristiyanlığa karşı oluşturulmuş olmasıdır. (...) Hazreti Muhammet toplumsal ve siyasal ilkeler getirdi. (...) Aydın, düşünür İslâm, uzun süren felç durumundan kurtuluyor. Batı'nın beş yüz yıl süren altın çağı kapanmak üzere. Liberal demokrasi yüreğine çöreklenen boşluk nedeniyle yıkılmak üzeredir.*"(4)

1-) TÜRKİYE'DE İSLÂMİ HAREKET

Türkiye'de,(5) şeriatın kaidelerinden bağımsız olmayan(6) İslâmi hareket gündemdedir:(7) "*Türkiye'de bir İslâmi hareketin varlığı ne derece tartışılır olursa olsun, güç dengelerinde gözardı edilemeyen unsur olduğu inkâr edilemez bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. (...) İslâmi hareketin Türkiye'de bir geleceği olabilir mi? Şüphesiz, evet.*"(8) Özetle umutsuzluğun partisi İslâm köktenciliği, üzerine yükseldiği "**tanrısal kaynak**" anlayışının "**hakikat**" tekelini içeren yapısı ile toplumsal düzeyde manipülatif dogmaların sözcüsüdür. "*Tek çare: Şeriat için silahlı mücadele*"(9) ya da "*Müslüman olma hayatın her alanında aksiyoner olmayı gerektirir. Bu çerçevede radikal eylemliliğe karşı değiliz. (...) Mücadele sınırlarını bizim belirleyeceğimiz şiddete de başvurmak zorundayız*"(10) diyen İslâmla ittifakı öngören devrimci politika yapılamaz.

Çünkü, "*Hedefimiz Türkiye'den başlayarak insanlarımıza İslâmı anlatmak; ana kavramlarını açıklayarak benimsemelerini ve katılımlarını sağlamak; nefislerindekileri, İslâmdakilerle değiştirmeleri sonucuna ulaşacak kitlesel mutabakatla laik demokratik rejimi lağvedip İslâm devletini kurmaktır. Bu çağrı sadece Müslümanlara değil, bütün insanlara yapılacak ve ulaştırılacaktır. (...) Demokrasi insanların isteklerine, arzularına uymaya yönlendiren bir siyasi rejimdir. (...) Kur'an ise, başından sonuna kadar insanları hevâlarına (isteklerine arzularına) uymaktan uzaklaştırıp Allah'a teslim olmaya çağıran bir kitaptır. Bunun için de demokrasinin Kur'anla tam bir çelişki arzettiğine inanıyoruz. (...) İnsan hakları, insanların dünyaya gelirken beraberinde getirdiği varsayılan hürriyetlerin toplamının kullanılmasıdır. Biz bunu esastan reddediyoruz. Zira biz insanlara nelerin hakkımız, nelerin görevimiz olduğunu yaratıcımız Allah'ın bildirdiğine inanıyor ve insanları buna teslim olmaya çağırıyoruz. Nefislerimize uyarak hevâmızla tesbit edeceğimiz şeylere itibar etmemiz, kendimizle müslüman olarak çelişkiye düşmektir.*"(11)

"*Velhasıl-ı kelâm, bize düşen gerekeni gerektiği yerde yapmaktan başka bir şey değildir. Hedef için devlet kad-*

rolarına girme, hedef için parti kurma, hedef için örgütlenme ve hedef için silâhlı mücadele. Bunlardan birisi hedef için olmaktan çıktı mı işte o zaman korkmak gerekir. Allah yardımcımız olsun"(12) diyen ve Doç. Dr. Zehra İpşiroğlu'nun "*Köktendinci ve neonazi akımlar çok benziyor*"(13) profiliyle tanımladığı İslâmi hareket; takiye yapmayı farz addeden pragmatik bir hareket(14) ve Türkiye'de aileden kadına uzanan gündelik hayatta **kölelik zincirlerini** pekiştiren Ortaçağ tutuculuğudur.(15)

2-) BİR DİN OLARAK İSLÂM

Gelenekçi toplumda din, toplumu etkileyip biçimlendiren ideolojik dinamiktir. Bu durum total, düzenleyici-kapalı ideolojik söylem olan İslâmiyet açısından tümüyle geçerlidir. Çünkü İslâmiyetin kuralları evrenseldir. El sürülemez bir bütünü meydana getirirler. Bütün insanlar tanrının karşısında eşit olduklarından bu kurallar değişik toplumlarda (bütün ümmet-i Müslüman açısından) değişik şekilde (yorumlanıp, reforme edilerek) uygulanamazlar.

İslâm, din olarak, iktidarı önerir. İslâm, dogmasının tartışmasız kabulünü şart koşar. İslâma inancın (imanın) temelini, herşeyin yaratıcısı sahibi olan mutlak güçlü ve ebedi tek Tanrı'ya yani Allah'a inanmak oluşturur. Peygamberlere, meleklere, vahyedilmiş kitaplara, kıyamet gününe ve yazgıya (kadere) inanmak da, İslâmi dogmanın diğer artılarını oluştururlar. Peygamberler içinde Muhammed, kitaplar içinde Kur'an sonuncu ve tek gerekli olandır. Ancak, bunlara inanmakla Müslim ya da Müslüman olunur. Yani başta, tek Tanrıya ve onun mutlak iradesine inanış gerekiyor.

'**İslâm**' kelimesi, Tanrıya bütünüyle bağlanmak anlamındaki '**selem**'den gelir. Tanrı tektir, ona ortak koşmak (şirk), tövbesi mümkün olmayan en büyük günahtır. Tanrı, mutlak güçlü ve herşeyi bilendir. Kızgınlığı korkunçtur. İstediği gibi ödüllendirir, cezalandırır. Tövbe halinde bağışlayıcıdır. İslâm terminolojisinde, 'kader ve kaza' deyimi ile dile getirilen '**yazgı**'ya iman zorunluluğu vardır. Özetle İslâmda insanın bütün davranış ve eylemleri önceden Tanrı tarafından belirlenmiştir. İslâmın şeriat-ı içtimâiyesi, devletlerin iyi geleceğe, refaha ve saadete kavuşmaları için İslâmiyeti kabul etmelerini zorunluluk ilân eder. Ayrıca İslâm'da, birey ve sosyal hareket tarzları ancak şeriate biât temelinde var olabilir. Bu nedenle İslâmi kaideler devlet hayatı için vazgeçilemezdir. Zaten bu sebeple, Tanrı, resulü vasıtasıyle Kur'anını kullarına bildirmiştir. Onlara, devlet halinde hayatlarını tanzim edecek kuralları vermiştir.

İslâm'da insanın Tanrıya mutlak bağımlılığı ve kurallara bağlanmış sürüklenişi; örgütlenme düzeyinde din-devlet ayrılığına izin vermez. İslâm, yalnızca insan-Tanrı ilişkilerini içeren "**öte dünya dini**" değil, bu dünyanın hükmedici, yaptırımcı dinidir.(16) İslâmın öteki dinlerden **'farkı'** ya da bütüncül (totaliter) niteliği buradan kaynaklanır. Düzenleyici bir ideoloji olan İslâmiyet açısından, şeriat'ın kuralları tümüyle geçerli ve evrenseldir. El sürülemez bütününü meydana getirirler. Ümmet-i Müslüman tanrının karşısında eşit varsayıldığından, şeriat kuralları değişik toplumlarda değişik şekilde yorumlanıp, reforme edilerek uygulanamaz.

İslâmın temel kitabı Kur'andır. Hiçbir ayeti, suresi, noktası, virgülü değiştirilemez, rasyonalize edilemez, emirleri üzerine akıl yürütülerek mantık yoluyla sonuçlara varılamaz. Kur'an öğrenilir, emirleri dikkatle kavranır ve uygulanır. Üzerinde tartışma yapılamaz. Dogmadır. Daha sonra yazılanlar ve söylenenler ancak Kur'an'a paralelliği ölçüsünde geçerlidir. Çünkü, "*İslâmın din ve dünyayı, maddiyat ve maneviyatı kapsayan sosyal bir din olduğu kabul edilmekle, İslâmlaşmak demek, İslâmın itikad, ahlâk, içtimaiyat ve siyaset sistemine (...) uymaktır.*"(17)

İslâmiyetin emredici-düzenleyiciliği, her türlü farklılığın önünü tıkar. Takipçilerine, "ortodoksi"sine el sürülemeyen şeriatçı nakliliğini dayatır. Bu yapısal çevren, İslâmi kaynağa bağlı farklılıkların paralelliğini devreye sokar. İslâmi hareketin çeşitliliği şeriatçı birlikte ifadesini bulur. Çeşitliliği, şeriat amaçlarına yönelik gücünü zedelemez; hareketin legal ve illegal bütünselliğini zenginleştirmektedir. Bu hummalı İslâmi faaliyeti küçümsemek, siyasal miyopluktur.

Kapitalist işlerliğin siyasal yabancılaştırıcılığı ile dinsel aidiyetin etkinlik alanı genişleyip derinleşir. **Kitlelerin dine yönelmeleri, umutların tükenmesi ve hayal kırıklığındandır. İslâm, umutsuzluğun partisidir. Kökeni, sorunlara ait rasyonel çözümlerin iflas etmiş görünmeleri ve devrimci alternatifin yokluğudur.**

3-) İSLÂM'IN KADINA BAKIŞI VE TANIMI

En iyisi, bu konuyu kaynağından, yorumsuz olarak yanıtlamak olacaktır.

"*Kadınlar aklen ve dinen dun (aşağı) yaratıklardır*"!(18) "*Allah'ın kimini kimine üstün kılmasından ötürü (...) erkekler kadınlar üzerinde hâkimdirler*"! (19)"*Erkeklerin (kadınlardan) bir üstün dereceleri vardır*"!(20) "*İki kadının tanıklığı bir erkeğin tanıklığına bedeldir*"!(21) "*Erkeğin payı, iki dişinin payı kadardır. (...) Erkeğe kadına nisbetle iki pay verilir.*"(22) "*Serkeşlik (itaâtsizlik, inatçılık) etmelerinden endişelendiğiniz (kadınları) dövün*"!(23) "*Uğursuzluk üç şeyde vardır: Karı'da, ev'de ve at'da*"!(24) "*Benden sonra erkekler için kadınlardan daha zararlı bir fitne bırakmadım*"!(25) "*Bana cehennem halkı gösterildi; çoğunluğu kadınlardı. (...) Siz kadınların çoğu Cehennem kütüğüdür*"!(26) "*Kadın ve erkek eşitliği sözkonusu olamaz*"!(27) "*Kadın, his ve hissi tezahür bakımından ne kadar ince ve ulvi olursa olsun, zihin ve zihni tezahürler bakımından o derece nakıstır (eksiktir). (...) Kadın, hem de tam ilmi gözle zayıf ve eksik bir mahluktur*"!(28) "*Erkekler kadınlardan üstündür. Çünkü Allah onları birçok şeylerle kadınlardan üstün etmiştir. Onlar kadınları malları ile geçindirirler. İyi kadınlar da itaatli olurlar. Allah onların hakkını nasıl korumuşsa, onlar da kocaları yanlarında olmasa bile namuslarını korurlar. Serkeşliğinden yıldığınız kadınlara (önce) öğüt verin, sonra yataklarında yalnız bırakın, (yine fayda etmezse) dövün. Fakat size itaat ederlerse, zulmetmek için yol aramayın*"!(29) "*Kadının asıl rolü, İslâmın öğrettiği gibi annelik ve ev hanımlığıdır.*"(30) "*Erkeklerin örfe göre*

kadınlar üzerinde hakları gibi kadınların da onlar üzerinde hakları vardır. Ancak erkekler onlardan (kadınlardan) bir kat üstündür"!(31) "Evladınız hakkında Allah'ın size tavsiyesi (emri) şudur: Erkeğin hissesi iki kızın hissesi kadardır. (...) Erkeğe kadına göre, iki hisse verilir"!(32) "Üç kimse vardır ki, onlara yumuşak davranırsan onlar sana ihanet eder, sert davranırsan iyilik ederler: Bunlar da 'kadın', 'hizmetkâr' ve 'işçidir'..."!(33) "Kadınlar kocalarının kendilerini dövmelerini isterler ve kendilerine kötü muamele etmeyen kocalardan memnun olmazlar. (...) Çok defa karı koca arasındaki kavganın sebebi kadının dövülmek istemesidir."(34)

Özetle Şerif Mardin'in **"2000'e Doğru Kültür ve Din"** adlı makalesinde de zikrettiği gibi: *" 'Kadın ve Aile' ilgisini kadının anne (ve aşçı) olarak rolünde odaklaştırır. Tutuculuğu, diğer tavsiyelerinin yanısıra, annelere, flörtle sonuçlanacağı için, çocuklarını deniz kıyılarında tatile göndermemelerini tavsiye etmelerinde su yüzüne çıkar. Çoğunlukla olduğu gibi, kadınlar Müslümanların en tutucu tavır alışlarının nüvesini oluştururlar."(36)*

Kaynağından aktardığımız verileri anımsarsak: İslâmi inanç kadını "**eşitlik**" ve "**özgürlük**" ögesi saymaz. İslâmın kadın aleyhindeki hüküm ve yaptırımları, şeriatca meşrulaştırılır. Muhammed'e göre kadın: *"Aklen ve dinen dun, karakterce kötü, şeytani ve cehennemdekilerin çoğunluğunu oluşturan"* bir mahluktur. Bu nedenle kadın: Dünyaya gelmesi istenmeyen, geldikten sonra sömürülen, erkeğin çifte standartlı mutlak hâkimiyeti altındaki ve öldükten sonra da cehenneme layık görülen bir yaratıktır.(37) İslâmın kadına bu özellikler taşıyan bakış açısı anlaşılamadan, kuşku yoktur ki, İslâm'da evlilik ve aile sorunları da yerli yerine oturtularak kavranılamaz.

4-) İSLÂM'DA EVLİLİK VE AİLE

Yine kaynaklardan aktaralım: *"Erkek ailenin reisidir dedik. Kadın meşru emirlerinde erkeğe itaat eder. Ağır vazife ve mesuliyetleri üzerinde taşıyan, hayat mücadelesine göğüs geren erkeğe kadın itaatsizlik edemez. Koca hakkı büyüktür"!(38) "Erkek için ailede esas olan kadına sahip olmak, ona temellüktür. Kadın için esas erkeğe teslim olmak, şahsiyetini mümkün mertebe muhafaza ve onu erkeğe kabul ettirmek, erkeği kendi 'ruh ve beden havzasında' tutmaktır. 'Aile erkek için bir malikane, kadın için istihkamdır'..."!* (39) *"Bir kadın başlıca dört şeyi için nikah edilir: Malı, soyu-sopu, güzelliği, ahlâk ve dindarlığı için"!(40) "Boşanma hakkı ve yetkisi, taraflar içerisinde daha akıllı (makul) sayılan kimseye tanınmıştır ki, o da (...) kocadır"!(41) "Bugün ne Doğu ne de Batı illerinin hoş görmez göründükleri ve gayrı medeniliğin büyük bir vasfı olarak ileri sürdükleri fazla evlenmek, üst üste bir kaç kadın almak adeti hiç şüphe yok ki dünya kurulalı beri olagelmiş ve olagidecek cinsi bir zaruret icabıdır. Medenilik ve kadınlara hak vermek iddiasıyla, tek evlilik usulünde vaz edildiği günden beri gizli kapaklı yapılan bu çeşit kadın alma merakı erkekliğin yaradılışında ve kanında mevcut bir illettir ki bunun önüne geçmek mümkün değildir. Kanun ve kanuni mevad ile müeyyideler ne kadar kat'i ve ne kadar kuvvetli olursa olsun, bütün bunlar birer medeniyet fantazisi olarak kalmaktan başka hiçbir kıymet taşımamakta ve bu ebedi ezeli illetin, bu cins ihtiyacın önüne tam bir mania teşkil edememektedir. Medenilik özentisi ve medeni görünmenin hevesiyle bir erkeğe bir kadın ve hatta bir kadına bir erkek kaidesinin ortaya atılması bunun bir takım maddelere sokularak kanunlaştırılması sadece kendi kendimizi kandırmaktan başka hiçbir fayda temin eylememekte olduğu aşikardır"!*(42) *"Bugün Türkiye'de aşırı derecede kadını toplumun içine sevketme arzusu vardır. İş hayatına girmesi normalin dışında, plânsız girmenin sakıncaları olmaktadır. Erkek işsiz kalmaktadır. Aç kalacak, anarşi doğacak ve evlenemeyecek"!(43) "Kadının dışarda çalışması, kadının kadınlığına çok ağır yük yüklüyor. Bir defa çalıştığı sahada başarı kazanacak, eve gelecek, çamaşır yıkayacak, şunu yapacak, bu olmaz. Bugün okuyan kadınlar büyük bir ızdırap içerisinde ve evlenemiyorlar, eğer evlenirler de bir de meslek yapıyorlarsa, sonsuz bir ızdırap içerisinde bulunuyorlar. Aile başlı başına bir müessesedir. Kadını evin dışına çıkardınız mı, ev çöker"!*(44)

Evlilik ve aile konusundaki verilerin dökümü ardından diyebiliriz ki, kendini ifade edişi ile: *"İslâm bir bütündür. Mucizevi olan, yüceltecek olan ve mukaddes olan bu bütündür. Bu bütüne ait olan parçalar bütünle irtibatlı olduğu sürece yücedir ve mukaddestir. Parçalar tek tek ele alındığında mucizevi özellikleri kalmaz. (...) Evet, İslâm bir bütündür. İslâm aile hukuku bu bütünün bir parçasıdır."*(45) Yani İslâm'da *"Evlilik fıtri bir ihtiyaç, din(bir görevdir."* Ve de *"İslâm dini evliliği emredicidir."* İslâmın gereği olan *"Evliliğe teşvik edici genel düsturlar"* ifadesini; *"Çocuk sahibi olmak için evliliğe teşvik edici düsturlar"*da(46) bulur.

Bundan ötürü, '**Kadın ve Aile Dergisi**'nde Hatice Öncül imzası ile yayınlanan *"**Asrın Vebalarına Çare**"*nin, *"nikah ve aile"*(47) olduğunu belirtir. Önerilen otantik İslâmi bir ailedir. Bu aile de 'kadının vazifeleri' ise, Ali Rıza Demircan tarafından (kendisi ile yapılan röportaj da) şöylece tanımlanır: *"Kültürel ve içtimai seviyesi ne olursa olsun mehir verip nafakayı üstlenen kocayı Nisa Suresi'nin 35. ayeti gereğince ailenin reisi olarak içine sindirmek. (...) Kocanın arzularına anında icabet etmek. (...) Irzını korumak. (...) Kocanın malını ve çocuklarını korumak. (...) Toplum örfüne göre aile içi görevler olan yemek, çamaşır, emzirme dahil, çocuk bakımı gibi vazifeleri yapmak. (...) İzin almaksızın evden ayrılmamak."*(48)

Yine aynı dergide Doç. Dr. Orhan Çeker'in "**Sorularınıza Cevaplar**" köşesinde ifade ettiği gibi: *"İslâm'da evliliğin gayesi müslüman nufüsu çoğaltmaktır. Çoğalmak Resulullah (s.a.v)'ın bize çok açık ve kesin emridir. Doğum sırasında ölen kadın şehid sayılacağına göre, kadının cihadı doğum yapmaktır, diyebiliriz. (...) Evlilikte "hizmet" esas alınmalıdır."(49)* 'Evlilikte kadının hizmetini esas alan' İslâmi ailede "sadakat-fedakârlık ve iffete hariçten bir söze ihtiyacı olmayan hanımı -itaat- kelimesi rencide etmez. *"O inanır ki itaat ve feragatin olmadığı bir yerde sevgiden söz edile-*

mez. Ayrıca düşüncelerini fiiliyata aktarırken "İyi kadınlar itaatkâr olanlardır" nitelemesi hareketlerine yön tayin eder."(50)

Bu ailede kadının konumuna gelince, bu da, aynı dergideki Dr. Faruk Beşer imzalı "**Kadının İdareci Olarak Çalışması**" adlı makalede şöyle izah edilir: *"Kur'an-ı Kerim'de kadınların karargahı olarak evleri gösterilir. Hz. Peygamber: Kadın da kocasının ev halkının çobanıdır ve o da onlardan mes'uldür demiştir."*(51) Özetle İslâm'da kızın kaderi, bilmediği ve istemediği bir adama karı olmaktır. Kaldı ki, bu tür bir evlilik diğer İslâmi dayatmacalarla birlikte koca "seyit/efendi", kadın ise "tabi/köle" durumundadır. "Taaddüt-ül zevcat/Çok karılı evlilik"i kutsayarak erkek açısından meşrulaştıran İslâm'da; aile de kadının çok yönlü sömürüsü ve baskı altında tutulması, en doğal haktır.(52)

DİPNOTLAR

1) Cumhuriyet'ten naklen, 11 Haziran 1992

2) Soli Özel, Gazetepazar, 29 Mart 1998, s.6

3) 'İngiltere Kraliyet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün bir raporunda, şu uyarılar dile getiriliyor: *"Batı-İslâm arasında bir soğuk savaş devreye girecektir. (...) Kalkınmalarını tamamlayamamış ve çoğunluğunu Müslüman olan ülkelerdeki Batı karşıtı ideolojiyi artık komünizm değil, İslâm yönlendiriyor. (...) Batı Avrupa ile Ortadoğu arasındaki ilişkiler giderek gerileyecektir. (...) Batı Avrupa, Akdeniz'i kuşatan ülkelerle ilişkilerin rahat olmayacağını esefle bekliyor. Varsıllık-yoksulluk bölünmesi var. Bu bölgeden Avrupa'ya göç beklenir. Ayrıca İslâm görüşüne dayalı, din temelci batı karşıtı ideolojiler de bu bölge halkları için çekici olabilir. Her ne kadar bu bölge Avrupa için doğrudan bir askeri tehdit yaratmıyorsa da bu da değişebilir. Nükleer, kimyasal ve balistik füzelerin yayılması olasılığını düşünmemiz gerekir."* (International Affairs)

4) The Sunday Times

5) Türkiye'de İslâm için bak: Mümtaz'er Türköne, İslâmcılığın Doğuşu, İletişim Yayınları-1991; ve A. Yaşar Sarıbay, Türkiye'de Modernleşme, Din ve Parti Politikası, Alan Yayıncılık-1985.

6) *"Biz şeriat ehliyiz. (...) Allah diyor ki şeriatı anlat. (...) Şeriat öyle bir nizam ki hiç eksiği, gediği, noksanı yok elhamdülillâh. Bunu, insanımıza, dünyamızın insanına tanıtmaktır bizim görevimiz. (...) Ölçü Müslümanların bulunması değil şeriatın hâkim olmasıdır. Dârül harp, darül İslâm diye kavramlar geçer İslâm hukukunda."* (Cemalettin Kaplan, Yörünge, Yıl:1, No:25, s.22-26)

7) Taha Akyol, "Bizdeki İslâm devrimci ve ayaklanmacı değildir" (Gazetepazar, 12 Nisan 1998, s.7) dese de; unutulmamalıdır ki, Türkiye'de İslâmi hareket, sadece "Askere karşı bir sevgim var. (...) Orduyla aramızda bir gerginlik olduğunu kabul etmiyorum." (Milliyet, 5 Nisan 1998, s.15) diyen Fethullah Gülen'den ibaret değildir!

8) Ahmet Çiğdem, Tezkire, No:1, Kasım-1991, s.13-14-22

9) Taraf. No:12, s.8

10) Hikmet Demircan, 2000'e Doğru, Yıl:3, No:49, s.26

11) Ercümend Özkan, Cumhuriyet, 8 Ağustos 1991

12) Abdullah Kirazcı, Taraf, No:13, s.15

13) Zehra İpşiroğlu, Elele Dergisi, Yıl:15, No:2, s.52

14) Örneğin, bir zamanlar RP'nin hazırladığı 16 sayfalık **"Kürt Raporu"**nda şunlar denilmekteydi: *"Bugün 'Doğu' veya 'Güneydoğu sorunu' olarak adlandırılan sorun, aslında bir 'Kürt Sorunu'dur. (...) Son zamanlarda bölgenin siyasal tercihinde PKK da belirleyici olmaya başlamıştır. Özellikle kırsal kesimde PKK'nın belirleyiciliği giderek artmaktadır. PKK'nın güç ve nüfuz kazanması, haliyle feodal ilişkilerin kırılmasına yol açmaktadır. (...) PKK terörünü kınadığımız kadar devlet terörünü de kınamak; Kürt ve Türk ırkçılığına eşit ölçüde karşı çıkmak."* (27 Aralık 1991) *"Müslüman Kürt kardeşlerimiz dilleri farklı olduğu için zulüm görmemelidir. Güneydoğu'da büyük bir yangın olduğuna inanıyoruz. Yıllardır bölge halkına yapılan zulüm, insanları hayatlarından bıktırmıştır.' (RP Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata, 8 Ocak 1992) "Güneydoğu'da masum insanlar makinalı tüfeklerle taranıyor."* (Necmettin Erbakan, 9 Ocak 1992)

15) *"Bir ev donanır, bir kız donanmaz"! "Dişi köpek kuyruğunu sallamayınca, erkek köpek ardına düşmez"! "Ergen gözüyle kız alma, gece gözüyle bez alma"! "Ergene var ergene, kaygısız gir yorgana"! "Erine göre bağla başını, tencerene göre kaynat aşını"! "Erkeğin şeytanı karıdır"! "Gökyüzünde düğün var deseler, kadınlar merdiven kurmaya kalkar"! "Kadının sofusu, şeytanın maskarası!" "Kadının altını şamdan olsa mumu dikecek erkektir"! "Kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya varır ya da zurnacıya"! "Kızı kızken görme, gelinken gör; gelinken görme; beşik ardında gör"!; "Onbeşindeki kız, ya erde gerek ya yerde"!* (Ömer Asım Aksoy, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü) türünde atasözlerine yansıyan kadının gündelik yaşam ve ailedeki konumu; ya da İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı'ndan Dr. Erdinç Öztürk'ün hazırladığı **"Gecekondu Bölgelerindeki Ailelerde Yaşanan Şiddet"** konulu araştırmanın verilerine, *"Kadınların yüzde 80'i eşlerinden belirli aralıklarla dayak yiyor"* (Radikal, 2 Ocak 1998, s.4) diye yansıyan şiddet, İslâmi örf ve adetlerden derinliğine etkilenmektedir.

16) Bu konuda bak: Halil Berktay, İslâmiyetin "Dünya Nizamı" İddiası, Saçak-1985, No:23, s.34-37.

17) Prens Mehmed Said Halim, İslâmlaşmak, s.5.

18) Muhammed Mustafa.

19) Kur'an: Nisa 34

20) Kur'an: Bakara 228

21) Kur'an: Bakara 282

22) Kur'an: Nisa 11, 176

23) Kur'an: Nisa 34

24) Muhammed Mustafa.

25) Muhammed, Orhan Hançerlioğlu, İslâm İnançları Sözlüğü'nün 'Kadın' maddesinden naklen, İstanbul-1984, Remzi Yayınevi.

26) Muhammed Mustafa.

27) Asiye Dilipak, Sur Dergisi, No:144, Mart-1988.

28) Dr. Haluk Nurbaki, Büyük Doğu, 1950, 18'inci sayı, s.14.

29) Kur'an, Nisa suresi, 34. ayet

30) Ayşe Aslı Sancar, Sur Dergisi, Mart-1988.

31) Kur'an, Bakara suresi, 228. ayet

32) Kur'an, Nisa suresi, 11-12. ayetler

33) İmam Şafii, Şafi Mezhebinin Kurucusu

34) Dr. Mazhar Osman'dan naklen, Bekir Topaloğlu, İslâm'da Kadın, s.131, Yağmur Yayınevi-1984.

35) Türkiye'de yayımlanan-b.n

36) Ş. Mardin, Türkiye'de Din ve Siyaset, S.231, İletişim Yayınları-1991.

37) Bu konudaki kimi eleştirel irdeleme kaynakları için bak: İlhan Arsel, Şeriat ve Kadın, İstanbul-1991, 9'uncu baskı.; Reşat Erdem, Kur'an'da Kadın, Saçak Dergisi-1985, No:13, s.19-27.; Oral Çalışırlar, İslâm ve Kadın, Görüş Dergisi-1990, No:46, s.22-23; Sara Ongun/Birol Şenkal, İslâm'da Cinsellik, Saçak Dergisi-1986, No:25, s.41-42; Reşit Ergener, Şeriat Öncesi Erkek, Görüş Dergisi-1990, No:43, s.22-23; Cemil Yener, İslâm Dünyasının Geri Kalmışlığı ve Kadın, Cumhuriyet Gazetesi, 22 Ağustos 1987; Oral Çalışırlar, İslâmda Kadın ve Cinsellik, Afa Yayınları-1991; Sedef Öztürk, Kadın Sorunu İslâmcıların Gündeminde Nereye Kadar?, Kaktüs Dergisi, No:2, Temmuz-1988.

38) Bekir Topaloğlu, İslâm'da Kadın, s.74-75, Yağmur Yayınevi-1984.

39) Bekir Topaloğlu, İslâm'da Kadın, Yağmur Yayınevi-1984, s.68-69.

40) Mehmet Dikmen, İslâm'da Kadın Hakları, s.97, Cihan Yayınları-1983.

41) İlhan Arsel, Şeriat ve Kadın, s.350, Kaynak Yayınları-1988.

42) Daniş Remzi Korok, Hazreti Muhammede Göre Çok Kadın Almak, s.17.

43) Bekir Topaloğlu, Sur Dergisi, Mart-1988, s.17.

44) Prof. Mehmet Kaplan, Milli Eğitim ve Din Hayatı, s.221, Boğaziçi Yayınları-1981.

45)Ali Rıza Demircan, İslâm'a Göre Cinsel Hayat, Eymen Yayınları-1988, s.321.

46) Ali Rıza Demircan, İslâm'a Göre Cinsel Hayat, Eymen Yayınları-1988, s.89-91-93-95.

47) Hatice Öncül, Kadın ve Aile Dergisi, No:77, 15 Eylül 1991, s.8-9.

48) Ali Rıza Demircan, İslâm'a Göre Cinsel Hayat, Eymen Yayınları-1988, s.11.

49) Orhan Çeker, Kadın ve Aile Dergisi, No:77, 15 Eylül 1991, s.21-22.

50) Fatma Avcı, Kadın ve Aile Dergisi, No:77, 15 Eylül 1991, 'Evlilik Bilinciyle Hakka Koşmak', adlı makale, s.24.

51) Faruk Beşer, Kadın ve Aile Dergisi, No:77, 15 Eylül 1991, s.45.

52) İslâm'da aile gerçeği için bak: Turan Dursun, Din Bu-3'üncü Kitap, 'Aile' bölümü, s.175-178, Kaynak Yayınları-Ağustos-1991.

"Eylem birlikleri" harlanırken unutulan bir ilke: ajitasyon-propaganda özgürlüğü

Çetin YILDIRIM

Ekonomik kriz ve bunun beslediği siyasi istikrarsızlık giderek büyüyor. Bu durum, gelinen nokta da egemenler tarafından da yüksek sesle itiraf edilirken, "**önlenemez**" ve "**reddedilemez**" bir takım "**tedbir**"lerin gerekçesi olarak değerlendirilirken, mevcut realite ve yapılan "samimi ikrarlar" bize, yeni konseptin koordinatlarına dair ipuçları da vermektedir. Krizin itilim verdiği tepkileri törpüleme ve faturayı emekçi kesimlere yükleme çabaları bu konseptin temel izlek'ini oluştururken, yine yoğunlaştırılmış karşı-zor bu siyasanın "çözümleyici" aracı olarak daha fazla işletilecektir. Diğer taraftan ise nesnel gelişmeler devrimci mücadelenin gelişmesi ve olgunlaşmasına kulvar açarken oluşan toplumsal tepkilerin daha ziyade kendiliğinden ve yönünü bulmakta zorluklar yaşayan bir seyir izlediğini görmekteyiz. Bu anlamıyla da iradi bir müdahale ve yönlendiricilik ihtiyacı büyümekte. Ve esas olarak da bu ihtiyaca vereceğimiz cevap, bu cevabın biçim ve tarzı sözkonusu gelişmelerin alacağı yön konusunda tayin edici olacaktır. Bu fonksiyonu oynamak ise ancak mücadelenin siyasal aktörlerinin biraraya gelmesi ve ortak hareket refleksleri geliştirmeleri ile olanaklı olur. Bu açıdan, özellikle de "*Legal ve demokratik alanlarda, gençlik, kadın ve diğer tüm alanlarda devrimi bir ihtiyaç olarak örgütleme, bunu çeşitli araçlarla kitlelere götürebilmek için kalıcı, içten, samimi, mütevazi birlik-dayanışma-cephe faaliyetleri geliştirmek gerekmektedir.*" (**U. Şengül, Safları sıklaştırın**..., ***Uzun Yürüyüş***, s:33, sf:10) Aksi takdirde devrimi bir gerçeklik haline getirmemiz, dolayısıyla tepkileri/çelişkileri derinleştirme, devrimci bir bilinç ve örgütlü birikimlik yüklendirimi ile radikal-devrimci bir mecraya akıtma şansımız zayıflar.

BİR ARAYA GELMEK İYİDİR

Birliktelikleri, bir araya gelişleri koşullayan, zorunlu kılan ve de hızlandıran bazı nedenler sözkonusudur. Bir kere, devrimin kesin bir zaferi için tüm halk sınıflarının proletaryanın önderliğinde bütünsel ve kalıcı bir birlikteliği şarttır. Ancak, bu en baştan mümkün olabilecek bir olgu değildir. Dolayısıyla, proletaryanın önderliğinde ortaklaşmış bir mücadele, devrimden çıkarı olan, düzenle çatışan kesimlerin ortak noktalarda birleşerek ortak mücadele etmeli, uzun bir sürece yayılacak ve bazı koşulların olgunlaşması ile olabilirlilik kazanacak kompleks bir olgu olarak düşünülmelidir. Esasta, sınıflar mücadelesinin keskinleşmesi, proletaryanın devrimci savaşımın gelişmesi ve ideolojik-siyasi-örgütsel-askeri vb. açıdan bir üstünlük sağlaması ile bu süreç hızlanacak ve tamamlanacaktır. Ancak, bundan önce de bazı sınıflar ve temsilcilerinin bazı asgari konular üzerinde bir araya gelmeleri ve eyleme geçmeleri de mümkündür. Ki bu nokta da zorlayıcı ve özendirici olmak zorundayız. Zira, sistemin kitleler üzerindeki ideolojik-siyasi hegemonyasını kırma, sistemde gedikler açma, kitlelerin örgütsüzlük halini aşma ve saldırıları savaştırma da bu tip birlikteliklerin önemli katkılar sunduğunu görmekteyiz.

Bu çok bilinen tekrarların dışında, bir araya gelişlere titiz, yapıcı, ısrarcı çabalarla hız vermemizi önemli kılan ve yadsınamaz etkiler yaratan bir diğer nokta da mevcut gerçekliğimizdir. Gündemi belirleyememekten niteliksizlik güç yoksunluğuna, siyasi-pratik zayıflıktan çok parçalılığa vb. bir dizi somut karşılığı olan ve uç boyutlarda seyreden dağınık, parçalanma ve marjinalleşme, "**birlik kültürü**"nün gelişimine ve bir araya gelişlere önemli bir zemin hazırladığı gibi zorlayıcı da olmaktadır. Açıktır ki, bugün mücadelenin çeşitli ihtiyaçlarına cevap verebilecek politika ve örgütlülüklerin yaratılması ve kitlesel duyargaların "ilgi alanına" girebilecek bir karşı duruşu oluşturmak bu zemini iyi kullanmaktan geçmektedir. Bu yüzden, devrimci hedefler etrafında bir araya gelmek ve doğru politikalarla çeperi genişletmek bugünün acil ve ertelenemez bir görevi olarak karşımızda durmaktadır.

Ancak, cephe, eylem birliği vb. tanımlamalarla kendisini yaşamda ifade eden bu bir araya gelişler kendiliğinden ve gelişigüzel bir seyir izlemez. Aksine, bunu koşullayan ve ona içerik kazandıran bir maddi temel, yine onu biçimlendiren, işleyişine rengini vererek işlevsel kılan bazı ilke ve normlar sözkonusudur. Bu maddi temel, sürecin değişen ve karmaşıklaşan ihtiyaçlarına uygun olarak farklılaşabilirken, sözkonusu ilke ve normlar birer "**önkabul**" olarak proleter doğrultunun örgütlenme ilkeleri olarak kabul edilir/edilmelidir. On yılları bulan deneyimlerden süzülerek evrensel bir içerik kazanan ve devrimci siyasetin doğrudan karşılıkları olan hayat ve güçlenmesinin de teminatı olacaklardır. Birtakım nedenlere dayandırarak bu ilke ve normlardan imtina etmek siyasal tutarsızlıktır ve pratikte de proleter siyasete ambargo koyan, şekilsiz, "birlik"lerin kabulü anlamına gelecektir.

Böyle bir girizgah yaptıktan sonra, şimdi de sınıf mücadelesinin her alanında özellikle de gençlik mücadelesi

saflarında yoğun, şiddetli tartışmalara konu olan bir ilkenin "***eylemde birlik, ajitasyon-propaganda da özgürlük***" ilkesi üzerinde duralım. Bu ilke, en sarih ifade ile, "*eylem birliğine katılan tüm grup ve çevrelerin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, eyleme konu olan sorun hakkında kendi özgün düşüncelerini açıklayabilmeleri, ideolojik-siyasi çizgilerinin örgütsel oluşumlarının ajitasyon-propagandasını yapabilmelerini*" içerir. Proletaryanın eylem birliklerine (diğer tüm ittifak biçimlerine) bakışını özetleyen ve temel siyasetini (Birlik ve mücadele) betimleyen bu ilke ile proletarya birleşilebilecek tüm güçlerle birleşme ve eylemine dahil etme, yanı sıra birleşilen güçler ile arasındaki farklılıkları ortaya koyarak yanlışlarına, hatalarına karşı mücadele ederek kitleleri kendi siyasi-ideolojik-örgütsel önderliği altında toplama ve yön vermeyi hedefler.

KENDİNİ İNKARIN KILIFI: SAF BİRLİK, HİÇ MÜCADELE YOK!*

Hareketin, gelişmenin motoru şey'lerin bağrındaki çelişmelerdir. Hiçbir şey bu çatışkılardan bağımsız varolamayacağı gibi bunlar birarada ve birbirleri ile mücadele içerisinde sey'lerin gelişmesinin ve deviniminin temel dinamiğini oluştrur. Şey'leri anlamlandıran ve varlık koşulunu oluşturan bu temel yasanın yansımalarını çeşitli biçimleri ile yaşamın her alanında görmek mümkündür. Bize düşen ise, şey'lerdeki bu iç çatışmaların/çelişkilerin yönü ve niteliğini analiz, doğru bir yöntemle olumlu olanın olumsuza galebe çalması için mücadele vermektir. Yoksa, çelişkileri/çatışmaları yoksaymak ya da "el mahareti" ile yoketme uğraşına girmek değildir. Ki bu bizleri, "*yaşamın duru, çatışmasız bir seyir izlediği idealizmi*"ine vardırır.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken ikinci bir noktada, **yöntemlerimizi doğru tesbit etmenin ve işlevsel kılmanın da en az çelişkileri görmek kadar önemli olacağı gerçeğidir**. Yöntemde izlenecek yanlışlıklar, bilimsel olmayan yaklaşımlar doğal olarak çözümü güçleştireceği gibi son kertede bizi farklı bir kulvardan aynı durağa çıkarır. Bu anlamıyla, çelişkinin niteliğini ve ayrışan yönlerini doğru tesbit etmek ve yöntemimizi bu temel üzerinde tesis etmek büyük önem arzedecektir.

Her olgu gibi birlik de karşıtları, çelişkileri barındırır. Bu, somut bir olgudur. Yani irademiz dışında ve ona rağmen varolan bir durumdur. Toplumsal plandaki çelişmelerin/farklılıkların doğrudan karşılığı olarak yaşam bulan bu somut durum, doğal olarak çözümü noktasında da yöntemsel bir çabayı güdümler. İşte, proleteryanın eylem birliklerinde (ve diğer tüm ittifak biçimlerinde) "A/P özgürlüğü" savunusu bu temel üzerinde anlamlandırılmakta ve sözkonusu çabanın somut, yöntemsel karşılığı olarak gündemlenmektedir.

Eylem birlikleri esas olarak, egemen sınıfa karşı ortak bir sorun ve hedef dahilinde emekçi kesimlerin ittifakını içerir. Toplumsal yapının çeşitli sınıf ve tabakalara bölünmüş olması, bu sınıf ve tabakaların kendi talep ve çıkarlarını savunma gayreti bu birliklerin doğal zeminini oluşturuken, sözkonusu kesimler oluşturulacak bu birliktelikler içerisinde sözkonusu farklılıkarı, özgün talep ve çıkarları ile yer alacaklar ve bunları mevcut ittifaklar içerisinde egemen kılmanın, esas hale getirmenin çabasını vereceklerdir. Dolayısıyla esas olarak sistemle olan çelişmenin zemin hazırladığı bu ittifaklar, kendi içinde bir dizi çatışma ve gerilimlerle yürüyecektir. Bu çatışma ve gerilimlerden bağışık bir ittifak düşünülemeyeceği gibi, aynı çabadan (diğer kesimleri etkileme ve kendi önderliği altında harekete geçirme) proletaryayı da muaf tutamayız. Aksine, sözkonusu bu ittifakların niteliksel bir gelişme ile hedefe varmalarında bu uğraşların belirleyici etkileri olacaktır. Bu açıdan, proleteryanın kendi hamlelerini oluşturma çabasının önünü açmada bu ilkenin oynayacağı önemli fonksiyonlar olacaktır.

Birlikler, farklı alanların yan yana gelerek mevcut sorun ve hedef üzerinde güçlerini birleştirmeleridir. Farklılıktan anlaşılması gereken ise sınıfsal, siyasal, kültürel vb. farklılıklardır. Ve bunlar bir siyasal anlayışa tekabül eder. Herhangi bir sorun karşısında proletarya ile küçük-burjuvazinin benzer yaklaşımlar göstermeyeceğini kabul ediyorsak bu farklılıkların doğal bir mücadele alanı açacağını da kabul etmek gerekir. Hiç kimseye "*farklılıklarını bir tarafa bırak gel*" denemeyeceği ve bunun da mümkün olmayacağı gerçeğinden hareketle "**saf birlik**" fantastik bir kurgu, mücadele ise kaçınılmaz olan olacaktır. Sorun, bu kaçınılmaz olanı kabul ederek eylem birliğinin güçlenmesi ve gelişmesine taşımak için doğru bir içerik ve biçime kavuşturmaktır. Geçerken, konunun daha iyi anlaşılması ile doğrudan ilintili bir sorunun cevabını da "**mücadele yok, saf birlik**" anlayışı ile idealizm kulvarında saf tutan arkadaşlara bırakıyoruz. Kiminle birlik, niçin birlik?

Esasta, proletaryanın ittifaklar politikasını sarsıntıya uğratan, siyasetini kitlelere götürme ve etkileme iddiasına, önderlik misyonuna ambargo koyan bu reddiye; ***ilk olarak*** farklı sınıf ve tabakaları, onların çıkar ve taleplerini dile getirmekten kaynaklı farklı ideolojilere, politikalara sahip olan örgütsel yapılar olduğunun inkarını içerir ve bu aynı zamanda kendilerinin de bağımsız birer örgütsel yapı, ideolojik-siyasi çizgi olduklarının reddini içerir. ***İkinci olarak***, kendine, kitlelerin bilinçli tercihlerine güvensizliğinin işaretidir. Oysa ki, bu somut olguyu anlatmak, farklılıkları göstermek ve çatıştırmak kitlelerin bilinç seviyelerinin yükselmesi ve tercihlerini doğru olandan yapma şanslarını artıracaktır. Bu bilinmez değildir. Buna rağmen ve üstelik de kendi ideolojik-siyasi çizgilerine inanan ve kitlelere güvenen bir siyasal öznenin bu çekincesini anlayabilmek ve açıklayabilmek biraz zor. ***Üçüncü olarak***, halkı bir bütün, tek bir sınıfmış gibi ele alma, ideolojik-siyasi-ekonomik-kültürel farklılıklarını gizleme ve inkar etme anlayışının somutlanımıdır. Pratikte, proletaryayı küçük burjuvazi ve milli burjuvazinin peşine takma tehlikesini barındıran bu eğilim proleter ideolojinin, devrimci siyasetin kitlelerin bilincinde kendisine nasıl yer açacağı ve dolayısı ile kitleleri kendi önderliğinde devrime taşıyabileceğinin de cevabını vermek zorundadır. ***Dördüncü ve son olarak*** da bu reddiye halk arasındaki çelişkilerin doğru ele alınması ve doğru çözüm yöntemlerinin geliştirilmesini engeller. Oysa ki, "*tüm halk sınıflarının görüşlerini özgürce açıklamalarına izin verip bunlara karşı siyasi-ideolojik mücadele yürütmek ve geniş kitleleri yanlış düşüncelerin etki alanından kurtarıp*" bilinç birliğinin sağlanması, bu çelişkilerin görülmesini ve doğru yöntemler geliştirilmesini zorunlu kılar.

Görülüyor ki, bu ilke, tüm halkı bir-

leştirme ve devrime taşıma iddiası ile sıkı bir ilişki içerisindedir. Proletaryanın halk içerisindeki çelişkilerin çözümü noktasında yöntemsel tarzını ifade eden bu ilke, sınıfın (proletarya) devrimci siyasetini kitlelere götürme, farklı olanlarla mücadele içerisinde kendi etkinlik alanını genişleterek ve kitlelerin bilinçli tercihlerinin önünü açarak kendi önderliği altında toplama iddiasına katkı sunar. Bu yanıyla da eylem birliklerini (ve diğer tüm ittifak biçimlerini) zaafa uğratan değil geliştiren, ilerleten bir işlev taşır.

"EĞER ANLAYIŞ BOZUKSA HİÇBİR İLKE YANLIŞ KULLANILMAKTAN KURTULAMAZ"

Bu ilkenin "reddedilme gerekçelerine" gelince; ilk olarak söylenen ML literatürde böyle bir ilkenin olmadığı iddiasıdır. Şüphesiz burada sayfalarca iktibaslarla bu ilkenin ML literatürdeki yeri ve önemini ispatlama uğraşısına girmeyeceğiz. İnanıyoruz ki, bu konuda araştıran, okuyan ve okuduğunu anlayan herkes yeterli bir fikri doygunluğa ulaşmıştır. Biz bununla yetinelim ve Lenin"in, Lloyd George ve muhafazakarlar koalisyonuna karşı Hendersen ve Snowden'e "**bir uzlaşma**" önerirken, bu uzlaşmaya "*tam bir propaganda-ajitasyon ve siyasal eylem özgürlüğü elde etmeden vermenin ihanet olacağını...*" belirttiğini geçerken arkadaşların dikkatine sunalım. (**Lenin, Sol Komünizm**, Sol Yay., sf:96) Ve yine, belki sizler için "geçerli bir imza" olmayacak ama Mao'nun "***birlik-eleştiri-birlik***", "***yüz çiçek açsın, yüz fikir yarışsın***" vb. formülasyonları proletaryanın genelde halk içerisindeki çelişkilere özelde ise eylem birliklerine yaklaşımını özetleyen temel şiarlar olarak hâlâ hafızalarımızdaki sıcaklıklarını korumaktadırlar.

Dile getirilen bir ikinci iddia ise, bu ilkenin eylemde "anarşizme" yol açtığı ve bunun da dolayısıyla eylem birliklerinin anlam ve önemini zedelediği, işlevsel kılmadığı iddiasıdır. Bunun savunusu da genellikle geçmişte ve halihazırda günümüzde de yaşanan olumsuz örnekler üzerinden yürütülür. Evet, geçmişte bu anlamı ile çok kötü pratiklerin sergilendiği ve bunun da ciddi tahribatlar yarattığı doğrudur. Ancak, ne var ki bunları dile getirmek ne kadar doğru ve gerekli ise bunlar üzerinden reddiye düzmek de o kadar yanlış olacaktır. Doğru ve gereklidir, çünkü, bu ilkenin uygulanmadaki pratik sorunlarını gidererek işlevsel kılmada bu deneyimlerin çok büyük katkıları olacaktır. Yanlıştır, çünkü, "*eğer amaç, anlayış bu yönde ise, yani bozuksa ne hiçbir yasak bunu önleyebilir ne de hiçbir ilke yanlış kullanılmaktan kurtulabilir.*" Hem bu durumla, yani yanlış kullanılma tehlikesi ile diğer ilkelerimiz de karşı karşıya kalabilirler. Bu, onlarında yanlış olduğunu mu gösterecektir. Aynı "cüreti" o zaman bunlarda da gösterebilecek miyiz? Cevabı sizlere bırakıyoruz.

Bu arada, dikkati çeken bir noktanın da, bu tepkilere yol açan olumsuz pratiklerin sahiplerinin sözkonusu ilkenin savunusunu yapanlar olmasıdır. Bu bir paradoks gibi görünsede sözkonusu "özgürlüğün" sınırları ve gözetmesi gereken hususlar konusunda ciddi kafa karışıklıkları ve kavrayışsızlıklar yaşadığımızı gösterir ve esasta da olumsuz pratikler bu karışıklık ve kavrayışsızlık üzerinde yaşam buluyor. Dolayısıyla bu ilkeden ne anlaşılması gerektiği ve sınırlarının ne olduğuna dair bazı hatırlatmaları yapmakta fayda var.

Öncelikle eylem ayrıntılandırılarak planlanmalıdır. Bu noktada, özellikle hem planlamanın daha akılcı ve somut olmasını sağlar hem de olası ve eylem birliklerinin içeriğini zedeleyecek yanlış pratiklerin önüne geçilmesini kolaylaştıracaktır. Yine bu planlama içerisinde, eylem öncesi yapılacak A/P'nin biçimi ve içeriği üzerinde bir uzlaşma yakalanmasına önem verilmelidir. İkinci olarak, sözkonusu "özgürlük" hakkının kullanımının, eylemi güçlendirecek, zenginleştirecek ve eylem birliğini ileri taşıyacak bir merkezde ele alınmasıdır. Bu nedenle de, "*esas ağırlığın eylem birliğine neden olan sorundan kaymamasına dikkat edilmeli*"ve özellikle bu konudaki özgün, farklı düşünceler ifade edilmeye çalışılmalıdır. Üçüncü olarak da, kitlenin bilinç düzeyi, güvenlik sorunu vb. koşullara uygun biçimler kullanılmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca, eylem birliğinin zeminini dinamitleyen, onu hedefinden uzaklaştıran ve koşullara denk düşmeyen biçimlere başvurarak eylemi riske atanlar amansızca eleştirilmeli, ısrar edenler ise teşhir edilmelidir. Sanırız bu noktalarda gösterilecek asgari dikkatler, sözkonusu "çekince"lere neden olan olumsuz pratiklerin önüne geçmede yeterli olacaktır.

SON SÖZ YERİNE

Geçmişte ve özellikle de son dönemlerde gelişen tehlikeli bir eğilim var: "Birlik" kaygıları ile bu ilkeyi "**bir kereden bir şey olmaz**" diyerek rafa kaldırmak. Bu yaklaşım ne kadar "masum" ve "iyiniyetli" görünürse görünsün, aslında gıdasını sorunun özüne vakıf olamaktan, sorunu basit bir "**kabul etme-etmeme**" ikilemine dayandırmaktan almakta ve uzun vadede bizlere çok şeyler kaybettirmektedir. Dediğimiz gibi sorunu basit yorumlayış farklılığı olarak görmemek gerekir. Çünkü, buradaki sorun iki ayrı sınıfın; kendisine güvenen, gerçeklerin üzerinden atlamadan doğru yöntemlerle bunları iktidar mücadelesine taşımaya çalışan proleter anlayış ile kendisine ve kitlelerin bilinçli tercihlerine, güvensizliğinden kaynaklı proleter devrimci siyasete ambargo koyma çabasında olan küçük-burjuva anlayışın çatışmasıdır. Sorunu böyle ve çözümünü de bu minvalde ele almak gerekir. Sözkonusu eğilime dayanak yapılan "birlik" kaygısına gelince, hiç kuşkunuz olmasın en az biz de sizler kadar bu kaygıyı duyuyoruz. Ancak, "birlik"ten kastınız, proleter siyasete ambargo koyan, diğer sınıf ve tabakaların kendilerini özgürce ifadeetmelerini engelleyen şekilsiz, pragmatist "birlik"lerdense; anti-birlikçi olmayı da tercih ederiz.

Son olarak, "*eylemde birlik, A/P'de özgürlük ilkesi*" esasta çeşitli yapıların bir araya geldiği her ortam da (özellikle de kitle örgütlerinde) savunulmalı ve geçerli olmalıdır. Çünkü, temel amaç olan (kitlelerin ve diğer grupların kendilerini ifade etmelerine engel olmadan) buraları proletaryaya yakınlaştırma ve "*KP"nın yönlendiriciliği altına alma hedefine en uygun yöntem A/P'de özgürlük yöntemidir.*" Bu noktada, gerekli olan ise görüşlerini duyurma, örgütsel varlıklarını ifade etmesidir. Bu ise bağımsız A/P'lerini yapılmasını zorunlu kılar.

* Yazımızın bundan sonraki akışında gerek yöntem sorununda gerekse düşüncelerimizi derinlikli kılma anlamında **Yeni Demokrat Gençlik** dergisinin Nisan 93 tarihli 7. sayısında yayımlanan "***Eylemde Birlik, Ajitasyon ve Propaganda da Özgürlük İlkesi Üzerine***" başlıklı yazıdan büyük ölçüde yararlanılmıştır.

Ataerkil egemenlik sürecinde kadının mücadelesi (3)

Zelal ZEL

Kadının yazısız tarihini yazmaya başlarken, bunun pek de kolay olmayacağını, eksik kalan yanlarının olabileceğini ve en önemlisi birikimimizin bu konuda yetersiz kalabileceğini düşünmüştüm. Zordu, çünkü bugüne kadar kadınla ilgili pek çok yazı yazılmış, bu soruna özgü birçok çözümlemeler de yapılmıştı. Bu noktada hareketimizin bu soruna özgü katkılarının, en azından diğer sorunlara verdiği önem kadar eğildiğini söylemek biraz güç. Evet belki geleneğin eski yaklaşımlarına nazaran umut verici, kalıpları yıkan ve biraz daha feminan düşünen bir yapısı var. Ama tek başına düşünmenin yetmeyeceği, kadına övgülerle bu işin yürümeyeceği kesin. En azından geçmiş tecrübelerimize dayanarak bunu söyleyebiliriz. Bizce bunun ölçüsü kadınların bu harekete katılmaları ve bir kadın örgütlülüğünün varlığıdır. Bu hareketin yeni olması, omuzlarında birçok yükle, az bir kadro ile bu yürüyüşe başlaması elbette bir olumsuzluk. Bunun yanında bu harekete omuz veren kadın yoldaşlarımızın sayıca fazlalığı ve bunu örgütlü olarak mücadeleye katma istemleri ise olumlu olan yanlarımız.

Geçen sayımızda ataerkil egemenliği besleyen en önemli yanın aile kurumu olduğunu söylemiştik. Ve aile kurumunun çözülmeye başlaması ile toplumsal ve ekonomik ilişkilerin de çözülmeye başlayacağını bunun kadın için bağımsızlaşmanın basamağı olacağını belirtmiştik.

Şimdi de kapitalist ilişkiler sürecinde, çalışma yaşamı içinde kadının sorunlarından bahsedelim.

Ortaçağ başlarında kadın henüz çalışma yaşamının içinde değildir. Zaten feodalizm döneminde daha çok insanların birbirleriyle işbirliği çerçevesinde bir ilişkisi vardır. Para henüz insan yaşamına girmediği için, karşılıklı mal değişimi söz konusu. Hatta bazen bu mal değişimine kadının da dahil olduğu görülmektedir. Ancak bir dönem sonra sabit bir değişim değerinin daha pratik ve kullanılır olduğu görülecek ve böylelikle aynı değerdeki ürünleri birbiriyle değiştirme zorunluluğu ortadan kalkacaktı. Paranın ortaya çıkması ticaretle para kazanılabileceğini göstermişti insanlara. Eğer bir mal, köyde daha az bir ücretle alınıp, şehirde daha fazla bir ücretle satılıyorsa, kâr elde edilmiş olunuyordu. Özel mülkiyet insan yaşamına girmişti. Basit işyerleri büyüyerek bir çok kişinin birlikte çalıştığı işletmeler açılıyordu. Buharlı makinaların bulunması üretimde çok büyük bir artışa neden olmuş, evlerde yapılan üretimin buna ayak uydurması zor hale gelmişti. Böylelikle mülkiyetler arasında önceden pek olmayan derin uçurumlar oluşmuştu. Bir tarafta her şeyi satın alabilecek tüccarlar, bir tarafta ise ürettikleri ile geçinemeyen insanlar. İki sınıf ortaya çıkmıştı; üretim araçlarının sahibi olan kapitalistler ve ücret karşılığı çalışmak zorunda olan işçiler yani proletarya. Farklı ve uzlaşmaz çelişkiler ön plana çıkmıştı, bir yanda kârlarına kâr katmak isteyen kapitalistler, bir yanda ise sadece iş gücünü satarak, daha iyi yaşam koşulları için mücadele eden işçiler. Kapitalizmde en büyük haksızlık, üretenlerin neyin ve nasıl üretileceği konusunda söz sahibi olamayışlarıdır. Örneğin ev sorunu emekçiler için çok büyük bir sorun. Pek çok inşaat işçisi de işsiz olarak dolaşmakta. Toplu konutlar hem emekçilerin ihtiyaçlarına, hem de inşaat işçileri için bir iş sahası olabilir. Oysa patronlar elbise ve araba üreterek daha çok kâr edeceklerini biliyorlar. Yine başka bir örnek, emekçiler için toplu çamaşırhaneler daha uygunken, kapitalizm birtakım özendirici reklamlar ve yayınlarla, çamaşır makinasının kullanılmasını yaygın hale getirerek, patronların kârlarının yükselmesine yol veriyorlar. Bu örnekler eğitim ve sağlık için de verilebilir.

İŞÇİ SINIFININ ÜCRETSİZ İŞÇİLERİ 'EV KADINLARI'

İşçi sınıfının yarısını oluşturan 'Ev kadınları' için, çalışan kesimin 'ücretsiz işçileri' demek yanlış olmaz. Bu konuda kesin çalışan kadın sayısını vermek biraz zor. Yapılan araştırmalarda ülkemizde 1997 verilerine göre çalışan kadın sayısının %23 olduğu saptanmış. Yani toplam çalışan kesimin 1/4'ünü oluşturuyor. Ev kadınları ise bu dilim içerisinde görülmüyor. Çünkü yaptıkları, iş sayılmaz. Hatta ev kadınlığının kadına doğuştan verilmiş, biyolojik bir özellik olarak algılandığı toplumumuzda genel kabul görür bir olgudur. Kadına çocukluğundan itibaren 'iyi bir eş, iyi bir anne' ve 'aman kocanın sözünden çıkma' nasihatleri verilir. Kadın bir iş yapacaksa kocasından izin istemek zorundadır.

Yapılan bir araştırmada;(*) Kadına "eğer seçme şansınız olsaydı, gelir karşılığı ev içinde mi yoksa ev dışında mı çalışmayı tercih ederdiniz?" sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan veriler şunlardır:

	Tüm kadınlar	çocuklu kadınlar	evli kadınlar	bekar/dul kadınlar
çalışmak istemezdim	15.0	16.1	15.9	13.5
ev içinde	29.9	36.9	36.6	17.3
ev dışında	55.1	47.0	47.5	69.2

Görülen o ki kadınlarımızın çoğunluğu ev dışında çalışmak istediklerini belirtmişler. Çalışmak istememelerinin nedenlerine verilen yanıtlar ise şöyledir:

eşim izin vermedi	%27
eve çocuklara bakmam gerekiyordu	%23
öğrenimime devam ediyorum	%21
çalışmak istemedim	%12
babam abiyim izin vermedi	%8
sağlık nedeni ile	%3
diğer aile fertleri izin vermedi	%3
iş bulamadım	%3
TOPLAM	100

Kapitalizm sömürürken, kadına ayrı erkeğe ayrı davranmıyor; aynı biçimde sömürülüyor. Erkeği sınıf olarak ezerken, toplumun erkeğe yüklediği erkek egemen misyonunun altında psikolojik bir baskı altındadır. Kimin daha çok ezildiğini tartışmanın bir anlamı yok. Sorunumuz, kadınların farklı bir biçimde sömürülmeleri, erkeklerin ise buna karşı çıkmamaları ve bundan yarar sağlamalarıdır. Bizler bu sorunu kavratmak, anlatmak ve buna özgü çözümler bulmak zorundayız.

ÜCRETLİ İŞ VE EV İŞİ ARASINDAKİ FARK

Bir işçiyi ele alırsak, çalıştığı işyerinde emeğinin karşılığı bir ücret alarak çalışır. Karşılaştığı bir olumsuzlukta ya da haksızlıkta diğer çalışan işçilerle ortak hareket eder, çözümler arar. Bir anlamda daha sosyaldir. Eve geldiğinde dinlenmek ister. Evinin efendisidir artık. Kadın ise gün boyu monoton bir şekilde aynı işlerle, çamaşır, bulaşık, yemek, çocuklar ve akşam gelecek eşinin isteklerini yerine getirebilmek için uğraşır. Karşılığında hiçbir ücret almaz. Bir iş yapacak ise eşine danışmak zorundadır. Her hangi bir karşı çıkışta ya da görevlerini tamamlamadığında ise şiddete maruz kalmaktadır.

Kadına karşı şiddet ülkemizde hâlâ kanayan bir yaradır. Hergün bir kadın dayak sonucu sakat kalıyor, ya da intihar ediyor ülkemizde. Dinin ve feodalizmin güçlü etkisi altında bulunan ülkemizde buna özgü politikaların ise yanıt bulması bir hayalden öteye gitmiyor. Çünkü devletin uyguladığı şiddet toplumun her kesiminde uygulanıyor. İşçiye, kamu emekçisine, öğrencilere, cumartesi annelerine ve son dönemlerde gündemde olan sokak çocuklarına uyguladığı şiddet, kadına da erkek yoluyla uygulanmaktadır.

İşgücünün yeniden üretimi;

Ev işi, dolaylı olarak kapitalizmin hizmetinde bulunan gizli bir işgücü yedeğidir. Nasıl mı? Bunun için toplu sözleşme masasına oturması gerekmiyor. Ev kadınının yaptığı en önemli iş öncelikle, kapitalizm için en önemli malın yani işgücünün yeniden üretimidir. Yalnızca kendisini değil, kocasını daha sonra da çocuklarını hazırlayarak, işgücünün yeniden üretilmesini sağlar. Kocasının beslenmesi, barınması, giyinmesi, yemek ihtiyaçlarının karşılanması dışında, aynı zamanda kocasının moralini yüksek tutmak, işinde teşvik etmesi de gerekmektedir. Yani kadınların yaptıkları işin aslında, kapitalist sistemin devamında ne büyük bir rol oynadığını görmekteyiz. Bunlar aksadığında, erkeğin doğal olarak işgücünde zayıflama olacak, her işini kendisi yapan erkek iyi bir üretim gerçekleştiremeyecektir.

Kadının yükünü azaltacak yöntemler geliştirmek de kapitalistlerin işine gelmemektedir. Örneğin, çocuk kreşlerinin açılması, toplu çamaşırhanelerin açılması, toplu yemekhanelerin açılması tüketim mallarında da bir düşüşe, bu da kendi pazarlarının kaybına neden olacaktır.

Görüldüğü gibi 'ev kadını' insanlık tarihinin en eski mesleklerinden biri durumunda. Bu aşamada ev kadınlarının toplumdaki diğer kadın gruplarından bağımsız sorunlarının çözümü ve kurtuluşları mümkün olmayacaktır. Üstelik bunun kapitalizm koşullarında mümkün olmayacağının şimdiden görülmesi gerekiyor. Yapmak istediğiniz, insanlığın kurtulacağı o büyük güne kadar, kadını iplerinden kurtaracak yöntemleri geliştirmek ve bulmak.

Bu elbette öncelikle sınıfın partisiyle, sonrasında ise kadınının kendi öz örgütlülüğüyle gerçekleşecektir. Somut olarak önümüze koyacağımız görevler biz kadınlar için zor olmasa gerek. Ataerkil ilişkilere karşı mücadele ederken aynı zamanda kendi bilincimizi de geliştirmeliyiz. Yine çocuklarımızın eğitimine önem vererek onları ataerkil şekillenmenin etkisinden kurtarmalıyız. Kız çocuklarının eğitimine ayrı bir önem vermeli, kadın ve erkeği cinsiyete dayalı bölen gerici eğitim sistemine karşı mücadele etmeli, gerekirse devrimci demokrat sendikalarla dayanışma içinde olmalıyız.

Ev kadınlarının yaptıkları işin ücretlendirilmesi, bizim toplumumuzda daha doğrusu kapitalizm koşullarında pek olası değil, (sosyalizm koşullarında bile uygulanması zor) Bundan ziyade kadının yükünü azaltacak, ekonomik bağımsızlığını geliştirecek önlemlerin alınması gerekiyor. Yani kreşlerin, toplu çamaşırhanelerin, yemek üretim merkezlerinin kurulması kadını toplumsallaştıracak kursların, eğitim merkezlerinin kurulması gerekmektedir. Kadınla erkeğin eşit koşullarda olması aldıkları ücret ile değil, bu eşitliğin ev içinde ve toplumsal yaşam içerisinde ortak paylaşım koşullarında gerçekleşmesidir.

Ev işini ortadan kaldıracak önlemler alınmadıkça ve kadınların genellikle niteliksiz ve düşük ücretli işlerde çalışmaları önlenmedikçe, kadınların ezilmişliği ve üzerindeki baskılar katmerlenerek süreceği gibi, kendi haklarının alanını genişletme noktasındaki engellerin aşılması nasıl mümkün olacaktır?

(*) Veriler, İpek İlkkaracan'ın, *Kadının İnsan Hakları Projesi* çerçevesinde, Ümraniye'de bir grup kadın üzerinde yaptığı, **'Göç, Kadının Ekonomik Konumu, Hareket Özgürlüğü ve Aile İçi Güç Dinamikleri'** konulu çalışmadan alınmıştır.

Anadolu (4)

Sevgi YILMAZ

Hitit mitolojisindeki Alalu-Anu-Kumarbi burada Uranos-Krones-Zeus olmuştur.

Zeus tanrıların başıdır ama ne var ki, "*Zeus'tan da üstün bir 'kader' vardır.*" (M. Sözlüğü) İnsanların yanındadır, onlara yardım eder, yıldırımlar saçar ama 'kader'e müdahale edemez. Onun karşısında güçsüz kalır, ona razı olur. Öyle ki, oğlunun ölümüne bile seyirci olmak zorunda kalır.

Bu çağda Ana Tanrıça özelliklerinin çeşitli Tanrıçalara dağılmış olduğunu görüyoruz. Gaia, Rhea, Leto, Hera, Aphrodite, Artemis, Demeter. (kimi doğrudan Anadolu ile ilgilidir) Bazıları Ana Tanrıçanın özelliklerini taşırken, bazıları direkt Ana Tanrıçadır.

Hera, Ana Tanrıçanın Helen gelenekleriyle yoğrulup şekillendirilmiş halidir. Ana Tanrıçanın aksine hırçın, kindar ve kavgacıdır. Olumsuz olarak düşünebilecek kadına atfedilen ne kadar huy varsa hepsi Hera'nın kişiliğinde mevcuttur. Troya'nın yakılıp yıkılmasını destekler.

Ana Tanrıçanın özelliklerine tıpatıp uyan iki Tanrıça vardır. Bunlar, Aphrodite ve Artemis'dir Mitolojiye göre Aphrodite, Kronos'un kesip denize attığı Uranos'un hayaları ile denizin köpüğünden ortaya çıkmıştır. Bu özelliğiyle ilk Olympos tanrısıdır. Onu doğuran yoktur.

Tanrıçaların en güzeli, en baştan çıkarıcısıdır Aphrodite. Üremenin, çoğalmanın temsilcisidir aynı zamanda. Kişilik özellikleriyle Ana Tanrıçanın bir parçasıdır. O, Troya savaşında açıkça Anadolu'dan yana tavır almıştır.

Artemis, Apollon'un tanrısal ikizidir. O da Apollon gibi iyi bir okçudur. Apollon'un oku gümüş yaylı iken, Artemis'in ki altın yaylıdır. O, doğal hayatın koruyucusu ve iyi bir avcıdır; bereketin, bolluğun ve yaşamın tanrıçasıdır. Ana Tanrıça tapınmasının Ege Bölgesi'ndeki biçimidir. Troya savaşında da Anadolu'nun tarafını tutmuştur. Artemis'in kaynağı Efes yakınlarıdır. Yunan Artemis'i bakire iken, Efes Artemis'i doğurganlığın sembolüdür.

"*Ayın üç ayrı dönemini temsil eder. Önce hilaldır ve yeni doğmuş bir kızdır. Sonra yarım ay olur genç kızlığa geçişi belirtmek için. Sonunda dolunay olur ve artık bir anadır.*" (U. K. Anadolu, sf:144)

Yine Efes'te yaşadığı söylenen Meryam de aynı özellikleri taşır. Bakiredir ve İsa'yı doğurmuştur.

Apollon, aydın, durgun, ölçülü gücü simgeler. Işıktır, doğayı görme, varlığı akılla algılama ve akıl yetisine dayanan yöntemlerle biçimlendirme gücü ve yeteneğidir. Işık tanrısıdır ama, Güneş tanrı değildir. "*Her şeyden önce müziğin, şiirin, güzel konuşmanın özetle sanatın Tanrısıdır Apollon.*" (U. K. Anadolu, sf: 140) Troya savaşında o da Anadolu'dan yana tavır almıştır.

Bir de daha önce bahsettiğimiz Dionysos var. "*Şarap tanrısıdır Dionysos. Coşkusu, yaşama sevinciyle de tam bir Anadolulu'dur. Kendisine inananlar, şarabın verdiği çılgınca sevinci içlerinde duyarlar.*" (İ. Anadolu, sf:158)

Usun, düzenin tanrısı olan Apollon ile coşkunun, yaşama sevincinin tanrısı olan Dionysos, yaygın tapımı olan bu iki tanrı birbirinin zıttıdır. Bu karşıtlık sonraki dönemlerde "Şeytan" ve "Tanrı" çatışmasına dönüşmüştür. Kaba akılcılar, Bakkhaları (Dionysos taraftarlarını) boşa zaman geçirmekle suçlamışlar, yaşamın anlamını hiç bir zaman anlamamışlardır.

Anadolu tanrıları insanca özellikler gösterirler; ölümsüzlükleri dışında, bütün yaşamları insancadır. Aşık olurlar, üzülürler, düşmanlıklar güdürler, acırlar, heyecanlanırlar...

Anadolu ülkesi kültürler potasıdır. Her şey iç içe geçmiş, kaynaşmıştır. İbrahim-Nemrud, Musa-Firavun, Perseus-Akrisios, İsa-Herodes hepsinin öyküsünde benzer şeyler vardır. Bunların hepsinde ortak bulunan şey ise, doğacak çocuğun tehdit ettiği kral ve gerçekleşen kehanettir.

İslam ve Museviliğe göre Cebrail Allahın emriyle oğlunu kurban etmek üzere olan İbrahim'e koç getirmiştir. "*Eski Yunan dininde haberci tanrımıza 'Hermes Kriofors' denmiş, yani 'koç taşıyan Hermes'. Görülüyor ki Hermes, Melek Cebrail gibi Tanrı habercisi olmanın yanı sıra yine melek Cebrail gibi bir koç da taşıyor.*" (U. K. Anadolu, sf: 59)

Artemis bazen öfkelenir. Bu öfke nöbetlerinin birinde, Artemis'i yatıştırmak için Agamemnun kızı İphigeneia'nın kurban edilmesine razı olur. Artemis kendisi için birinin kurban edilmesine razı olacak kadar katı değildir. Artemis bu isteğinin yerine getirileceğini anlayınca İphigeneia'nın yerine dişi bir geyik bırakarak kızı kaçırır. Bu öyküler, sonraki dönemlerde dini kitaplara benzer şekilde aktarılmıştır. Örneğin, İsmail (ya da İshak) ile İphigeneia'nın öyküleri benzerlikler taşır. Kutsal din kitaplarına aktarılan onlarca örnek verilebilir, ama bizim amacımız bu değil; daha çok kültürler arası etkileşimleri ve Anadolu Uygarlıklarının sonraki dönemler üzerinde etkilerini gösterebilmektir.

Bu kültür kaynaşmasına başka bir örnek de, Dede Korkut Masalları verilebilir. Dede Korkut'un Tepegöz masalıyla, Odyasseus'un Kyklop'lerin ülkesinde yaşadıkları arasında şaşırtıcı benzerlikler vardır. (U. K. Anadolu'ya bak)

Uzun bir toplayıcılık döneminden sonra insanın buğday tarımını keşfetmesiyle birlikte insanlık tarihi büyük bir ilerleme kaydetti. Daha sonra madenleri işlemesini öğrendi ve bu madenlerden yaptığı üretim araçlarıyla üretim ilişkileri ve üretici güçler yeni bir nitelik kazandı. İnsan türünü devam ettirebilmek ve aç kalmamak için sürekli çalışıyor ve doğa üzerinde yeni şeyler keşfediyordu. Üzüm ve şarabın keşfiyle tarım, insanlığı ikinci kez, bu defa doymaya değil neşe ve eğ-

lenceye yönlendirdi.

Anadolu'dan doğan uygarlık güneşi dünyayı yeni yeni aydınlatmaya başlamıştı. En başta gelen özellikleri yaşadığı dünyayı üzerinde bulunduğu topraklardan tanıma/tanımlama çabasıydı. Doğanın işleyişini somutlayabilmek için, bu özellikleri kişilikerinde barındıran tanrılar yarattı. Bu bir tür somutlamaydı. Kentauros bunlardan biridir. Büyük olasılıkla Kentauros (At-Adam)'lar atlı savaşçılardır.

Anadolu kültürü salt üzerinde doğup geliştiği topraklarla sınırlı kalmamıştır. O çağlarda, dünya olarak kabul edilen her yere, başta Ana-Tanrıça düşüncesi olmak üzere bir çok özellik taşınmıştır. Örnek olarak, Pulasiteler aracılığıyla Filistin'e, Etrüskler aracılığıyla İtalya'ya yayılmıştır.

Bugün artık herkesin kabul ettiği gibi; Anadolu, Uygarlıkların beşiğidir. Bugün bile kullanılan bir çok teknik, ilkel biçimlerde de olsa o dönemlerde yaratılmıştır. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, kentlerde kanalizasyon sistemleri, akılcı ve doğanın özelliklerine uygun şehirleşme çalışmaları bu dönemin ürünleridir.

Düşünce tarihinin, başta Felsefe olmak üzere kökleri de yine Anadolu'da boy vermeye başlamıştır. "*Bilim Tarihi de Felsefe Tarihi de Thales'in gelenekten bağımsız olarak sorduğu şu ilk soruyla başlamıştır: Taşları, toprakları; dağları, araçları; tanrıları, insanları; düşü, gerçeği; yeri, göğü; tüm Evren'i oluşturan Ana-Madde(Arkhe) nedir?*" (İ. Anadolu, sf:104)

İlk Materyalistlerden olan Thales ve öğrencileri bu soruya cevap aramışlar, doğadaki her şeyin temel maddesi olarak 'su', 'hava', 'sonsuzluk' gibi cevaplar vermişlerdir.

Bu soruya daha sonra Ephesoslu Herakleitos şu cevabı vermiştir: "*Panta horei-Kay avden menei-Panta reil...*" Bunun anlamı şuydu: **Hep devinir-Hiç durmaz-Hep akar**... Herakleitos, bütün evrenin bir ırmak gibi sürekli aktığını söyleyerek her şeyin temelini hareket olarak tanımlıyor ve böylelikle de diyalektiğin ilk adımlarını atıyordu.

Burada Herakleitos'un bir özelliğinden de söz etmeden geçmeyelim. Çocukları çok seven Herakleitos onlarla aşık oynarken gören ve şaşıran Ephesoslular'a şu cevabı vermiştir: "*Ephesoslular'a yakışan, yetişkinlerin kendisini asması, kenti çocuklara bırakmasıdır.*"

Hippokrates ve Galinus gibi hekimliğin pirleri sayılanlar da Anadolu'da yetişmişlerdir. Hekim tanrı Apollon'un oğlu Asklepios adına açılan sağlık yurtlarında insanlar tedavi edilmeye çalışılmıştır. Hekimliğin sembolü tas, yılan ve bastondur. "*Eski metinlerde tasın adı, göbek, karın anlamına gelen Omphalos'dur. Göbek, Anadolu'da Ana Tanrıça'nın simgesidir.*"(İ. Anadolu, sf: 125)

Anadolu bir çok sanat dalında da ileridir. Arkeolojik kazılarda çalgı aletleri bulunmuştur. Müziğe çok önem verildiği, tanrıları korkutan Apollon'un Musalar'ın korosuna başkanlık etmesinden anlaşılmaktadır. Müziğe nazaran diğer sanat dalları daha şanslıdır. Pek çok heykel, resim ve şiir günümüze kadar kalabilmiştir.

"Ay battı./ Ülker yıldızları bile/ görünmüyor artık./ Karanlık.../ Saatler geçiyor./ Sırtüstü yatıyorum/ yapayalnız..."

Bu şiirin Ozanı bilinmiyor ve M. Ö. 1-M. S. 5. yüzyılda yazıldığı tahmin ediliyor. (İ. Anadolu)

İçinden Amazonlar'ı çıkaran Anadolu kadınının o çağlarda toplumdaki yeri bugünkünden daha ileriydi. Her şeyden önce insan kabul ediliyor, aşağılanmıyordu. Savaşlarda erkekten aşağı kalmıyor, birlikte savaşıyor ve düşman eline geçmektense erkeğiyle birlikte ölümü tercih ediyordu.

"*Ne biçimde olursa olsun kendini öldürme isteği kadınları, çocukları sarmıştı. Çığlıklarla, feryatlarla, kendilerini ateşe, kale duvarlarından aşağıya atıyor ya da incecik boyunlarını babalarının kılıcı altına uzatıyorlardı.*" (İnsan Nasıl İnsan Oldu'dan akratan, İ. Anadolu, sf:165)

"*Önce Akhalar'dı gelen...*

Anadolu insanı, Troya ovasında yenildi... (...) Sonra Kimmerler geldi... (...) Ardından Pers Kralı Kyros... (...) Ya Makedonyalı İskender?.. Frigya'nın köylü Kralı Gordias'ın ince ince oya gibi işlediği ünlü kördüğümü bir kılıç vuruşuyla dağıttı da, kaba gücün kafagücüne ne denli egemen olduğunu kanıtladı aklınca... (...) Bu kez Romalılar...Resmi tarih kitaplarımızda suçlarcasına 'Rum (=Romalı)' adını taktığımız Pontus devletinin kralı VI. Mitridates, Anadolu'yu kurtarmak için canını dişine takar, Romalılar'ı Atina'ya dek sürer." (İ. Anadolu, sf:166)

Bereketlidir Anadolu toprakları. Çocuğuna insanca yaşaması için gerekli olan her şeyi vermekten çekinmez. Her şeyini onunla paylaşır. Ana Tanrıça fikri Anadolu'dan başkası değildir.

Ama yaşamasını, yaşatmasını bilmeyen egemenlerin elinde, Anadolu toprakları üzerinde nice yaşamlar, türküler, gülüşler, mutluluklar yarım bırakıldı.

Anadolu binlerce yıldan beri çocuklarının ölümünü, katliamlarını izliyor. Yine de binlerce yıldır direniyor bu katliamlara, yok etme çabalarına karşı "Ana"lık onuruyla. Milyonlarca insanımızın canı yatıyor Anadolu toprağının derinliklerinde. Her biri doğacak şafağın müjdesini bekliyor.

Onurlu ve dirençli çocuklarının omuzlarında yükseliyor kurtuluşu; ölümler, katliamlar, işkenceler, zindanlar pahasına da olsa. Kuşkusuz ki, Hektor ölmek istemezdi, bırakıp gitmek istemezdi sevdiklerini, eşini, çocuklarını, yurdunu. Ama savaşı onlar başlatmıştı, bütün baskı araçlarıyla Anadolu'yu üzerinde yaşayan gerçek sahiplerine zindan etmişlerdi. Binlerce, milyonlarca yıldır sürüyor bu savaş. Nice Hektorlar yetişti o günden beri. Tohumları bugüne kadar saçılan birer fidan gibi düştüler toprağa. Bizler, Anadolu'muzu Cennet yapmaya çalışırken halkarımıza, onlar, yani egemenler zindan ettiler. Onlar karanlıktı bizse aydınlık ve binlerce yıldır sürüyor Anadolu topraklarının üzerinde karanlıkla aydınlığın mücadelesi..

Sen Anadolu, İncir, zeytin ve üzüm ülkesi, insanlık seninle başladı. Bütün evreni aydınlatmaya çalışan ışığın hiç kesilmedi. İnsanlık seninle tanıdı zalimlerin zülmünü, esareti yaşadı. Ama senin damarlarından akan apaydınlık özgürlük ateşinde buldu kurtuluşun ışığını. Seninle birlikte taddı özgürlüğün doyumsuz lezzetini ve onun için savaştı. Nasıl ki binlerce yıl toprakların kanla sulandıysa şimdi de sulanıyor. Nasıl ki, binlerce yıl ağıt yaktı ise, şimdi yine binlerce Hektor için ağıtlar yükseliyor senin üzerinden. Ama karanlık koyulaşıyor, şafak yakındır demek.

Ve şafak sökünce hep bir ağızdan haykıracak Anadolu insanı;

"*Bırak artık savaşı./ Zaman, türkü zamanı./ Al Anadolu kavalını,/ sarı saçlı tanrıçalarımızdan/ ezgiler çal.*" (Stesikoros, M. Ö. 630-555)

KAYNAKLAR

1- **İşte Anadolu**, Ömer Tuncer
2- **Mysia ve Işık İnsanları**, Sefa Taşkın
3- **Mitoloji Sözlüğü**, Azra Erhat
4- **Uygarlıklar Kavşağı Anadolu**, Derman Bayladı
5- **Tarih Sümer'de Başlar**, C. W. Cream
6- **Kur'an İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni**, Muazzez İlmiye Çığ
7- **İbrahim Peygamber**, Muazzez İlmiye Çığ
8- **Tanrıların Vatanı Anadolu**, C. W. Cream
9- **Sumerli Ludingirra**, Muazzez İlmiye Çığ

Tarihsel materyalizme göre kısaca Türkiye gerçekliği

Ali ŞAHİN-Mehmet TANIŞ

"İnsanın yaşam tarzı nasılsa, düşünce tarzı da öyledir. Bu demektir ki toplumun gelişme tarihi her şeyden önce, üretimin gelişmesinin tarihidir; yüzyılların seyri içinde birbirini izleyen üretim tarzlarının tarihidir.

Öyleyse toplumsal gelişme tarihi, ayni zamanda maddi değerleri üretenlerin tarihidir; üretim sürecinin baş faktörü olan ve toplumun varlığı için gerekli maddi değerlerin üretimini sağlayan emekçi kitlelerin tarihidir.

Öyleyse tarih biliminin en birinci görevi, üretim yasalarını, üretici güçlerle üretim ilişkilerinin gelişim yasalarını ve toplumun iktisadi gelişim yasalarını incelemek ve meydana çıkarmaktır.

Öyleyse proletarya partisi, eğer gerçek bir parti olacaksa, her şeyden önce üretimin gelişme yasalarının, toplumun iktisadi gelişme yasalarının bilgisini kazanmalıdır.

O halde politikada hataya düşmemek için proletarya partisi, hem programını hazırlarken hem de pratik faaliyetlerde, her şeyden önce üretimin gelişme yasalarından, toplumun iktisadi gelişme yasalarından hareket etmelidir." (Diyalektik ve Tarihi Materyalizm, Stalin, sf:31)

Stalin'den bu alıntıyı yaptıktan sonra konumuza geçelim.

Bugüne kadar sosyo-ekonomik yapı üzerine bir çok şey söylendi-yazıldı fakat bu söylenenlerin ve yazılanların ne kadarı toplumun maddi yaşam koşullarıyla bütünleşti? Ne kadarı üretimin gelişme yasalarıyla paralellik teşkil ediyor?

Tarihsel pratik süreç toplumsal maddi gelişimin yasalarıyla bütünleşmediğini gösterdi. Neden böyle oldu dersek cevabımız şöyle; sosyo-ekonomik tahliller yapılırken toplumun gelişme yasaları ve bu yasalardan çıkarılacak teorik bilimsel tahliller kılavuz alınmadı. Sovyetler Birliği, Çin, Arnavutluk, Latin Amerika ülkelerinin devrim stratejisi şabloncu bir şekilde ülke somutuna indirgenmeye çalışıldı. Türkiye özgünlüğü yakalanamadı ve de Kürdistan gerçekliği (sömürge oluşu, ulusal çelişkinin baş çelişki olduğu gerçeği vs...) yakalanamadı. Bundan dolayı da devrimin subjektif şartları güçlenemedi.

Türkiye'nin iktisadi gelişme yasalarına göre teori üretemeyen ya da kısmi de olsa bazı gerçeklikleri yakalayıp bu teoriyi zenginleştirip günün koşullarına göre yenileyemeyen hareketler kitlelerden soyutlanarak marjinal duruma düştüler. Kimi hareketlerin bu yönlü olumlu çalışmaları yeni yeni yapılmakta ve bu da beraberinde olumluluklar getirmektedir. Meşela **Atılım** çevresinden Adil Can ve İ. Okçuoğlu isimli arkadaşların sosyo-ekonomik yapıya ilişkin çalışmaları kimi yönlerine katılmasak da genel olarak olumlu çalışmalardır.

Diyalektik ve tarihsel materyalizmin belirleyici özellikleri vardır ve bu özelliklerden bir tanesi belirleyici özellik teşkil eder. Diyalektik materyalizmin üç önemli yasasından belirleyici olanı zıtların birliği ve mücadelesi yasasıdır. Diğerleri ise nicel-nitel değişiklikler, yadsımanın yadsınması. Tarihsel materyalizmin üç önemli yasasından veya üç önemli özelliğinden belirleyici olanı üretim tarzıdır. Diğerleri ise nüfus ve coğrafi özelliktir.

Konumuz gereği tarihsel materyalizmin özelliklerini kısaca ele alacağız ve de bu özellikleri Türkiye somutuna indirgemeye çalışacağız.

Tarihsel materyalizme göre toplumsal maddi gelişme üzerinde etkili olan üç önemli özellik vardır. Bunlar:

1) ***Coğrafi durum***, toplumsal gelişmelerde zorunlu bir koşul olsa da belirleyici faktör değildir. Toplumun gelişmesi ve değişmesi coğrafi gelişmeden ve değişmeden daha hızlı olduğundan coğrafi özellik baş faktör değildir.

2) ***Nüfussal özellik***, nüfus artışı veya nüfus yoğunluğu toplumun gelişmesini etkiler fakat bu etken de toplumsal gelişmede belirleyici faktör değildir.

3) ***Üretim tarzı***, toplumsal gelişme üzerinde **belirleyici** olan özelliktir. Üretici güçlerle üretim ilişkilerinin üretim süreci içindeki birliğine üretim tarzı diyoruz.

Öyleyse toplumsal gelişme üzerinde etkili olan-belirleyici olanı-üretim tarzını açımlamak gerekiyor ve bu üretim tarzının özelliklerini Türkiye somutuna indirgemek gerekiyor. Ancak o zaman toplumsal gelişmelere dayanan bilimsel bir teori, bilimsel bir düşünce ortaya çıkarabiliriz.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi üretim tarzı, üretici güçlerle üretim ilişkilerinin bütünlüğünü oluşturmaktadır.

Üretici güçler; üretim aletleri, insanlar, üretim tecrübesi, iş alışkanlıkları'ndan oluşmaktadır.

Üretim ilişkileri; insanların üretim süreci içindeki karşılıklı etkileşimlerinden oluşmaktadır.

"Bir toplumun üretim tarzı nasılsa, toplumun kendisi, fikirleri ve teorileri, siyasi görüş ve kurumları da esas itibariyle öyledir." (Stalin, age. sf:30)

"Üretim tarzını belirleyen öğeler; üretici güçlerin düzeyi meselesi, eme-

ğin gaspediliş biçimi, mülkiyet biçimi"dir. (Felsefenin Temel İlkeleri)

Şimdi de bu öğeleri açımlayalım:

a) ***Üretici güçlerin düzeyi meselesi***; üretim aletleri, insanlar, üretim tecrübesi ve iş alışkanlıklarının gelişme meselesidir. Bu üretici güçlerin içerisinde belirleyici olan üretim aletleridir, temel öğe ise insan unsurudur.

"*Üretici güçlerin gelişmesi üretim aletlerinin gelişmesi ile şartlandırılır*". (Felsefenin Temel İlkeleri, sf:268) Üretim aletleri geliştikçe insanların kendi aralarında ve makinalarla olan ilişkilerinde de (üretim ilişkilerinde) değişiklik olur. Bunun sonucunda **feodalizme has bağımlı emek gaspı** yerine, **kapitalizme has özgür ücretli emek gaspı** gelir.

b) ***Emeğin gasp ediliş biçimi;*** üretim tarzını belireyen etkenlerden bir tanesi olup; köleci, feodal ve kapitalist toplumlardaki sömürünün özünü oluşturur. Emek gaspı her üretim tarzında değişik anlam taşır. Köleci toplumdaki emek gaspı ve feodal toplumdaki emek gaspı zora dayalı idi. Köleci ve feodal toplumlardaki artı-emek köle sahipleri ve feodal mülk sahipleri tarafından zorla alınıyordu. Kapitalist toplumda ise işçi, özgür bir insandır ve yasa, onu, kapitalist için çalışmaya zorlamaz. Ama, genel olarak, üretim aracına sahip olmadığından, kendisinin ve ailesinin geçimini sağlamak için işçi olarak çalışmak zorundadır. İşçi, kendi isteğiyle kendisini işçi olarak sunar, yani onu çalıştırmak için zor kullanılmaz. Kapitalist üretim, ücretli emeğin sömürüsü üzerine kurulur. Köleci toplumda ise kölelerin hiç bir hakkı yoktu. Köle sahibi ister öldürür, ister yaşayabilmesi için yemek verir ister vermez... Kısacası köle ve emeği üzerinde tam bir zoraki hakimiyet vardır. Feodal toplumda ise serflerin kısmi hakları sözkonusudur. Senyörlerin serfleri öldürme hakkı yoktu fakat emeklerini zoraki gasp etme hakkı vardı. Feodal toplumdaki emek gaspının üç aşama olarak ele alabiliriz; birinci aşama, emek rant; ikinci aşama, ürün rantı; üçüncü aşama ise para rant dönemidir. Feodalizmin ilk aşamasında serfler emeklerinin bir çoğunu senyörlere çalışarak veriyorlardı. Feodalizmin ikinci aşamasında ise serfler, artı-emek yerine artı-ürün veriyorlardı senyörlere. Feodalizmin son aşaması yani para-rant sürecinde ise serfler, senyörlere yarattıkları ürünü satarak para olarak veriyorlardı. Ve böylece (para-rant aşamasında) meta ekonomisi gelişiyor iç pazar genişliyor feodalizmin yerini kapitalizm alıyor yavaş yavaş... Tabi burada işaret etmek istediğimiz şu: feodalizmin son aşaması aynı zamanda kapitalizmin ilk aşamasınasna denk geliyor.

c) ***Mülkiyet biçimi;*** genel olarak iki türlü mülkiyet biçimi vardır. Özel mülkiyet biçimi, toplumsal mülkiyet biçimi. İlkel komünal toplumda toplumsal mülkiyet vardır. Köleci, feodal, kapitalist toplumlarda ise bir avuç azınlık mülkiyeti elinde tutar ve üretim araçlarından yoksun insanları sömürür. Köleci, feodal ve kapitalist toplumlardaki mülkiyet biçimi farklılılkar içerir. Köleci, toplumda; tüm mülkiyet (üretim araçları, insanlar, toprak vs.) köle sahiplerinin elinde toplanmıştır. Köle sahibi her hakka sahiptir (öldürme, satma vs.). Feodal toplumda ise mülkiyet biçimi köleci mülkiyet biçimine göre farklıdır. Esas üretim aracı olan toprak senyörlerin elinde toplanmıştır. Fakat feodal mülk sahipleri topraklarının bir kısmını köylülere belli şartlarda kiraya vererek değerlendirirler. Köylüler toprağı işlemenin karşılığı olarak feodal mülk sahiplerine toprak rantı öderler. Köleci toplumda mülkiyet tasarrufu tamamen köle saiplerinin elinde bulunuyordu, feodal toplumda ise mülkiyetin belli bir kısmı, belli bir dönem için köylülerin tasarrufuna veriliyordu. Bu tasarruf hakkı köylülere bir takım haklar da getiriyordu. Aile kurabiliyorlardı, küçük de olsa kendi tasarruflarında bir toprak bulunuyordu ve topraklarını işlemeye yönelik belli üretim aracı da ellerinde bulunmaktaydı. Yukarıda da belirttiğimiz gibi toprak rantı üç biçimde ödeniyordu ve bu biçimler feodal toplumun gelişme düzeyini gösteriyordu. Toprak rantın ilk karşılığı emek rant; ikinci karşılığı ürün rant, üçüncü karşılığı ise para rant olarak ödeniyordu. Para rant aynı zamanda feodalizmin sonunu getirmiştir.

Kapitalist toplumdaki mülkiyet biçimi ise şöyledir: Toprak, üretim aletleri bir avuç azınlığın elinde bulunmaktadır. Üretim araçları üzerinde kapitalist mülkiyet vardır. Köleci ve feodal toplumlarda emekçi üzerinde köle sahiplerinin ve feodal beylerin mülk hakkı vardır, kapitalist toplumda ise ücretli emekçiler üzerinde kapitalistin mülkiyet hakkı yoktur. Kapitalist üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetidir. Bu mülkiyet biçimi, öteki özel mülkiyet biçimlerinden, en başta da ücretli işçilerin sömürülmesinden ileri gelmesi bakımından, bizzat sahibi tarafından işletilen küçük özel mülkiyetten ayrılır.

Mülkiyet biçimi, sınıfların üretim sistemi içindeki durumlarını belirler; kapitalist üretim tarzını da belirleyen üretim araçları üzerindeki kapitalist özel mülkiyettir.

Üretim tarzını belirleyen üç önemli öğeyi kısaca da olsa açıkladıktan sonra şimdi gelelim bu öğelerin ülkemiz gerçekliğiyle ilişkilerine.

A) Türkiye'de üretici güçlerin düzeyi meselesi: Ülkemizde üretici güçler sürekli olarak gelişmektedir. Fakat bu gelişme devrimci bir tarzda değil evrimci bir tarzda olmaktadır. Osmanlı imparatorluğunun son dönemlerinden itibaren üretici güçler kısmen de olsa gelişme göstermektedir. Ticaret kapitalizminin yoğun olması ve sanayi kapitalizminin alt yapısı olan zanaatçılığın yaygın olmaması üretici güçlerde önemli değişiklik yaratmamıştır. Fakat emperyalizmin bir dünya sistemi olması ve dünyanın her tarafını bir ahtapot gibi sarması beraberinde üretici güçlerde de bir gelişme yaratmıştır.[1] Meta ekonomisinin yaygınlaşması ve iç pazarın yayılması üretici güçlerde bir gelişmenin zorunluluğunu getirmiştir. Kemalist devrim öncesinde komprador kapitalizm ve ticaret kapitalizmi belli ölçülerde vardı. Sanayi kapitalizmi diyeceğimiz kapitalizm ise oldukça küçüktü. Kemalist devrimden (üst tabaka devrimi) sonra ise üretici güçlerde eskiye nazaran bir gelişme gösterdi. Mesela; traktör sayısının sürekli artması, mesela proletaryanın günden güne (nicel olarak) çoğalması, mesela büyük fabrikaların çoğalması vs... Ama unutmayalım ki bu üretici güçler emperyalizmin isteği doğrultusunda gelişen düzeydir. Kemalist devrim bir alt tabaka devrimi olmadığından üretici güçler kendi iç dinamikleriyle gelişememektedir. İşbirliği temelinde gelişmektedir. Bu da ağır ve sancılı olsa da yine de diyalektik açıdan düşündüğümüzde üretici güçlerin geliştiğini göstermektedir.

Traktör sayısındaki göstergeler:[2] 1924'te 220, 1930'da 2000, 1948'de 1756, 1950'de 9905, 1956'da 43.727'dir. (Türkiye'nin yakın tarihi,

Prof. Dr. Sina Akşin-Cumhuriyet Kitap Dzs.) Yine bu kaynağa göre tarımda makineleşmenin artmasıyla birlikte, 1948'de 9.5 milyon olan ekilen toprak miktarı, 1956'da 14.6 milyon hektara yükselmiştir. Bu yükseliş %50 bir artış demektir.

Üretici güçlerin gelişmesine ilişkin örnekleri vermeye devam edelim.

Traktör sayısı 1970'de 105.865, 1986'da 612.731 iken; suni gübre kullanım miktarı: 1962'de 295.300, 1970'de 2.217.300, 1980'de 5.967.488, 1986'da 7.690.541 tondur. Yine bu kaynağa göre; 1986 sayımına göre Karasaban sayısı: 652.128 (A. Can, Türkiye'nin Topl. Maddi Gerçeği ve Devrimci Stratejisi, Varyos yay., sf:163)

Karasaban sayısı: 1986'da 652.128 (Bu rakamı yukarıdaki kaynaktan biz aktardık) 1989'da 524.899, 1996'da 285.323'tür. (Radikal gazetesi, sf:17, 14 Eylül 1998)

Havan Pulluğu: 1989'da 576.523, 1996'da 421.834'tür.

Ot Tırmıkları: 1989'da 76.640, 1996'da 56.914'tür. (Radikal Gazetesi, 14. Eylül 1998)

Yukarıdaki örnekler de gösteriyorki üretici güçlerde günden güne bir gelişim sözkonusudur. Traktör sayısının artması ve karasaban sayısının azalması ekilen toprakların sayısını oldukça artırmıştır. Tarımda kapitalist gelişme ağırda olsa sancılı da olsa gelişmektedir. Üretici güçlerin içinde belirleyici olan üretim araçlarıdır. Üretim araçları da belirttiğimiz gibi devamlı gelişmektedir. Ülkemizdeki üretim araçlarının çoğunluğu montaj sanayisi ve ithalat ile ülke ekonomisine sokulmaktadır. Yine bir kısım üretim araçları da orta çaptaki burjuvalar tarafından yapılmaktadır ve piyasaya sürülmektedir. Genelde bunlar yedek parça üreten yan sanayi iş kollarını oluşturmaktadırlar. Mesela traktör üretimi montaj sanayisi temelinde üretilirken yani önemli parçaları emperyalist devletlerden alınırken, römork, pulluk, patos vs. gibi parçalar yerli üreticiler tarafından üretilmektedir.

Üretici güçlerin gelişmesi üretim araçlarının gelişmesi ile şartlandırıldığından üretim araçlarının istatistiki durumlarını inceledik ve elimizde fazla istatistiki bilgiler olmasına rağmen bu yazıda ayrıntılı olarak sunamayacağız. Bu konuyla ilgili yapacağımız çalışmada ayrıntılı olarak bu istatistiki bilgileri işleyeceğiz.

Üretim araçları gelişirse üretici güçler de gelişir şartını ülkemiz üretim araçlarının durumuna indirgedik ve kısmi de olsa bazı gelişmelere dikkat çekmeye çalıştık. Kürdistan (Kuzey Kürdistan) bu çalışmamızın dışındadır. Kürdistan'ın toplumsal maddi gerçekliği Türkiye'den farklı olarak ele alınacaktır ve ileride bu konuyla ilgili de bir çalışmamızı da Kürdistan proletaryasının hizmetine sunacağız.

Türkiye'deki üretici güçlerin düzeyi meselesine ilişkin son olarak şunu belirtip geçiyoruz: Üretim araçları geliştikçe temel öğe olan insanların kendi aralarında ve makinalarla olan ilişkileri de (üretim ilişkileri) gelişir ve bunun sonucu olarak feodalizme özgü bağımlı emek gaspı yerini kapitalizme özgü özgür ücretli emek gaspı gelir. Artık ülkemizde ücretli emek gaspı hakim durumdadır.

B) Türkiye'de emeğin gasp ediliş biçimi: Yukarıda da belirttiğimiz gibi Türkiye'de emek gaspı ücret karşılığındadır. Emek-rant, ürün-rant pek kalmasa da feodalizmin son aşamasını oluşturan para-rant belirleyici olmasada bulunmaktadır. Kırlarda yarı-feodal üretim ilişkileri kısmen de olsa devam etmektedir. Kapitalist gelişme aşaması yaygınlaştıkça ücretli emek gaspı da yaygınlaşır. Bu konuda Lenin yoldaştan bir alıntı yapacağız: "*İç pazar, meta ekonomisi ortaya çıktığı zaman ortaya çıkar; bu meta ekonomisinin gelişimi tarafından yaratılır ve gelişme düzeyi, toplumsal işbölümünün derecesi tarafından belirlenir; meta ekonomisinin ürünlerden işgücüne uzamasıyla yaygınlaşır ve ancak işgücü meta haline geldiği ölçüde, kapitalizm ülkenin tüm üretimini kapsar, bu arada esas olarak, kapitalist toplumda sürekli artan önemde bir yer edinen üretim araçları alanında gelişir. Kapitalizm için "iç pazar" toplumsal iş bölümünü derinleştiren ve doğrudan üreticileri kapitalistler ve işçiler olmak üzere ayıran, gelişen kapitalizmin kendisi tarafından yaratılır. İç pazarın gelişme aşaması, bir ülkenin kapitalist gelişme aşamasını ifade eder.*" (Lenin, S.E. I, sf:220)

Lenin yoldaşın belirttiği gibi ülkemizde de meta ekonomisi işgücüne uzanmış (ücretli emek, işgücünün metaya dönüşmesi) kapitalizm (işbirlikçi kapitalizm) üke ekonomisinde belirleyici duruma gelmiştir.

Yine İ.Kaypakkaya yoldaş **Çorum ve Kürecik** bölgelerinin sosyo-ekonomik yapı tahlilini yaptığında; ticari kapitalizmin geliştiğini, emperyalist ve işbirlikçilerinin mallarının köylere kadar sokulduğunu, köylülerin mallarının da hergün artan ölçüde pazara taşındığını, buna paralel olarak da iç pazarın geliştiğini vurgulamaktadır. İç pazarın gelişmesi ile kapitalizmin gelişmesi aynı anlamdadır. İç pazarın gelişmesi meta ekonomisini daha da geliştirip ücretli emek gaspını yaygınlaştırmıştır. İşgücü meta haline dönüşünce de kapitalizm ülke ekonomisine damgasını vurur ve tüm üretimi kapsar. "*...yani, pazarın gelişmesi ile kapitalizmin gelişmesi birbirine bağlı şeylerdir ve birbirlerinden ayrılmazlar. "İç pazarın" açılması, kapitalizmin gelişmesi demektir. Kapitalizm geliştiği ölçüde "iç pazar" açılır.*" (İ. Kaypakkaya, Seçme-Yazılar, sf:53, Umut Yay)

Kapitalist üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetidir. Bu mülkiyet biçimi, öteki özel mülkiyet biçimlerinden, en başta da ücretli işçilerin sömürülmesinden ileri gelmesi bakımından, bizzat sahibi tarafından işletilen küçük özel mülkiyetten ayrışır. Türkiye'de belirleyici olan emek gaspı; feodalizme özgü bağımlı emek gaspı değil, kapitalizme özgü özgür ücretli emek gaspıdır. Türkiye'de üretici ya da emekçi yığınları üzerinde her hangi bir sömürgeci sınıfın mülkiyet hakkı yoktur.

Fakat aşiret yapılanmasının hâlâ olmasından dolayı aşiret reislerinin diğer aşiret mensupları üzerinde belli bir mülkiyet hakkı vardır. Bundan dolayı buralarda feodalizme özgü bağımlı emek gaspı bulunmaktadır. Kürdistanın genelini düşündüğümüzde ise kapitalist üretim ilişkileri belirleyici duruma gelmiştir.

Yukarıda emekçiler üzerindeki mülkiyetten bahsettik. Bunu biraz açıkladıktan sonra Türkiye'de mülkiyet biçimine geçeceğiz.

Köleci toplumda köle sahipleri köleler üzerinde her türlü hakka sahipti. Kölelerin öldürülmesi, satılması, yemek yiyip yemeyeceği, aile kurup kuramayacağı yani her türlü insani ihtiyaçlar bile bizzat köle sahibinin mülkündeydi. Topraktan, üretim araçlarından ve insani ihtiyaçlardan yoksundu köleler. Feodalizmde ise feodal derebeylerinin köylüleri (serfleri) öldürme

hakkı yoktu fakat satma hakkı vardı. Köylülerin küçük de olsa az bir toprağı ve bunları işleyecek üretim araçları vardı. Ayrıca aile de kurabiliyorlardı. Kapitalist toplumda ise ücretli işçilerin (proleterlerin) ne toprağı ne de üretim aracı vardı. Bundan dolayı proleterlere modern köleler denmektedir. Modern köleler (proleterler) çalışıp çalışmamada özgürdürler; bu emekçilerin üzerinde hiçbir kapitalistin mülkiyet hakkı yoktur. Burjuva yasaları işçileri özgür bırakmaktadır fakat ailesini ve kendisini geçindirmek için işçinin tek çaresi emeğini kapitaliste satmak zorundadır. Bu dolaylı zorunluluk sömürüyü gizlemektedir. Kapitalistler artı-değeri dolaylı olarak gasp etmektedirler.

C) Türkiye'de mülkiyet biçimi: Türkiye'de üretim araçları üzerinde kapitalist özel mülkiyet biçimi vardır. Ayrıca henüz özelleştirilmemiş bir takım Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT)'ndeki üretim araçları üzerinde devlet mülkiyeti bulunmaktadır. Yine bir çok devlet kapitalist çiftliklerindeki üretim araçlarına devlet mülkiyeti hakimdir. Yalnız şunu hemen belirtelim; iktidar kimin elindeyse devlet mülkiyeti de onun elindedir. Bugün devlet bir avuç tekelci sermayederin elindedir. 1990'lı yıllara kadar devlet mülkiyeti (devlet kapitalizmi) ülke ekonomisinde çok önemli bir yere sahipti. **24 Ocak Kararları** olarak bilinen IMF ve Dünya Bankası patentli neo-liberal sömürü reçetesi AFC tarafından hayata geçirilmeye başlandı. Bu sömürü reçetelerinin en önemli halkalarından biri özelleştirme idi. Anavatan Partisi iktidarıyla özelleştirmeler başladı. Özeleştirmeler neticesinde devlet mülkiyetindeki tekeller özel kapitalistlere, özel tekellere peşkeş çekildi.

Özelleştirme, devlet mükiyetinde olan üretim araçlarının veya işletmelerin özel kapitalist mülkiyete devredilmesidir-dönüştürülmesidir. Türkiye'de devlet mülkiyetinin önemli bir rolü vardır. Türkiye'de kapitalizmin gelişmesinde devlet bizzat devlet-tekelleri kurarak kapitalizmi geliştirmiştir, yani devleti elinde tutan Kemalist burjuvalar devlet-tekelleri kurarak sermayelerini artırmış ve yeni yeni yatırımlar yaparak işbirlikçi kapitalizmi (1) geliştirmiştir. Kısacası Türkiye'de kapitalizmin gelişmesinde devlet mülkiyetinin önemli bir rolü vardır. Devlet mülkiyetindeki kapitalizmden dolayı Kemalistler devletin bu rolünü sınıflar üstü olarak göstermeye çalışarak sömürülerini gizlemeye çalışmışlardır.

Kapitalistlerin ortak sömürüsünün aracı olan KİT'ler henüz tamamen özelliştirilememiştir. Bu özelleştirmeden pay alacak olan kapitalistler arası klik çatışmaları hâlâ devam etmektedir. Burada; toprakta mülkiyet biçimleri, devlet mülkiyetinin çeşitli biçimleri, özel mülkiyetin çeşitli biçimleri vs. gibi geniş araştırma gerektiren konuları işlemeyeceğiz. Bu konuları ayrıntılı olarak ileride okuyucuların bilgisine sunacağız.

Türkiye'de özel mülkiyet biçimi bir çok alanda hakim durumdadır. Üretim araçları üzerinde kapitalist özel mülkiyet ağırlıklı olarak hakim durumdadır. Devlet mülkiyeti altındaki üretim araçları ve işletmeler ise yine iktidarı (dolayasıyla devleti) elinde tutan tekelci kapitalistlerin elindedir. Toprakların büyük kısmı devlet hazinesi ve büyük toprak sahipleri mülkiyeti altındadır. Toprakta mülkiyet biçimini Lenin yoldaş üçe ayırır: "*Toprakta mülkiyet biçimi; özel mülkiyet, pay edilmiş toprak, hazine arazisi ve diğer araziler*". (Lenin, S.E.I. sf:140)

Ayrıca şunu da belirtelim bir kez daha; Türkiye'de emekçi yığınları üzerinde ne kırlardaki yarı-feodal toprak ağaları ne de şehirlerdeki kapitalistler öldürme, satma, zorla çalıştırma gibi haklara sahip değildir. Türkiye'de özgür ücretli emek gaspı belirleyici durumdadır. Emekçiler çalışıp çalışmamada özgürdür. Fakat üretim araçlarından ve topraktan yoksun oldukları için kapitaliste işgücünü satmak zorundadır. Buradaki zorunluluk dolaylı zorunluluktur.

Son olarak şunları belirtip bu konuyu geçiyoruz; mülkiyet biçimi, üretim araçlarına kimin egemen olduğu sorunudur. Üretim araçlarına toplum mu yoksa tek tek bireyler mi sahip? Üretim araçları tüm toplumunsa toplumsal mülkiyet sözkonusudur, yok eğer tek tek bireyler elinde bulunduruyorsa özel mülkiyetten sözedilir.

Toplumsal mülkiyetin olduğu yerde insanlar arasındaki ilişkiler işbirliği ve yardımlaşma temelinde olur. Özel mülkiyetin olduğu yerde, üretim araçlarına belli bir azınlık hakim, çoğunluğu ise mülkiyetten yoksundur, böyle olunca da üretim araçlarına sahip olanla olmayan (yani, kapitalist burjuva ile proletarya, ezenle ezilen, sömürenle sömürülen) diye toplum uzlaşmaz (antagonist) sınıflara bölünür.

Buraya kadar açıklamaya çalıştıklarımızı özetleyecek olursak:

1- Türkiye'de üretici güçler ağır ve sancılı bir şekilde de olsa günden güne gelişmiştir ve gelişmektedir. Üretici güçlerin gelişmesi üretim araçlarının gelişmesiyle şartlandırıldığından üretim araçları ülkemizde gerek montaj temelinde gerekse de ithalat yoluyla kısmen de yerli üretim ile (orta çaptaki milli burjuvazi dediğimiz kesim) gelişmiştir/gelişmektedir.

2- Türkiye'de ücretli emek gaspı belirleyici durumdadır.

3- Türkiye'de üretim araçları üzerinde özel ve devlet mülkiyeti vardır. Özel kapitalist mülkiyet belirleyici durumdadır. Topraktaki mülkiyet ise üçe ayrılmaktadır; Hazine arazisi en çok toprağa sahiptir (devlet mülkiyeti) Özel mülkiyet (yarı-feodal toprak ağaları. Böyle dememizin sebebi ülkemizdeki toprak ağaları topraklarını traktörlerle ve diğer makinelerle işlediklerinden ayrıca tefecilik ve tüccarlık yaptıklarından dolayı böyle adlandırdık. Özellikle kültür anlamında feodal kültür bu kesimde ağırlığını korumaktadır.), pay edilmiş toprak, yani küçük özgür köylü mülkiyeti.

Tarihsel materyalizmin belirleyici özelliği olan üretim tarzını ve Türkiye özgülündeki üretim tarzını inceledikten sonra şimdi de tarihsel materyalizmin diğer özellikleri olan nüfus ve coğrafi etkenlere kısaca değinelim.

NÜFUS HAREKETLERİNİN TOPLUMSAL MADDİ GELİŞMEDEKİ ROLÜ

"*Nüfus artışı ve şu ya da bu derecede nüfus yoğunluğu da "toplumun maddi yaşam koşulları" kavramı içine girer, çünkü insanlar, toplumun maddi yaşam koşullarının zorunlu bir unsurudur ve belli asgari sayıda insan olmadan, toplumun maddi yaşamı olmaz.*" (Stalin, Diyalektik ve Tarihi Materyalizm, İnter Yay. 1. basım, sf:27)

Nüfus artışı veya azalışı toplumsal maddi yaşamı yavaşlatır veya hızlandırır. Fakat toplumsal maddi gelişmenin belirleyici etkeni değildir. Çünkü nüfusu çok fazla olup da geri olan toplumlar veya nüfus yoğunluğu çok fazla olup da yine geri olan ülkelere tanığızdır.

Türkiye nüfus olarak Yunanistan'dan fazladır, fakat toplumsal gelişmişlik bakımından Yunanistan daha gelişmiştir.

Toplumsal maddi gelişmelerde belirleyici olan etkenin üretim tarzı olduğunu bir kez daha belirtip Türkiye nüfus hareketlerine bir göz atalım. (Şekil 1'de)

Türkiye'de son nüfus sayımı 30 Kasım 1997'de yapıldı ve kesin rakamlar 20 Ağustos 1998 tarihinde açıklandı (Radikal gazetesi). Bu sayımın sonuçlarına göre Türkiye nüfusu 62.800.000' dur. Bu rakamın gerçeği yansıtmadığı tüm kamuoyu tarafından biliniyor. Türkiye nüfusunun yıllık artış hızını yine Radikal gazetesi 8 Ekim 1998 yılında (Suriye ile yapılan kıyaslamada) %1.6 olarak verdi. Bu artış hızını 1996 nüfusuna oranladığımızda Türkiye nüfusu (1.011.040 artışla) 64.201.040 olmalıydı veya daha fazla... Bu rakamlar ne kadar gerçeği yansıtmasa da gerçeğe yakın rakamlardır ve toplumsal gelişmelerin yönünü tespit etmemizde yararlıdır.

1970'li yıllarda nüfusun 16 milyonu şehirlerde yaşarken bugün nüfusun 40 milyonu şehirlerde yaşıyor. 1970'li yıllarda nüfusun 19 milyonu köylerde yaşarken bugün 22 milyonu köylerde yaşıyor. Şehirlerde nüfus artışı hızlanırken köylerde nüfus artışı azalıyor

"(...) Nüfusun %64.7'sini oluşturan 40.630.435 kişi il ve ilçelerde, %35.3'ünü oluşturan 22.179.676 kişi ise köylerde yaşıyor." (20 Ağustos 1998 Radikal Gazetesi)

Bu istatistiki bilgilere göre bir kıyaslama yaptığımızda; 1970 yılında kırlarda yaşayan nüfus %60 civarında bugün ise %35. 1970'li yıllardan günümüze %25'lik bir nüfus değişimi olmuştur. Hadi diyelim ki bu rakamlar gerçeği yansıtmıyor yukarıda da dediğimiz gibi ne kadar yanlışta olsa nüfus hareketlerinin yönünü ve toplumsal maddi yaşamdaki rolünü kabaca da olsa göstermektedir.

Nüfusdaki bu değişmelerin sebebini İbrahim yoldaştan alacağımız bir alıntı gayet güzel açıklayacaktır: *"Bölgede ticari kapitalizm, özellikle son yıllarda hızla bir gelişme göstermiş, emperyalist tekellerin ve işbirlikçi büyük sermaye darların malları köylere kadar sokulduğu gibi, köylülerin malları da hergün artan ölçülerde pazara taşınır olmuştur. Bu gelişme, köylülerin, emperyalist tekeller, işbirlikçi burjuvalar ve bir yığın aracı tüccarlar tarafından insafsızca sömürülmesine, iflasa ve sefalete sürüklenmelerine yol açmıştır."* (İ. Kaypakkaya, S.Y.I, Umut Yay., sf:201)

Yıllar	Genel Nüfus	Belediye Sayısı	Belediye Nüfusu
1927	13.648.000	460	3.283.000
1935	16.158.000	505	4.175.000
1940	17.847.000	549	4.753.000
1945	18.790.000	583	5.145.000
1950	20.947.000	628	5.768.000
1955	24.064.000	809	7.804.000
1960	27.754.000	995	9.994.000
1965	31.391.000	1062	12.787.000
1970	35.605.000	1303	16.753.000
1975	40.347.000	1654	20.500.000
1980	44.736.000	1725	25.523.000
1985	50.664.000	1803	31.323.000
1990	57.715.000	2051	38.226.000
1995	62.171.000	2716	46.628.000
1996	63.190.000	2821	49.288.000

Ticari kapitalizmin 70'li yıllarda hızla gelişmesi, emperyalist tekellerin ve işbirlikçi kapitalistlerin malları köylere kadar uzanıp köylüleri iflasa, sefalete sürüklemesi ve köylü mallarının iç pazara sokulması kırlardan şehirlere göçü hızlandırmıştır. Türkiye'de kırlardan şehirlere göç Osmanlı imparatorluğunun son yıllarında başlamış ve kemalist devrimle kırdan şehire göç artmıştır. Özellikle 70'li yıllardan itibaren göç, gerek Avrupa devletlerine (özellikle Almanya'ya) gerekse de Türkiye'nin büyük şehirlerine hızla akmaya başlamıştır.

Nüfustaki bu hareketler toplumsal maddi gelişmelerdeki özellikle üretim güçleriyle üretim ilişkilerindeki gelişmelerden dolayı olmuştur. Kısacası üretim tarzındaki gelişmelerden dolayı olmuştur.

***Son yıllarda (1990'lı yıllardan sonra özellikle) Kuzey Kürdistan illerinden göçen nüfus üretim tarzındaki değişiklikten değil işçi partisi arasındaki savaştan dolayıdır.

COĞRAFİ DURUMUN TOPLUMSAL MADDİ GELİŞMEDEKİ ROLÜ

"Coğrafi çevre, tartışmasız, toplumun gelişmesinin daimi ve zorunlu koşullarından biridir ve elbette toplumun gelişmesi üzerinde etkisini gösterir, toplumun gelişme seyrini hızlandırır veya yavaşlatır. Fakat onun etkisi tayin edici değildir, çünkü toplumun değişmesi ve gelişmesi, coğrafi çevrenin değişme ve gelişmesiyle kıyaslanamayacak bir hızda olmaktadır." (Stalin, age, sf:27)

Yüzyıllardır Türkiye toplumunda önemli değişiklikler olmasına rağmen (mesela feodal Osmanlı Devleti yerine bugün işbirlikçi burjuva devleti gelmiştir) coğrafi durumlarda büyükdeğişiklikler olmamıştır.

Fakat yine de coğrafi durumda değişiklikler olmuştur/olmaktadır. Türkiye'nin bir başından bir başına büyük otobanlar yapılmıştır ve iç pazar transit geçişlerle birbirine bağlanmıştır. Yine sulama ve elektrik üretimi için büyük barajlar yapılmıştır. Büyük barajların yapılması iklimlerde de etkisini göstermektedir. Özellikle Kuzey Kürdistan da planlanan GAP-DAP gibi organizasyonlar coğrafi durumda değişiklik yaratmıştır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu değişiklikler toplumsal maddi gelişmelerde belirleyici etken değil tali bir etkendir.

Tarihsel materyalizmin üç önemli özelliği olan üretim tarzı (aynı zamanda toplumsal maddi gelişmede belirleyici özelliktir) nüfus ve coğrafi özelliği kısmi de olsa açıkladık ve Türkiye somutuna indirgemeye çalıştık. Tabi ki bu konular üzerinde geniş araştırma isteyen konulardır. Biz de hazırlamaya çalıştığımız kapsamlı yazıda bu konuları ayrıntılı olarak açıklayacağız.

DİPNOTLAR

1- Emperyalizm girdiği ülkelerde kendi çıkarları doğrultusunda kapitalizmin gelişmesine ve feodalizmin çözülmesine izin verir.

2- "1997 yılında 55.565 adet traktör üretimi gerçekleştirildi. Büyük kısmı iç pazara yönelik olan traktör üretimi ayrıca ABD'ye de ihraç ediliyor." (Çukurova Bölge gazetesi, Otomotiv Sanayi Derneği(OSD) verileri, 30 Mart 1998)

3- İşbirlikçi kapitalizmi komprador kapitalizmden ayrı olarak ele alıyoruz. Komprador kapitalizm konsunda İ. Kaypakkaya ve geleneğimiz yanılgıya düşmektedir. İleriki bölümlerde bu konuyu açıklayacağız.

UZAK YOLCUDAN NOTLAR

Dersinizi aldınız mı

Cengiz GÜNDOĞDU

Geçen gün bir tanıdık, "*neden durmadan batı aleyhtarlığı*" yaptığımı sordu. Ben de kendisine "*Batı aleyhtarlığı değil, kapitalizm aleyhtarlığı yapıyorum*" dedim.

Soruna sınıf açısından bakamayanlarca Türkiye'de bir batı sorunu yaratılmıştır. Bu sorun, ikiyüz yıldır gündemdedir.

Herkes batılı olmak ister. Sorun şurda çatallaşır. Batılı olalım ama, nasıl. Bu "nasıl"a Namık Kemal, Sait Halim Paşa, Mümtaz Turhan özetle şöyle yanıt verdiler. Batı'dan "*ilim, teknik*" alalım, "*örf ve adetlerimiz*" bizde kalsın.

Nurullah Ataç'a geldikte... Ataç şöyle der, "*Gözlerimizi Avrupa'dan ayırmamalıyız, çoktur, sayılmayacak kadar çoktur Avrupa'dan almamız gereken şeyler. (...) eritmeliyiz kendimizi Avrupa uygarlığı içinde*"

Batı konusunda ilk bilinmesi gereken şu. Bir Batı uygarlığı yok. Coğrafi açıdan batı denilen bölgede, burjuva sınıfının oluşturduğu bir uygarlık var. Antik uygarlık nasıl köle emeği üstünde yükselen, temeli eşitsizliğe dayanan bir uygarlıksa, burjuva uygarlığı da, proletaryanın emeği üstünde yükselen, temeli eşitsizliğe dayalı bir uygarlık.

Burjuva uygarlığını, öbür uygarlıklardan ayıran nokta İnsan Hakları Bildirgeleri. Bence, işin en tehlikeli yanı da bu. Burjuva uygarlığının sık sık yayınladığı insan hakları bildirgeleri, Türkiye'de birçok marksistin gözüne perde çekiyor.

Türkiye'de birçok Marksist, insan hakları, demokrasi dendikte gözünü Batı'ya çeviriyor. Batı'dan umar bekliyor.

Marksizmden çark etmiş... ya da "*yeşillenmiş*" aklı bir karış havada Batılı "aydın" bunlar. Batı burjuvazisinin göstermelik süsüdür... "*Türkiye'de insan hakları yok... Türkiye'de demokrasi yok*" dedikte, bir seviniriz bir seviniriz. Batı insan hakları dayatıyor...

Biz şunu bilmeliyiz. Batı için sorun, doğrudan doğruya insan hakları değildir... doğrudan doğruya demokrasi değildir. Batı için sorun, burjuva için insan haklarıdır... daha çok mal üretmek... daha çok kar etmek... burjuva için demokrasidir... tekelleşmeye... halkı soymaya izin...

Burjuvazinin eşitlikçi bir uygarlık kurma diye sorunu yoktur. Doğrudan doğruya demokrasi... doğrudan doğruya insan hakları eşitlikçi bir uygarlığın kurucu öğeleridir.

Eleştiri adlı eserimde Batı için şunları söylemişim, "*Burjuva uygarlığının yarattığı insan sırtlan çukurunda yaşıyor. Ama sırtlan çukurunda yaşadığını bilmiyor.*

İşte işin temeli bu.

Durumu net bir şekilde görmek gerekiyor. Burjuvazinin kurduğu uyarlık, insani olan her şeyi yok etti. Hiçbir düşünce, hiçbir duygu insana ait değil. Çeşitli merkezlerde oluşturulan duygular, düşünceler çeşitli yöntemlerle insana aşılanıyor. (...) Burjuvazinin kurduğu bu uygarlık insana ait her şeyi yok etti. Batı uygarlığının oluşturduğu insan, eşitlikçi, insani bir uygarlık kuramaz".

Sovyetler Birliği'nin yıkılışında Batı proletaryasının ciddi bir sorumluluğu olduğunu unutmamalıyız... Bilinci dumura uğratılan Batı proletaryası, bir evle bir otomobil uğruna, insanlığın bin yıllık düşünün kurulma mücadelesine ihanet etmiştir.

Şimdi bizler, ihanet çukurunda aklını yitirmiş bu adamlarla mı... bu Batı'yla mı, insan hakları için, demokrasi için mücadele edeceğiz.

Hayır. Bu mümkün değildir.

Böyle düşünenler, insanlığı yeniden yıkıma götürecek ciddi bir hatanın içindedirler.

Bu topraklarda yaşayan insan, insanlığı, eşitlikçi uygarlığa götürecek olan sosyalizm düşüncesinden ne pahasına olursa olsun ödün vermemek zorundadır.

Gelecek dünya tasarımı, bir halkı ya da bir bölgesi değil, bütün insanlığı kuraracak bir tasarım olmalıdır. Eşitlikçi uygarlığı hedeflemeyen bir tasarım, emperyalizm için cim karnında bir noktadır.

Emperyalizmin, Irak'ı bombaladığı şu günlerde, takalarla orda burda gösteri düzenleyen yeşilcilerin sesi solugu çıkmıyor.

Yeşiller, Amerikan uçak gemisi Enterprise'ye takalarla "saldırı" düzenlemiyor.

Soruyorum. Fransa'nın, İtalya'nın, İngiltere'nin, Belçika'nın, Almanya'nın, Norveç'in, İsveç'in, Finlandiya'nın demokratik örgütleri niçin emperyalizmin saldırısına karşı çıkmıyorsunuz.

Avrupa Birliği'nin... Avrupa Parlementosu'nun geveze üyeleri... hiç sesiniz soluğunuz çıkmıyor. Buzlu viskinizleriniz yüzünden ses tellerinizde ödem mi oluştu.

Soruyorum. Yüzünüz kızarmıyor mu?

Şimdi bize dönüyorum. Batı dendikte insan hakları... demokrasi diye el çırpanlar, şimidi dersinizi aldınız mı. **Temel sorunun, insan hakları, demokrasi değil, insan haklarını da demokrasiyi de kapsayan sosyalizm olduğunu**... bunun da Batı'ya karşı ciddi bir mücadeleyi zorunlu kıldığını hâlâ anlamadınız mı?

Soru
Cengiz Gündoğdu
İnsancıl Yay.
264 sf.

Cengiz Gündoğdu'nun 97-98 yılları arasında Uzun Yürüyüş'te yayımlanan yazıları derlenerek kitaplaştırıldı.

BİZ HANGİ FİKİR MİRASINI REDDEDİYORUZ:

Kemalizm (7)

Oturan ADAM

Burjuvazi için üç güzel öğüt:

1) Daima kazanan taraftan olma yeteneği. Bunda başarı sağlanamazsa, 2) İnsanın kendini kaybeden taraftan çekip kurtarma yeteneği, 3) Asla düşman edinmeme yeteneği

Howard Fast, Spartaküs

İLAHİ KOMEDYA

"Muhalefeti ortadan kaldırmaya kararlı olan Damat Ferit Paşa'nın ilk işi, bir sürü yeni tutuklamalara girişmek oldu. Kuşkulandıkları asker ve politikacıları Malta'ya sürmeye başlarken ***İngilizler de onun bu hareketlerini desteklemekteydiler****. Daha önce de Tevfik Paşa, Müttefiklerin zoruyla, eski ittihatçı Nazırları hapse attırmıştı. Şimdi de Damat Ferit'in Dahiliye nezareti Divanı Harp yoluyla kestirme muhakeme metodları uygulayarak yeni bir temizleme hareketine koyuldu"*(abç)

Lord Kinross

***

"Bir gazete, İttihatçılar yakalandığı halde, Mustafa Kemal'le Rauf'un niçin hâlâ Beyoğlu'nda, ellerini kollarını sallaya sallaya dolaştıklarını soruyordu."

Lord Kinross

***

"M. Kemal'in Müttefik devletlerinin Türkiye'yi parçalamak ve Türkleri Asya'ya atmak siyasetinin, bizzat kendi menfaatlerine de aykırı olduğunu ve bu suretle bozulacak Ortadoğu muvezenesinin, er geç onları da buralardan sürükeleyerek, o sıralarda Şimal de (Kuzey'de, bn.) gelişmekte olan Bolşevik ihtilalinin, hem Rumeli ve Anadolu'yu hem de bütün Ortadoğu'yu kaplayacağına, galip devletleri inandırabileceğini düşünmesi yadırganacak bir şey değildir." Şevket Süreyya Aydemir

***

"M. Kemal İtalyanlar'la olan temaslarını daha çoğalttı" Lord Kinross

***

"Eğer bu inandırış mümkün olursa, Türkler'le meskun olmayan Arap ülkeleri tabiatıyla gitse bile, Türkler'le meskun olan Trakya, İstanbul ve Anadolu'da kuvvetli bir Türkiye'nin muhafazası ve teşkilatlandırılması lüzumunun, müttefiklerce kavranacağına da inanması tabi idi... M. Kemal bu görüşlerin de memleketin kudretsizliği halinde vatanın Bolşevik istilasına maruz olabileceğinin itilaf devletlerine anlatılması lüzumundan bahsetmektedir. Bu da evvelce değindiğimiz gibi, karşı tarafın da (yani işgali, emperyalistleri kastediyor yazar) kolayca çürütemeyeceği bir durumun ifadesidir." Şevket Süreyya Aydemir

"Akşam yemeği daima bir içki sofrasıdır. Bu içki sofrası bazen evde, bazen şu otelin veya bu birahanenin bir salonunda kurulur. Yemek evin dışında olunca, masanın etrafında elbetteki bir kaç arkadaş bulunacaktır. Konuşulacak şeyler ise bellidir. Harp sonu İstanbul'un havadisleri, yermeler, çekiştirmeler ve hemen hemen herkesin hayatında olan basit eğlenceler. Ama bazen bu basit eğlenceler bile ufak tefek dedikodular doğurur."

Şevket Süreyya Aydemir

***

"Bir kaç gün sonra garip bir şey de olur. İtalyan işgal kumandanlığından eve bir kart bırakılır. Kartın arkasında bir takım yazılar vardır. Meğer kumandan bu katta, bu eve kimsenin dokunmamasını ve her gelene bu kartın gösterilmesini emrediyormuş..." (bu ev M. Kemal'in evidir. O.A) –Ş. Süreyya Aydemir–

1919 PARİS VE ANADOLU VE GELİŞMELER

Paris'te toplanan "**Onlar Konseyi**" savaşın galibi emperyalist güçlerin ikişer delege ile temsil edildiği bir kurumdu (ABD, İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya). Bu konsey, I. Dünya Savaşı'nın mağlubu olan ülkeler durumunu, uygulanacak yaptırımları ele almak için kurulmuştu. Eğer biraz komünistçe konuşacak olursak bu konsey başta yenilmiş ülkelerin sömürgelerinin şimdi galip ellerde nasıl yeniden sömürgelere dönüştürüleceğini (ya da yarı-sömürge) ayarlamak için kurulmuş bir konseydi. Masanın üzerinde duran pasta, Alman, Avusturya-Macaristan ve de Osmanlı İmparatorluğu'ydu... Tabi emperyalistler yine "hak, hukuk, adelet, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı vs. vs." dillerinden düşürmüyorlardı. Değişmeyen huylarıdır bu haydutları... kendi kirli çamaşırlarını bile, İsa'nın kutsal kanı ve mendilidir diye öptüre öptüre satarlar.

ABD Başkanı Wilson 14 maddelik manifestosunda "*her ulus kendi kaderini tayin etmelidir*" diye yırtınıyordu; halbuki kendi ülkesinde koca bir kızılderili ulusu toptan yok eden ülkenin başkanıydı! Lloyd Gerorge; "*...ister*

Suriye, Arabistan ve Afrika'nın müslümanları arasında olsun, Türkler'in tek yaptıkları imha etmek olmuştur" derken İngiliz emperyalizminin Hindistan ve Afrika'daki ülkeleri köleleştirdiğini uygarlık adına yüzmilyon siyah Afrikalı'yı dünyaya pazarladığını unutuyordu. Bu haklı sözleri, kendi günahlarını kapatmak için kullanıyordu. Fransa, "Türkiye'nin bölünmesine karşı çıkarken" tıpkı, ABD gibi, onu sadece bir köle sahibinin kölesine baktığı gibi bakıyordu. İngiltere'den sonra dünyanın en büyük sömürgeci gücüydü bu lafları ederken Fransa. Ya İtalya? Bu cüceyi ne birinci dünya savaşında ne de ikinci dünya savaşında kimse adam yerine koymadı, emperyalistlerin şamar oğlanı gibi dolandı durdu ortalıkta, aslında o da bir emperyalistti. Onun için kızıp gidip 5 Mayıs 1919'de Antalya ve Selçuk'a yerleşecektir, Yunan hakimiyetini istemediği için Akdeniz'de. Etopya ve Libya'da kan kusturan bir sömürgeci güçtür o. Grakus, Neron ve Sezar'ın takipçileridir onlar... Uzatmayalım, işte bunlardı "hak, hukuk, adelet" dağıtacak olanlar. Ve uzak Asya'dan militarist Japonya.

Arap, Kürt, Ermeni, Yahudi, Türk... delegasyonları dolup taşıyordu Paris'e, emperyalistlerin çağrısı karşılık bulmuştu yani. Esas sorunların bağlandığı yer "**Dörtler Konseyiydi".** İngiltere, Fransa, İtalya ve ABD'nin içinde yer aldığı ve kapalı kapılar ardında esas hesapların döndüğü yer bura.

Aşağı katta sömürge ülkelerden gelen ve emperyalistlerden merhamet ve de anlayış bekleyen delegeler, koltuklarının altındaki haritaları açıp "**Onlar Konseyine**" acımaklı sözlerlerle "işte burada biz oturuyoruz! bu bölgeler bizim" derken, "**Onlar konseyi**" sanki yeni duyuyormuş gibi "yaa" diye hayret ve acaipliklerle gözlerini kırpıştırıyordu. Söylemeye gerek yok, yukarı katta "**Dörtler Konseyi**" birbirini yiyordu, kim nereyi alıp yutacak diye. Onlar birbiriyle boğazlaşa dursun ve herbiri biribirini ötekine karşı kullana dursun, dışarıda olaylar gelişmekteydi adım adım. Emperyalistler pratik adamlardır, dışarıda herkes kendi işini yürütüyordu bir taraftan da. Ocak 1919'da başlayan ve adına "**Paris Barış Konferansı**" (!) denilen bu heyet adım adım yeni bir savaşın taşlarını döşüyorlardı.(1) Söyledikleri ile yaptıkları başka başkaydı, sağ elleri ile sol kulaklarını gösterip "işte bu kulak!" diyorlardı. Peki o sağ taraftaki ne? Bunu ne Kürtler öğrenebildi ne Ermeniler. Bu konferanslarda emperyalistlerin diline doladığı (savaş yıllarında) en popüler konu "Ermeni katliamı ve Ermeni Devleti kurulması" meselesi hiçbir zaman ciddiye alınıp tartışılmadı bile. Herkes "Ermeni meselesini" birbirine atıp duruyorlardı ama bir taraftan da Ermeniler'le Kürtleri biribirilerine karşı kışkırtıyorlardı. Ermeniler'le Kürtler'in aklı başına geldiğinde ise (o da gelmişse eğer) ne Ermenistan kalmıştı ortada ne de Kürdistan! Bakın kendi ağızlarından nasıl itiraf ediyor bu durumu emperyalistler:

Emperyalistlerin, Ermenileri son tavsiyesinin hiçbir dayanağı yoktu. Gerek Rusya'dan gelen devrim dalgası gerek bölgedeki Türk nüfus, gerekse de Kürdistan'ın da bazı şehirlerinde Kürt ve Ermenilerin ortak bir yaşantı içinde yüzyıllardır beraber olduklarından, böylesi bir Ermeni devleti hayali sadece ve sadece Kürtler'le Ermeniler arasındaki çatışmaya çanak tutmak anlamına gelmekten başka bir şey değildi.

"Eğer yanlız başına etnik delilden bir sonuç çıkarmak gerekseydi, bu, Kürtler'in ahalinin sekizde beşini teşkil etmesi nedeniyle, bizi Bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasını öne sürmeye iterdi. Böylesi bir çözümün düşünülmesi halinde verilen sayıya mecusi (zerdüşti) dinine mensup Kürtler olan Yezidileri ve Kürt unşuru tarafından asimilasyonu kolay olacak Türkler'i de katmak yerinde olur. Bu şekilde yapılan bir değerlendirmede, Kürtler ahalinin sekizde yedisini oluştururlar. Her iki tarafça sunulan istatistik ve haritalar yanlıştır. (Birleşmiş Milletlerin görevlendirdiği Ortadoğu komisyonunun başkanı Kont Teleki'nin raporu. Cilt 400, M. 147, aktaran L. Rambout, tarih 1925)

Emperyalistlerin en yetkili ağızlarından yapılıyor bu itiraf! Emperyalistlerin sözcüsü Kont Teleki "*yanlız başına etnik delilden*" yola çıkmadıklarını itiraf ederken şunu söylüyor; etnik delil, emperyalist çıkarlar ve güvencelerden yola çıkarak bu sınırları oluşturduk diye itiraf etmiş oluyor. Düşmanın olacaksa Kont Teleki gibi olsun, insan böyle düşmanını hem vurur hem de yanıbaşında saygıya durur. Günümüzde böyle açık açık amacını söyleyen emperyalistler de kalmadı malesef. Bu rapor 1925 tarihini taşımaktadır, yani Paris San-Remo, Sevr, Lozan konferanslarında emperyalistlerin izlediği yolun, bakış açılarının da kısa ve öz özetidir. Biz bu sonucu, hesapları anlayabilmek için başa dönüyoruz 1919'a, bu yıl olan olaylara.

Ermeni sorunu, savaşın galibi emperyalist güçlerin savaş yılları içerisinde (nisan 1915'le başladı bu soykırım) karşıt kampta yer almış olan Osmanlı İmparatorluğu'nu teşhir etmek için kullandıkları bir malzeme idi, yanlızca bir malzeme. Eğer Osmanlı İmparatorluğu bunların yanında savaşsaydı, onlar da bu "soykırımı" tıpkı Alman emperyalistleri gibi "Görmedim, duymadım, konuşmadım" diye üç maymunu oynayarak geçiştireceklerdi. Ama kendi emperyalist amaçlarını gizlemek için Ermeni katliamına öyle bir sarılmışlardı ki dünyayı neredeyse ayağa kaldırmışlardı. Hani insan bu alçakları tanımasa gidip boynuna sarılıp öpecek "*ula bu ne özgürlük sevdasıdır*?" diye. Böylesi bir propaganda yapmışlar iyi hoş da işte şimdi Osmanlı imparatorluğu ellerinde idi ve kayıtsız şartsız teslim olmuştu. Haydi bakalım çöz Ermeni sorununu!

Bilirsiniz; yalancı yalan söylediği bir olayı iki defa üst üste doğru anlatamaz. İşte bunlar da Ermeni sorunu önlerine her geldiğinde, kendilerinden uzaklaştırmak için İngiltere ABD'ye atıyordu sorunu, ABD Pransa'ya, Fransa İtalya'ya. Ağızlarıyla Adana'dan bahsediyorlardı ama aynı anda parmaklarıyla taa Diyarbekir'i gösteriyorlardı. Ermeni delegeleri de şaşırmıştı, "bu adamların söyledikleri mi doğru, yoksa gösterdik-

leri mi?" diye. Bazen Trabzon'dan Adana'ya kadar şöyle bir kavis çiziyorlardı masa üzerinde, Ermeni ve Kürt delegasyonu birbirine düşüyordu. Sonunda yarım ağızla Erzurum, Erzincan, Sivas, Van, Bitlis, Trabzon ve Batum'a doğru (yani Sovyetler'e doğru) bir hattan belli belirsiz (hiçbir zaman Ermenistan konusunda bir ciddi yer göstermediler, ne de en ufak bir girişimleri oldu, gösterilen yerler sürekli değişiyordu) bahsediyorlardı, bir de Klikya'dan (Adana, Mersin, Osmaniye...) Karadenizin kıyıları Trabzon'dan Batum'a kadar İngiliz donanmalarının denetimindedir o sıra. İngiliz Ordusu ise Bakü ve Azerbaycan'a yerleşmiştir. Aynı yıl (1919) Kızıl Ordudan darbeler yiyerek geri geri çekileceklerdir. Ama temkinli bir geri çekilişiştir bu, dövüşerek geri gitmedir. İngiliz emperyalistleri bu geri çekilişte eline geçen her malzemeyi, her kozu devrimin önüne barikat olsun diye fırlatıp atmaktadır. Paris konferanslarında, Ermeni delegelerine Trabzon, Kars, Erzurum, Sivas, Van, Erzincan'ı göstererek "gidin Ermeni devleti kurun" diyen emperyalistler bu vesile ile dünya kamuoyu baskısından kendilerini kurtarmak istiyorlardı. Çünkü kendi yarattıkları propagandaların altında kalmışlardı, bunu ekarte etmeye çalışıyorlardı ve hiçbiri ne askeri ne de siyasi bir güvence vermeye yanaşmıyorlardı. Peki nasıl kurulacaktı Ermeni devleti? Bırakınız Ermenilerin ordusunun olmasını, bu bölgelerde halktan insanlar bile kalmamıştı. Nisan 1915 katliamı ile Teşkilatı Mahsusa, Hamidiye Alayları ile başlatılan, bütün bir yıl süren Ermeni soykırımı o bölgelerde "ben Ermeniyim" diyecek cesarette (bugün bile böyle) bir adam bile bırakmamıştı. Sağ kalan tesadüf bir-kaç aile ise I. Dünya savaşının bitiminde bu korkuyla, Bolşevik Partisi'nin Rus ordusunu geri çekmesiyle onlarla birlikte kaçıp Rusya'ya, Kafkasya'ya gitmişlerdi. (2). Üstelik o anda (1919) orada Kazım Karabekir'in denetimindeki (Erzurum'da) 15. Ordu vardı. Sözde de olsa bir ordu, silahlı bir güç vardı. Askeri bir güvence olmadan Ermeniler geri dönebilirler miydi? Elbetteki hayır! Ama, emperyalistler bu güvenceyi Ermenilere vermezken, Irak'ta Kürt çoğunluğuna rağmen üç şehri yan yana getirip "**Arap Devleti**" kuruyor ve Kürtler'in yoğun taleplerine, savaşmasına rağmen, İngiltere Kraliyet Hava Kuvvetleri (RAF) uçakları 1931 yılına kadar Irak'ta kalıyor ve de Kürtler her "**Bağımsızlık**" istediklerinde bombalıyorlardı. Yine aynı emperyalistler. 2 Kasım 1917 Balfour Deklarasyonunu yayınlayarak Filistin'in bir Yahudi yurdu olduğunu ilan ediyor, geri dönüşler için askeri, maddi, siyasi güvenceler vererek Arap ulusunun kalbine ikinci bir bıçak saplıyorlardı. Birinci bıçak ise Arap ulusunu parçalara bölerek "**on**"a yakın Arap aşiret devletleri kurmayla saplanmıştı Arap ulusuna. Abdülhamid'te Kürtlerin birliğini önlemek için Kürdistan'da, Kürtler'i 400 Beyliğe ayırmamış mıydı? Hepsini de birbirine kışkırtarak? Emperyalistler çok daha usta bir adım atacak, Arapları küçük uluslara bölmeyle bırakmayacak, bir de Kürdistan'ı parçalara bölerek Arap ve Türk egemenleri aralarında **pay** ettirecektir. Peki bu niye? Bu, ileri tarihlerde eğer ki olası gelişmeler karşısında, kendilerine bağımlı bu uşak egemen sınıflar, olası bir siyasal değişikliğe, kendilerinden bağımsız bir yöne giderlerse, her zaman kaşıyacakarı "siyasal bir çıbandır". Emperyalistlerin istediği gibi oynayacakları sürekli istikrarsızlık odağıdır da ondan! Geleceğe yatırımdır bu, çıkarları için güvence, "ek" bir önlem. Günümüzde Talabani ile Barzani'nin sefaletini görmüyor musunuz?

ABD, İngiltere, Fransa'nın kapısından ayrılmıyorlar (Eylül 1998). Yine Kürdistan'ı bölen, parçalayan güçlerden merhamet arıyorlar ve İtalya'dan! Emperyalistler niye birden bire Talabani ve Barzani'yi keşfetti peki? Saddam sahibini ısırdı ondan; sahibi şimdi ikinci kozunu masaya koydu; yani dediğimiz gibi emperyalistler tek kart değil elinden geldiği kadar bütün kartları elinde toplamaya çalıştılar. Ermeni sorunundan uzaklaştık, dönelim. Emperyalistlerin, Ermenileri son tavsiyesinin hiçbir dayanağı yoktu. Gerek Rusya'dan gelen devrim dalgası gerek bölgedeki Türk nüfus, gerekse de Kürdistan'ın da bazı şehirlerinde Kürt ve Ermenilerin ortak bir yaşantı içinde yüzyıllardır beraber olduklarından, böylesi bir Ermeni devleti hayali sadece ve sadece Kürtler'le Ermeniler arasındaki çatışmaya çanak tutmak anlamına gelmekten başka bir şey değildi. Yani emperyalistler yine sağ elleriyle sol kulaklarını gösteriyorlardı. "Bak bu kulak!" Ama daha önemli bir şeyler oluyor, diğer taraftan pratik adımlar atıyordu İstanbul'da emperyalistler, Paris'te Konferans sürerken hâlâ. Hem Erzurum, Sivas, Erzincan, Kars yöresinde Ermeni devletinden söz ediyor, hem de istanbul'dan o bölgelerde var olan karışıklığı bastırması için, tam yetkili, yetenekli birini istiyorlardı İstanbul hükümetin'den.

GÜLÜNECEK BİR ŞEY

Önce şu satırları okuyun lütfen, sonra beraber güleriz.

"*Samsun'da görevli İngiliz komutanı, **Yunanlılar'ın bağımsız bir Pontus krallığı kurmak hülyasını güttükleri** bu bölgedeki durumu açıklayan bir rapor göndermişti. Yüksek Mütareke Komisyonu bu raporu Damat Ferit Paşa'ya ileterek hükümetin **Rum köylerini Türk tecavüzünden korumak, kanun ve düzeni yeniden kurmak için** derhal önlem alınması dileğinde bulundu. **Hükümet bunu yapmazsa**, işgal kuvvetleri duruma el atmak zorunda kalacaklardı.*"(abç) Lord Kinross

Dikkatli bir okur bu satırları okuyunca basmıştır kahkahayı. Yunanlılar (İngilizler'in en sağlam müttefiğidir bunlar o zaman) Rum devleti kurmak istiyor, Türkler Rum köylerine zulüm ediyor ve emperyalistler yine Türk hükümetinden (her halde Türk zulmü az gelmiş olacak ki?) yardım istiyor! Yani askerlerini geri çek diyeceğine, Türk hükümetinden askeri önlem almasını, huzuru sağlamasını istiyor? Yani ipi celladın eline uzatıyorlar hayasızca arkasından kurban için de dua ediyorlar. Rumları Türk tecavüzünden kurtarmak için, tecavüzcü Türk hükümetinden daha fazla tecavüzcü talep eden Yüksek mütareke konseyi?..

Ermeni ulusunu da bu tür ayakoyunları ile 1878 Berlin kongresinde Osmanlı'nın ağzına atmıştı bu alçak emperyalistler. Şimdi hele bakın nasıl bir adam istiyorlar ve nasıl bir yetkiyle donatyorlar?

"*Damat Ferit, ne yapmak gerektiği üzerinde düşüncesini sordu. Mehmet Ali Bey... tek çözüm yolu, hükümetin kendisine güvenebileceği genç ve enerjik bir subayı Samsun'a göndermekti." Görevi askeri ve idari unsurları, kanun ve düzeni sağlayabilecek güçlü bir yönetim altında toplamak ve böylece İngilizler'e güven vermek olacaktı*" Lord Kinross

Hayret? Kimdi bu hem İngilizler'e

hem İstanbul hükümetine güven verecek olan "Genç ve enerjik subay?" Kahramanımızı bulmamız için önce Şevket Süreyya Aydemir'i bulmak lazım, çünkü o biliyor onun yerini. Aydemir, dalkavukluk sınırını da aşıp, adeta kadınımsı aşk duygularıyla methiyeler dizip bütün pislikleri aklamaya çalıştığı kitabının bir yerinde: "*... peygamberler niçin mağaralara çekilirler? Çile doldururlar. Hep bu oluş ve eriş yolunu bulmak için değil mi? M. Kemal için de bu çileler ve buhranlar mukadderdi.*"

Şimdi insan bu Bay yalaka'nın yazdığı satırları okuyunca kahramanın mağaraya çekilip, işgal edilmiş memleketi nasıl kara-kara düşündüğünü zanneder. Halbuki Aydemir bir başka sayfada aynen şöyle yazıyor.

"*Öyle olunca da cephelerdeki karargah hayatı Şişli'deki evde de işler. Kahvaltı, öğle yemeği, akşam yemeği. Akşam yemeği daima bir içki sofrasıdır. Bu içki sofrası bazen evde bazen şu otelin veya bu birahanenin bir salonunda kurulur*" Ş. Süreyya Aydemir

Demek, yazar bir yığın gargaraya rağmen kahramanın karargahının "meyhane" olduğunu gizlemiyor. Kahraman Meyhanede! Buna şunun için dikkat çekmek istedim; Gariptir ama, emperyalistlerin yenilmiş Almanya ile Versailles antlaşmasını imzaladıktan hemen sonra bir başka adam da Münih meyhanelerinde ortaya çıkacaktır: Adolf Hitler! Evet aynı yıllar yani 1919! Sovyetleri abluka, stratejik çemberin ilk adımlarıdır bunlar. Birden bire her türlü imkan açılacaktır bu "iki adamın" önünde. Biz İstanbul'da kalalım. Bir gazete: "*İttihatçılar yakalandığı halde, M. Kemal'le Rauf'un niçin hâlâ Beyoğlu'nda ellerini kollarını sallayarak dolaştığını soruyordu. M. Kemal İtalyanlar'la olan temaslarını daha çok çoğaltti.*" Lord Kinross

Gazetenin sorusuna cevabı, kiralık kalemjör vermiş aslında biz bunu biraz daha vurgular hale getireceğiz. M. Kemal'in İstanbul'da yalnız İtalyan emperyalistleri ile ilişkileri sınırlı değil. Şevket Süreyya Aydemir, M. Kemal'in bu ilişkilerini şöyle anlatıyor.

"*M. Kemal'in, müttefik devletlerin Türkiye'yi parçalamak ve Türkler'i Asya'ya atmak siyasetinin, bizzat kendi menfaatlerine de aykırı olduğunu ve bu suretle bozulacak Ortadoğu muvazenesinin, er geç onları da buralardan sürükleyerek, o sıralarda şimalde gelişmekte olan Bolşevik ihtilalinin, hem Rumeli ve Anadoluyu, hem de bütün Ortadoğuyu kaplıyacağına galip devletleri inandırabileceğini düşünmesi yadırganacak bir şey değildir.*"

Yazar cilveli kalemiyle, kıskanç bir kadının kocasının pisliklerini savunma durumuna düşmüştür burda. İşte, M. Kemal bunun için tutuklanmıyordu! Dün, Alman emperyalistlerine ve Generallerine raporlar sunan, manevra planları veren (hem de diğer subayların bu duruma kızmalarına rağmen) M. Kemal, yenilmiş olan Alman emperyalizminin kollarından zarif bir sokak kadını gibi kendini sıyırmış, bu sefer İngiliz, Fransız, İtalyan... emperyalizmin kucağına atıyordu kendini. Yazarın itiraflarında gördüğünüz gibi bu sefer, galip emperyalist güçlere akıl vermeye çalışıyordu, onlara yaltaklanıyordu. Howard Fast, burjuvazi için üç öğüdünde; 1) Daima kazanan taraftan olma yeteneği, bunda başarı sağlanamazsa, 2) İnsanın kendini kaybeden taraftan çekip kurtarma yeteneği... (Doğrusu bu kalıplara emperyalistlerin kahramanı M. Kemal pek de güzel uyuyor!) 3) Asla düşman edinmeme yeteneği. Onun yeteri kadar düşmanı olacaktı, çünkü o bir tek kendine oynuyor, yanlız kendine "oy" veriyordu. Bütün silah arkadaşlarını(!) tasviye etti. Bu yönü başarısız, onun nedeni de şu Rus atasözünde gizlidir, der ki bu söz; "*başkalarına yüksekten bakıp emrinde çalışanlara kabalaşmakta en ileri gidenler daima amirleri önünde büyük bir bayağılıkla yaltaklananlardır*!" M. Kemal, Vahdettin ile Almanya'ya beraber gittiğinde, Vahdettin'in gözüne girmek için bayağı ter dökmüştü ve işte şimdi işgal edilmiş İstanbul'da emperyalistlerin denetiminde kurulan "yeni" hükümet kabinesinde kendine "yer, koltuk" bekliyordu. Bir taraftan da emperyalistlere "Bolşevik tehlikeyi" anlatarak onlara çözüm önerileri sunuyordu gözlerine girmek için. M. Kemal, hükümetten koltuk beklerken, birden bire karşısında "Tahtı buldu! "**Anadolu müfettişi**" gibi ordular ve hükümet üstü bir yetki ile donatılacaktı Padişah Vahdettin ve emperyalistler tarafından .Aydemir, M. Kemal'in sevinçten nasıl zıpır zıpır zıpladığını pekte hoş anlatmış doğrusu. Emperyalistler, içlerinde bulundukları karmaşalık içinde M. Kemal'in uzattığı kartı görmüşlerdi. İtalyan emperyalistleri o kadar ileri gitmişlerdi ki, "M. Kemal'in evine kimse dokunmayacak!" diye yüksek komuta konseyinden imzalı mühürlü bir kart bile bırakmışlardı. Teveccühe bak! İş bu kadarla kalmadı, M. Kemal'in Anadolu müfettişliği ile ilgili olarak, ihtiyaç duyduğu kişileri de cezaevinden serbest bıraktı emperyalistler. Lord Kinross şöyle anlatıyor M. Kemal gidişini: "*Artık Mustafa Kemal'in gidişine yanlız bir tek şey engel olabilirdi. O da İngilizler'in son anda girişecekleri bir hareket. Kendisi ve kalabalık maiyeti için gerekli vize bir hafta önceden Harbiye Nazırlığında irtibat subayı olarak bulunan Bennett adlı genç bir İngiliz yüzbaşısı eliyle İngilizler'den istenmişti...*" (Ve M. Kemal vizeyi almak için oraya gittiğinde) "*Kendisine biraz beklemesi bildirildi. Müttefik Yüksek Komisyonunu'na sormak gerekiyordu. Bir saat sonra Yüzbaşı Bennett'i çağırdılar, kendisine: Vizeleri verebilirsiniz dediler. Padişahın Mustafa Kemal Paşa'ya güveni tamdır.*"

Çünkü emperyalistler M. Kemal kanalıyla sadece Rus devriminin genişlemesini durdurmakla kalmadılar. Kendilerine karşı gelişen anti-emperyalist ayaklanmaları da bastırmakla kalmadılar; aynı zamanda güçlü bir dini otorite olan, ileride gelişecek muhtemel olaylarda sömürgeleri de ruhani bir etki olan Halifelik kurumunu da M. Kemal kanalıyla ortadan kaldıracaklardı, tabi bu sıfatı taşıyan padişahtır da.

Aslında Padişah'ın değil de İngiliz emperyalistlerinin ve müttefiklerinin güveni tamdı M. Kemal'e! Bunu savaş yılları içinde de göreceğiz. Çünkü emperyalistler M. Kemal kanalıyla sadece Rus devriminin genişlemesini durdurmakla kalmadılar. Kendilerine karşı gelişen anti-emperyalist ayaklanmaları da bastırmakla kalmadılar; aynı zamanda güçlü bir dini otorite olan, ileride gelişecek muhtemel olaylarda sömürgeleri de ruhani bir etki olan Halifelik kurumunu da M. Kemal kanalıyla ortadan kaldıracaklardı, tabi bu sıfatı taşıyan padişahtır da. Bu ruhani merkezi otoriteyi ortadan kaldırmak epey bir süredir emperyalistlerin hedeflerinden biriydi.[3] Yukarıda alıntı yaptığımız yere dönersek eğer, Samsun ve çevresinde Yunanlılar'ın Rum devleti (!) kurmak istediklerini ve Türkler'in de Rum köylerine tecavüz ettiklerini söyleyen İngiliz emperyalistleri idi, yine bu "tecavüzcü hükümet'ten" (biliyorsunuz İngiliz emperyalistleri böyle diyorlardı) yine "adam" isteyen ve O. Adam'a istediği bütün adamları cezaevinden çıkarıp veren ve de "Vize belgesini" de imzalayıp "okeyleyen" yine aynı İngiliz kurmaylarıydı. TC'nin resmi ideologları ve şu despot aydınlar "İngilizler bilmiyorlardı" ya da "İngilizler pişman olmuşlardı" diye bu uşaklığı gizlemek için senaryolar üretiyorlar. Demek şu sokaktaki Fransız gazeteci "*bütün ittihatçılar tutuklandı, M. Kemal niye elini kolunu sallayarak geziyor*?" derken M. Kemal'in Alman emperyalizminin bir uşağı ve saflarında dövüşmüş biri olduğunu; ittihatçı olduğunu biliyor da ne kerametse, başta İngiliz emperyalistleri, M. Kemal'in savaş yıllarında kendilerinin karşısında savaştığını bilmiyor (?!) Ve gazeteci kadar bilgileri yok. Gazete de okumuyorlar üstelik (?) Hani hergün İngiliz-Fransız emperyalistlerinin kapısını çalıyordu? Hani İtalya emperyalistleri "bu eve kimse dokunmayacak" diye yüksek komuta kademesinin emirnamesini bırakıyordu M. Kemal'in evine? Şu besleme amigolar, şu despot aydınlar beni hep hayrete düşürmüştür. Koskocaman bir deve dikenini nasıl hiçbir taraflarına batırmadan yiyorlar inekler gibi? diye. Hayret ki ne hayret! Lord Kinross bile bu yalana dayanamamış. Samsun, İngiliz askeri ve müttefik doluydu; istese yakalarlardı ama onunla hiç ilgilenmediler, unutup gittiler diyor. Acaba unuttular mı? Yalan, yalanla kapanmaz; İngiliz emperyalistleri ile de ilişkiler çok iyi bir şekilde sürmüştür. Kemalist hareket yılları boyunca ne unutması? Fakat bir şeyi vurgulamamız lazım burda, M. Kemal'in tam yetkiyle yollandığı bölge neresiydi! Sovyet sınırı! Bunu biraz daha açılım ki tablonun iğrençliği, tezgahın üzeri açıkça görünsün: "*Müfettişlik talimatnamesiyle M. Kemal'in emrine askeri hareket bakımından, iki tümenli olan III. ve dört tümenli olan XV. Kolordular (Kazım Karabekir Paşa'nın Kolordusu) veriliyor, müfettişlik mıntıkası Trabzon, Erzurum, Sivas, Van vilayetleriyle, Erzincan ve Canik (Samsun) müstakil sancaklarını içine alıyordu. diyarbakır, Bitlis, Elazığ, Ankara, Kastamonu vilayetleriyle oralardaki kolordu kumandanlıkları da, görev sırasında müfettişliğin müracatlarını dikkate alacaklardı. (Madde 2-3) Ş. Süreyya Aydemir*

Dikkatli bir okur bu sayılan yerler arasında, 1919'da Paris Konferansında emperyalistlerin Ermeni delegelerine vaad ettikleri "Ermenistan devletini" göreceklerdir (Erzurum, Van, Trabzon, Erzincan...) bu Kemalistlere "huzuru sağlamak" adına verilen yerler arasında! Üstelik bizim anlattığımız yıllar da Mayıs 1919'dur! Yirmi değil. Ne demiştik? Emperyalistler Ermeni ve Kürt delegelerine, "sağ" elleriyle "sol" kulaklarını gösterip "işte bu kulak!" diyorlardı. Peki o "sağ" taraftaki ne? Bunu ne Ermeniler ne de Kürtler ne sorabildi, ne de öğrenebildi. Emperyalistler, bir taşla "iki kuş mu" vuruyorlardı? Hayır tam üç kuş vuracaklardı. 1) Sovyet devriminin yayılmasını engelleyeceklerdi, 2) Hayali Ermeni devletini Kemalistler'in eline koz olarak verip Türkler'i ve Kürtleri Ermeniler'e karşı kışkırtacaktı ve Kemalistler'e Kürtler'in bazı kesiminin yanaşmasını sağlayacaktı, 3) Bu yetki verilen yerler arasında okur görmüştür; Kürdistan'dan önemli bir parça var. Kürt bağımsızlıkçı hareketleri de yine Kemalistler eliyle tasfiye edecekti. 1. Dünya savaşı yenilgisinden arta kalan, hayali de olsa hemen hemen bütün askeri güçler M. Kemal'in denetimine verilmişti. İşte bu Kulak! Şunu anlatmaya çalışıyoruz; kemalistlerin, daha başından beri emperyalistlerle kucak kucağa olduğunu ve Kemalist Hareketin bizzat emperyalistler tarafından beslenip korunduğunu, yönlendirildiğine dikkat çekmek istiyoruz. Kemalistlerin emperyalistlerle ilişkileri Erzurum, Sivas kongrelerin de (!) de devam etmiş, emperyalistler Kemalist hareketi adım adım izleyip yönlendirmişlerdir ve Kemalist hareketin önündeki en ufak taşları bile yine bunlar kaldırmışlardır, rahatça gelişip güçlensin diye. Bütün bu çabaya, desteğe rağmen de Kemalist hareket hiçbir zaman da halkı safında toplayamamış, askerlerin ve subayların bir hareketi olarak kalmıştır, tıpkı İttihat ve Terakki gibi. Zaten bu yüzden "istiklal mahkemelerini" kurmak zorunda kalmışlardır, kelle koparma tehditi ile zorla asker toplamaya çalışır bu mahkemeler. Ve ezilen bir ulusu (Kürtler'i) zaptu rapt altına alma amacı taşır bu mahkemeler. Şimdi Erzurum ve Sivas'ta emperyalistler'le Kemalistler'in ilişkilerine bir kaç örnek verip, bir başka yöne çevireceğiz yüzümüzü.

ERZURUM VE SİVAS "KONGRELERİ"

Önce insanın veya bir tarihçinin, Erzurum ve Sivas'ta, Kemalistlerin kendilerine "siyasi bir statü" vermek için yaptıkları bu toplantılara "kongre" demesi için, siyasal literatürde zırnık kadar haberi olmaması gerekir. Gerek Erzurum gerek Sivas toplantılarına katılanların hiçbiri "**seçilerek**" bölgelerden gönderilmiş kimseler değildir ve onun için de "**delege**" olarak adledilemez. Gelenler Kemalistler'in çağrısı ve istedikleri kişilerden oluşan, Aşiret reisleri (Erzurum'dan 22 Kürt var) büyük toprak ağaları ve Eşraf (şehir ileri gelenleri)tır. Ve "**delege**" denilen insanların hiçbir fonksiyonu yoktur bu tartışmalarda kararlarda. Kemalistler "kendi çalıp kendi oynamıştır. Sivas "Kongresine" (!) ise hiçbir Kürt katılmamıştır. Ece hiçbir Kürt katılmayınca ne olacak? Lozan Konferansı'nda olan olacak, İsmet İnönü ve Rıza Nur, Lozan'da "*Biz Kürtler'in ve Türkler'in temsilcisiyiz*" dememişler miydi? İşte Sivas kongresinde de bazı kimseler "Kürtler nerede?" deyince. M. Kemal kendini, Rauf Orbay'ı, BekirSami'yi vs. gösteriyordu. Haziran 1919'da (kimi yazarlara göre Temmuz 1919'dur bu tarih) yapılan Erzurum toplantısında Kemalistler'in ilk aldığı kararlardan biri "**Misak-ı Milli**"nin kabülüydü. Tuhaf değil mi? Jön-Türkler'de 1902 yılında Paris-

'te yaptıkları 2. kongrelerinde daha iktidara gelmeden aldıkarı ilk karar "*1878 Berlin Kongresinin bütün kararlarını onayladıklarını*" ilan etmişlerdi. Yani emperyalistlere "**güvence**" veriyorlardı böylelikle, size karşı değiliz diye; aldığınız karalara saygılıyız diye. Kemalistler de daha ayağının tozuyla "Mondros Mütarekesi"nin dayattığı bütün şartları kabül ettiklerini emperyalistlere duyuruyorlardı. Afrika'ya kadar uzanan topraklardan bir çırpıda vaz geçiyorlardı! Ne kadar da ittihatçılara benziyor? Ve işte Erzurum Kongresi denilen toplantının bildirisinden bir demet.

"*... Doğu vilayetleri adını taşıyan Erzurum, Sivas, Diyarbakır, Harput, Van ve Bitlis vilayetleri... hiçbir nedenle birbirinden ve Osmanlı topluluğundan ayrılmaz bir bütündür... Bu bölgelerde yaşayan müslümanlar... ulusun terkibinde yer alan her etnik ve sosyal grubun özelliklerini gözönünde bulundurur ama genelde bütün bu müslüman unsurlar kendilerini bir ana babadan gelme kardeşler olarak görürler*" (Sovyet Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsü, Sina Nü Yay., "Kürt Hareketi")

Dikkatli bir okurumuzun aklına mutlaka I. ve II. meşrutiyetin anayasası gelmiştir bu sözleri okuyunca:

Madde 1: Osmanlı devleti... vilayetleri ve imtiyazlı eyaletleri kapsayan bir bütündür. Hiçbir suretle bölünemez.

Ne kadar da İttihat ve Terakki'nin programına benziyor? diyecek sayın okurlarımız. Yukarıdaki alıntıda, bildiride, özenle Abdülhamit gibi vurgulanan "**Pan-islam**" propagandaya da (biliyorsunuz bunu İttihatçılar da başa geldiğinde ilk dönem kullandı) dikkat çekerken, Kürtler için "bir anadan bir babadan gelme" gibi mesanetsiz iki yüzlü propagandaya değinmeye bilmem gerek var mı? Osmanlı Soyu! Kendi öz kardeşlerini bile ana memesinden koparıp boğduran ceberrut güruh! Burada Kürtler'e "kardeş" diyor. Boğacaktır onları ve hâlâ da yaptığı budur. İttihatçılar da "Kardeşiz" diyordu ve boğa boğa kardeşlerini ilerledi, kendi sonunu (aslında soyları hâlâ iktidarda) getirdi.

'İP'LE KISA BİR POLEMİK

Biliyorsunuz ülkemiz toprağında kendisine bir ara "**2000'e Doğru**" diyen (Aydınlıkçılar) bir güruh vardı; bugün MİT ve Genel Kurmay'ın şubesi gibi çalışan bu güruh (bunlara bu yazımız bittiğinde "özel" bir sayfa açıp "polemik" yürüteceğimizi tekrar hatırlatalım. "Özel adamlar" çünkü... Erzurum ve Sivas "kongrelerinde" M. Kemal'in Kürtler'e "**özerklik verdiğini**" ama bunların TC tarafından "gizlendiğini" söylerek kıçları yırtıyorlardı (okurdan özür dilerim) ve Erzurum, Sivas toplantılarından "**Belgeler**" yayınladılar. Daha önce de çeşitli Kürt yazarları tarafından yayınlanan bu belgelere, bu güruhtan söz ederek yer verelim. Erzurum ve Sivas "Kongrelerine" atıfta bulunularak 16-17 Ocak 1923 tarihinde M. Kemal'le gazetecilerin yaptıkları röportajda, şöyle diyor M. Kemal: "*Kürt meselesi; bizim yani Türkler'in menfaatine olarak da kesinlikle söz konusu olamaz* ***çünkü bildiğiniz gibi bizim milli sınırlarımız içinde bulunan Kürt unsurlar öylesine yerleşmişlerdir ki pek sınırlı yerlerde yoğun durumdadırlar****. Fakat yoğunluklarını kaybede kaybede ve Türk unsurların içine gire gire öyle bir sınır oluşmuştur ki* ***Kürtlük adına bir sınır çizmek istesek, Türklük'ü ve Türkiye'yi mahvetmek gerekir****. Sözgelişi, Erzurum'a kadar giden, Erzincan'a Sivas'a kadar giden, Harput'a kadar giden bir sınır aramak gerekir. Ve hatta, Konya çöllerindeki Kürt aşiretlerini de gözden uzak tutmamak gerekir. Dolayısıyla başlı başına bir Kürtlük tasavvur etmektense bizim anayasa gereğince* ***zaten bir tür yerel özerklikler oluşacaktır****. O halde hangi ilin halkı Kürt ise onlar kendi kedilerini özerk olarak idare edeceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı söz konusu olurken, onları da birlikte ifade etmek* gerekir. İfade olunmadıkları zaman, bundan kendilerine ait mesele çıkarmaları daima beklenir. Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi, hem Kürtler'in ve hem de Türkler'in yetkili vekillerinden oluşur ve bu iki unsur bütün menfaatlerini ve kaderlerini birleştirmiştir. Yani onlar bilirler ki bu ortak bir şeydir. Ayrı bir sınır çizmeye kalkışmak doğru olmaz."(abç) (2000'e doğru, Ağustos-Eylül 1987, sayı 35)

Kendilerine "Aydınlıkçı" diyen bu güruhun, "M. Kemal'e sansür uyguluyorlar!" diye "hükümeti, Genel Kurmay"a şikayet ettiği ve TC'nin bile "beşkuruş" değer vermediği belge ve M. Kemal'in sözleri bunlar; Lozan Konferansının gündemde olduğu bir sırada. Çünkü devlet bile devletliğinden "utanmış ki" bu belgeyi yayınlama ve üstünde durmayı gereksiz görmüş "biri kalkar da belki sorar M. Kemal'in Kürtler'e özerklik verdiği Kürt bölgesi nere?" diye korkusuyla. Öyle ya M. Kemal bu lafları ettikten sonra (1919-1923) ruhunu teslim etmiş biri değil. Yaptıkları var; 1921'den 1938'e kadar Otuz'a yakın Kürt isyanlarının, taleplerinin karşısında takındığı tavır, cinayetler, toplu imhalar var, bizzat Kürtler'e karşı (4). Üstelik yazının, sözün kendisi bile bir yığın ikiyüzlülük örneği dolu. Nasıl bir "özerkliktir" ki bu? sınır olmuyor "özerklik neye göre belirliyor o zaman?" En önemlisi şu Kürtler "yoğunluğunu" neden kaybetmişler acaba? Bu sözler 1878 Berlin Kongresi sonucu Jön-Türkler'in söylediği tekerlemenin aynısı değil mi? "Ermeniler'e özerklik" vermemek için. Dahası İttihatçılar da "**Berlin Kongresi**" kararlarını kabul ettiklerini söyleyip, "Ermeniler'e özerklik" vereceklerini garanti edip, adından koca bir Ermeni ulusunu sistemli bir katliamla yok etmediler mi? Söz ve Eylem! Uzatmaya gerek yok, bir bektaşi fıkrası geldi aklıma okurlara anlatmak isterim: Sunni bir aile iftar yemeğine davet etmiş ramazanda Bektaşi'nin birini. Bektaşi karpuzcuya gidip; "Çok önemli bir misafirliğe davetliyim en iyi karpuzu isterim" demiş , karpzcu, büyük bir ihtimamla seçmiş iri bir karpuzu bizim Bektaşi'nin koltuğunun altına yerleştirmiş. Misafirlikte, yemekler yenmiş, şerbetler içilmiş, sıra gelmiş Bektaşi'nin getirdiği karpuzu yemeye. Karpuzu bir kesmişler içinden lağım kokusu gibi bir koku ortalığı sarmış. Bektaşi yerin dibine girmiş. Kendini sokağa zorla atan Bektaşi karpuzcunun yolunu tutmuş. Varır varmaz karpuzcunun yanına hemen avucuna on akçeyi bırakmış. Karpuzcu sevinçten, "çok mu güzel çıktı karpuz?" demiş bahşişi görünce. Bektaşi, "Yok ulan" demiş, "benim sorum başka, sen bu karpuzu yarmadan, kesmeden nasıl içine ettin! Bana onu anlat hele? Bu bahşiş onun için" demiş. Olmuş Doğu Perinçek'in meselesi, bizde mecazi anlamda soralım. "Yahu Doğu, sen bu Kemal'i yarmadan, kesmeden, yaptıklarını, ettiklerini göstermeden nasıl yutturdun şu kendi kitlene allah aşkına?" Bu garipler de hiç mi biri kalkıp sana sormadı. "Hitler de

kendine ulusal sosyalistim diyor, o zaman madem 'söz' her şeydir Hitler'e de sosyalist dememiz gerekir mi?" diye bir soranda mı olmadı sana? Pes doğrusu pes! Gıpta etmiyorum, çünkü bizim saflarda para etmiyor bunlar ama merak ediyorum, o kadar insanı nasıl ikna ediyorsun? Hayret ki, ne hayret. Cevap beklediğimden değil ama bizim kitlemiz de merak ediyor doğrusu "nasıl beceriyor" diye. Esas hesaplaşmayı ileri sayfalara bırakıp geçiyoruz kaldığımız yere.

EMPERYALİSTLERLE İLİŞKİLER

Şöyle bir şey söylememiz mümkün; M. Kemal'in elindeki "**Anadolu müfettişliği**" belgesi İstanbul dışında bütün bir Anadolu'yu yetki olarak kapsamaktadır. Bu aynı zamanda "devlet içinde devlet ya da hükümet içinde ayrı bir hükümet görünümü vermektedir. Yani bu belge objektif olarak İstanbul hükümetinin Anadolu'daki her türlü yetkisini saf dışı eder bir mahiyettedir. Zaten olaylar ve zaman ilerlediğinde göreceğiz ki, İstanbul hükümeti (ve padişah) Anadolu'ya ve M. Kemal'e her müdahele girişiminde, işgalci emperyalistler bunu enelleyeceklerdir çeşitli mazeretlerle, elini kolunu bağlayacaklardır Padişah'ın ve İstanbul hükümetinin. Lütfen şu iki yüzlülük belgesi olan "**belge**"yi okuyunuz.

*"Ferit... son ana kadar bir kuvvet eşliğinde kendisi gitmek ya da en azından bir kuvvet göndermek konusunda ısrarlıydı, ama biz kendisine mani olduk. Sonuçta yaptığımız, eylemlerini kontrol edebildiğimiz Ferit, yani **"seçilmiş Hükümet"** yerine, eylemlerini kontrol edemediğimiz M. Kemal'e yardım etmek oldu. Ama genel olarak bakıldığında şüphesiz haklıydık; çünkü eğer M. Kemal'in üzerine bir kuvvet gönderilseydi iki şeyden biri olurdu. Büyük bir olasılıkla, gönderilen kuvvet M. Kemal'in tarafına geçerdi ya da ülke bir iç savaşa sürüklenir ve bunun çilesini ağırlıklı olarak Hıristiyanlar çekerdi. Müttefiklerin barış sağlanıp koşullar dayatılmadan, askeri güçlerini bu denli azaltacaklarını aklıma bile getirmedim..."* Sevr Entrikaları

Bu lafları eden müttefiklerin "**Yüksek Komisyonundan**" olan Thomas Hohler! Hani bizde de moda olmuş bir fıkra vardır. Kral soytarısına demiş ki: Bana öyle bir kusur yap ki, özürün kabahatından büyük olsun. Soytarı da (yanılmıyorsam böyleydi) Kral davetliler önünde tam tahtına çıkarken Kral'ı çimdiklemiş, Kral hiddet gösterince bu uygunsuzluğa, soytarı: Aman Kralım demiş bağışla; ben sizi Kraliçe zannettim! Hele bak özüre? Thomas Hohler'in durumu, Kral soytarısının durumuyla aynı. Birinci olarak M. Kemal'e karşı nasıl İstanbul hükümet'inin elini kolunu bağladıklarını itiraf edip, nasıl Kemalistler'e hizmet ettiklerini, ikiyüzlülükle anlatıyor, ikinci olarak bu mazereti "Hıristiyanları koruma adına" yaptıklarını söyleyerek sahtekarca, sanki kendileri "Ermenistan" dedikleri yere bizzat M. Kemal'i ve birkaç ordu gücünü bizzat göndermemişler, bizzat Erzurum, Erzincan, Kars, Sivas'ta yine bu ordu arta kalan Ermeniler'i yok etmemiş gibi "Koruyuculuk" taslıyor. Kral soytarısı bunların yanında çok şerefli kalır. Bunlarda (emperyalistlerde) izzet-i nefis, gurur aranır mı? Aranmaz! Peki nerede şu adını ettiği Hıristiyanlar? Bizce Kemalistler eliyle emperyalistlerin izlediği bu iğrenç iki yüzlü politikayla yok edilmişlerdir. Stalin şöyle diyor:

"İtilaf devletlerinin kesin 'tarafsızlığı' ile Ermeniler'in Kemalistler tarafından yenilmesi..."

Evet, emperyalistler kanalıyla ve desteğiyle bir kez daha Ermeniler yok edilmişlerdir. (bu alıntının devamını ilerde tam olarak vereceğiz) Evet, evet Kemalistlerce! Peki Thomas Hohler'in söylediği gibi gerçekten *"Kemalistler'in eylemlerini kontrol edemiyorlar mıydı emperyalistler?"*

Emperyalistlerin bu sözcüsünün iyi yüzlü bu açıklamasına, 1) bunların çanak yalayıcıları, 2) bir de bizim ülkemizde gönüllü amigoluk yapan "despot aydınlar" evet diyor faşizmin despot yumruğuna yaranmak için. Emperyalistler "eylemlerini kontrol etmediği" hiçbir güce bırakınız yardım etmeyi saldırırlar; kendi kontrolleri dışında demek onlara karşı olmak demektir her şeyden önce. Acaba Kemalist hareket, Erzurum'dan başlayıp, Sivas, Ankara vs. vs. sürecine kadar bağımsız mıdır gerçekten emperyalistlerden? "**Sevr Entrikaları**"nın yazarı Paul C. Helmreich, bir yerde şöyle der:

"Açıktır ki, M. Kemal'in tüm programı, eylemleri ve planları gayet iyi biliniyordu. Kendisi de bunların duyulması için elinden geleni yapmıştı. *1919 yılı bahar, yaz ve sonbahar aylarında,* ***Mustafa Kemal, Müttefiklerin muhtelif grup ve temsilcileriyle bağlantı kurmaya muvaffak oldu.*** *Hepsine aynı milliyetçi yaklaşımı ifade etti. Ermenistan'a gönderilen Amerikan soruşturma heyetinin başkanı General Harord ile yaptığı uzun bir görüşmede, Amerika'nın ticari ve idari yardımının memnuniyetle karşılanacağının ipuçlarını vererek, milliyetçilerin kamuoyu önünde bir Amerikan mandasından yana olacağı izlenimini bıraktı.* ***Mustafa Kemal zaman zaman İngiliz ve Fransız temsilcileriyle de bir araya geliyordu.***" (abç)

Burada yazarın Kemalistler'den söz ederken "milliyetçi"ler tabirini kullanması ciddiye alınacak bir olay değildir, biz bunu anlatmaya çalışıyoruz zaten "nasıl bir milli harekettir bu?" diye. Kavramlara takılıp kalmayınız. Kemalistler'le emperyalistlerin ilişkisine bir örnekte, şu kiralık kalemşör Lord Kinross'tan verelim.

"Yunanlılar'la çekişme halinde olan İtalyanlar, daha baştan beri milliyetçileri tutmakta ve şimdi de, birliklerini çekmeye hazırlandıkları şu sırada onlara silah satmaktaydılar. Üstelik taşıyıcılara kendi müttefiklerinin kontrolünden sıyrılmak için yardım bile ediyorlardı. İngilizler'e gelince, onlar da baştan beri silahların toplanıp saklanması işini pek sıkı tutmamışlardı. Bir İngiliz kurmayı, Genel karargahta, yanlız Türkler'in silahlarını alıp da Rumlarınkini bırakmanın haklı bir şey olmadığını söylemişti." Lord Kinross

Dikkat ediyor musunuz ne inciler var bu satırlarda, hani Rum köylerine Türkler tecavüz ediyordu? Hani bu bölgelerde bir de üstelik "Ermenistan" (!) kurulacaktı? Emperyalistler tavşanı salmış, üstüne de tazıyı göndermişlerdir. İkisine de bağırıyorlar "Tavşan kaç! Tazı tut!" Demirel'in dediği gibi *"Vamı bunun başka bir izah tarzı?"* Emperyalistler! Ah şu aşağılık herifler. Ya ABD nerede? Onunla ilişkilerini yukarıdaki alıntıda belgeledik. Ya Fransa? Lütfen şu belgeyi de okuyunuz!

"Suriye'deki yüksek askeri yetkililik görevini tamamlamış olan Georges Picot... Fransa'ya dönerken Sivas güzergahını seçti ve 5-6 Aralık (1919 bn.) tarihlerinde, burada ulusal hareketin lideri M. Kemal Paşa ile görüştü. Görüşmeler sırasında M. Kemal, bütün Anadolu'da ekonomik bir çerçevede bir

Fransız mandasını kabullenmeye istekli olduğunu belirtti. Bunun yanı sıra eğer mümkünse Amerikan yardımını kabul etmeye hazır bulunduğu yolunda Harbord Komisyonuna daha önce ilettiği mesajları tekrarladı." (U.S. Doc 1919, 2-858-59 Harbord Raporu, aktaran "Sevr Entrikaları". -Bütün bunlar, M. Kemal daha Erzurum ve Sivas'tayken oluyor-)

Bu kadar belge yeter, çoğaltmak gereksiz. Tarihi belgelerin bize gösterdiği gibi, Kemalist hareket ve M. Kemal, İstanbul'dan tarihi yolculuğuna çıkmadan evvel ve sonra emperyalizmin güdümünde oluşturulmuş, yönlendirilmiş bir harekettir. Bu hareketin güçlenme, gelişmesi için emperyalistler bazen el altından, bazen Lord Kinross'un dediği gibi açıktan açığa destek sunmuş ama bu yaptıklarına da kılıf uydurmada geri kalmamışlardır. İşte bu Kulak!

Tekrar söylemekte yarar var ki daha ilerlerde göreceğimiz gibi, Kemaller ilerlerken onlar kibarca kenara çekilip bu sefer Yunanlılar'a karşı yönlendirmişlerdir Kemalistler'i. Müttefikler, kendi destekleriyle yola çıkan Yunanistan'ı ve Yunan ordusunun yayılmaması, işgal bölgelerini genişletmemeleri için hem "**emirle**" dizginlemiş, hem de sonunda Kemalist orduyla kapıştığında, kenarda durarak ellerini oğuşturmuşlardır sevinç içinde. Tavşan kaç, tazı tut! Bunu bir dahaki bölüme bırakırken, burada bazı sorular çıktı ortaya. **Soru bir:** Kemalistler Sovyet Devrimi'ni durdurmak için ortaya atılmış bir piyon'du da nasıl durdurdu Sovyet devrimini, o kadar gücü var mıydı? Emperyalistler durduramazken o nasıl durdurur? Soru güzel, ama bu soruyu ancak ve ancak Komünstleri tanımayanlar sorar. Onların ilke ve prensiplerini bilmeyenler sorar, biz bilmeyenin olacağı varsayımından yola çıkarak açıklamaya çalışalım. **Cevap:** 1917 Ekim devrimi eski Rus imparatorluğunun topraklarında başladı. Rusya'da. Rus Devrimi'nin sınırsız bir şekilde yayıldığı alanlar, öncelikle ve en etkili olarak Rus İmparatorluğu'nun sömürgelerini etkiledi. Bu sömürgelerde "**tek resmi**" askeri güç Çarlık Ordusu idi, o da Bolşevik partinin emriyle sömürgelerden çekilmek zorunda kalınca, öncelikle bir askeri otorite boşluğu doğdu bu sömürgelerde ama devrim bütün rüzgarıyla bu toprakları etkiledi sarstı. Beyaz ordu (çarlık artığı örneğin Denikin'in ordusu vs.) Kızıl Ordunun karşısında bu "vatandaş savaşında" tutunamadı yok oldu. Ama aynı topraklarda bunlara destek veren emperyalist güçler her şeyden önce "yabancı" ve emperyalist bir orduydu, bu hem devrimin güçlü propagandası, hem de objektif olarak yaptıklarıyla kitlelerin direkt hedefi durumuna getirmişti emperyalistleri; "öyle ya, kendilerinin olmayan bir ülkede emir vermek de ne oluyor?" Halk kitlelerini, bu emperyalist işgal daha çok Bolşevik partiye yaklaştırdı ve emperyalistlerin sonunu getirdi. İşte emperyalistler Bolşevik partisinden ve kitlelerden dayak yiye yiye geri çekilirken akıllarına akıllı bir şey geldi; Kemalistler! Kemalistleri yerleştirdikleri, konumlandırdıkları yer Sovyet sınırıydı ve kendileri de orada bekliyorlardı (İngilizler) Eğer Rus devrimi, Kemalistleri de ezerse yeniden devreye gireceklerdi. Rus devriminin orada duracağını hesaplamışlardı; çünkü Bolşevik partisinin programını, ilke ve kurallarını bizden iyi biliyordu emperyalistler. "*Ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı*". İşte Kemalistler'i öne çıkardıkları sınır yer buraydı. Hem Kemalistler'in bulunduğu, yığınak yaptığı yer eski Osmanlı toprağıydı, hem de Kemalistler bir başka ülkenin ordusuydu. Hem Bolşevik Partisi, hem de Kızıl Ordu burada durdu. Kemalist ordu güçlü değildi, güçlü olan komünizmin ilkeleri, komünistlerin ilkelerine olan bağlılığıydı. Sovyet devrimi orada durmakla kalmadı, Çarlık Rusya'sının 1878 Berlin Kongresinde Osmanlı'dan aldığı Kars, Ardahan, Artvin'i de geri verdi Kemalistler'e.

Eğer Rus Devrimi'ni Anadolu toprakları üzerinde de emperyalist güçler karşılamış olsaydı, Kızıl Ordu onunla da dövüşecek; muhtemeldir ki tarihin yaprakları çok farklı bir yapı, sayfa açacaktı; özellikle Ermeniler, Kürtler, Rumlar açısından. İşte emperyalistler Kemalistler'i öne sürerken bütün bunları düşünmüşlerdi. Başardılar. Bu başarı komünistlerin "*ilkelerinden taviz vermeme, ilkelerine bağlı kalmaları*" nedeniyle oldu. Belki bu **ilkeli tavır** bazılarına çok saçma ve gülünç gelecektir, olaylara "*günlük çıkarlar*" açısından bakanlar için. Ama insanlık tarihi ve gelecek açısından "ezilen uluslar, zayıf uluslara verilmiş ateş parçası bir mesajdır bu "küçümsemeyin. Ve tarihte geri dönüşler yoktur diye aldanmayın. Biz sadece bir damlayız bu okyanusta, Rus devrimi de öyle geldi ve durdu. Ermeniler açısından bakalım duruma bir de. Eğer emperyalistler Erzurum, Erzincan, Kars, Ardahan vs. yöresinde bir Ermeni devleti kurmaya kalkacak olsalardı O bunun bir "yalan" olduğunu en azından Kemalistler'i ve onlarla Osmanlı'dan kalan "artık" orduyu oralara yığarak bir sahtekarlık olduğunu gösterdik sanıyorum) O zaman, doğudan gelen devrim dalgasına karşı da bizzat kendi askeri güçleri ile karşı koymak dövüşmek zorunda kalacaklardı! Sadece bu kadar değil, Türkler'le (kemalistler değildir kastettiğimiz) ve Kürtler'le de savaşmak anlamına gelecekti bu karar. Fatura pahalı yem azdı. Çünkü Ermeniler'in hiçbir gücü yoktu bölgede, ne askeri ne de sivil nüfus olarak. ABD başkanı üçkağıtçı Wilson bile; "işte sana Ermenistan git kur" dediğinde İngitere, ABD senatosu şöyle bağıracaktı. "En pahalı, en rizokulu yere niye ABD?" diye! İngiliz emperyalizmi son raundu güzel oynadı. Kendi hesaplarına, bunu kabul edelim, Ermeni sorunu ve Kürtler ve Kürdistan sadece ve sadece bir propaganda malzemesiydi bu dolaplar dönerken. Her iki ulusu da kendi çıkarları doğrultusunda kullandı emperyalistler, birini yok ettirdiler (Ermeniler'i) diğerini köleliğe mahkum ettiler, sömürge yapıp paramparça ettiler. Batı'da da Yunanlıları kullanacaktır. Kemalistler "doğuda" bu cilveli işlerde kullanılırken, Yunanlılar'ın İzmir'den sonra, İç Anadolu'ya yayılmalarını engelleyecektir emperyalistler, ne zamanki Kemalistler'in "doğu"daki rolleri bitip batıya dönecek, o zaman yine "tavşan kaç, tazı tut" diyeceklerdir.

Sahi şu Erzurum ve Sivas Kongreleri'nden "Misak-ı Milli"yi kabul etmekten başka ne çıktı? Emperyalistlerin çizdiği sınırları öpüp başına koyan ve emperyalistlere "evet Mondros mütarekesini biz de kabul ediyoruz" diye bağıran bu iki toplantıdan geriye kalan bir mühür ve iki koldu. M. Kemal bu iki toplantıda da Ordunun desteği ve baskısıyla kendini "Başkan" seçtirdi. Başka bir "organ" yok muydu bu "Kongre"lerde? Vardı sözde; şu ibret satırlarıdır:

"*Halide Edip'in tavsiyesi üzerine Sivas Kongresi'ne bir Amerikan gazetecisi gönderildi. Louis E. Browne adlı u gazeteci, görünüşte Chicogo Daily News gazetesinin muhabiri aslında ise Mr. Crane'nin özel temsilcisi idi*" (Lord Kinross) Bu "Kongre"ler hakkın-

da ise şunu eklemiş yazarımız; bu "kongre"lerde "**Heyeti temsiliye**" seçildi dedikten sonra:

"*Ancak, heyet hiçbir zaman toplanmadığı için işleri yürüten M. Kemal'den başkası değildi. Yanlız bunu heyet adına yaptığı izlenimini vermek için, kağıtlara heyet mührünü basıyordu. Heyetin isteğine uyularak (yani M. Kemal'in doğrusu bu. bn.) Anadolu'nun her tarafından meşru hükümete, çekilmesini isteyen binlerce telgraf yağdırılıyordu*" (Lord Kinross) Ne demiştik? Erzurum ve Sivas Kongreleri bir komedi bir palavra. Bunlar Kongre falan değil. Ordunun zoruyla, çağrısıyla yan yana gelmiş bulunan bölgelerin aşiret reisleri, şehir eşrafı. Bu toplantıların "**Kongre**"(!)lik hiçbir yanı yok. Bir "**tek**" kişi var ortada, ordu ve onun üstünde "**tek adam**". Bu "Tek Adam" bir eliyle "**mühürleri**" kağıtlara basmakta, öbür eliyle de emperyalist efendilerinin elini sıkmakta. TC tarihi bir yalanlar ve sahtekarlıklar üzerine kuruludur. Hayali savaşlar, hayali kahramanlar cirit atmaktadır bu senaryoda. Bol para harcanmıştır bu ırkçı "tarih" için, bol "kan" akıtılmamıştır. Bunların detayını ilerde göreceğiz hep beraber, şimdi bir başka konuya geçiyoruz.

STALİN VE KOMÜNTERN'İN YANILGILARI VE KAYPAKKAYA'NIN TEREDDÜTLERİ

Tarih yazaları ya da araştırmacılar, kitaplarında sık sık şu cümleyi kullanırlar; tarihi bir olayı değerlendirebilmek için üzerinden biraz zaman geçmeli, sis ve şaibe dağılmalı derler. Hele bu tarihi olaylar, savaş yılları içerisinde geçmişse önce barut dumanlarının ve top seslerinin dinmesi gerekir ki sahne olanca açıklığıyla ortaya çıksın derler yine. Bu, ellerimizi bögrümüze dolayıp "haydi yoldaşlar yenilgimizi ya da olayları değerlendirmek için otuz yıl oturacağız!" anlamına gelmemeli bu sözler. Olaylar ardından buzdağının görünmeyen kısmı da (eğer görememişsek) ortaya çıkar. Bunu, şuna vurgu yapmak için söylüyoruz; İ. Kaypakkaya'nın, **Komünist Enternasyonal'**in (Komüntern) 1919 yılında yaptığı I. Kongre dahil, 1923 yılına kadar kemalizm konusunda ileri sürdüğü tez ve yorumlarla arasında "**çok ciddi**" farklar vardır. Bu fark ise Kaypakkaya açısından "*olumlu bir avantajdır*", çünkü Kaypakkaya "Kemalizm"i Komintern'den 50 yıl gibi (5) bir zaman üzerinden geçtikten sonra değerlendirmiştir. Kaypakkaya'nın Kemalizm'i daha olgun, daha gerçekçi değerlendirmesinde şaşılacak bir şey yok. Eğer bizim şaşırmamız gerekecek bir şey varsa , o da Stalin yoldaşın ne "Kemalizm" hakkında ne de Çin'deki Çan Kay Şek hakkındaki görüşlerini bir türlü değiştirmeyişidir. Komüntern'in de inatla aynı görüşleri (bir tek protesto dışında) devam ettirmesidir. Biz ise olayların üzerinden bugün hemen hemen 80 yıl geçtikten sonra şunu ancak görebiliyoruz ki, eğer Kaypakkaya, Stalin yoldaşın ve Komünist Enternasyonalin görüşlerini kabul etseydi, benimseseydi hiçbir zaman varmış olduğu **doğru** değerlendirmeyi yapamayacağı kanaatine varmış bunuyoruz.

Acaba Kaypakkaya, Stalin'in otoritesi karşısında (az bir otorite değildir bu) geriye adım mı attı? diye bir şey aklımıza gelebilir! Hayır. Eğer Stalin otoritesi karşısında geriye adım atsaydı, Kemalizm konusunda böylesi bir tahlil yapmazdı. Kaypakkaya, Kemalizm konusunda Stalin'e bazı gönderimler yapmasına rağmen, Stalin'i eleştirmemek için değil, esasta Bolşevik Parti'nin Türkiye temsilcisi A. Şnurov'a başvurdu, tanık gösterdi. Ve bunu izah etmek için **Seçme Yazılar**'ında şöyle anlattı gerekçesini:

"*Kemalist hareketin niteliğini ve Kemalist iktidarın uygulamalarını Şnurov'dan geniş aktarmalar yaparak ortaya koyacağız. Çünkü Şnurov güvenilir bir tanık, sağlam bir Bolşevik'tir. Aktarma yapacağımız broşürü, Sovyet işçi sınıfına, Türkiye'nin durumunu ve Türk işçi sınıfının mücadelesini tanıtmak amacıyla yazmıştır.* ***Şnurov'un dile getirdiği görüşlerin, o yıllarda Stalin yoldaşın ve diğer Bolşevik Partisi önderlerinin de görüşleri olduğunu kabul etmemek için hiçbir sebep yoktur.***"(abç)

Kaypakka'nın bu beklentisi doğru ama ortaya çıkan gerçek ise Şnurov'un görüşlerinden çok daha farklıdır. Bolşevik Partisinin, Şnurov'un görüşlerini destekleyecek ne bir açıklaması ne de yazılı bir belgesi yoktur. Aksine, Bolşevik Parti ve Komünist Enternasyonal (çok farklı görüşler savunmaktadır delegeler Kemalizm hakkında) hiç de Şnurov gibi düşünmemektedir ve tabi Stalin'de. Eğer kaba bir değerlendirme ve benzetmeyle ifade edecek olursak, Bolşevik Partisi (zaten Komüntern'de etkili bir otoritedir. Saygınlığı ağırlıktadır haklı olarak) ve Komüntern, Şnurov gibi değil ama şu bizim onyıllardır çok haklı olarak "revizyonist" dediğimiz Y.N. Rozaliev'e yakın bir düşünceye sahiptirler Kemalizm hakkında. Rozaliev'in hemen kitabının başlangıcında ifade ettiği sözleri Lenin, Stalin ve Komüntern'de çok sık bir şekilde görmek mümkün. Şöyle der orada Rozaliev:

"*Türkiye'de bu iki devrim, Rusya devrimlerinin dolaysız etkisi altında kaldı. Hem Jön-Türk devriminin (1908),* ***hem de Kemalist (1919-1933) devriminin temel içeriği anti-emperyalistti. Ama bu iki devrimin anti-emperyalist içeriği farklı düzeydeydi*** *ve bu, Türkiye'deki devrimlerin başlangıç noktasında sınıf ve kurtuluş savaşımı gerginliğinin değişik düzeylerde bulunması ve aynı şekilde, ikinci devrimin, kapitalizmin genel bunalımının derinleştiği, Sovyet devletinin varolduğu koşullarda meydana gelmesiyle açıklanmaktadır.*"(abç) (Türkiye'de Kapitalizmin Gelişme Özellikleri, Onur Yay.)

Bu görüşleri, hatta bu kavramların çoğunu Lenin ve Stalin'de görmek, rastlamak mümkün, aradaki fark nüans farkıdır, yaklaşımda çok büyük bir fark yok. Lenin ise 1922 yılından (yanılmıyorsam) sonra siyaset sahnesinde görünmemesine rağmen "*Kemalist Ordunun ikiyüzlülüğü*"ne dikkat çekmenin ötesinde bir görüş ileri sürmemiştir daha sonrası için. Veya bizim bilgimiz Lenin hakkında bu kadarla sınırlı, böyle dersek kimsenin araştırma şevkine de darbe vurmamış oluruz. Stalin yoldaşın yanılgısı ise Lozan Konferansı da dahil sürmüş, daha sonraki yıllar ise bu yanlışın üzerine gidip düzeltme yerine Sovyet dış politikası birçok noktada (Çin, Türkiye ve Almanya'da görüldüğü gibi) pragmatizme, her şeyi "Sovyet çıkarları" açısından ele almaya dönüşmüştür. (6) Çinli yoldaşlar Stalin'in Çin politikasını nasıl eleştirip karşı çıkmışlarsa, Türk ve Kürt... komünistleri de artık bunca yıl aradan geçtikten sonra bu yanlışa parmak basıp **işte bu yanlış** demek zorundadırlar diye düşünüyoruz. Dikkatleri bu noktaya çekmek istiyoruz ama toptan red-toptan kabul gibi bir alışılmış hastalığımıza da dikkat çekerek. Kaypakkaya, olayların görgü tanığı ve sağlam bir Bolşevik olarak tanımlıyor

Şnurov'u ve tezlerini Şnurov'a dayandırıyor, çok da güzel yapıyor bize göre; fakat her Bolşevik tanık gördüklerinden, yaşadıklarından veya okuduklarından aynı sonucu çıkarmıyor ne yazık ki, bakınız Lenin'in "*özel*" öğüt ve direktifleri ile Türkiye'ye elçi olarak atanan (1922-1923) yoldaş S. İ. Aralov ne diyor?

"*Eğer Kayzer Almanyası Birinci Dünya Savaşında Türkiye'yi askeri uydusu haline getirdiyse, savaştan sonra Mondros mütarekesi ve Sevr antlaşması sonucunda itilaf devletleri Türkiye'yi parçalamaya, siyasal ve ekonomik bakımdan büyük emperyalist devletlerin tam anlamıyla egemenliği altına girmeye mahkum etmişlerdi.*" (Bir Sovyet Diplomatının Türkiye Anıları)

Bu satırları okuyan bir kimse, karşısında sanki konuşan İttihat ve Terakki'nin adamı ya da sanki M. Kemal var sanacak. Bu da komünist! Üstelik yıllarını vermiş Bolşevik partiye; birçok alanda askeri savaşları yürütmüş bir kişi Aralov yoldaş! Şimdi biz ne diyelim tanrı aşkına? Bizim bu dürüst yoldaşarımızın yaptığı hatalar anamızı ağlattı. Yıllardır bu gerçek dışı-yanlı politikalar yüzünden, belimizi bir türlü doğrultamaz olduk. Sovyet dışişleri komiseri Çiçer'in, Aralov'a: "*Versailles, Sevr ve öteki antlaşmaları, Türkiye ile imzalanan Mondros savaş bırakışmasını tafsilatlı olarak inceleyiniz*" (age)

Aralov yoldaşın bu hayalperest ve burnunun ucunu görememesi Lozan Konferansı sonrası diplomatik alandan çekilmesiyle sonuçlanacaktır. İyi bir asker iyi bir komutandır o. İyi bir diplomat değil. Aralov, ne Sevr anlaşmasından (ki hiçbir zaman uygulanmadı bu) bir şey anlamıştır ne de Mondros anlaşmasından.

Bazılarının iddia ettiği gibi Kaypakkaya yanlız Şnurov'u okumamıştır; üç kuruşluk bir yalandır bu. Aksine Kaypakkaya Kemalizmi çok iyi incelediği için kendi görüşlerine ve ülkemiz tarihi gerçeklerine en uygun düşen tanığı, araştırmacıyı getirip koymuştur ortaya. Biz bu tezleri yazımız ilerledikçe daha da güçlendireceğiz. Çünkü son 26 yıldır yayımlanan belgeler, Kaypakkaya'ı haksız çıkarmak şöyle dursun yüceltmiş, büyütmüştür. İşte şimdi yine 1919 ve 1920 yıllarında Stalin yoldaşın yaptığı yanılgılara dönüyoruz, Komüntern'in çelişkilerine ve de Sevr Antlaşmasına!

DİPNOTLAR

1) Değerli arkadaşlar, bu konuda "Barışa Son Veren Barış" (Sabah Yay.) diye bir kitap'tan yararlanamadığımızı söylemeliyim, olanak yokluğundan dolayı, bu eksikliği okura havale ediyoruz, elimizde olmadan.

2) Rus İmparatorluğu içinde, Kafkasya'da (Erivan, Karabağ...) küçümsenmeyecek bir Ermeni nüfus, I. Dünya Savaşı'nda Rus Ordusu saflarında yer aldılar. Bugünkü adıyla Türkiye'deki Ermeni nüfus ise Osmanlı ordusuyla birlikte savaşa katıldı, tıpkı Kürtler gibi. Savaş bitince "belki" özerkliklerini Osmanlı onlara verir umuduyla, tıpkı Kürtler gibi. Osmanlı ordusunun ise Almanlara teslim edildiğine vurgu yapmıştık bu savaşta. İşte TC ve onun resmi amigoları bu durumu bile bile çarpıtarak, yalan söyleyerek, "*Ermeniler bizi içten yıkmaya çalıştılar*" diyerek, Rus topraklarındaki Ermenilerle Osmanlı "toprakları" üzerinde bulunan Ermenilerin tavır ve eylemlerini ikiyüzlüce çarpıtıyor ve katliama "akıllarınca" kılıf "haklılık" sunuyorlar utanmazca. Ermeniler'in, Kürtler'in vs. bu topraklar üzerinde en az 3.000 yıllık tarihi olmasını bir yana bırakalım, Enver Paşa, Sarıkamış'ta kendi ölen askerlerinin Ermeni, Kürt ve Arap olduğunu söyleyip bu yenilgiden biz bir şey kaybetmedik diye övünürken, itiraf ediyor Ermeniler'in Osmanlı ordusunda savaştığını. Geçelim. Büyük katil postacı Talat'ın telgrafına bakın: "*Ermeniler'in Türkiye toprakları üzerinde yaşama ve çalışma hakkı bütünüyle kaldırılmıştır. Bu konudaki tüm sorumluluğu üzerine alan hükümet, beşikteki bebeklerin bile dışta tutulmamasının emrini vermiştir.*" (Belgeyi aktaran: Yves Ternon, Ermeni Tabusu, Belge Yay.)

Talat şöyle yırtınıyordu "*Ben Ermeni sorununda Abdülhamid'in 30 yılda yapabildiğini bir günde yaptım*" (Talat Paşa Duruşması, Berlin, 1921, Pogrom Yay. Aktaran: Bolşevik Partizan Yay., Ermeni Sorununda Bolşevizm)

Ve nasıl mı başarmış Abdülhamid'in 30 yılda başaramadığını? İşte olayın görgü tanığı (Siirt'te) bir Alman subay anlatıyor.

"*Yol kenarındaki bir tepede yarı-çıplak, kanlı binlerce ceset vardı, cellatların kurşun ve bıçaklarıyla bu cesetler yere serilmişti. Bazılarının azaları henüz hareket halinde, bir kısım ölülerin gözleri çıkarılmış ve bunların yanına üşüşen köpekler barsakları vücuttan ayırmışlardı. Nihayet Siirt'e geldik. Burada polisler ve ahali Hıristiyan evlerini yağma etmekle meşgul idiler*" (K. Burkay, Kürtler ve Kürdistan, Deng Yay., Cilt 1)

"*...Eğer yanlızca Ermeni erkeklerini öldürür, Ermeni karılarını hayatta bırakırsak, 50 yıl sonra yine miyonlarca Ermeni çıkar karşımıza. Kadın çocuk demeden kurutmalıyız kökünüzü ki bir daha maraza çıkarmayasınız*" –Yozgat'taki katliamın başında bulunan bu yüzbaşı Şükrü, İttihatçı ve Osmanlı mantığını hiç gizlememiş Ermeni sorununda... Bu vahşete tavır almak için komünist olmak gerekmez, biraz insanlıktan nasibini almak yeterlidir sanıyoruz. Eğer tekrar aynı sahneleri görmek istemiyorsak... Neyse, Alman emperyalizmi bunları görmüyor ama ne kerametse bir asker görüyor(?) hem de bütün ordunun denetimi Almanlardayken(???)

3) Halifelik kurumu gelinen aşamada (1918 sonrası) emperyalistleri son derece rahatsız eden bir kurum haline gelmişti. Buna Abdülhamid'in ağzından bir yakınma örneği vermek isteriz; "*...Fransızlar bize eskisine nazaran daha az sevimli gelmektedirler. Bunda bizden Tunus'u almalarının dehli olduğu gibi, idare şekillerinin "Cumhuriyet" olması da rol oynamaktadır. Çünkü bizce hükümdarın hakim olmadığı yerde intizam devam edemez*" (aktaran M. Özyüksel, Bağdat Demiryolları)

Gerçekten emperyalistler o güne kadar Osmanlı imparatorluğundan kopardıkları her ülkede "Cumhuriyet" ilan etmişlerdi. Halifenin dinsel etkisini de kırmak için. Ama artık imparatorluktan kol-bacak koparıp, bu yollarla dini otoriteyi "zayıflatmaya" gerek kalmamıştı. Mondros mütarekesi ile çökmüştü Osmanlı. İyi ama emperyalistlerin elinde bulunan Irak'tan Hindistan'a kadar bir sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde bulunanların çoğu müslümandı ve halifelik kurumunun bunlar üzerinde küçümsenmeyecek etkisi vardı? Emperyalistler artık Halifelik kurumundan faydalanmayı değil kurtulmayı düşünüyorlardı. Bu kadar muazzam nüfus içinde yatırdıkları veya yatıracakları sermayeyi "Halifelik kurumunun" iki dudağı arasına terk etmeyi, ayrı bir otorite kaynağını yaşatmayı hiç mi hiç düşünmüyorlardı. M. Kemal eliyle adım adım yönlendirilerek önce bu yıpranmış kurumu prestij olarak daha çok yıpratılacak, eli ayağı bağlanacak, sonra da yine aynı taktiklerle ortadan tamamen kaldırılacaktır.

4) Sayın okurlar, Kemalist dönemde, Kürtlerin istemlerine katliam ve toplu imhayla verilen bir yığın savaş var bizzat M. Kemal'in emriyle. Bunun için ***Uzun Yürüyüş*** sayı 17'de Ata Yadigar ve Ferhat Korkmaz arkadaşların derlediği (farklı bir gözle de olsa) "**Sömürgecilik**" yazılarını okumalarını öneririm. Yapılanlar konusunda gayet güzel bir yazı.

5) Burada kast edilen 1919-1923 yıllarına ilişkin Komüntern'in, "Kemalizm" hakkındaki düşünceleri ve bu tarihlere ilişkin söylediklerimiz. Yoksa Komüntern 1943 yılına kadar varlığını devam ettirmiştir.

6) Bizim buradaki bu bakış açımız (aynı zamanda ÇKP'nin de Stalin'e aynı noktalarda eleştirisi var Çan Kay Şek konusunda, Sabah Tufanı, Cilt 1)

Troçki cephesinin Stalin saldırılarıyla karıştırılmamalı. Troçkistler, Stalin'in bazı hatalarını kullanırken doğruyu yerine koymak için değil, hayatı hizipler arası bir maratonda geçmiş sözde "sol" özünde "sağın sağı" Troçki'nin tasfiyeciliğini kutsamak, kapatmak için kullanırlar. Eğer bir "doğru" bir yanlışı kapatmak için kullanılıyorsa bu da apayrı bir oportünist taktiktir. Troçkistlerin bu konudaki hamaratlığını biliyoruz. Mao, Stalin'i eleştirirken haklıydı, çünkü yanlışları reddederken ML ilkelere dayanıyor, Marksist cepheden yaklaşıyordu soruna.

Troçki, Stalin'e saldırırken özellikle yurtdışına çıktıktan bir müddet sonra kendi tasfiyeciliğini, yıkıcılığını saklamak istiyordu. Bunlar çok farklı şeyler. Troçki "bazen" doğru "eleştiriler"i de kullanıyordu Stalin'e karşı, ama siz de kabul ediniz ki bozuk saat bile günde iki defa doğruyu gösterir. Bunlar birbiriyle karıştırılmamalı.

Not: Yazımız çok uzadığı için bu sayıda da kaynakçayı veremiyor (aslında tamamını veremiyoruz. Yoksa satır aralarına serpiştiriyoruz.) ve özür dilerim. Bir dahaki sefere diye yeniden söz vermiş oldum.

Malların macerası

Muzaffer ORUÇOĞLU

ABD başkanı Bill, Monika'yla sevişti mi sevişmedi mi? Amerika başta olmak üzere tüm dünya aylarca bu konuyu tartıştı. Adam, Monika'ya zorla tecavüz etmemişti. Amerikalıların yüzde kırkının yaptığı bir işi yapmıştı. Karısını aldatmıştı. Durumu karısına açıklamış olsaydı bu bir aldatma da olmayacaktı. Monika kullanıldı. Topluma, Bill'in kendisiyle seviştiğini açıkladı. Duygularını sattı. Medya, Temsilciler Meclisi, Senato, mahkemeler, kiliseler, sistemin temel taşları harekete geçti. Karılarını Monika'larla aldatan kart devlet hovardaları, hayret ve kınama demeçleri, soru listeleri, dosyalar ve avukatlarla medyayı işgal ettiler. Çok daha kötü bir pozisyonda olmasına rağmen kimse Monika'yı kınamıyordu. Çünkü Bill, devletin başıydı. Onun aile yaşamı, sorunsuz, ahlaklı, ideal, topluma örnek olacak derecede mazbut bir aile yaşamı olmalıydı. Mülkiyetçi toplumun bekçisi olan devlet, kutsal aile kurumunu gediksiz korumak zorundaydı. Medya, Bill'in fallusunu tokmak, Monika'nın vajinasını da davul gibi kullanıyordu. Kiliselerin aziz pederleri başta olmak üzere tüm toplum dikkatini bu hoş davul sesine hasretmişti.

Deliller toplandı, dosyalar hazırlandı. Bill, sorguculların huzuruna çıkarıldı sonunda. Durumu kötüydü. Soruları kararsız, karıncalı bir sesle yanıtlıyor, yalana, inkara başvurdukça terliyordu. "Saçlarını okşadın, memelerini mıncıkladın mı?" sorusunu bile ağzında şişmiş, güçlükle dönen bir dille inkar etme durumunda kalıyordu. Kamuoyu, başkanın çok yaygın olan ve bizzat sorgucular tarafından da işlenen malum suçu işlediğine ama yalancı ve inkarcı bir konuma düştüğüne kuşku duymaksızın inanıyordu artık.

İki karşıt cinsin, iki duyarlı organı, toplumun çizdiği kuralların dışına çıkarak tamamen arzulu ve gönüllü bir tarzda birleştiğinde kıyamet kopuyor. Kapitalizm cinsel özgürlüğü seks pazarına hapsediyor. "Pazar yasalarına ve paranın ruhuna uygun hareket etmen şartıyla özgürlüğünü tepe tepe kullanabilirsin ey çılgın ateş," diye ruhsat veriyor. Toplumun büyük çılgın ateşi ise kapitalizmin baskısını, kuralcılığını, dizginlenemez, yaygın, görkemli bir aldatma furyasıyla karşılıyor. İkiyüzlülüğün, ikili kişiliğin yabancılaşmanın vatan olduğu bir durumdur bu.

Başkanlıktan düşürülme tehlikesiyle baş başa kaldığı kritik bir anda Irak'ın tepesine bomba yağdırmaya başlıyor. Basın mensuplarının önünde bombalamanın gerekçelerini açıklıyor ve "Tanrı Amerika'yı korusun"la da açıklamasını noktalıyor. Tanrının korumasını istediği Amerika, Irak'taki kimyasal, biyolojik, konvansiyonel silahları, askeri tesisleri yoketmeye çalışıyor. Yoketmeye çalıştığı bu silahlar, ABD silahlarının yanında çeşni, miktar ve tahrip gücü bakımından devede kulak kadardır. Ve üstelik bu ABD'nin geçmişinde, iki atom bombasıyla seksenbin kişinin bir çırpıda yokedilmesi suçu başta olmak üzere, Vietnam savaşında olduğu gibi insana ve doğaya karşı işlenmiş bir yığın suç vardır. Saddam'ın kirli çamaşırlarını döküp duruyorlar. 1989 Halepçe katliamını uzun süre suskunlukla karşıladılar. Çünkü Saddam'ı devasa boyutlarda silahlanıp İran'a karşı savaşa sürmüşlerdi. Tüm dünyanın Halepçe katliamını öğrenmesi, Saddam'ın batıyla çatışmaya başlamasıyla oldu. Kimsayal ve biyolojik silahları, füzeleri Saddam'a satanlar, Saddam'ın baş düşmanları ve insan hakları şampiyonları haline geldiler. Her neyse.

Temsilciler Meclisi başkanlığına seçilen Bob Livingston, onlarca yıl içinde bir yığın kadınla ilişki kurduğunu ve karısını aldattığını ileri sürerek görevi kabul etmedi. Livingston'un durumunda olan ama kendi gerçekliklerini onun gibi açığa vurma cesaretini gösteremeyen Meclis üyelerinin bir bölümü ayakta alkışladılar onu. İnsan ruhunu ezen, özgürlüğünü zincire vuran bir ahlak anlayışının alkışlanmasıydı bu.

Dünyanın yarısı diğer yarısını aldatıyor. Kimisi bakışlarıyla sevişiyor, kimisi sözleriyle, kimisi dokunuşlarıyla, kimisi de tüm duygusal ve fiziksel varlığıyla... Gördüğü her güzel erkek veya kadınla, hayali olarak sevişmeyen tek bir normal insan var mıdır gezegenimizde? Mala sahip olma ve başkasıyla paylaşmama, mülkiyet dünyasının temel bir güdüsüdür. İnsanın tüm doğal, özgür ve insani eğilimleri, en az beş bin yıllık bir geçmişe sahip olan bu amansız güdünün gücüyle şu veya bu derecede iğdiş edilmiştir. Karşıt cinsler birbirlerine özgürce bakamıyorlar. "Kötü niyetli bir bakış bu!" "Kötü niyet"ten kasıt, bir cinsin bir başka cinse, cinsel arzu duyarak, hoşlanarak bakmasıdır. Hoşlanarak cinsel arzuyla bakış, ateşli bakış, insanın en güzel özelliklerinden birisidir. Bu güzel özelliği "kötü niyet" çarmıhına geriyor toplum. Bir cins, bir başka cinsle, cinsel zenginliği özgürce konuşamıyor. 'Çok çalışkansın'ızı özgür ve korkusuzca söyleyebiliyoruz. 'Çok seksisiniz'i söyleyemiyoruz. Her ikisi de insana ait birer özelliktir. 'Çok seksisiniz'de bir arzu gizlidir. Bu arzu, mala sahip olma ve onu paylaşmama güdüsüyle çatıştığı için susuyor, kendisini ifade edemiyor.

Mülkiyet dünyasının her insanı bir maldır. Yeryüzünde ne kadar insan varsa o kadar da mal vardır. Her insan şu veya bu derece ve biçimde sahiplidir. Sahiplik ünvanlarına bakın: Koca, beybaba, reis, dayı, dost, amca, karı, hanım, hanımana, eş, zevce... Hiç kimse karısını veya kocasını bir başkasıyla tanıştırırken, 'arkadaşım Hüsamettin,' veya 'arkadaşım Dilber,' diye tanıştırmaz. Kaldı ki, mülkiyet dünyası, bu 'arkadaş' sözcüğüne bile belirli oranda bir sahiplik hormonu enjekte etmiştir. Herkes birilerinin sahiplik duygusunu ve hakkını rencide edip etmemesine, çiğneyip çiğnememesine göre ayarlıyor davranışlarını, yaşamını. Bu sadece Asya'nın değil, en modern kıtanın da bir gerçeğidir.

Mallar mallıktan kurtulduğu an, sahiplik ya da mülkiyet duygusu yokolduğu an, tüm sahiplik ünvanları, kurumları kalkacak, akrabalık ve kanbağı engelleri tarih olacak, sevişmenin çeşnisi, boyutları, tadı, derinliği, anlamı zenginleşecektir. Gövdenin tabulaşan, ayıplanan, baskı altına alınan, gün ışığına çıkarılmayan cinsel organları, yaşamda, konuşma dilinde bir göz kadar tüm haklarına kavuşacak, olağanlaşacaktır. İnsanlık, Bill'lerin, Monikaların, Livingston'ların başlarına gelenleri hayretler içinde, gülümseyerek okuyacak ve kendi çağının geriliklerine saldırırken, tarihin küflenmiş sayfalarından çıkardığı ataerkil Bill kültürünü ibret örneği olarak sunacaktır.

"Bilge evre" üzerine (2)

Ozan VELİ

4) ZURNA ÇALMAK GİBİ BİR ŞEYDİR DİYALEKTİK

"Karmaşık işler karşısında duyulan korku, çoğu kimseyi felce uğratır. Bu kişiler, olup biten her şeyi gerekli görürler. Oysa çoğu kez olup bitenlerin içinden yalnızca bir kaçı gerçekten gereklidir, geri kalan bir yana bırakılabilir ya da başka türlü olabilir." (Brecht)

Yazar arkadaş: "*... meşru, gayri-meşru yönüyle darbecilik*" (ÖG, 119. Sayı) diye başlık tanımlaması yapmış ve inciler döktürmeye devam etmiş. (Başta da belirtiğimiz gibi yazı alabildiğine tekrardan ibaret, dağınık ve eklektik olduğundan, kimi aynı değini ve vurguları tekrar işlemek zorunda kalıyoruz) Mantığa göre, sorunu "**darbecilik**" olarak koyduktan sonra da "**darbecilik**" kendi arasında ikiye ayrılır. Meşru olan darbecilik ve gayri-meşru olan darbecilik, demek gerekiyor. Yani biz darbe yaparsak meşru, karşıdaki yaparsa gayri-meşru, sebepler kolay. Her kesimin kendisi açısından bir dizi sebep göstereceği kaçınılmazdır. Bu arkadaşlar ayrılıkları da meşru ve gayri-meşru diye ayırıyor. Ve "**meşru**" olmayan ayrılıklar ayrılıktan sayılmıyor. Yani biz kendi sebeblerimize dayanarak birilerinden ayrılıyorsak, "**haklıyız**" demektir ve bu ayrılık, sapına kadar "**meşru**". Ama birileri bizim tasvip etmediğimiz, "**haksız**" gerekçelerle ayrılıyorlarsa gayri-meşrudur. Ve hatta bu gaşri-meşru ayrılıklar ayrılık değildir. (95 ayrılığı da yazar arkadaşın dilinden düşürmediği tümceydi.)

"*Yani örgüt yarı-yarıya ya da yarıya yakın biçimde ayrışmış ama, biz bunun haklı bir yanını göremediğimiz için buna ayrılık demiyoruz.*" Mantık işte bu. Ve bu, aynı zamanda proletaryanın bilimi oluyor.

"*Bizim dediklerimiz açıktır. Ve sadece darbeci grubun kendi faaliyetleri olarak devrimci kamuoyuna sundukları sonuçları değerlendirerek, 'Kardelen harketi'na kadar söylediklerimize ek olarak darbeci grubun bir örgüt (TKP(ML)) olarak da meşru olmadığıdır.*" (age)

Buyurun burdan öğrenin bilimi. Bu arkadaşlar KÖK döneminde de (KÖK 1.toplantıda) oturup, TKP (ML) grubunun - yani darbeci dediğimiz kesiminüyeliklerini düşüren kararlar aldılar. Traji-komik bir macera bu. Senden ayrı, seni tanımayan, seni muhatap almayan, ayrılık olduktan sonra ayrı işleyiş, ayrı hiyerarşiyle kendisini tanımlayan başka bir grubun kimi üyelerinin üyeliklerini düşürdüler. İyi de bunlar zaten senin üyen falan değil. Sen kim adına, kimin üyeliğini alıyorsun? Bu hayali ve hiç bir mantiki sonucu olmayan kararları sonra ne yaptılar bilemiyoruz tabi, ama kendilerini avuttukları açıktı.

Şimdi de "*(TKP(ML) grup olarakta meşru değil*" diyorlar. Herhalde bu arkadaşlar meşruluk belgesi dağıtan, devrimci hareketler meşruluk kurumu. Yukarıda bahsettiğim KÖK kararları kadar saçma bir yaklaşım.

"*Darbeciler gayri-meşru demek*", onların darbeciliğini yadsımak anlamına gelir. HerhaldeTKP(ML) bu yaklaşıma da sevinecektir.

Darbe ya da darbecilik, ancak bir yapının kendi işleyiş kuralları içinde anti-demokratik uygulamaların adı olabilir ve o sınırlar içinde anlam taşır. Böylesi bir darbecilik bir kopuşmaya –tek yanlı olmasa da sonuçta bir kopuşmaya neden olmuşsa, ortaya yeni olgular çıkmış demektir. Bu aşamadan sonra, bu olguların yanlışlığı-doğruluğu, zaafları, yenilgi veya yengileri, dağılma ya da toparlanmaları hiçbir biçimde başka bir grubun karşısında meşru olup olmadığını tanıtlamaz. Zaten böylesi bir soruyu ya da söylemi gündeme getirmek saçmalamanın daniskasıdır. Ayrışım aşamasından sonra her grubun, yaşamın kendi doğası karşısında pozisyonu vardır ve bu kimsenin tasarrufunda da değildir.

Darbeciliğin meşruluğunu, gayri-meşruluğunu işlerken, yine; "**ciddi ideolojik-siyasi**" ayrılık olan 87 ayrılığının "**ilkesiz**" birlikle devam eden o ciddi ayrı-kutup oluşumu, arkadaş, "*zira darbeye gerekçe olarak gösterilen sorunlar başından beri parti tarafından ısrarla altı çizildiği gibi,* ***parti içinde ve parti işleyişi zemininde ele alınıp çözülecek nitelikte sorunlar olduğu***"nu belirtiyor. (abç)

"*DABK'ın bitirme planı*", "*ciddi ideolojik-siyasi ayrılık*" "*ilkesiz birlik*" falan hepsi havanda su dövmekmiş. Aslında sorunlar "*parti içinde, halledilebilinecek nitelikte*"ymiş. Ve bunları anlamadığı içinde, TKP(ML) grup olarak meşru bile değildir. Tabi bir de, "*Karşı Devrimci Hücre*"nin yönlendirmesi var.

Yani biz desek, "aslında birbirinizden farkınız yok. Bu sorunlar parti içinde çözülebilirdi ya da çözülebilinir. Siz aslında bir olmalısınız!", diye kıyamet kopar. Şimdi arkadaşların kendisi de bunu söylüyor. O zaman, NT ve KDH'nin varlığı engeldi. Ya şimdi. Bu engelde kalktığına göre, onca farklıyız sıkıntıları yaşamanıza ne gerek var. Kendinizi heder etmeyin, "**farklı**" olduğunuzu ispatlamaya çalışırken.

Ve yine arkadaş; "*... ve açıktır ki, darbe; bir düşman yönlendirmesidir ve darbeci grup, yani kendilerini adlan-*

dırma olarak ("TKP(ML)") bir grup olarak da meşru değildir." (age)

Darbeci'nin meşru olup olmaması diye saçmalamak neyin nesi. Örgütsel işleyiş kurallarına ters, tepeden bir yaptırım olarak, şu darbe iyi şu darbe kötü edebiyatı, aynı zamanda sizin de darbeciliğinizi ele veriyor. Diğer yanıyla, bir grup olarak meşru olup olmamakta neyin nesi. Dilinize bir kere saçma bir deyim taktıysanız, onu tekrarlamak zorunda değilsiniz. Bırakın bunu, başka şeyler kullanın. Neye göre, kime göre, nasıl ya da neden meşru? Bir dizi anlamsızlık içinde boğulmak zorunda değilsiniz.

"*Darbe gerekçeleri ha keza suni ve fakat yine de parti işleyişi içinde Partiiçi sorunlar olarak ele alınıp çözülecek mahiyette sorunlardı.*" (age)

Bu aktarımların kendisi yazarın mantığını ve düşünme yöntemlerini göstermek açısından önemlidir. Bu aynı mantık, **94 Nisan ayrışımı sonrası, örgütlenecek konferansın DARBE'ci kesimden tüm parti güçlerine açık olması gerektiğini savunan bizlere, ver yansın edilerek, "tasfiyeciliğin" elli tür renksiz biçimine yamanarak ve hayali bir uzlaşmazlık yaratılarak yıkıcı bir mantığa sıkıca sarılınıyordu. Ve bugün, birbirini çelmeleyip duran bu fikirleri üreten mantığın kendisi aynı niteliktedir.**

Bir paragrafta: "*... darbe bir düşman yönlendirmesidir...*" deyip, bir diğer paragrafta da, "*darbe gerekçelerini*" "***sunni***" ilan ederek ve bunların "*...parti işleyişi içinde, parti içi sorunlar olarak ele alınıp çözülecek mahiyette...*" olduğunu söylemek tam anlamıyla komedi yapmaktır. Düşman yönlendirmesi ise eğer darbe: Onun gerekçelerinin "***suni***" olduğunu söylemenin anlamı nedir? Kendiniz ıkına sıkına, DABK 87 çıkışını "*ciddi ideolojik-siyasi ayrılık*" ve birliği de bu zeminin üzerindeki "***ilkesizlik***" olarak tanımladığınız halde, nasıl oluyorda bir çırpıda bu "***uzlaşmazlık***" bir arada kalabilir ve sorunları halledebilir olarak ilan ediyorsunuz. 94 ayrılığına girerken ve sonrasında her iki tarafın katılacağı konferans önerileriyle, var olan çelişkilerin bir iç sorun olarak partinin iradesiyle çözülebilir olduğu ve çözülmesi gerektiğini savunduğumuzda, siz ateş püskürüyordunuz. Üstelik o zaman Karşı Devrimci Hücre olgusu da yoktu.

Olay ve olguların nesnel zeminlerine ve onun yansıması olarak ortaya çıkan düşünsel farklılaşmaların temellerine inilemedikçe, görüngüleri kendine yontma yaklaşımı çıkar ortaya.

Darbeyi ve karşıt olumsuzlukları koşullayan sorunlara, onların kaynağına, bu sorunlarda kendi rollerimize dair samimi bir yaklaşım içine girmeyen bakış açıları, günü kurtarma ve "kendileriyle" başlayanı olumlama yarışı içine girmektedir. Ne yazık ki, bu hep böyle olmuş ve her sonraki, bir öncekini tavuskuşu misali karikatürize etmiştir.

Yukarıdaki aktarımlarda, "*darbenin düşman yönlendirmesi*" olduğu ve gerekçelerinin "***suni***" olduğunu söyleyen yazar, "aslında aramızda ciddi bir ideolojik-siyasi farklılık yoktu, ama düşman "suni" gerekçeleri, içteki adamlarıyla piyasa sürüp, bizi böldü... demeye getiriyor. Tamı tamına ifade edilen budur. Bunun denildiği aynı yazıda onlarca kez de, DABK'a lanet yağdıran ve onu bütünlüklü biçimde "***parti karşıtlığı***" gören, –göstermeye çalışan– yaklaşım var. Görülen o ki, zurna çalmak gibi bir şey şu diyalektik. İstediğin kadar üfler, istediğin noktalara basar, istediğin sesi çıkarırsın. Bunun bir kurala, bir ezgiye uyumlu olması hiç önemli değil. Nasıl olsa zurnayı eline alan, Onu istediği gibi kullanandır ve zurnayı çalmayı bilmemek de o kadar önemli değil. Çünkü her zaman bozuk ezgilerin ritmine kafa sallayan bir dinleyici kitle de vardır.

5) KARTALLAR NE ÇABUK TAVUK OLDULAR?

"Düşmanlarımız çok bilgili..." Yanıt, "Düşmanlarımızın hakkında yalnız bunları söylemek yeterli değil. Düşmanımız oluşları, bilgili olduklarını yalanlamaktadır."
(Brecht)

Kartallar tavuk olmaz mı? Neden olmasın. Eğer yadsımanın yadsımasını uygularsan tekrar kartal bile olabilirler.

Dedik ya, her süreç, kendi başına ele alındığında ve sonrasından koparıldığında, öncesinin yıkıntıları üzerinde gezinen bir 'kartal' görünümündedir. 94 Nisan ayrılığının hemen sonrasında, "***Sol-sekter tasfiyeci klik tasfiye edildi***" başlıklı bir bildiriyle, bizde kendi cephemizden ayrılığı duyurmuştuk. –Ne yazık ki bu bildiriyi de ben kaleme almıştım– Ve bu tam onay alan ve sonradan da bizim dışımızda hiç kimsenin özeleştirel bir yaklaşım göstermediği bildiri, o günün çıkışındaki "şatafatlı" görüngülerin yansımasıydı.

Ve her kesim, Kartallar kadar yükseklerde uçmaya devam edecekti. Ama yaşam çok kısa sürede, –her iki kanat açısından da– ciddi alt-üst oluşlarla söylenenleri tekzip edecekti. Sonrasında dönüp geriye baktığımızda ciddi zaaf, yanlış ve hatalı siyasi taktiklerin bizim açımızdan da bahsi edilir olduğunu gördük. Tabi bu sadece küçük bir kesim açısından böyleydi. Ayrılık sonrası, hiçbir şey olmamış gibi "Partinin MK'sini güçlendirip" devam edelim diyen kesim KÖK'e de egemen olunca, bütün yıkıntıların ortasında 'Kartal' vuruşları devam etti.

Ve şimdi yazar arkadaşın yine bahsettiğim aynı mantıktan beslenen yaklaşımı darbecilerin 94 Nisan'ında, partiyi kendi tarihinin en çetin koşullarıyla yüz yüze bırak(mış)tığını söyleyerek, bir çırpıda yükseklerde kanat çırpan kartal'ı, tavuk yapıveriyor. Nasıl oluyor da, "***en kötülerden***" kurtulan sen, "*tarihinin en çetin koşulları*"na mahkum oluyorsun? Kimi satır aralarında itiraf edilenler ve bunun yanındaki bulunmaz "nimet" söylemleri birbirini yadsıyarak gerçeklerin de ip ucunu veriyor.

Ayrılıkla (94 Nisan ayrılığıyla) birlikte "*tarihi bir fırsat*"ın kaçırıldığını da ifade eden yazarın hangi söylediğine inanacağımızı şaşırdık.

Yazarın diyalektiği kullanışı öylesine rasgele, öylesine bütünlüklü bir mantık oluşumundan uzak ki, bir anda tavuktan kartal, kartaldan tavuk türetiyor.

Yine yazarın 94 ayrılık süreci sonrası döneme ve bu dönemdeki kopuşmalara yaklaşımı da, tümüyle öznel niyetlerin ve çarpıtmaların üzerine teori inşa etmeye çalışan cılız bir çırpınışı ifade ediyor. Olguları ters yüz ederek ve alabildiğine pervasız bir riyakarlıkla, "*yüzüne tükürülmesi*" gereken "*korkak ve kaçkınlar*" diye itham ettiği "**Devrimci Oluşum**" grubunu, "*...o güne kadar parti içinde bir şey olmamışların; 'bir şey' olarak sahneye çıkmalarını koşullayan altın bir fırsat*"ı

değerlendirdiklerini belirtiyor. Gerçekleri terz yüz ederek, kitleyi kandırmak nereye kadar gidecek? Ve neye yarıyacak bilemiyoruz? Ama bilinen bir şey var, açık yalana dayalı bir politik mücadele yürütülmeye çalışılıyor. Bu aynı zamanda, kitlenin, tabanın ve kendisinden olanın doğru muhesebe yapmasının önüne çekilen oldukça geri, ilkel bir mücadele tarzı. Oysa "*bir şey olmamışlar*" dediklerinin başını çekenler, bulundukları alanda yazarın kendisine de "***önderlik***" edenlerdir. Oluşum'un başını çekenlerden biri dönemin en yetkili organı olan KÖK'ün üyesidir. Yine biri BABK sekreteri, biri BABK üyesidir. Bunların bir kısmı 4. Konferans döneminde Gençlik sekreterliği, MK üyeliği yapmıştır. Şimdi bunları yok sayarak, parti içinde "*birşey olmamışlar*" demek neyin nesi. Yazarın kendisi etikete çok meraklı anlaşılan. Bu gerçekleri "namusluca" ters yüz etmiş olmak, proletaryanın eline bükülmez bir mahmuz vermiş olmak oluyor. Bu kadarını da söyleyenler açıktır ki, kendi gerçekliği ile barışık olanlar değildir.

Görülen odur ki, "**Devrimci Oluşum**" denilen grubun çıkış nedeni "*bir şeyi olma kaygısı*" falan değil. İşin gerçeği; bu zatlar yapı içinde devam etseydi, açık ki, senin Sekreterin dahi olacaklardı. Yine önemli bir kısmı da merkezi önderlikte yer alacaktı. Üstelik aynı bileşim devam ettiği durumda, siz OPK'ya delege dahi çıkaramayacaktınız.

O zaman, nedeni başka yerde aramak gerekiyor. Doğru ve daha ciddi ve de akıllıca bir siyasi mücadele yürütmek, olguların gerçeğini, çelişmeleri ve değişimleri doğru ifade etmek yerine, alıkça şeylere takılıp kalmak; siyasi yaşama veda etmiş kimi birey ya da grupları adeta "iyi ki gitmişiz" dedirtir, sizinde siyasetsizliğinizi tanıtlatır durumdadır. Ve sarf ettiğiniz küfürler de, ruh halinizin ve sorunlar altında bocalayışınızın göstergeleri durumundadır.

Aynı tutum, "*hiçbir biçimde muhatap almama*" kararıyla yok saydığınız ve yine "**konferans kaçkını suçlular güruhu**" diye ilan edip, söylediklerinizi ilk elden yadsımış olarak; yaşamında yeniden tekzip ettirerek size muhatap aldırdığı güçler ve **OPO** karşısındaki duruşunuzda da ifadesini bulmaktadır.

Bütün olumsuzluklar ayrılanların kötü niyetinden kaynaklanıyorsa, o zaman neden senin bünyen durmadan "**kötü niyetli**" insanlar üretiyor. Üstelik bunlar senin yönetimine katılmış, size de önderlik etmiş olduktan sonra, bir çırpıda kötü niyetli korkuluklar oluyorlar.

"*Konferans kaçkını suçlular güruhu'nun payandaları*" olarak ilan ettiğiniz "*OPO*" yu da "*Korkak iki yüzlü*" diye tanımlıyorsunuz. Bırakalım devrimci olmayı, insani duyarlılıkları olan bir insan dahi bu denli riyakarlığa düşmez. İnsana dudak uçurtan bu söylemlerin sahibinin pisikolojisinin iyi olmadığı her halinden belli. İyi de kardeşim, OPO'nun sekreteri senin "***ilk kez***" diyerek şaha kaldırdığın II. OPK'nızda, MK'nıza –üstelik SB'ye– seçtiğiniz bir şahıstı. Ve OPO olarak bağımsız tavır takındığında hâlâ o göreve atfedilmiş durumdaydı. Kendi tavrından vazgeçseydi bugün senin sekreterindi. Nasıl bu iki yüzlü ve de korkak adamlara bu yeri veriyorsunuz? İnsanda birazcık insaf olmaz mı? Üstelik korkak dediğin bu insanlar bir yıl, hiçbir dış destek almadan, yirmiye yakın gücü Dersim'in o zor koşullarında idame ettirmeyi becerirken, sizin çok "cesur"larınız üç insanı tutamadı orada. Nedeni ise, kendilerine un taşıyıp getirenlerin hepsi tavır takınmıştı ve "**cesurlar**", "**kahramanlar**" üç kişiyi idame ettirecek erzağı dahi temin etme kudretinden yoksundu. Üstelik, "*yoldaş ayrılma, gitme, seninle sırt sırta veririz*" dediğin insani bugün "*belki öldürülecekti*" diyecek kadar zavallılaşmanızı sadece üzüntüyle karşılıyoruz.

Bugün örgütlü mücadelenin dışında olup, güven veren bir yapılanma göremeyen ve de kendi duruşundan rahatsız olan, eziklik duyan onlarca eski partili, onlarca taraftar, sempatizan sözkonusu. Ve bu dökülmelerin asıl nedeni, kitlelere yön verebilen, derin düşünen, yoğun çalışan hatalarına karşı samimi, başarılarını abartmayan, mütevazi, engin -kısaca- güven veren bir yapılanmaya doğru evrilemeyen TKP-ML gerçeğinin, yaşadığı iç bunalımların kendisindedir.

Bir dönem, ZL'nin "ya da"larının yerine geçen "düşünün ki" sıralamalarıyla, kime ne söylediği belli olmayan, sisli-puslu ve de bol şaibeli ortamlar yaratarak yol almaya çalışmanızın beyhudeliği çok açık değil mi? Üstelik saydığın şeylerin çok daha fazlası sizde mevcut iken politik üretimi dibe vurmuş bir oluşumun, en bariz görüngüleri tek tek kişilerin ebatlarıyla uğraşmak olmuştur. Nerede bir tıkanma, nerede bir çıkmaz gelip çatmışsa; orada "**günahlı**" kişiler üretme işi girer devreye. Ne yazık ki, bu tekkerrür aynı zamanda, her konuşanın bir sonraki tarafından yadsınmasını da beraberinde getirmiştir. Afaroz, afarozla noktalanmıştır.

Hatırda tutulması gereken bir diğer nokta var ki, mücadelesini tatil etmiş ya da örgütlü mücadelenin dışına düşmüş her insan, "*kötü niyetli*" diye ilan edilerek işin içinden çıkılamaz. İnsani ve devrimci erdemleri barındıran bir çok kişi de dökülmüştür. Bu bir olgudur ve onu olduğu gibi ortaya koymadan sonuca gidilemez. **Bugün örgütlü mücadelenin dışında olup, güven veren bir yapılanma göremiyen ve de kendi duruşundan rahatsız olan, eziklik duyan onlarca eski partili, onlarca taraftar, sempatizan sözkonusu. Ve bu dökülmelerin asıl nedeni, kitlelere yön verebilen, derin düşünen, yoğun çalışan hatalarına karşı samimi, başarılarını abartmayan, mütevazi, engin-kısaca- güven veren bir yapılanmaya doğru evrilemeyen TKP-ML gerçeğinin, yaşadığı iç bunalımların kendisindedir.** Şimdi kal-

kıp kahraman kesilmek, mangalda kül bırakmamak nesnellikten uzak başka bir yaklaşım durumudur.

Üstelik yazar arkadaş, "düşünün ki" lerin birinde, "*koca örgütün yapamadıklarını*" "*üç beş kişiyle*" mi yapacaksın? diyecek kadar kendi dünyasından habersizdir. Bununla hangi ayrımı, neyi kastettiğini pek anlayamadık. 94'te bileşenin çoğu **DARBECİ** denilen kesimde kaldı. Yine, "**Devrimci Oluşum**" la oldukça ciddi bir güç ayrıldı ki o gün %30 civarındaydı. Yine "**KKSG**" ve payandaları "**OPO**" diye ilan edilen kesim var olan örgütlü gücün yarısıyla ayrışmıştır. Üstelik 1.Bölgede (iki kişi dışında) gücün tamamı. II.Bölgede askeri kadroların tümü ve gücün yarısı olmak üzere, en etkin güç yitirilmiştir.

Ne garip ki, yazar hala "*üç-beş*" edebiyatı yapmaktadır. İşin gerçek olan bir yanı da, hiç bir ayrışma, aynı sayıda varlığını sürdürememiş, aksine, küçülme ve dökülmeler her yapıda da devam etmiştir. Çözülme süreci gelinen noktada dahi durdurulabilmiş değildir. Bu gerçeklerin üstünden atlayarak, maratonu bitirmiş olmuyorsunuz. Savuracağınıza, biraz daha aklı başında irdelemeler yapmaya çalışın.

94 Nisanı sonrası iyice ayyuka çıkan sorunları, **dağılma ve bunalımların nesnel zeminini ve bunun felsefi, siyasi, kültürel yansımaları olarak gerçekleşen ideolojik çöküşün nedenleri üzerinde düşünmeli, doğru siyasal dersleri çıkarmalı**; önüne geçilmesinin yollarından biri de, halkın geri yanlarına hitap eden ilkel mücadele biçimlerine sarılmaktan vazgeçmektir.

95 baharına gelindiğinde, örgütsel bünyede yaşanan sorunları, güven yitimlerini, canla başla çalışan "**alt-düzey**" insanların -savaşçı ve kadroların- küçük bir kıvılcımla patlayacak duruma gelmiş olmalarını göremiyen yine aynı yaklaşım, tek düze bir mantıkla asıp-kesmeye devam edecekti. Üstelik, "*tarihinde en doğru*" ve "*ilk kez*" ortaya çıkmış olarak.

Sürece, sorunlara, bölge somutluluklarına dair hiç bir politik çalışmanın yapılamadığı II.OPK, ahım şahım bir "**yenilik**" olarak ve tarihinde bir ilk olarak sunulmaktan geri kalınmadı. Üstelik bu çok "namuslu" baylar, I. Bölgede OPK'ya gidemeyen delege arkadaşın, "*şu konuda siyasi tavrım şöyledir. İrademi bu yönde kullan*" diyerek, yazılı sunular verdiği halde, iradeyi emanet alan arkadaş bunun lafını dahi etmemiştir. Delege arkadaşın kendisini de şaşkına çeviren bu "namuslu" davranışın, proletaryanın yararı için olduğu herhalde tartışma götürmez durumdadır. OPK'ya gidemeyen delege arkadaş, büyük bir hayret içinde, "*yazılı verdiğim düşüncelerim ne şerhte var nede karar da*" diyerek dövündüyse de II.OPK nın "**zaferi**" oldukça şaşalıydı. Yine I.Bölgenin hiçbir değerlendirmesi, hiçbir yazılı dökümanı II.OPK'ya ulaştırılmamış ve bunlar üzerinden hiçbir değerlendirme yapılmamıştır.

Yazar arkadaş kimi olayları anlatırken de tam bir hafıza yitimine uğramış görünüyorsa da, aslında, bir çok şeyi bir arada birbirine birleştirerek söyleyip, şaibeleri güçlendirme ve bunu yaparkende hiç bir rahatsızlık duymayarak açık yalan söylemeye kadar gitmesi düşündürücüdür. Aslında böylesine düzeysiz bir polemiğin muhatabı olduğumuzdan da ciddi bir rahatsızlık duymaktayız.

Arkadaş, II.OPK'ya katılan bir delegenin yirmi metre öteye işemeye gittiğini ve dönüşte "*düşmanca bir saldırganlıkla..konferansın üzerine yürüdüğünü*" söylediği şahısın "*bir ay sonra kaçıp soluğu yurt dışında aldığını*" söylüyor.

Gerçekten bu bir hafıza yitimi değilse tam bir rezalet sunumu. Bahsi geçen arkadaşın şu an düşman elinde esir olduğu ve esir düştüğü güne kadar da devrimci faaliyetin en önde bir işçisi olduğunu bu arkadaşların bilmiyor olması mümkün değil. Burada niyetlerinden şüpheye düşmemek de imkansız.

Üstelik, konferansın üzerine yürüme durumu da sözkonusu değildir. Arkadaş, Konferans oturumundaki delegeler dışında, alanda bulunan gerilla birliğini sert bir askeri komutla çağırıp, Konferansa devam etmiyeceğini ve tavır takınacağını ilan etmiştir. Bu olayın oluş biçimi, çevre güvenliği açısından uygun görülmemiş, tavır alan arkadaşlar içinde de bu durum eleştirilmiş ve arkadaş orada yöntemdeki yanlışlığından dolayı öz-eleştiri vermiştir. Arkadaşların, kendilerine yazılı olarak da verilen öz-eleştiriden kısa bir bölümünü aktaralım:

"*... Tavır alırken, bulunduğumuz alanın özgülünden dolayı, burda bulunan tüm parti güçlerinin önünde partiyi açık sahiplenme anlayışından hareketle yöntemde hataya düştüm. (Gerilla birliğini toplayarak tavır aldığımı açıklayıp slogan atmam hataydı) Yapılması gereken, kastlaşmış kliğe tavrımı koyduktan sonra gerek buradaki, gerekse diğer alanlardaki parti güçlerine çağrı yaparak partiyi sahiplenme, mücadelesini yürütmek en doğru olandı. (...)*"(GÖK top. Rap. 3 Temmuz 95)

Bile bile bazı olguları çarpıtmanın adı "**bilge**"lik oluyorsa, varsın bu "**bilgelik**" sizin olsun mücadele içinde olanları, "**kaçmış, bırakmış**" vb. söylemlerle hedefe oturtmak yine sizin devrimci "sorumluluğunuzun" gereği olarak görüyoruz. Ayrışımlar olduktan sonra dışarı çıkan, bırakan insan sayısı az da değil. Her üç yapı açısından da durum böyle. Durum böyle iken, mücadele edenlere düşman kesilmek, akıllılığın kanıtı olmuş olmuyor.

Arkadaşlar II. OPK'yı meşru zeminde gösterebilmek için çokça hukuktan, tüzükten, ilkeden dem vuruyor ve her keresinde bulunmaz "**en doğruları**" temsil ettiklerini söyleyerek övünmekteler. Halkımızın bir deyimi var; "Bıra fısa bırayi zono" (*Kardeş kardeşin osuruğunu bilir*). Dışımızdaki güçleri belki biraz oyalayabiliriz ama, en azından yaşanılan süreçlerin onlarca aymazlığına körler gibi gözümüzü kapamaktan sıkılan insani dürtüleri daha fazla kandırmayalım.

Siyasi-ideolojik mücadele tarzının, ileri ve nitel bir kültür enginliğiyle mayalanamadığı ve yine, teorik derinliklerin engince olamadığı her koşulda, küçük-basit hesaplar kaçınılmaz duruma gelir. Ne yazık ki, TKP(ML) geleneğinin belli evrelerinde iki çizgi anlayışı, adeta iki grubun parmak sayısının matematiksel hesapları şeklini almıştır. Ve bu çoğunluğu sağlamak için de çok fazlaca anti-demokratik ve insani duyarlılıkları zedeleyen kişisel aymazlıklar peydahlanmıştır. Bu en başta da P'nin önde gelen bürokrasisi içinde boy vermiştir.

Çünkü sonuçta hukuku belirleyenler de bireylerdir. Ve kimi öylesi durumlar yaşanıyor ki, kişisel inisiyatif

ya da uyanıklıklar çok rahat genel bir "**hukuk**" kuralı olabiliyor. Bir iki örnekle soruna bakalım.

Mesela, Dördüncü Konferansın alt bölge K'larının 1. bölge'sinde yapılan K'da, dönemin seksiyon düşüncesini savunan bir arkadaş, herkesin tam oyunu alarak merkezi konferansa gidiyordu. Seçilen diğer üç delegeye göre oldukça farklı oy almıştı. Bu alandaki güç, tüm delegelerin üçte biriydi. Merkezi K'da, yapılan seçimlerde, I. Bölgenin I. delegesi MK'ya giremediği gibi, asil üyelerden sonra en fazla oya sahip olduğu halde, yedeklerin oylaması ayrıca yapıldığı için yedeklerin içine dahi giremiyordu. İşte bunun adı da hukuk oluyor. Şimdi burada arkadaşlar "*iyi o zaman hukuk yanlış ise, onu değiştirme mücadelesi verseydiniz!*" diyebilirler. Fakat bu uygulamalar ayrıntıları oluşturuyor ve bunların tüzükte birebir karşılığı yok. Ve o andaki çoğunluk, kendi çıkarına hangisi uygun düşerse onu uyguluyor, üstelik bir dizi ayak oyunuyla. Bu aynı tarzı uygulama, KÖK döneminde de KÖK'ün kararı gereği seçilen listede en fazla oyu alanlar asil, onu takipeden fazla oylarda yedek olarak –yani yedekler için ayrıca oylama yapılmayacak şeklinde kabul edilirken, BABK bölgesindeki bir alt konferansta, KÖK kararının tersi biçimde seçim yapılıyor. (Bütün itirazlara rağmen). Çünkü burda da oy hesapları var.

KÖK'ün bileşiminin oluşturulması dahi hukuksuzluk örneği olarak ilginçtir. I. OPK I. bölge alt-bölge K'nda, üç delege merkezi K'ya gidecekti. NT en fazla, Sİ ikinci fazla oyu alarak delegelikleri kesinleşmiş, ZL ile CM aynı oyu almışlardı. Üçüncü kişiyi belirlemek için "ZL ile CM arasında yeni bir oylama mı yapacağız?" diye ZL ile NT sorduğunda, "hayır aynı liste tekrar oylanacak, denge bozulmazsa danışılacak, bununla da olmazsa, iki kişi arasında kura çekilecek" diyen en başta ZL idi. Oylama yapıldı, denge bozulmayınca, CM çağrılıp kendisiyle konuşuldu ve çekilmeye razı olunca ZL, K'ya gitti.

Aynı durum KÖK seçimlerinde gündeme gelir. Çakıroğlu seçilir, ZL ile AN aynı oyda kalır. Ne garip ki, burada ZL hiç o kesin doğru tavrını (I. OPK alt böl. K'da takındığı tavrını) takınmaz ve Çakıroğlu'nun dışında ZL ile AN arasında ayrıca seçim yapılır. Ve böyle olunca ZL gider. Üstelik bu bileşimde, dönemin P. sekreterliğini yapmış arkadaşlar ve yine yazar arkadaşın kendisi de vardır. Ama ne garip tir ki, "namusluca" kabullendikleri bu durumu, oradaki tüm genç partililere yuttururlar. Alın size hukuk ve etik değerler. (Yazar arkadaş hatırlarsa 94-95 kışında kendisine hatırlattığımda "doğru yoldaş, tarihi bir haksızlık" olduğunu ve kendisinin de farkında olmadığını belirtmişti. Arkadaşın farkında olmadığına inanmıştım, hala da kuşkularım olması yanında, öyle düşünüyorum. Ama kimi önderlerinizin bu işin mimarları oldukları açıktı)

Bunun gibi daha onlarca ayrıntı sunulabilir. Demek istediğimiz şudur ki, "*OPK en üst iradedir*" "*tam yetkilidir*" "*meşrudur*" vb. genellemeler, sadece ayrıntılardaki anti-demokratiklikleri gizlemeye yaramaktadır.

Mesela bir alt konferansın iradesi ancak alt-konferansın kendi iradesiyle değişebilir iken, II. OPK iradesi, bir alt bölgenin iradesi yerine seçim yapıyor. Bunun gerekçesi ne olursa olsun, yapılanın mantiki hiçbir hukuksal tutarlılığı yoktur oysa.

Yani işin gerçeği, siyasi mücadele, ekarte etme, yönetimde iktidarı ele geçirme sorununa dönüşünce ve geri kültürel çatışmalar bu minval üzerinde boy verince, hiç de uygun olmayan acayiplikler alıp başını gidiyor. Sonra geriye, olanları "proletaryanın" hukukuna, ahlakına zoraki sıkıştırmak kalıyor. Hadi kolay gelsin.

Yazının kaleme aldığımız bölümleri arkadaşların mantık çelişkilerinden, ampirizm ve öznel savunularının eklektik bütünlüğünden kimi soruları çıkarsama yaparak, düşünmeyi yoğunlaştırma amaçlıdır. Ele alınanlar sadece bir küçük sınırı içermektedir. Amacımız, düşünen insanların "*evet efendimci*" şekillenişi kırmaları, daha engin, seviyeli ve bilimsel düşünme erdemlerine ulaşmasını sağlamaktır. Bu halk ve bu gelenek, kendini "**bilge**" sanan insanların aymazlıklarından çokça çekti. Üstelik şimdi bütün günahları dışındaki güçlere yıkarak, apak, pürüzsüz ve tek doğru bir görünüm sunmanın açık anlamsızlığı yanında, eleştirdikleri her noktada aynı tekrarı kendileri yaparak ve çokça çifte standarda, keyfiyetçiliğe, darbeciliğe göz kırparak, üstelik insanın gözünün içine aynı pişkinlikle baka baka, koyun gütme sevdalarından vazgeçmiş değillerdir. Tabii ki bu süreçten sonrası kendi iç sorunlarıdır ve bize sadece, siyasal-ideolojik yaklaşımlarını ve bu minvaldeki çarpıklıklarını konu edinmek kalacaktır.

İkinci bölümde, üçüncü ve dördüncü konferanslardan yola çıkarak, I. ve II. OPK'ların siyasal misyonu ve geriye dönüş öykülerini ve bu öykülerin sosyal zeminlerinin somutluğuna değinmeye çalışacağız. Bu aynı zamanda, bizim de kendi sürecimize karşı, eleştirel tutumumuzun ifadesi olacaktır.

Bilinmesi gerekir ki, **gerek TKP(ML)'nin yükseliş gerekse de düşüş ve dağılış süreçleri her kesimden güçlerin önemli sorumluluklarını içermektedir. Yarını doğru inşa etmemizin garantisi de, bu süreçleri nesnel ele alma ve onun sonuçlarından bilimsel vargılara ulaşabilmekte düğümlenmektedir.**

Kendi süreçlerimize dair eleştirel ve polemikler, kimi okuyucu dostlarımızın sabırlarını dinamitleyebilir. Fakat, geçmişimizi doğru tahlil etmeden, gelecek sorunları doğru biçimde çözemeyeceğimiz gerçeğini bileceklerinden, bu duruma da anlayış göstermelerini talep ediyoruz. Bu aynı zamanda daha nitelikli bir birliğin ve mücadelenin de zeminini ve onun kültürel harmonisini olgunlaştıracaktır.

Özgür Gelecek'te yayımlanan dizi yazının esas bir yanıda kimi cezalandırma kararların –II. OPK'da iki kişi hakkında alınan karar vardır– uygulanmasının ve böylelikle devrimciler arası şiddeti "**bilge**"ce sürdürmenin zeminini hazırlama ve motivasyon yaratma amaçlıdır. Bu tür kararlar ve olası uygulamalar, siyasi intihardır. Dün aynı biçimde NT pratiği ve kendilerinin "göl dere pratiği"ne öykünmelerinin zavallılığı gün gibi ortadadır. Cezalandırma kararlarını açık biçimde savunamadıkları durumda ve hatta çoğu yerde "yok böyle kararlarımız" diyerek kendilerini yalanladıkları durumda dahi, O'nun olumsuz etkilerinden en çok yararlananlar olmuşlardır. Eğer hâlâ bunları anlayamadılarsa bizim diyecek fazlaca bir şeyimiz olmaz. Zaten hayat söyleyeceğini söylüyor açıkça.

Burjuva devletinin bitişi mi?..

Mustafa ÖZ

İlk insan topluluklarından bu yana, insanoğlu korkunun içinde yaşamış gelmiştir. İnsan, hem kendisinden hem başkalarından hem de doğa'dan korkmuş durmuştur. Kişi, korkusunun kaynağı olan iç ve dış etmenlerin giderilmesini başaramayınca, korkularını giderecek ya da güvenecek, dayanacak başka "yaratılanlar" aramıştır. Bilemediği, bulamadığı çözümsüzlükleri, yine kendisinin yarattığı "mit"lerde, "tanrılar"da, "kahramanlar"da vb. bilinmeyenlerde, görünmeyenlerde aramıştır.

Yine ilk çağlardan bugüne insanlar, kendi varlıklarına ve başkalarına güvenemedikleri için, kendilerini, güçlü gördükleri kişilerin, grupların çevresinde bulmuşlardır. Giderek kendilerini onların şemsiyesi altına sokmuş, onların her dediklerine, emirlerine boyun eğmişlerdir. İşte ta bu andan itibaren insan yabancılaşmaya başlamıştır... İnsanın bireyciliği, hırsları, doymazlığı yine kendi aralarındaki "savaşlar"ı doğurmuştur. Savaşlarla yokolma korkuları, dayandıkları kişileri ve onların yönetimini güçlendirmiştir. Bu "güçlülük", zamanla sınıfsala dönüşmüş ve yönetimi bir "sınıf" üstlenmiştir. İnsanlar çoğaldıkça, onların gereksinimleri arttıkça egemen sınıfın sömürüsü, gözle görülür duruma gelmiştir. Böylece sınıflar arası kavgalar başlayınca, egemenlerin yönetim şekli, dozu sertleşmiş, genellikle "dikta" biçimini almıştır.

Böyle sınıf yönetiminin "diktatörlük" biçimine yine aynı insanlar, "devlet" demişlerdir. Devlet, güçlerin en büyüğüdür. Çağımız devlet biçimleri kolektif değil, bir sınıf diktatörlüğü biçimine girmiştir. Daha sonra tekelleşen kapitalist egemen burjuva ekonomisi ve onun yönetim şekli, "faşizme" dönüşmüştür. "**Kapitalizmin Ekonomi Politiği**"nde belirttiği gibi; "*tekelci burjuvazinin terörist diktatörlüğü olan faşizm, gerici politika şekillerinin en belirgin örneğidir.*" Demek ki kapitalist ekonominin egemen olduğu ülkelerin yönetim biçimleri, "faşizm"dir...

Devlet denen güç, egemen sınıfın zora dayanan yaptırım aracıdır. Sorunun özünde "yaptırım" olunca yani dayatmacılıkta, develetin üstünde başka bir güç, -insan, halklar bireyler, örgütler- yoktur. Ortalıkta "kişiler" olmayınca, onların istem ve arzuları, özgürlükleri de yoktur. Burada her şey devlet içindir. O nedenle zaman zaman katiller, hırsızlar ortaya çıkar, "Ne yaptımsa devlet için yaptım" derler!.. Böylesi yönetimlerde o yöneticiler tarafından sık sık "demokrasi" sözcüğü dillendiriliyorsa, demokrasi bir sınıf yönetimidir. Kapitalist burjuvazi sık sık "demokrasiyle yönetilen ülkeler" diyerek "demokrasi" kavramını genişletmeye, yüceltmeye çalışmaktadırlar. Bunu söyleyenlerin hepsi de "halk demokrasileri"nden söz etmekten kaçınmaktadırlar. Çünkü kapitalist sınıf, halkları "avam" görmekte ve onlardan çekinmektedir...

Devlet denen aygıt, bir sınıfın elinde olduğundan, karşıt sınıflardan olanları çeşitli bahanelerle hapishanelerine sokar, çürütür, idam eder, kurşuna dizer, çeşitli yollarla kişileri ya yokeder, ya da sürüleştirir. İşte bu olağandışı gücü devlet, kendi sınıfının özgünlüğünden almaktadır. Öyle görünüyor ki bu olağanüstü sınıf devleti ve onun eylemleri, yaptırımları, toplumsal sınıflar ortadan kalkıncaya dek "devlet" denen kılıç, insanların başının üstünde sallanıp duracaktır...

Devlet'in olumsuzluklarına karşın egemenler, bir yandan halk yığınlarını "devlet kutsallığında" birleştirmeye çalışırken öte yandan da, devletin ve dolayısıyla kendi sınıflarının sürekliliğini sağlamak için çeşitli yollara baş vururlar. Bunun için de, "din"e, geleneklere, şovenizme sarılırlar. Bir yandan laik devletten söz ederylerken öte yandan da din'in kitlelere yayılması için var güçleriyle çalışırlar. Böylece de egemen sınıf ve devleti, "gericiliğin" kalesi olur. Egemen sınıf, gericiliği para, mal-mülk tutkularını başka sınıflara da aşılayarak onları da kendi gericilik çizgisine çekmeye çalışır...

Ne zaman ki sınıf devleti tıkanmaya, çürümeye yüz tuttumaya başladığı anlarda, egemenler çeşitli yollarla, araçlarla devletlerinin bitmediğini hatta çok güçlü olduğunu söyleyip dururlar. Bu büyük sözlerin altında da sömürü dolaplarını hızlandırmaya başlarlar...

Bu yıl Türk devletinin "cumhuriyet-leşmesinin" 75. yılı kutlamaları yapıldı. Bu, öyle bir "zaman" parçasında yapıldı ki, (tarih boyunca olduğu gibi) TC devletinin felç olduğu, ayaklarının tutmadığı, kemiklerinin çatlamaya başladığı bir anda. Neden felç oldu bu devlet? En başta şundan, devletin omuriliği olan "adalet"-"hukuk" arızalanmıştır. Bunun uzantısı olarak da devlet içinde oluşan çete örgütleri ve mafyanın devleti soyma girişimleri; öte yandan da yargısız infazlar, kayıplar, öldüreni bilinmeyenler-bulunmayanlar; dengesiz gelir dağılımı gibi oluşumların yanında, seriat devleti özlemcilerinin başkaldırısı, burjuva devletini hastalandırmıştır.

Aslında "devlet" sözcüğünün başına "cumhuriyet" sözcüğü eklemekle, kavramı genişletmekle, "adın" ha Ali, ha Mehmet Ali olmasıyla özde bir değişiklik olmamaktadır. Eski Yunan-Roma devletleri "cumhuriyet"le buluşmuşlardı ama "cumhuriyet" onların yıkılmalarını önleyememiştir. Demek ki devletin adında değil, özünde yani sınıfsallığındadır iş. Devlet, hangi sınıfınsa o sınıfa göre renk almaktadır. Yani özne "önem" taşımaktadır... Bugün yeryüzündeki kapitalist devletlerin adı, "cumhuriyet"le başlamaktadır. Bu arada Türk devleti de o adı kullanmaktadır. "Cumhuriyet" sözcüğünün anlamı, "halk yönetimi" değil mi? Peki cumhuriyet adını alan kapitalist burjuva devletlerinin hangisi "halkçı"dır?.. Azınlık, "halk" olur mu? Öyleyse bu noktada da bir "sınıf oyunu" bulunmaktadır... Bu oyununun özüyse, yalancılık ve kandırmacılıktır... Çağımızda cumhuriyetçiliğin özünü taşıyan iki devlet görülmüştür. Birisi, eski S. Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, ikincisi de Çin Halk Cumhiyeti'dir. Ama Türkiye gibi geri kalmış ve emperyalizmin boyunduruğu altına girmiş kapitalist ülkeler yönetiminin başına cumhuriyet değil de "özerk halk cumhuriyeti" getirilse, devletin özü değişmez. Devlet yapısının üstüne "cumhuriyet" cilasıyla cilalasanız, bu cila göz boyamaktan başka neye yarar? Bu halk dalkavukluğu, popülizm olmaz mı?

Türk devleti de "Cumhuriyet" olmakla fazla bir şey değişmemiştir Türkiye'de. Çünkü, TC'yi kuranlar, Osmanlı

devlet yapısını olduğu gibi almışlar ve aynı yapıyı yetmiş yıldır da korumaktadırlar. Böylesine korunan yapı, aynı zamanda İttihad ve Terakki'nin "merkeziyetçi" sistemidir. İşte bu "merkeziyetçilik", despotluğun, sınıf diktatörlüğünün nüvesi olmuştur...

Osmanlılar'dan beri "zaman"a dayanamayan kalıpsal yapı, son yıllarda çatlamıştır. Çağın koşullarına uymayan bugünkü devlet yapısını, Türkiye devlet yöneticileri hala değiştirmek gereksinimi duymamaktadırlar. Bu yöneticiler, Osmanlı tarihini de anlayamamaktadırlar. Osmanlılarda devlet ne zaman çıkmaza girse bazı "değişiklikler"e gitmişlerdir. Üçüncü Selim, İkinci Mahmut gibi padişahlar, söylediklerimizin örnekleridirler.

TC, kuruluşundan itibaren Batı'nın kapitalist devlet yönetimine özenmiştir; Batı kapitalizminin ilerleyişine, bilimine hayran kalmışlardır. Türkiye'yi de o yönde yürütmek istemişlerdir: "*Ulusumuzu çağdaş uygarlık düzeyine çıkaracağız*" demişlerdir. Bu sloganın arkasından da, çağdaşlığa gidilecek yol çizilmiş; "*hayatta en hakiki mürşit ilimdir*" denmiştir. Bu doğrultuda Batı normları, okulları, eğitim programları, hukuk vb. alıntılar yapılarak Osmanlı devlet yapısının üstüne yerleştirilmiştir.

Bir Asya ülkesinde despotluk üzerine kurulmuş eski yapının üstüne yeni yamalar tutar mıydı? Nitekim tutmadı. "Hakiki mürşit"in yerini emperyalizmin kumandanları aldı, onlar TC'yi yönlendirmeye başladılar. Çağdaşlık da kapitalizmin hırsızlığı oldu. Böyle böyle TC. burjuva devleti, günden güne çürümeye başladı. Çürüdükçe de din'e, şovenizme sarıldı ve çağın gerisine düştü. Sonuçta bugün TC'de insan manzaralarına baktığımız zaman ortaçağ'ı yaşar gibi oluyoruz. Bir de bu görüntümüzle, bu boşluğumuzla Batı dünyasında kendimize yer arıyoruz...

Türk burjuvazisinin devleti yönetme yeri, TBBM'lisidir. Son yıllarda bu kurum da orayı ele geçirenler de bir yandan "gericiliği" yurdun dört yanına yayarlarken, öte yandan da devletteki para kaynaklarını paylaşma pazarı haline getirmişlerdir o yeri. Bunun sonucu olarak da devlet içinde çeteler, katiller, faili meçhul cinayetler, kayıplar almış yürümüştür. TC burjuva devleti, bu kendi yaptıklarıyla büyük çatlaklar oluşturmuştur. Tüm bunların "sorumluluğu"nu kapitalist burjuva sınıfı da üzerine almamaktadır. Öz olarak egemen sınıfın ve onun devletinin ülkeyi yönetme iktidarı kalmamıştır. Çanların kimin için çaldığı bellidir.

"AŞK-I HAKİKİ"

Yüreği boğanotu tarlası
salb bakışlı
kara cahildir,
kanlı avuçlarından alırsan
tertemiz
yürekerin
sığdırıldığı nameyi...
Bakış atmadan getirenin
kem gözlerine
külli dikkat kesilirsin
maremiyet uğrusunun
okuduğu satırlara...
Gözbebeklerinden
okurum
hasretin
adresini,
anlarım
sevdalı türküler eşliğinde
düşmüştür
yad ellere
mahpusluğun.

Canhıraş
sessiz çığlıklar
yayılır
avurtları
çökmüş
çehrenden.

Sakince
yitikliğin
katılır
boğucu
malta havasına...

Nedir ki
zalıma başkaldıran için
yaşama sevda düşürmek?..

Bir şiir yazımlığı
zamandır
aşk-ı hakiki
olana...

Birden
hürriyetin
gözdili
kenetlenir
nurani semadan kayan
eşkiye yıldızına.
Diz kırıp yaslarsın
görkem-i dağlar
cüsseni,
asırlara teneşir olmuş
taş duvara...

Ardından
cemalin düşer
geleceğe miras
düşüncelerinden
arık,

ve
kirpik çatar
çakır gözlerin
okunmaz olur
yaşam.

Ama tarih tanıktır,
çok nüshalı okunacaktır
çeper tutmaz
cidal'e durmuş
YAŞANTIN!..

Gökhan KAYA
ERZURUM

ÖZGÜR GELECEK ELEŞTİRİSİ

İlkelliğin bilgeliği (5)

Zeynel EKİM-Kalman ARÎN

Yazar, III. konferans süreciyle ilgili olarak; üç sonuca varmaktadır. **Birincisi**;"*Diyalektik ilişkisinin sentezi*" olarak gösterdiği III. konferansın meşru bir zeminde yapıldığı, II. MK'nin bu meşru zeminde mahkum edildiği; **Dabk**'ın meşru zeminden kaçtığı, **ikincisi**; konferansın yapılış aşamasında yer-mekan sorununa dair, **üçüncüsü**; "*Doğru bir siyasete sahip olunduğunda her şeyi kazanabilirsiniz*" doğru yaklaşımına dayanarak, III. konferans sonrasında, nicel olarak genişleme ve gelişmeyi doğru bir çizgide, MLM bir hatta olduğuna dair bir gösterge olarak görme... **Dabk**'ın ise yanlış olduğu... Bu sonuçlar ve sonuca götüren yaklaşım üzerinde kısaca duralım.

Yazar, 87 ayrılık sürecini değerlendirirken, **Dabk**'a karşı eleştirilerini, esas olarak parti hukukuna uymama, tüzük dışı davranma, Parti işleyişini çiğneme vb. vb.'i üzerinde şekillendirmektedir. Ancak, III. konferans'ta yaşanan hukuk dışılığı, parti tüzük ve işleyişinden sapmayı değerlendirme ihtiyacı duymuyor. Tersine, III. konferansın, "*partinin tüzüğüne*", "*işleyiş kurallarına*" uyularak yapıldığını iddia etmektedir. "*Meşru zeminleri kullandıktan sonra yenilgiye uğramayacak hiçbir sapmanın bulunamayacağı*"nı [14] söyleyerek "*II. MK çizgisini mahkum etti... kadrolarından hiç birini MK'ya seçmedi*" iddiasında bulunuyor.

III. konferansa gidilirken, c.evinden çıkan ve konferansa delege olarak gönderilen bazı kişilerin durumu tartışmalıdır. Üstelik, parti üyesi olmadığı halde parti üyesi olarak gösterilip konferansa delege olarak giden, MK'ya seçilen, MK'da da sekreterliğe getirilen kişinin durumu görmezden gelinmektedir. Parti üyesi olmayan birileri konferansta çoğunluk sağlanması için götürülmüştür. Çoğunluğu sağlamanın yanında, konferansa giden delegelerin siyasal birikimleri, II. MK'dan daha da geri bir durumdadır. Bu kişi ise giden diğer delegeler içinde siyasal olarak ileri düzeydedir. Bu durumundan da yararlanılmak istenmiştir II. MK'ya karşı çoğunluk oluşturmak, tartışmalardan kaçınmak için işleyiş, tüzük hiçe sayılmıştır. Keza, c.evi dışından giden delegelerin durumu da tartışmalıdır. Konferansa giden bu durumdaki arkadaşlar **Dabk** bölgesinden gitmiştir. Konferans tartışmaları sürecinde bölgedeki üyeler, bu arkadaşlara verdikleri yetkiyi geri çekmişlerdir. Temsil ettikleri üye bileşenleri ve herhangi bir kurum da sözkonusu değildir. Çokça bahsedilen "**tüzük**" "**işleyiş**", "**hukuk**" açısından tartışmalı olan durumun yanında, açık bir tüzük, işleyiş, hukuk ihlali vardır.

Yazar, III. konferans açısından problem olan bu olguları saklama gayretkeşliği içine girmiştir. "*Parti programına bağlılık temelindeki esas olarak MLM çizgi ve meşru işleyiş kazandı*" [15] denilerek konferansa gitmenin meşruluğuna sığınılarak, temsil yetkisi olmayan, konferansa katılma hakkına, tüzük, işleyiş ve hukuk açısından sahip olmayan meşru bir zeminde katılma, temsil etme yetkisi bulunmayan insanların konferansa dahil edilerek çoğunluk oluşturmada yaşanan gayri meşruluk, tüzük dışılık gizleniyor. Gizleme yaklaşımı ve içine girilen gayretkeşlik; "*Parti programına bağlılık*" adı altında yapılıyor. "*Parti programına*" sözde "*bağlılık*" adı altında hukuk dışılık meşru gösteriliyor. Muhaliflere karşı mücadele, ideolojik, politik yaklaşımları çizgi ekseninde değil, "*parti programına bağlılık*" adı altında yapılıyor.

III. konferans değerlendirilmesinde yapılan genel bir tekrar var. "*II. MK mahkum edildi.*" "*II. MK çizgisi mahkûm edildi.*" "*II. MK'nın oportünist çizgisi mahkum edildi.*" "*III. konferans MLM ideolojinin tam zaferiyle sonuçlandı.*" "*III. konferans parti programına sahip çıktı.*" "*bağlı kaldı.*" vb. vb. edebiyatına karşın, II. MK'nin hangi siyasal çizgisinin, hangi siyasal yaklaşımla "*mahkum*" edildiği tartışma konusu olmamaktadır. II. MK'nin siyasal çizgisinin ne olduğu ortaya konmamaktadır. III. konferansta arkadaşların "*mahkum*" ettik dedikleri şey; II. MK'nin III. MK'ya seçilmeyişidir. Ki, bu durum, II. MK'nin ideolojik-siyasal çizgisinin mahkum edilmesi ve mahkum edilen siyasi çizgisinin savunucularının MK'ne seçilmemesi de değildir. Konferans öncesi süreçte, II. MK'ya karşı ciddi bir güvensizlik doğmuştur. Kendisine karşı duyulan güvensizlikten ötürü, II. MK, "*konferansa gelin, parti iktidarını size devredelim*" diyordu zaten. P. önderliği için bir mücadele vermek bir yana, bir an önce parti önderliğini muhalefete bırakma düşüncesinde. Oldukça yıpranmışlardı. Muhalefette kalmayı düşünmekteydiler. II. MK kendi eliyle parti önderliği olan MK'yi muhalefete bırakmıştır. Burada III. konferansta arkadaşların bir başarısı yok; II. MK'nin başarısızlığı var.

III. konferans çizgisini savunan arkadaşlar, parti programı edebiyatına dayanarak, muhalifleriyle ideolojik-politik mücadele etme yerine, geri bilinçlere yönelik ajitasyona dayanan; "*sağcı*", "*mücadele kaçkını*" "*çizgiyi revize ediyorlar*", "*çizgi düşmanı*", *Partiyi red-*

dediyorlar", "*Kaypakkaya'yı savunmuyorlar*" vb. kaba yöntemi esas almaktadırlar. Yine muhalefeti, örgütsel tedbir ve yöntemlerle, hukuk dışı uygulamalarla etkisiz kılma yaklaşımına sahiptirler. II. MK da bu yaklaşım ve yöntemlerle "*mahkum*" edilmiştir. Parti çizgisine, programına bağlılıklarını, yeminler ederek göstermeye çalışan bu arkadaşların; parti anlayışları, parti içi mücadele yöntemleri MLM değildir. Partimizin 72 çizgisi, Kaypakkaya yoldaşın anlayışıyla, bu arkadaşların çizgisi ve anlayışı birbirinin karşıtıdır. Parti anlayışları menşeviktir. Monolotik örgüt yaklaşımına sahiptirler. AEP'çi bir çizginin uygulayıcılarıdırlar.

III. konferans esnasında **Dabk**'la yaşanan ayrılığı; ciddi ideolojik-siyasal temelleri olan ayrılık olarak ortaya konmuştu. Ancak, III. konferansın **Dabk**'la farklı olan ideolojik siyasal çizgisi ortaya konmuyor. Konu, sorunun esasına gelince farklılığa dair bir şey somutlanmıyor. Özellikle sorunun esası geçiştiriliyor. "*Parti güçleri*"*nin 'Dabk'*/'*Konferans' biçimindeki kopuşmasını ve sonrasını geniş bir açılıma tabi tutmayacağız. Bunun yerine, bu yazının amacına uygun düşecek ölçüde bu sürecin derslerini birarada verme çabasında yoğunlaşmak doğru olandır.*" [16] diyor, yazar.

"*Yazının amacına uygun düşecek ölçüde*" sorunların temelini oluşturan özden kaçınmaktadır. III. konferans sonrası süreç; o dönemin toplumsal gelişmelerinin önemli oranda yarattığı koşullanmaya ortaya çıkan nicel gelişme, genişleme, buna bağlı olarak oluşturulan, yaratılan belli örgütlülükler, zorunlu belli adımlar ve çabalar edebiyat ve ajitasyonla çizginin doğru olduğu MLM olduğu ileri sürülerek marksist düşünce yönteminden uzaklaşmaya devam etmektedir. Mao'dan yapılan bir alıntıyla, örgütsel gelişme ve genişlemeyi doğru siyasal bir çizgiye bağlamaktadır. "*Birçok şeye sahip olabilirsiniz, partiye, orduya, tekniğe; siyasetiniz yanlışsa tümünü kaybedersiniz, ama doğru bir siyasete sahipseniz, hiçbir şeyiniz yokken her şeyi kazanabilirsiniz...*" Mao'nun bu doğru yaklaşımını, kaba materyalist bir mantıkla, III. konferans sonrasındaki gelişme ve genişlemeye uyarlayarak, III. konferans çizgisinin MLM çizgi olduğunu doğrulamaya çalışıyor.

Yazarın bu formel mantığıyla hareket ettiğimizde, o süreçte gelişme ve genişleme gösteren bütün siyasal hareketlerin çizgileri doğrudur, MLM'dir dememiz gerekiyor. 1987 sonrası süreç, toplumsal gelişmede bir canlanmanın yaşandığı, kitlelerin üzerindeki ölü toprağı silktiği, harekete geçtiği, kitlelerin kendiliğinden hareketin geliştiği dönemdir. 80 sonrası dönem de devrimci durumdaki gerilemenin gelişmeye doğru hızla yükseldiği dönemdir. Ulusal devrimci hareketin geliştirdiği halk savaşının toplumsal gelişmeyi etkilediği süreçtir. 89-90'lı yıllar kitlelerin kendiliğinden hareketinin kabardığı, ulusal devrimci hareketin atılıma geçtiği süreçtir. Bu süreç bütün devrimci güçlerin hızlı gelişmesini, toparlanmasını, koşullayan temele sahiptir. 80 sonrası süreçte varlığı-yokluğu tartışılır hale gelen siyasal yapıların büyük çoğunluğu hızlı bir gelişme ve toparlama sürecine girmiştir. Bu olgu, bütün siyasal yapıların doğru çizgide, MLM olduğunun göstergesi olabilir mi? Konferans kanadının kıra yönelik belli adımlar atması, gerilla gücü oluşturması, gençliğin komsomol örgütlenmesine gitmesi, ayırdedici MLM kıstas değildir. Tersi, **Dabk** içinde geçerlidir. 87 ayrılığında **Dabk**, esas olarak Dersim'deki gerilla gücünden oluşmaktadır. Sonrası süreçte şehirlerde, büyük metropollerde örgütlenmeye başlamış, 1989'da III. konferansını yapmış ve şehirlerde konferans kanadına yaklaşan bir genişleme sürecine girmişti. Kırda ve şehirde gerilla gücünün harekete geçirilmesinde belli adımlar atmaya başlamış, gerilla alanlarında açılım politikası izlemiş, yeni alanlara açılmaya başlamıştır. Yazarın formel mantığı ekseninde bir değerlendirme yapıldığında, **Dabk** doğru bir siyasal çizgidedir, MLM'dir.

İşte, yazarın, konferans kanadının MLM olduğunu göstermeye çalıştığı yaklaşım; "*yani 5 yıllık bir sürede, sadece kırdaki askeri güçlerini nicel olarak Dabk'a eşitlemekle kalmadı; şehir gerilla birliklerini de kısa sürede örgütleyip faaliyete sokarak...*", "*...TMLGB'nin parti tarihinde ilk ciddi örgütsel omurgasını oluşturdu...*" şeklinde ortaya koymuştur. Mao Zedung'dan yapılan alıntıdan sonra doğru siyasete sahip olmayı bunlarla açıklıyor. Edebiyatla-ajitasyon iç içe geçirilerek siyaset yapmanın, sonuçlar hakkında öznelci yorumlar yaparak bir tarihsel sürecin "diyalektik sentezine" vardığını sanmanın ortaya çıkaracağı durum bundan ibaret olur.

Yazar, III. konferans sürecinin değerlendirmesinde "*diyalektik ilişkinin sentezi*"ne ulaşmış, üç sonuç çıkarmıştı. Bu üç sonuçtan ikisi; II. MK'cılarla parti tüzüğü, işleyişi ve meşruluğu üzerinde III. konferansta bir araya gelindiği ve bu zeminde II. MK'nın mahkum edildiği, doğru siyasete sahip olunduğunda her şeyin kazanılacağını, yaşanılan nicel gelişmeyle konferans çizgisinin doğru ve MLM olduğunu kanıtlamaya dairdi. Çıkarılan veya varılan bu iki sonuç üzerinde özlüce durduk. Daha önceki bölümlerde de bu sürecin sorunlarını ele almıştık. Varılan üç sonuçtan bir diğeri ise III. konferansın nerede yapılacağına ilişkin. Yazımızın önceki bölümlerinde, konuya dair yaklaşımımızı ortaya koymuştuk. Konferansın yapılan yer tartışmasında **Dabk**'ın olumsuz tavır alması, konferansçıların yer sorununun belirleyici olmadığını savunmaları, **Dabk**'ı oportünist kılmayacağı gibi konferansçı kesimi de MLM kılmaz. Yazar çıkardığı sonuçta; kendilerinin MLM olduğuna dair işlediği sorunlardan biri de budur.

"*Diyalektik ilişkisinin sentezi*" ideolojik-siyasal özden koparılarak formel mantık ekseninde sonuçlar üzerinde durularak yapılıyor. Çıkarılan dersler, sonuçların kabaca yorumlanmasını içeriyor. Bu sonuçlar üzerinde bir değerlendirme yapıldığında; **Dabk**'ı da MLM olarak tanımlamak pekala olanaklı ve mümkündür.

III. konferans'ın siyasal çizgisine ve kararlarına dair söylenen, "*parti programına bağlılık*", "*parti çizgisini savunma*"dır. Bir ikinci; **Dabk**'ın parti gücü olarak kabul edilmesi ve birlik kararıdır. **III. konferansın en önemli ve doğru olan kararı budur**. Yazar, III. konferansın bu kararına karşı oldukça tepkilidir. Ve III. konferansın en ciddi ideolojik hatalarından biri olarak görmektedir.

"*Parti gücü olarak değerlendirdiği Dabk'ın birlik çağrılarını yenileyen III. konferans şahsında ve yöneliminde temsil edilen parti, denilebilir ki çok ciddi ideolojik hatalarından birini de bu siyasette ortaya koydu. Ancak süreç hiç de tasarlandığı gibi yürümedi. Dabk ikna edilemedi... Ideolojik olarak çok ciddi ilkesel erozyonlar yaşayan Dabk'ı ideolojik-siyasi dönüşümünü sağlayacak şekilde onunla 'birlik' gerçekleştirme doğrusunu benimseyeceği yerde, 'ara-*

mızda ideolojik ve programatik ayrılıklar yoktur' temel intibahını esaslı bir kabule vardırarak, önderlik olarak kendisi olduğu kadar parti tabanının ideolojik uyumluluğunu da ciddi olarak köreltti." III. MK Aralık 1989 tarihinde yaptığı III. toplantısında sorunu doğru bir ideolojik bakışla ele alarak "*artık Dabk parti gücü değildir ve birlik diye bir sorunumuz kalmamıştır' yönünde karar aldı.*" [14] diyerek, II. OPK.'nin yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Önemli görerek uzun bir alıntı yapma ihtiyacı duyduk. Ortaya konan yaklaşımda üç nokta üzerinde duracağız: ***Birincisi***, **Dabk**'ın parti gücü olarak görülüp-görülmemesi ve birlik yaklaşımı, ***ikincisi***; yazarın parti gücü olarak görmediği, çok ciddi ilkesel erezyon yaşadığı temelinde tanımladığı **Dabk**'a birlik yaklaşımı, ***üçüncüsü***; çokça üzerinde durduğu, eleştirisini yürüttüğü "tüzük", "işleyiş" ve "meşruluk" zemininde III. MK'nın III. toplantısı kararına yaklaşımı üzerinde duracağız.

III. konferansın, **Dabk**'ı parti gücü kabul etmesi ve birlik için çağrı kararı almasını "*çok ciddi ideolojik hatalarından*" biri olarak görüyor ve III. konferansın "*aramızda ideolojik ve programatik ayrılıklar yoktur*" kararını yanlış görüyor, kabul etmiyor. III. konferansın **Dabk**'a ilişkin kararı doğrudur. "Aramızda ideolojik ve proramatik ayrılıklar yoktur" kendi somut gerçeğini ortaya koyan tek ciddi ve önemli kararıdır. **Dabk** ile III. konferans arasında bir tek programatik görüş farklılığı yoktur. Yazar, tek bir fark gösteremez. Göstermesi de olanaklı değildir. Her iki kanat da partinin programatik görüşlerine herhangi temel bir eleştiri getirmeden kabul etmektedirler. Buna karşın her iki kesim, "ben daha çok programcıyım, sen değilsin"den başka bir şey söylemiyorlardı. Neredeyse programatik görüşleri satır satır onaylıyorlar.

III. Konferansın da ortaya koyduğu gibi ideolojik anlamda farklılık da mevcut değil. Yazarın sık sık yinelediği çok ciddi ideolojik farklılık, **Dabk** tarafından da ifadelendirilmesine karşın her iki kanat tarafından da ortaya konamamaktadır. "*Çok ciddi ideolojik fiarklılık*"lar karşılıklı soyut iddianın ötesine geçmemektedir. Farklılık, isimlerinin kamuoyunda **Dabk** ve **Konferans** kesimleri/kanatları olarak bilinmesidir. Birbirine bu denli benzeyen, neredeyse tıpa tıp aynı olan her iki kesimin birbirlerine dair iddia ettikleri ideolojik farklılığı ve ayrı örgütler olarak varlıklarını sürdürmüş olmaları diyalektiği dahi zorlamaktadır.

Yazarın yaklaşımı üzerinde daha önce durmuştuk. Yazarın bütün "ciddi" idiaları konferansa dair yer-mekan sorunu; konferansa gidip-gitmeme üzerinde şekillenmişti. Tek önemli farklılık olarak, **Dabk**'ın, II. MK'yi "revizyonist";konferans kesimi tarafından (II. MKnın) "oportünist" olarak tanımlanmasıydı. Yine kendisiyle çelişerek, "*II. MK'ya karşı aynı görüşleri paylaştıklarını*" ortaya koymuştu. Yazarın kendi yaklaşımı çerçevesinde dahi her iki kanadın parti gücü olduğunu ortaya koymaya yeterlidir. Soyut, öznelci iddialar dışında III. konferansın **Dabk**'ı tanımlaması doğrudur. **Birlik kararı, III. konferansta alınan en doğru karardır.**

Yazar, bir taraftan "*çok ciddi ideolojik farklılık*" var; "*çok ciddi ilkesel erezyonlar*" yaşıyor tanımlamasını yaparken, diğer taraftan, "Dabk'ı ideolojik-siyasi dönüşümünü sağlayacak şekilde onunla 'birlik' gerçekleştirme" yönelimini benimsemedi diye III. konferansın yaklaşımını eleştirmektedir. Çok ciddi ideolojik-siyasal farklılıklar taşıyan, çok ciddi ilkesel erezyon yaşayan bir grup veya siyasi oluşumla birlik yaklaşımı savunulması tutarsızlık ve ilkesizliktir. Çok ciddi ilkesel farklılıklar MLM'nin temel ilkelerinden kaynaklanır. Temel ilkesel farklılığın olduğu zeminde örgütsel birlik politikası izlenmez. Temel ilkelerden vazgeçilmez, taviz verilmez. Temel ilkeler, MLM'nin temel tezlerine, devrimin program ve stratejine dayanır. Yazar arkadaş, ciddi bir tutarsızlık içindedir.

Birlik sorununu ele alırken, "*Dabk ikna edilemedi*" diyor. III. konferansın kararına karşın, III. MK birlik için ciddi somut adımlar atmadı. Yayınladığı bildirilerde, yaptığı propaganda-ajitasyonda birliğin zeminini yaratacağı yerde ortadan kaldırdı. **Dabk**, parti gücü görülmesine rağmen, pratikte parti dışı görüldü. "*Doğmatikler*", "*sol*"lar, "*askeri kafa yapısına sahipler*", "*silahlara tapıyorlar*", "*tasfiyeciler*" vb. vb. tanımlamalarla propagandalar yapıldı. Bildiriler yazıldı. Yazılar yayınlandı. Adeta birliğin önüne set çeken pratik tutum içine girildi. Birlik için yapılan görüşmelerde sekter, yıkıcı bir yaklaşım sergilendi. Bu olgular, konferanscı kesime tepkili olan **Dabk**'ı daha bir tepkiselliğin içine itti. III. MK üye çoğunluğu, esasta birlik karşıtı bir yönelim taşımaktaydı.

III. MK belli bir faaliyet dönemi sonrası engellenme ve bırakma sonucu üye bileşeninin önemli bir bölümünü yitirmişti. Cezaevlerinde fahri üye (FÜ) olarak seçilenlerden bazıları cezaevlerinden çıktıktan sonra MK içinde yer aldılar. FÜ'lerin dahil olmaması halinde MK sayısal çoğunluğunu yitirme durumuna gelmişti. FÜ olarak MK'ya dahil olan üyeler **Dabk**'la birliğe karşıydılar. Bunların dahil olmasıyla birlik yönünde atılan küçük adımlar da atılamaz hale getirilmişti. III. MK III. toplantısında parti tüzüğünü, işleyişini çiğneyerek birlik kararını kaldırmış oldu.

Tüzük, işleyiş ve meşru zeminde hareket etme söylemini ağzından düşürmeyen yazar arkadaş, tüzüğü çiğneme, işleyiş dışı davranma, meşru zeminin dışına çıkma, kendileri tarafından gerçekleştiği zaman sağırı, dilsizi, körü oynuyor. Kendilerinin yaptığı her ilkesizlik, tüzük ve işleyiş dışılık ve gayri meşruluk doğru olmaya başlıyor. III. MK'nın III. toplantıda aldığı "*Dabk parti gücü değildir ve birlik diye bir sorunumuz kalmamıştır*" kararına sevinçle sarılırken, aklına ne hukuk, ne tüzük, ne işleyiş ne de meşruluk geliyor. Sonuç "iyidir". Gerisi önemli değildir. Sonuçlar üzerinde siyaset yapma tarzı özü silip yok ediyor. Başkasına karşı tüzük, işleyiş, hukuk; bastırmanın, etkisiz hale getirmenin, mahkum etmenin ve örgüt dışı bırakmanın aracı olarak kullanılırken, kendisi için her yol mübah görülüyor, uygulanıyor. Tüzük-işleyiş üzerinde oynanarak etkin olma, çoğunluğu oluşturma yöntemi uygulanıyor. III. konferans sonrası süreç; bu yöntemin alabildiğine uygulandığı dönem olmuştur. Yazımızın daha sonraki bölümlerinde bu yöntemin nasıl geliştirilerek hakim hale getirildiğini ortaya koyacağız.

III. MK, konferans kararını açık bir şekilde çiğnemiştir. Parti tüzüğümüz ve işleyişimiz, konferans ve kongre kararları ancak bir kongre ve konferans tarafından değiştirilir. MK'nin konferans ve kongre kararlarını değiştirme yetkisi yoktur. Alınan kararlar doğrultusunda hareket etme zorunluluğu vardır. Yazar, bu ilkesel durumu çok iyi bilmektedir. Ancak tek bir eleştiri dahi yapma gereği duymadığı gibi tüzük ve işleyiş dışılığı adeta alkışlamaktadır.

Kendini okutturan kitaplar

Şirin IŞILCAN

KAPSAMLI BİR ÖDP ELEŞTİRİSİ

Çok şey yerli yerine otururken, devasa bir altüst oluşu yaşayan Türkiye'de her şey sarsılıp savuruluyor; tabii ÖDP'de... Böyle bir kesitte kaleme alınmış "**ÖDP: İmkânlar ve Soru(n)lar**"ın yazarı Temel Demirer ve Sibel Özbudun yapıtlarında: "*Kuşbakışı yüzeysel eleştiriyi ciddiye almayıp; 'Eleştiri, kapsamlı bağıntılarıyla beslenmelidir', diyen çalışmamız; 'Ne devam ne başlangıç diyemeyenler'e seslenmiyor*" diyerek ekliyorlar: "*Değerlendirilebilirse önemli bir imkân olan ÖDP'yi ne abarttık, ne de küçümsedik. Ya da kimseyi kahretmek veya 'yüceltmek'ten yana olmadık; eleştiri silahını, eşitlikçi özgürlük ütopyası için kullandık. Kusursuz yoksa, eleştiri de olacaktır; ama eleştirinin eleştiriye benzemesi ya da 'öldürmek, kahretmek, lanetlemek' yerine, yapıcı ve yol açıcı nitelikler taşıması kaydıyla tabii...*"

"*Kuru-teorisist*" bir polemik olmanın ötesinde, yaşanan koşulların global-yerel soru(n)ları ekseninde "*Ne oluyor, ne yapmalıyız*"ın yanıtlarını arayan çalışmanın I. Bölüm'ünü "***Durum Saptaması ya da Koordinatlar***" oluşturuyor. "*Mali Kriz*"den "*İslâm*"a, "*Susurluk*"a, "*Kürt Sorunu*"na değin geniş bir alanı tarıyor I. Bölüm...

ÖDP: İmkanlar ve soru(n)lar, Temel Demirer, Sibel Özbudun, Öteki yay; 576 sf.

II. Bölüm'ün başlığı bir uyarı: 28 Şubat özetlenirken, "*Kemalizm Sorunu*"nun irdelendiği bu bölümde, "*Kemalizm ve Halkın Değerleri*" kutsamalarıyla hesaplaşılıyor... Bu eksende ÖDP'nin saflarındaki tartışmalar irdelenirken "*Popülerleştirilen Kemalizm*" tehlikesinin altı çizilerek soruluyor: "*21. Yüzyıla hazır mıyız?*"

III. Bölüm'de ittifak sorununa değinirken, "*İttifak: Niçin ve nasıl?*" sorusuna yanıt aranıp, "*Yaklaşan felaket*"in eşiğindeki Türkiye'de "*Ezilenlerin Gökkuşağı*"na ve "*Sol Nedir?*" konularına değiniliyor.

IV. Bölümü "*Militarist modernleşme*" ekseninde "*Kürt Sorunu*"na," "*Ya hümanist ya da şöven Türk(ive) 'münevverler'i*"ne, "*Türkçü-Devrimci İttifakı*"na, "*Restorasyonun HADEP saldırısı*"na, "*Apoletli medyanın yaygaraları*"na değiniliyor.

Bundan başka kitabın 17 eki var. Örneğin "*Restorasyon tablosu*", "*T.C Kürtleri modernleştiriyor!*", "*YÖD'nin Yeni Solu-Üçüncü Yol zırvası*", "*Restorasyonun solu CHP*" vb'leri gibi.

Oldukça hacimli çalışmanın özeti kanımızca yazarlarının kaleminden şöyle özetlenebilir: "*Haki renk, vaazından medyasına her şeyi tektipleştirip, Susurlukçu kirli savaşıyla restorasyonu derinleştiriyor. 'Şiddet iktidarın tehlikeye girdiği anda ortaya çıkar' gerçeğini kanıtlayan gidişatın mesajı çok net: 'Artık duvara dayandık; ya aşarız, ya düşeriz!*"

Gidişatı devrimci çözümle yanıtlanmayıp; "*Medyatik ve sempatik olursak güçlü oluruz,*" diyenler sistemin parçası olurken; *medyatik olmamak pahasına emek cephesiyle organik bağlar kuran güçlülükle inandırıcı olabiliriz," demek gerek! Eşitlikçi-özgürlük ütopyasının gizil gücü, tarihsel başkaldırı değerlerinin hiç beklenmedik yerde ve zamanda, sokak, varoş ve fabrikalardaki emekçilerle yeniden zuhur ve kıyam etme yetisindedir.*

O halde ÖDP, artık devrimci çözüm olma cüretiyle, yanılgılara prim vermeden, resmi ideoloji Kemalizm'le hesaplaşıp, ezilenlerin tarihsel blokuna katkısını koymalıdır."

LA LUTTE CONTINUE (KAVGA DEVAM EDİYOR)

68, aradan otuz yıl geçmesine rağmen hâlâ coşkusunu koruyan büyülü bir sözcüktür; kapitalizmin kalbinde, Batı Avrupa'da, öğrenci hareketleriyle başlayan isyan dalgasının dünya üzerindeki tüm ezilmişleri, terk edilmişleri harekete geçirmesidir. Bu isyan -şu ya da bu sebepten dolayı- belki de amaç edindiği devrimi gerçekleştiremedi; ama şu da gerçektir ki devrimin önündeki birçok engeli yerle bir etti. Özellikle de Türkiye gibi bağımlı ülkelere önemli bir devrimci pratik ve gelenek bıraktı. Ancak, dünyanın efendilerinin sistemli saldırıları sayesinde hareket çözüldü ve yangın sönmediyse de sönükleştirildi.

Tam herşey unutuldu derken son birkaç yıldır insanlar unuttukları 68'i tekrar hatırlamaya ve tartışmaya başladılar. Ancak bu hafıza tazelemesinde şaşırılacak bir yön bulunuyordu; 68 olgusunu ön plana çıkaranlar, hareketin canına kastettiği, "düzendi." Peki ama, neden?..

1990'lı yıllar, kapitalist vahşetin tüm dünyayı "**yeni bir düzene**" yani daha fazla sömürü için "**düzen**"e sokmaya çalıştığı bir dönem oldu. İşte bu dönemde kapitalizm tüm dünyanın tek hâkimi olduğunu düşünerek II. Dünya Savaşı sonrasının en büyük saldırısını başlattı. Bu saldırı, Kuzey ve Batı'da varolan sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi olarak sürerken; Güney'de ve Doğu'da çokuluslu şirketlerin bilanço defterlerini sermayedarlara daha güzel göstermek için yoksulların birbirlerini boğazlamasına yol açtı. Böylesi bir dönemde baskının ve sömürünün anti-tezi olan başkaldırının tekrar yükselmesinden daha doğal ne olabilirdi ki... Ancak sistem bu yeni dalga karşısında 1968'de olduğu kadar hazırlıksız değildi; **çünkü dayattığı sopanın ve havucun yanında kitlelere "umutsuzluk" da aşılamak gerektiğini artık öğrenmişti.**

İşte bu amaçla sistem 68'i yeniden üretti; insanların hafızasından silemediği

başkaldırı ruhunu çarpıtmaya çalıştı. Egemenler bu amaçla Batı'da, **68'in isyankâr ruhunun simgelerini meta haline getirirken,** Türkiye'de de 68 ve sonrasında yaşananların gençlik heyecanıyla başlanan ancak sonu hep hüsran olan bir macera olduğunu anlatmaya çalıştı. Bununla da yetinmeyerek **68'in marjinal unsurları ön plana çıkarılmaya çalışılarak isyanın potansiyel neferleri olan gençliğin dünyası karatılmaya çalışıldı**. Yılgınlığın "*68 Kavramı*" üzerinden aşılanmasında **en büyük rolü ise kuşkusuz sopayı görünce havuca sarılan dönekler oynadı**. İş o kadar çığırından çıktı ki; 1968 yılında sokakta devrimci bir militan görmüş kişiler bile kendilerini "*eski-68'li*" ilan ederek 68'in yanlışlığı (!) üzerine vaazlar vermeye başladı.

Sapla samanın birbirine karıştığı bu dönemde T. Demirer, M.C. Lavabre, P. Nahon, Y. Pages ve H. Rey'in yazılarından derlenen "***Sokakta ve Duvarda 1968***" adlı kitap bulandırılmaya çalışılan bilinçleri berraklaştırmaya çalışıyor. Kitap, 1968'de verilen kavganın çoktan sönmüş bir saman alevi değil, "**Bitmeyen Kavga**"nın halkalarından biri olduğunu gösteriyor.

Kitapta, insanların kafalarında yaratılan sislerin dağıtılmasına 68 hareketlerinin ülkeden ülkeye gösterdiği farklılıklar anlatılınarak başlanıyor; öğrencileri ve işçileri başkaldırmaya iten etkenleri sıralamasının yanı sıra 68'e şekil veren farklı siyasi görüşlerin de derin bir analizi yapılıyor. Ancak 68 Hareketi'nin, düzenin iddia ettiği gibi birbirinden kopuk marjinal grupların başıbozuk hareketi olmayıp, her ülkenin kendi öznel koşullarına göre şekillenmiş ve kendi yolunu seçmiş farklı devrimci hareketlerin bir toplamı olduğuna dikkat çekiliyor. M. C. Lavabre ve H. Rey bu konuda şunları söylüyor: "*Kuşkusuz, tüm dünyada öğrenci eylemlerinin eşzamanlılığı, öğrenci başkaldırılarının içerik ve biçimlerindeki birlik, olayların patlak verdiği her yerde Vietnam Savaşı'na karşı duruş ve farklı ülkelerin gençlikleri arasında oluşan dayanışma ağları, 1968'in sanayileşmiş ülkelerde yeni bir toplumsal aktörü, kitleselleşmiş bir öğrenci dünyasını devreye soktuğu da tartışma götürmez bir veri. (...) (ancak), 1968'de üniversiteleri ve kampüsleri harekete geçiren başkaldırılar farklı toplumsal ve siyasal motivasyonlara gönderme yapmaktaydı.*"

Sokakta ve duvarda 1968, Temel Demirer/ Marie-Claire Lavabre/ Pierre Nahon/ Sibel Özbudun... Öteki yay. 207 sf.

Lavabre ve Rey'e göre 68 hareketi, ABD'de siyahların başlattığı sivil hareket ve Vietnam Savaşı'nın neden olduğu toplumsal tepkiler nedeniyle başlarken Japonya ve Batı Avrupa'da daha radikal bir kimliğe bürünüyordu. Japonya'da Amerikan emperyalizmine duyulan tepki, Almanya'da bir önceki kuşağın Nazizme boyun eğişi ve Fransa'da De Gaulle'in on yıllık iktidarına duyulan tepki ile öğrencilerin eğitim sistemine başkaldırısı her ülkede 68'in farklı amaçlar edinmesine yol açıyordu. Ancak bütün bu hareketlerin ortak yönleri de vardı; Paris üniversitelerinde duvarlara asılan "*21 yaşından küçükler işte oy pusulanız*" diyerek **kaldırım taşlarını gösteren afişler gibi**... Aralarındaki fark, tüm dünyada gençlik, kaldırım taşlarını düzenin kafasına fırlatırken; kimisi bunu okul hayatı sonrasındaki işsiz kalma korkusuna duyduğu tepki için, kimisi her türlü baskıya ve kısıtlamaya karşı çıktığı için, kimisi de kapitalizmi boğacak sosyalist devrim uğruna yapıyordu.

Kavga, Türkiye gibi sömürünün emperyalizmle eklenip katmerleştiği ülkelerde ise daha farklı özellikler gösteriyordu. "*Batı 68'lileri SSCB'ye karşı Marksist olmayan solculardır. (...) Genel eğilim açıkça Marksizm'e karşı olmak ya da Fransa örneğinde olduğu gibi sosyalizmin Marksizm dışında yeniden tanımlanması gerektiğini savunmaktır. Türkiye'de ise 68'liler arasında Marksizm'e karşı bir tavır sözkonusu değildi.*" Kitapta, geniş bir biçimde anlatıldığı gibi 68 Hareketi'nin Türkiye'de edindiği kimlik anti-emperyalist ve Marksist-Leninist bir çizgide gelişmişti; ayrıca THKO, THKP-C ve TKP/ML-TİKKO gibi örgütler silahlı mücadeleyi de başlatarak kavgaya nasıl devam edeceklerini de gösteriyorlardı. İşte bu yüzden 68 başkaldırısı, Batı'da birtakım reformlar ve düzenlemeler nedeniyle gerilerken, Türkiye'de gittikçe toplumda kök salmaya başlıyor; ezilmesi için faşist bir cuntanın on yıllar sürecek baskısı gerekiyordu. Ancak tam da bitti derken, isyan hiç kesilmeden bugüne kadar devam etti.

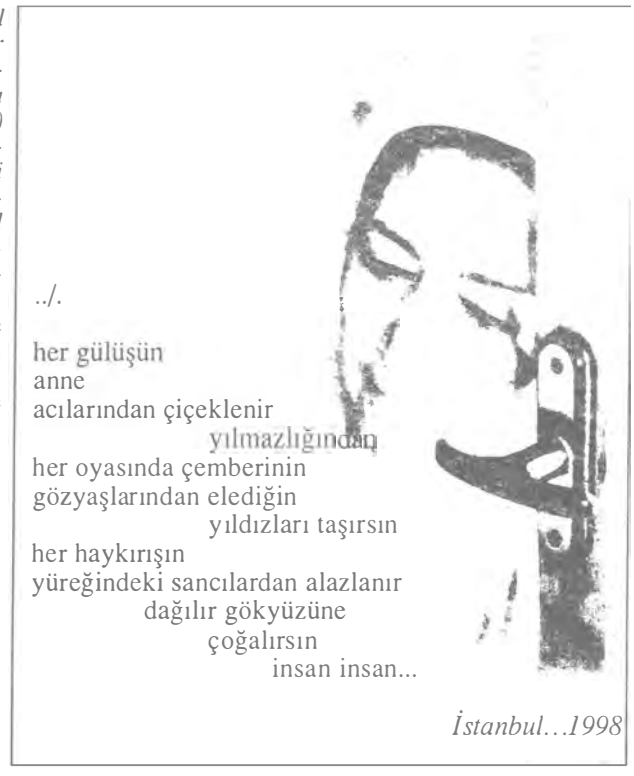

Yani, 1968'in ünlü sloganın da söylediği gibi "*kavga devam ediyor.*" İsyanın 68'den bugüne gelen etkenlerinin çarpıtılmaya çalışıldığı böyle bir dönemde "**Sokakta ve Duvarda 1968**" adlı kitap, 1968 ile birlikte ivme kazanan devrimci başkaldırının iddia edildiği gibi karışık ve beyhude bir çaba olmadığını gösteriyor. Kitap, hiçbir toplumsal kalkışmanın kendinden öncekilerin tekrarı olmamakla beraber devamı olduğundan hareketle 68 hareketinin bilinmesini, anlaşılmasını ve derslerin değerlendirilmesini amaçlıyor. Kitabın sonuna eklenen 1968 yılında Fransa'da duvarları süsleyen afişleri ve yazıları içeren bölümlerde ise o yıllardaki farklı politik grupların ve isyanın genel havasının fotoğrafı çekiliyor.

TEMEL DEMİRER, MARIE - CLAIRE LAVABRE, PIERRE NAHON, SİBEL ÖZBUDUN, YVES PAGES, HENRI REY, "SOKAKTA VE DUVARDA 1968", ÖTEKİ YAYINEVİ- ÖZGÜR ÜNİVERSİTE KİTAPLIĞI:23, KASIM 1998, ANKARA.

DİPNOTLAR

1) Demirer, T., (1998),"Brecht Bitti, Futbol Verelim! Postmodern Müdahâle ve Başkaldırı İmkanı", Özgür Üniversite Kitaplığı:24, Öteki Yay., s.24.

2) a.g.e., s.13.

Kısa kısa değiniler

Devrimci Özgürleşmeci hareket, geleneğin yaşadığı ideolojik-siyasi-örgütsel tıkanıklık ve kültürel bozulmaya **alternatif olma** iddiasıyla çıktı politik arenaya. Yaşanan tıkanıklık ve yozlaşma (diğer nedenleri bir yana) her şeyi kendinden başlatan dar, sığ, politik öngörüden yoksun, çoğu zaman varlık nedeninin dışında adımlayan zihniyet sahiplerinin çabaları sonucuydu. Sürekli yapılan yenilenme çağrıları, kültür devrimi hareketleri yapının tüm bireylerinin aktif katılımını sağlayamadığından ve "bazı şatolar" dokunulmaz ilan edildiğinden başarısız denemeler olmaktan öteye gidemiyordu.

Güncel siyasal gelişmeleri takip etme, var olan güç oranında müdahalelerde bulunma, rüzgarın bizden yana eseceği günleri hazırlama uğraşına ayrılan zaman, çaba, emek; iç mücadeledeki kahramanlık savaşlarına ayrılandan nedense hep az olmuştur. Hal böyle olunca "biz eskiden" türküleri daha çok söylenir oldu. Yaşanan tartışma süreçleri karşıtına tahammül eden olgunluk ve seviyeden yoksun olunca erken doğumlar hep kapının ağzında oldu. Varoşların, bıçkın delikanlıların kafama uymazsa çeker giderim tavrı gelenekte gelenekselleşti. Yolda arabadan inmek isteyenler hep kafalarına uymayanlar üzerinde uğraştılar ve çekip gittiler.

Devrimci özgürleşmeci hareket, sosyalist hareketin yaşadığı tıkanıklığı aşmada ideolojik-siyasal-örgütsel planda öngördükleriyle **buzkıran** görevini oynamayı üstlendi. Üstlendiği görev oldukça zor; yola çıkanların da sayısı hem az hem de kafaları karışık olunca karşılaşılan tazyik oldukça güçlü oldu. Söylediklerini yapma mütevaziliği hedeflenene doğru küçük adımlar atma uğraşı, toplumsal pratikte küçük de olsa bir yer edinmemize olanak sağladı (Hem de yürütülen karşı kampanyalara rağmen).

Siyasal gerilik ve örgütsel yetmezliğin damgasını taşıyan süreç, bir avuç insanın kendini heder ettiği çalışma tarzı, uzun yürüyenler için pek fayda sağlamayacaktır. Sıkça tekrar edilen yeni tarz bir an önce pratiğe uygulanmalı, bu yönde adımlar atılmalıdır. Siyasal yetkinleşme, örgütsel uzmanlaşma, savaşta ustalaşma oturarak sağlanmayacaktır.

Yaşanan süreç birçok "**özgünlükler**" taşımaktadır. Tartışma sürecini toplumsal pratiğin dışına çekip, kolektifi, akademik tartışmaların yapıldığı, entellektüel aydınların tekkesi haline getirmek isteyenlere müsade etmeyecek kadar **özgündür**. 1. sosyalist forumda iradenin karar altına aldığı P. ve O. inşası ertelenemez bir görev olarak önümüzde durmaktadır. 1. Evredeki araştırma-tartışma konularını sona bırakıp, uluslararası sosyalist hareketi tartışalım, sonrasına bir bakarız akıldaneliğine tahammül sınırlarını zorlayan sevecenlik gösterilmesi tarafımızdan anlaşılmakta güçlük çekilmektedir.

Uzun Yürüyüş'ün radikal devrimci söylemlerden itina ile uzak durması, devrimci değerleri horlayıp sağından solundan tırtıklayanlara fazlaca hoşgörülü davranması, kendisini sorgulaması için oldukça geçerli bir nedendir. Hareketin pratik işlerini omuzlayan bu kavgada ölürüz de öldürürüz de ruhuyla kuşanmışlara ayrılan sayfaların azlığı, bunun yanı sıra Marksist bile olmayanlara gösterilen yoğun ilgi gidişatın nereye olduğuna işarettir. Şairin dediği gibi "*bırakın dövüşenler anlatsın*". "*Ne kadar geri olurlarsa olsunlar, yazma yetenekleri ne kadar az olursa olsun sahipleri dergide kendini ifade etsinler.*" Çıkan tablo bizim durumumuzu da ele verecektir. Eldeki malzemeyi çok iyi tanımak, atılacak adımların sağlıklı olmasında çok önemlidir. Bunu akıldan çıkarmamak lazım.

Günümüzün "*yükselen değerleri*"ni yerle bir edecek bir karşı koyuşu örgütlemek, alternatif kurumlarla karşı duruşlar örgütlemek sosyalistlerin omuzundadır. Yaşanan dejenerasyon, değer yitimi malesef Devrimci Özgürleşmeci hareket içinde de kendini ele vermektedir. Şubat'ta yitirdiğimiz Kürdistan sürgünü Çukurova yiğidine karşı gösterilen sessizlik bizleri hayli üzmüştür. 95 çıkışından sonra verdiğimiz ilk kayıp olması açısından bizler için özel bir öneme sahip olan Kamuran Özcan yoldaşa karşı gösterilen bu kayıtsız kalışı halen içimize sindiremiyoruz. Kamuran yoldaş şahsında değerlerimize karşı takınılan tavrın olumsuzluğuna ayrıca değineceğiz.

Devrimci özgürleşmeci hareket politik arenaya birden bire çıkmadı. Yaşanan onca ölümün, dökülen onca kanın, çekilen onca acının izini taşımaktadır. Yüzlerce şehit ve tutsak vermiştir. Şehitlerine ve tutsaklarına sahip çıkmakta gösterdiği yetersizliğini yaşanan sürecin özgünlüğüyle açıklamanın yeterli olmayacağı kanaatindeyiz.

Hayatı anlarken hayatın içinde olduğumuzu, onu değiştirmek gibi bir görevimiz olduğunu akıldan çıkarmamak ve pratiğin sorunlarına cevap verercek politik organizasyonlar yaratıp, zayıf halkalardan yüklenmek önemlidir. Ağır aksak da olsa adımlar atmak bizler açısından kazandırıcıdır. Devrimci fedakârlık ve cüreti kuşanıp geleceğe uzanmak bizlerin omuzundadır. Hedeflenen kitleye yapılan çağrıların ayakları havada kalmaması için bugünden onları kucaklayacak küçük küçük kurumlar yaratmak sanıyoruz ki acilen gereklidir. Umudu dağlardan gelen ayak seslerinde görenlerin, ayak seslerini çoğaltmaktan, bu uğurda çaba sarfetmelerinden daha doğal bir şey olamaz. Ne yazık ki ***Uzun Yürüyüş***'te bu konuda ciddi bir çalışmaya da rastlamadık. Nedense "***kargaşanın içinde kargaşadan uzakta***" yaşamaktadır.

Sonuç olarak, Devrimci Özgürleşmeci hareket Kaypakkayacı geleneğin mirasçısıdır, takipçisidir. Günü kurtarmak adına, geçmişe sırt çevirmek pek akıl karı değildir. Geçmiş olumluluklarıyla-olumsuzluklarıyla bizimdir. Sahipleniyoruz, bizim derdimiz geçmişle hesaplaşıp geleceğe uzanmak; reddetmek asla değil. "*Nereye demir aldığı belli olmayan hiçbir gemi yoktur.*" Tecrübelerimizi, bilgilerimizi derli toplu hale getirip tartışma sürecinden toplumsal pratiği ileriye taşıyacak şekilde çıkmak arzusunu hep taze tutarak, lafazanlara, kolektif kaçkınlarına pirim verilmeyeceğini bir kez daha hatırlatıp, tüm yoldaşlara çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Özgür Fırat

Merhaba Dostlar;

Uzunca bir aradan sonra yeniden merhaba diyebilmenin coşkusuyla ***Uzun Yürüyüş***'ümüzün tüm emekçilerini sımsıkı kucaklıyoruz.

Bugüne kadar sizlerle yazışma, derginin faaliyetine katkıda bulunma noktasında yeterince duyarlı ol(a)madığımızın farkındayız. Geçmişin mazeretlerine sığınarak yapılabilecek değerlendirmelerin; gelecekte olumlanarak yaşam bulmadığı sürece bir anlam taşımayacağı gerçekliğinden yola çıkarak bu sürecin değerlendirmesini önümüzdeki döneme bırakmak gerektiğini, böylesinin daha sağlıklı olacağını düşünüyoruz.

Dünden bugüne alanda devrimci özgürleşmeci hareket özgülünde yaşanan sorunların esas gündemimizi işgal etmesi birçok meşgaleden bizi uzaklaştırdığı gibi çalışmalarımızın belirli bir düzende devam etmesini de engelledi. Gelinen aşamada Buca Cezaevi'nden Bergama Cezaevi'ne sevkimizin çıkmasıyla, umuyoruz ki verimli bir çalışma dönemiyle, yürüyüşümüze olanaklarımız ölçüsünde katkımızı sunabilelim.

(...)

Sevgili dostlar;

Derginin yayın politikasına dair bir takım değinilerle birlikte devam etmek istiyorum.

Esas olarak bakıldığında gelenekten özürlü yanlarımızı aşma noktasında tartışmaları en genişe yayma akademik yazın ve düşün çevreleriyle bağlarını oluşturup ortaya çıkan tartışmalardan da yararlanarak özgürleşmeci hareketin yönelimlerini kuvvetlendirme gerçeği üzerinden şekillenen politika bir sağ savruluşun da etkisiyle farklı süreçlere girmiş ve yürüyüşün sürecini yavaşlatmıştır. Çok doğal olarak bu yaklaşım ve pratik birçok tepkiye yol açmış ve yayın politikasına yönelik haklı eleştiriler gelişmiştir. Ancak eleştirinin yakalanan olumluluklara da parmak basması gerektiği inancındayız. Aksi takdirde varolan haklı eleştirilerin basıncı ***Uzun Yürüyüş*** politikasını (yayın) daha geri düzeylere savurabilir.

Uzun Yürüyüş kürsüsünün kullanımının daha da belirginleşmesi gerekmektedir. Esasta yönelimin çizdiği eksen ve bu eksene bağlı yan kollardan devam etmesi gereken tartışmalar bir takım iradi kanalların ve kolektif hukukun yadsınarak farklı kürsülerde tartışılacak gündemleri bu hatta dahil etme yanlışlığına bundan sonraki süreçte yayın yönetimi tarafından izin verilmemelidir. Doğrulumu zenginleştirici her sürece açık olduğumuzu birçok noktada ispatlamış bulunuyoruz; ancak "aman demokrasi olsun!" diye bizi yavaşlatıcı, hele hele bile-isteye yavaşlatıcı tavırlar karşısında tavrımızın net olması gerektiğini düşünüyoruz.

Bundan sonraki çalışmalarınızda başarılar diliyor ve hepimizi sevgiyle kucaklıyoruz.

Ferhat Korkmaz
Bergama Özel Tip Cezaevi

Merhaba Sevgili Dostlar,

Birkaç sayı dışında dergiyi sürekli takip etmeye çalışıyorum. Dergiyi takip ettiğim süre içerisinde birçok yazarın yazılarından bazen birini, bazen de birkaçını okuduktan sonra düşünce yapılarını eleştiri yöntemlerinden ve yazı usluplarından da öğrenmeye çalışıyorum. Yazıları eleştirel okuyan her okur gibi ben de kendimce edindiğim bazı gözlemleri aktarmak istiyorum.

Bu mektubu yazma nedenim Hüseyin Karabulut'un, derginin 33. sayısının "mektup" bölümünde yayınlanan yazısıdır.

Yazarın "*mide kramplari*" geçirmesine neden olan 31. sayıya ilişkin değerlendirmede bulunmayacağım. Yazarın mantık silsilesinin dergiye atfettiği "*görev*" ve verdiği direktiflere değinmek gerektiğini düşünüyorum. Yazarın mantığıyla yola çıkarsak: dergi liberal olmalı, post-modern idelerle Marksist ideleri de kapsamalı. Devrimden, ulusal soruna duyarlılıktan çok reformdan, "Kemalist" aydınlanmadan, "yenilik" adına neo-liberal yaklaşımlar barındıran yazılara yer vermeli. "Marksizm krizde", "devrimciler çürümüş" türünden "tespit"ler yapılmalı ama, bu "tespit"leri yapanlar ile yayınlanması için katkı sunan anlayışlara itirazda bulunan yazılara yer verilmemeli. Redaksiyon işleri ile uğraşan arkadaşlar size sesleniyorum: yayınlanması için olanaklarımı sunduğum, dağıtımını yaptığım ve yazı yazdığım dergide, yazılarımı eksiksiz yayınlayın ve "mide kramplari"ma neden olan yazıları da bundan sonra yayınlamayın demektedir.

Ayrıca yazarın anlayışına göre, diğer sosyalist ve devrimci dergileri de "küfürname" saymak gerekiyor.

Bir de derginin dağıtımını yapan, dağıttığı dergilerin ederini de kendi cebinden ödeyen (ama bunu dergi sorumlularına yansıtmayan) ve dergi dağıtımının risklerini (gözaltına alınmak, işkenceye maruz kalmak ve istenmeyen sonuçları...) göze alarak kendilerini ortaya koyan ve dergiye yazı da yazmayan mütevazi ve feda ruhlu bir kaç arkadaşın anlayışında ise yapılan şeyler dostlar için bile yapılabilecek şeylerdir. "İrtibat adresi" ve büro gibi mekanlara sahip olmayan bu arkadaşlar, derginin ulaşması gereken mekan ve daha yeni mekanlar bulmak için irtibatlar kurmaya çalışırken görenler (Avrupa koşulları ile Karduk ve Anadolu koşullarını gözönüne alırsak) kimlerin dergiye daha çok değer verip sahiplendiğni çok daha iyi anlayacaklardır.

Yoğun askeri saldırılara hedef olunan bir ortamda, devrimcilerin feda ruhuyla kuşanma çağrıları bazen aşırılıklar içerebilir. İdeolojik saldırıların sistemli yapıldığı bir kuşatma altında devrimci değer ve erdemlerden söz edilirken "mide spazmı" geçiren yazarlara sessiz kalmak veya sesini yükseltenlerden zerafet beklemek doğal olmayan bir davranıştır.

Umudumuz, derginin gerçek sahiplerinin sesi olmasıdır.

Uzun Yürüyüş okuru
Burhan/Ankara

Daha önceki yazımızda 6 Kasım YÖK protestosundan ve hangi şartlarda, hangi zeminlerde vuku bulduğundan bahsetmiştik. Bu protestonun etkileri ufak da olsa geniş öğrenci kitlelerinde görüldü.

Öğrenci gençliğin demokrat kesimi, sokaklarda hesap sorma bilincini geliştirmememiş kesimini Susurluk protestosunda eyleme katmayı başarmıştır. Bu gelişmeler karşısında tedirginliği artan sivil faşistler, üniversite yönetimi ve polis karşı politikalar ve taktikler üretmekten geri kalmamıştır. Bu koordineli "üçgen güç" arasındaki taslak diyalogların ilk meyvelerini vermeye başlaması, idarenin soruşturma açmasıyla somutlandı. Soruşturmanın çok ciddi nedenleri (!) arasında "YÖK helvası dağıtmak" da gösteriliyor ve 17 öğrenciden savunma isteniyordu. Üstelik bu soruşturmayı başlatan ve bu "çok ciddi nedenleri (!)" ileri süren de ilginçtir ki atanmasıyla birlikte "demokrasi" ve "bilimsel üniversite" nidalarını dilinden düşürmeyen rektör oluyordu. Burada şu soruları "bilimsel rektöre" sormak gereği duyuyoruz. Acaba Devrimci-Demokrat-Yurtsever öğrenciler neden YÖK'ü protesto ediyorlardı? Ya da sadece sonuçlar üzerinden insanları cezalandırmaya yönelik bir mantık, determinizmdeki neden-sonuç ilişkisini hiç mi düşündür müyordu? İdarenin bu anlamsız tepkisine karşın Devrimci-Demokrat-Yurtsever öğrenciler bir basın açıklamış yapıp, DKÖ ve duyarlı kamuoyunu harekete geçirmeye çalıştı. Bunun yanında üniversitede de çalışmalar sürdürüldü. "YÖK'e hayır" ve "soruşturmalar geri alınsın" başlıklı imza kampanyaları düzenlenerek idare-ÖGB ve polisin yoğun baskılarına rağmen başarıya ulaştırıldı. Açılan imza standlarını kaldıramayan ve iki gün süren bu kampanyayı durduramayan "üçlü ittifak" bu kez farklı taktikler uygulamaya yöneldi. Devrimci-Demokrat-Yurtsever öğrencilere karşı "sürü psikolojisi"yle güdümlenmiş sivil faşistler tarafından, duyarlı kitleyi asıl hedeflerinden saptırıp onu birebir kişilerle karşı karşıya getirme politikası esas alınarak saldırılar başlatıldı. İlginçtir ki aslında üniversitemiz için artık olaganlaşan bu saldırıları yönlendirenin öğretim görevlisi olarak çalışan Sinan Çetin'in olmasıdır. Bir arkadaşımıza "sürü psikolojisinde olan" bir faşist tarafından sözlü saldırı yapılırken, bu sırada oradan geçen arkadaşlarımızı gören bu faşistin panikleyerek polis copuyla arkadaşlarımıza saldırması üzerine cezalandırılmıştır. Sonrasında gözaltılar olmuştur. Bu olaydan sonra Fen-Edebiyat Fakültesinde toplanıp slogan atmaya başlayan faşistlere karşı, biz devrimci-demokrat-yurtsever öğrenciler olarak Eğitim Fakültesi kantininde toplanarak yeni saldırılara karşı beklemeye başladık. Gerginliği tırmandıran faşistler yüzünden üniversite bir gün tatil edildi. Bol keseden "eşitlik" söylemleri dağıtan idare, eğitimi engelleyen bu faşistlere karşı soruşturma dahi açmadı ve sessiz kaldı.

Öğrenci gençlik tarafından son gelişen olayların değerlendirildiği geniş katılımlı bir toplantı düzenlendi. Ve öğrenci gençlik gelişen olaylara nasıl müdahale etmesi gerektiğini tartıştı. "Meşhur üçlü ittifak"ın son ayağının da çorbada tuzu olması gerekiyordu. Polis arama izni olmadan bir günde iki evi basıyor ve 14 arkadaşımızı gerekçe göstermeden gözaltına alıp iki gün göz altında tutuyordu. Basılan evlerdeki kitap dergi ve kasetlere el konuldu. Bu olay medyaya (sistem yalakası medyaya) şöyle yansıyordu. "*...öğrencilerin evinden yasak yayınlar çıktı; gösterilen dergiler ise Uzun Yürüyüş, Özgür Gençlik, İnsancıl, Pazartesi, P. Devrimci Hareket gibi dergiler.*" Sistemin güçlü silahı "faşizm" o çirkin yüzünü bütün hak arayan emekçi halk kitlelerine gösterdiği gibi öğrenci gençliği de sindirme, bastırma, teslim olma ve onları kişiliklerinden yoksun bırakarak korkaklaştırma politikalarıyla bir kez daha gösteriyor. Öğrenci gençlik saldıran faşizme ve onun uşaklarına karşı; bütün gücüyle doğru politikalar belirleyip içinde barındırdığı o isyan ateşiyle, kararlı örgütsel duruşuyla karşı koyacak ve püskürtecektir. Şu bilinsin ki, bugüne kadar sayısız bedel ödedik ve ödemeye de devam ediyoruz. Ve kazanımlarımız geri isteniyorsa, artık buna bedenlerimizle kuracağımız barıkatlarla karşı duracağımız bilinsin. Kirli oyunlarınız "Özerk-Demokratik-Bilimsel Üniversite" şiarımızı teslim alamaz. Bizler kızıl gülün güzelliğini dikenleriyle taşımaya kararlıyız. Pratiklerimiz sözlerimizin kanıtı olacak.

Çanakkale
Yeni Halk Gençliği

23 Aralık 1998 tarihinde Murat Yüksektaş, İrfan Akdağ, Utku Elbir ve Hüseyin Yıldırım isimli Çukurova Üniversitesi öğrencileri olan **Kaldıraç** dergisi okurları evlerinden götürülerek gözaltına alındılar. Üç gün yapılan sorgudan sonra salıverilen Utku ve Hüseyin adlı öğrenciler kendilerine yapılan ajanlık tekliflerine basın açıklaması ile karşılık verdiler. Ancak diğer iki öğrenci, molotoflu eylem hazırlığı içindeyken suçüstü yakalanmak iddiasıyla tutuklandılar. Yoğun işkencelere maruz kalıp, günlerce sorgulanan Murat ve İrfan'dan ifade almayı başaramadılar. Daha sonra Kürkçüler Cezaevine gönderilen öğrencilerin salıverilmesine yönelik itiraz dilekçesi reddedildi. İnsan Hakları haftasına tekabül eden bu insanlık dışı gözaltı ve işkence olayı Çukurova Üniversitesi Dernek Girişimi (ÇÜDER-Girişim) tarafından yapılan bir eylemle protesto edildi. Eğitim Fakültesi kantininde yapılan bu eylemde önce insan hakları anlatıldı, sonra üniversitemizde insan hakları haftasında yaşanan bu ilginçlik(!) marşlar ve slgonlarla protesto edildi.

Adana YHG

Uzun Yürüyüş'e genel bir değini!

Uzun Yürüyüş'ün özellikle son 5 sayısında bir çoğumumuzun hoşuna gitmeyen polemikler yayımlandı. Özellikle Ekim 98 tarihli dergide bu polimikler doruğa ulaştı. Ben bu

polemiklere ve derginin bu noktadaki duruşuna değineceğim.

Buna değinmeden önce derginin bazı noktalardaki eksikliğine değinmem gerekiyor. ***Birincisi***; okur mektupları önemsenmeli, teşvik edilmeli "*yer yoktu*" denilerek başka bir aya bırakılmamalı (Başka bir aya bırakılan yazılar okurun yazı yazma, katkı sunma isteğini köreltmiş oluyor). ***İkincisi***; derginin siyasi dergi olmasından kaynaklı siyasi partilere, derneklere, sendikalara protokol bırakması gerekiyor. Fakat bir çok kurum dergimizden bihaber... Bu elbette dergideki insanların değil okurların da ilgilenmesi gereken bir sorun. Bu noktada maddi sıkıntılar gerekçe olmamalı, çünkü derginin sırf bir odası eski kalmış dergilerle dolu.

Gelgelim eleştiri konusu yaptığımız polemiklere;

Güncel durum, yaşam ve biz!

Öncelikle şu; dergide yer alan polemiklerin sözünü ettiğimiz düzeye düşmesi, siyasal olarak net olamama ve tutarlılığını koruyamamasından kaynaklanıyor. Şöyle ki; 1. sayısında derginin "*ilk etapta güncel sorunlara aktif müdahaleden ziyade esasta teorik-siyasal sorunların irdelenildiği ve bu noktada dönüştürücü ve eğitici bir perspektifle 'kitlelerle birlikte çözüm üretme çabası*" biçiminde anlayışını ortaya koyuyordu. (U.Y. s:1, sf:6) Bu bakış açısı T. Çakmak tarafından aynı sayıda eleştiriliyordu: "*Hem diyeceksiniz ki 'pratiğin dilini yakalamak ve kitlelerin somut ihtiyaçlarına kafa yoran' hem de proleter harekette ayrılıklar ve ayrılıklar sonrası gelişmeler ele alınacaktır. Oldu mu şimdi? Hangi verilere dayanarak proleter harekette (devrimci harekette) ayrılıklar ve ayrılıklar sonrası gelişmeleri kitlelerin somut ihtiyacı olarak belirlediniz. Belirlediğiniz kitlelerin konusu değildir, olsa olsa kitlelerden kopmuş proleter hareketin sorunudur.*" (U.Y. s:1, sf:63)

Talip Çakmak'ın dediklerine katılıyor ve sadece şunu ekliyorum. Bir düşünün U.Y. ne zaman çıktı, çıktığı koşullarda güncel durum neydi? Toplumsal muhalefet nasıldı? Devrimci hareketlerin kitlelerle bağı hangi düzeydiydi? 96'da; yani Gazi direnişinden 1 yıl sonra 96 1 Mayıs'ının gösterdiği gibi kitlelerin az çok devrime özlem duydukları, düzendışı arayışlara yöneldiği bir yükseliş ve kabarma dönemiydi. Bu ne anlama geliyordu? Toplumsal hareketliliğin arttığı koşullarda, hatta kitlelerin devrimcilere sempatiyle baktıkları bir dönemde ortaya konan yayın pratiği nasıldı? Aradan 2 yıl geçti bu kez U. Y. sayfaları apaçık devrimci durum var diyordu. "*Lenin'in ünlü çözümlemesini burada bir kez daha, içinde yaşadığımız dönem itibariyle tekrar etmek gerekirse; yönetenler eskisi gibi yönetemiyor, yönetilenlerde bu şekilde yönetilmek istemiyorlar... Koşulların olgunluğu açısından bir devrim anına işaret etmektedir.*" (U. Y. s:30, sf:7)

Sormazlar mı sana; çıktığın dönem belli; bugün söylediklerin belli. Devrimci durum var da sen devrimci durum koşullarında ne yapıyorsun? Kendini devrimci durumun şartlarına hazırlıyor musun? Devrimci durumu yükseltmek için hangi pratiklerde bulunuyorsun? Devrimci durum koşullarında sen kitlelerle tartışacak mısın? Yoksa kitlelerin somut taleplerine cevap mı olacaksın? Sorular çoğaltılabilir...

Ben de bir U. Yürüyüşçü olarak söylüyorum ki; acı ama gerçek olan bu durum daha 12 Ekim 1996 tarihli **Kurtuluş** gazetesi tarafından eleştiriliyordu. "*Her siyasetin yayın organına bakarsanız kimse 'komünistlikten' 'öncülükten' bir gram olsun taviz vermiyor. Ama kimse ne kör ne sağır. Azçok gelişmeleri izleyenler kimin ne yaptığını, yapmadığını görüyorlar. İddiaların sahipleri de iddialarının pratikteki karşılığının ne kadar olup ne kadar olmadığını biliyorlar. Ve aslında iddialarıyla ajitasyonlarıyla kendi gerçek durumları arasındaki farklılığın kimileri açısından uçurum baskılaması altındadırlar*" Ama kimse bu gerçeği göremedi. Yine **Kurtuluş**'u değişen bir şey olmamakla, çarpıtıcı, cımbızlayıcı ve dürüstlükten uzak olarak değerlendirdi (U. Y. s:9 sf:6, Erkan Uğur)

Proleteryanın öncüsü komünist hareket, kitlelerle birlikte tartışalım diye bir süreç başlatmaz. Aksi taktirde bu halkçılığa tekabül eder ki, 80 sürecinden sonra o çokça övülen şimdilerde ise 10 parçaya ayırlan Dev-Yol'a benzeriz. Proletaryanın öncüsü komünist hareket olsa olsa kendi ileri sempatizanlarını dahil ettiği ama toplumsal pratik ve somut şartları gözardı etmeden bir iç muhasebe... iç tazelenme, iç yenilenme, kendini sürece hazır duruma getirme... süreci yaşayabilir. Bu kendi özgül süreci içinde ayrı araçlar ayrı yayınlar devreye sokar.

Peki bugün ***Uzun Yürüyüş*** bu konuda ne yapmıştır? Veya ne yapmamıştır? Hem merkezi görevin sorunlarını hem polemikleri hem de güncel sorunları, hem de çeşitli arayışları dergide tesis etmeye çalışmıştır. Bunu yapmakla kitlelerin somut ihtiyaçları ve mevcut durum bir yerde, biz ayrı yerde durmuştuk. Sıradan insanlara, yeni sempatizanlara hitap eden mutlaka bir dergi çıkarılmalıdır. En az 10-16 sayfalık bir dergi olmalı; bu yayın maddi olarak da önümüze sorun çıkarmaz. Çıkarsaydı 64'ten 80'e çıkan dergi sayfaları çoktan dergiyi batırırdı.

Uzun Yürüyüş'ten tamamen bütün polemik konuları çekilmeli ve ***Uzun Yürüyüş***'ün içeriği sadeleştirilerek güncel, inceleme, araştırma, perspektif yazılarına yer verilmelidir. Kısacası ne yapıp ne etmeli ***Uzun Yürüyüş*** sayfalarında polemiğe, gereksiz lafazanlıklara yer vermemeliyiz.

Örneğin "D. Kalman ne dedi", "tartışma mı tartış-ma mı", "Avustralyada zıt cinslerin durumu", "Paganist soylu mısır kadını", vb. gibi somut ihtiyaçlara kafa yormayan somut ihtiyaçlara denk düşmeyen yazılara çokça bahsettiğiniz kitlenin ihtiyacı yok.

Kendi adıma bunları belirttikten sonra ve sonuç olarak şunları söylüyorum; gerek Gelenek tartışmalarını, gerek merkezi görev ve sorunlarımızı farklı bir araçla tartışmalıyız.

Sokaktaki kitlelerin yukarıdaki saydıklarımı acil görev olarak kabul ettiklerini sanmıyorum. Düşünsenize! sabah akşam bahsettiğimiz ve hep onun için kararlar aldığımız proletaryanın içinde ne kadar varız, ne kadar içindeyiz.

Bu noktada aslında daha ***Uzun Yürüyüş*** 1 sayısında Kamil Esen şöyle diyordu. "*Sosyalist basın organları halka bu didaktik nesnel gerçeği değil çoğunlukla 'kendi öznel gerçeklerini' sunmuşlardır. Çünkü bu yayınlar gerçeğin referans noktası olarak 'sadece kendilerini görmekte', 'olguları kendi yarattıkları gerçekliğe uyarlamaktadırlar.*" (Uzun Yürüyüş, s:1, sf:13)

Başka bir örnek daha; "*Devrimimizin üzerinde yükseleceği toplumsal sınıf ve tabakalar günümüz koşullarında Dersim köylüsü ve varoş gençliği değildir. Mevcut tıkanmanın, yetmezliğin ve kendini yeniden üretmemenin sebebleri biraz da buralarda aranmalıdır. İşçi sınıfıyla ve aydınlarımızla barışmanın zamanıdır.*" (Uzun Yürüyüş, s:29, sf: 51, Selim Cihan)

Fazla söze hacet yok! Ne demek istediğim çok açık! Sonuçta; Marks ve Engels işçi değillerdi, aydınlardı. Ama Marks ve Engels, İngiliz dokumacıların nesnel gerçeğini, ezilmişliklerini, horlanmışlıklarını gördü. Lenin de işçi değildi işçi sınıfının içine girip ihtilalci fikirleri yayıp örgütlemeye çalışıyordu. Biz de şu anda işçilerin ve emekçi halkların durumunu görüp, ona göre hareket etmeli ve Marksizmi güçlendirmeliyiz...

Son olarak 98'i geride bıraktık ve 99'a giriyoruz. Genelde tüm devrimcilerin özelde Uzun Yürüyüşçüler'in yeni yılını kutluyor, yeni yılın sosyalizm kavgamızda ülke topraklarımıza devrimci günler getirmesi umuduyla 99'a MERHABA diyorum.

Salih
İSTANBUL

* * *

Uzun Yürüyüş Dergisine,

A. Öcalan ile birlikte gelişen süreç içerisinde Avusturya'da da Öcalan ve Kürt halkıyla dayanışma amaçlı açlık grevleri, mitingler, Roma'ya gidişler gerçekleşmiştir. Bu etkinliklere bağlı olarak BDG Platformu, Avusturyalı Anti-Faşist Gruplar, DHKP/C vb. grupların bir araya gelerek oluşturdukları Anti Faşist Platform ile Viyana'da özlemini çektiğimiz bir kitlesel yürüyüş yapılmıştır. Ayrıca Kürdistan Öğrenciler Birliği tarafından da Viyana Üniversitesi önünde bir miting gerçekleştirildi.

Bu etkinlikler sürerken diğer taraftan ATİGF'li bir arkadaşın sınırdışı edilmesine karşı geliştirilen açlık grevi de arkadaşın açlık grevini ölüm orucuna dönüştürmesi ve kamuoyunun da desteğiyle son gün havaalanında geri gönderilmesi önlendi.

Bizler Uzun Yürüyüş Okurları olarak gerçekleştirilen her iki ayrı açlık grevine, mitinglere, konsolosluk (Amerika, Almanya, vb.) protestolarına, yürüyüş ve eylemliliklere katılarak desteğimizi sunma temelinde hareket ettik/edeceğiz.

Avusturya Uzun Yürüyüş
Okurları

Sevgili Uzun Yürüyüş emekçileri,

Yeni bir yıla daha tutsak giriyoruz. Çünkü bizler, yaşam suyunu, kaynağın en çok köpüren ve en temiz yerinden içmeye kalkıştık. Temizliği, bir şelale kadar tartışmasız olan yüreğimize, zindanın küflü gölgesini bu nedenle düşürdüler. Kirden beslenenler, karanlığı da sevdiği için bir yarasa gibi ışıktan korkar. Ama bizler biliyoruz ki, şafak inatçıdır. Ve bugüne dek hiçbir geceye papuç bırakmamıştır.

Siz, hüzünden söz ettiğimize bakmayın; **yaşamın renklerinden sadece biridir hüzün. Düşlerimizi süsleyen özgürlük renklerinin yanında, bir kenar çizgisidir ancak**...

Sizleri ve dışarıyı seviyoruz; ama özgürlük tutsağı olmaktan da onur duyuyoruz. Bu nedenle, o gece bizler için "**dostluk kadehi**" kaldırırsanız; bizler de sizin için "**onur kadehi**" kaldıraağız.

Yüreğimizde
hüznün yeri olacaktır elbette.
Ellerinden de tutacağız hüznün.
Bizim için
gözyaşındaki tuz bile önemlidir.
Ama bunlarla kalmayacağız;
hakkımız olan hakları
almak için...

Gözyaşı döktürenler
gözyaşından etkilenmez ki
bize hüznü yakışık görenler
hüzünlü ağıtlarla
yola gelmez ki...

Yürek dalgaları yaymak
insana aittir
Müsveddeler bunu
algılayamaz ki...

Bunu, biz istemedik
ama
kesilmesi gereken yerde orak
ezilmesi gereken yerde
çekiç kullanacağız.
Başka yolu yok
Vurdukça alacağız...

DOSTLUKLA...

DEVRİMCİ YOL Dava Tutsakları adına;
Mehmet YEŞİLTEPE
Çanakkale E tipi cezaevi

Merhaba Dostlar!

Devrim ve sosyalizm yolundaki yürüyüşümüz 98 yılını bir dizi kazanımlarla geride bırakıp yeni bir yıla girmektedir.

Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı başta olmak üzere diğer emekçi halkların yeni yılını, Uzun Yürüyüş dergisi çalışanları şahsında kutluyoruz...

A. Şahin-M.Tanış
Ceyhan Cezaevi

biliyorum çünkü
bir ideal tutuşturmuşsa bedenleri
tarihin ateşi silecektir tüm izleri
geride kalan
zaferin görkemi
ve geleceğin ümidi
olacak...
B. Kilerci

Merhaba,

Anadolu ve Mezopotamya'da karanlık ve aydınlık yan yana duruyor ve karanlık güçlü gibi gözüküyor. Bunun yanında aydınlık güçlerinin de güçlenmesi için büyük olanakların olduğu bir tarihsel dönem aynı zamanda.

Gerçekliğimizden güç alarak, kavga arkadaşlığını geliştirerek bu tarihsel dönemden yeni bir devrimci dirilişle çıkacağız.

Devrim, Sosyalizm ve kavga arkadaşlığına olan inancımla yeni yılınızı kutlar, mücadelenizde başarılar dilerim.

YAŞASIN DEVRİMCİ DAYANIŞMA!
DEVRİM İÇİN İLERİ!
YA SOSYALİZM YA ÖLÜM.
Gebze Cezaevi
Devrimci Sosyalist İşçi Hareketi
dava tutsağı
Hakan Dilmeç

Şimdi her şey doludizgin ve çoğul
Şimdi her şey kesintisiz ve sürekli bir
devrim gibi
Şimdi her şey yeniden
Yüreğim, o eski aşk kalesi
Yepyeni bir mani yarattı sözcüklerin
gücünden
Murathan Mungan

Merhaba Uzun Yürüyüş,
Merhaba arkadaşlar!

Yeni bir yıla girerken, bir sıcacık umudu, bir dost gülüşünü uzatmak istedim sizlere. Yeni yılın daha sorgulayıcı, sorgularken daha birleştirici çabalara bir basamak olması dileklerimi sunarken hepinizi kucaklıyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yaşasın devrimci özgürleşme
Yaşasın sosyalizm!

Serdar Kordu
Gebze Cezaevi

Sayın Uzun Yürüyüş Dergisi,

'98 yılı boyunca ayırdılı çizginin sürdürülmesinde; düşünsel dünyamıza yaptığınız zenginleştirici ve öğretici katkınızdan dolayı teşekkür edıyorum

Hep yanımızdaydınız... Özdeksel etkileşimi sunan iletişimin dili olarak sürekliliğin devam etmesini umuyoruz.

Yeni yılınızı, "*yenilik ve zenginleşimde yaratıcı dinamiklerin ateşleyicisi ve tasarıların hayat bulduğu 'etkinlik yılı' olması dileğiyle*" kutluyorum.

Sonsuz teşekkürler...

Zamir KARAAĞAÇ
Kahramanmaraş E tipi cezaevi

Değerli dostlar;

Halklarımızın eşitliği, gönüllü birliği temelinde ve barış içinde özgür yarınlar ümidiyle, yeni yılınızı kutlar; sağlık, esenlik ve başarılar dileriz.

Saygılarımızla...

Leyla Zana-Hatip Dicle-
Orhan Doğan-Selim Sadak
Ankara Merkez Kapalı Cezaevi

Uzun Yürüyüş'e merhaba...

Yeni yılla birlikte, her şeyin yeni ve güzel olması dileğiyle...

Yeni yılınız kutlu olsun
Sevgilerimle

Derya
Avustralya

Uzun Yürüyüş çalışanlarına!

Hepinizin yeni yılını kutlar, başarılar ve mutluluklar dilerim.

Yolladığınız dergiyi düzenli alıyorum. Teşekkür ederim. Dostça selamlar.

Yusuf Küpeli
İSVİÇRE

Uzun Yürüyüş çalışanlarına,

Merhaba dostlar;

Umudun birleştirdiği çark ile başağın, silahlarımızın yükselen sesleriyle bayraklaştığı dağ doruklarında el ele, omuz omuza verilen kavganın bilinciyle bir yılı daha geride bırakırken;

Yeni yılın "umudun maddileştiği" bir yıl olması hedefiyle;

Hepinizi coşkuyla selamlıyorum.

Mustafa Coşkun
Malatya E tipi kapalı cezaevi

Acıdan, sevinçten, çığlıktan ve yumakta akıp geçince upuzun bir zaman birimi, koparınca son takvim yaprağını da duvardan bir bilseniz sizler için neler vaddettim neler.

Yaşamın sınırsız sevgisiyle varolduğu mutlu bir yılı daha şiirsel akıcılığıyla noktalarken yeni yılınızı yüreğimizden akan duyguların içtenliği ile kutluyor, önümüzdeki yılın her alanda siz dostlara başarı ve mutluluk getirmesini diliyor yayın hayatınızda üstün başarılar temenni ediyoruz.

Mektubumuza olumlu yaklaşım sergileyerek derginizi gönderdiğiniz için teşekkür ediyoruz.

H. Koç
Kahramanmaraş E tipi cezaevi

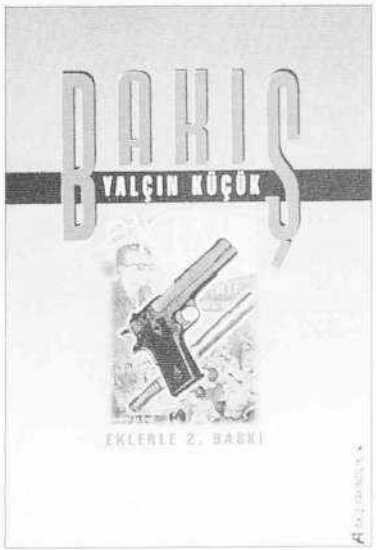

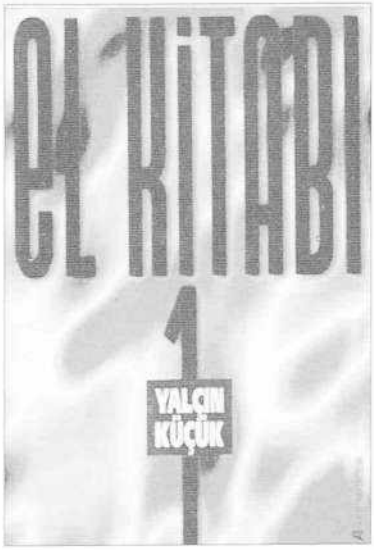

TÜKENDİ

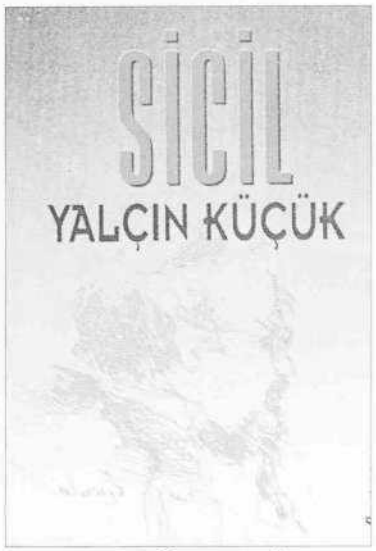

TÜKENDİ

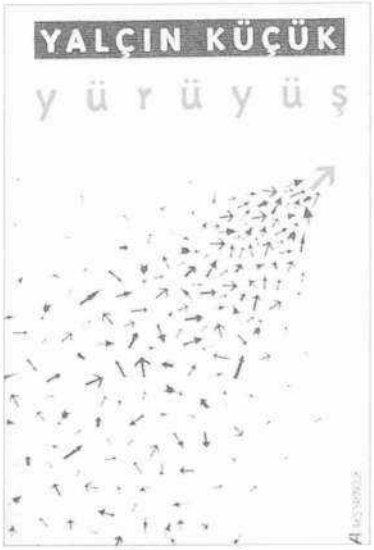

TÜKENDİ

TÜKENDİ

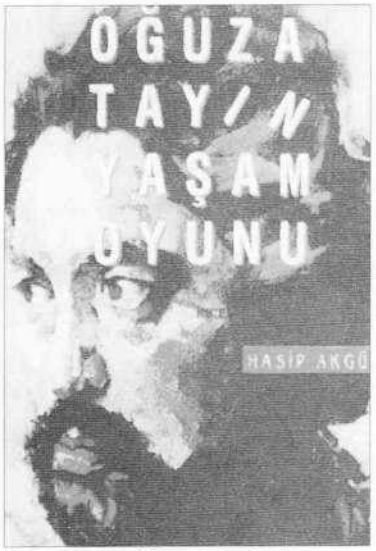

TÜKENDİ

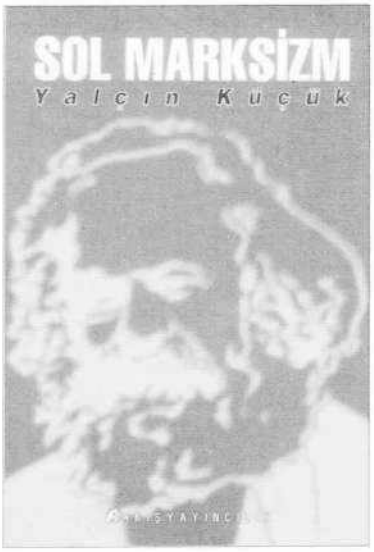

EL KİTABI -II

Yalçın KÜÇÜK

-Hazırlanıyor-

GÖRME KILAVUZU

Hasip AKGÜL

-Hazırlanıyor-

AKIŞ YAYINCILIK

İstiklal Cad. Büyükparmakkapı Sokak No:20-4 BEYOĞLU-İSTANBUL

Tel/fax: 0212 292 29 45

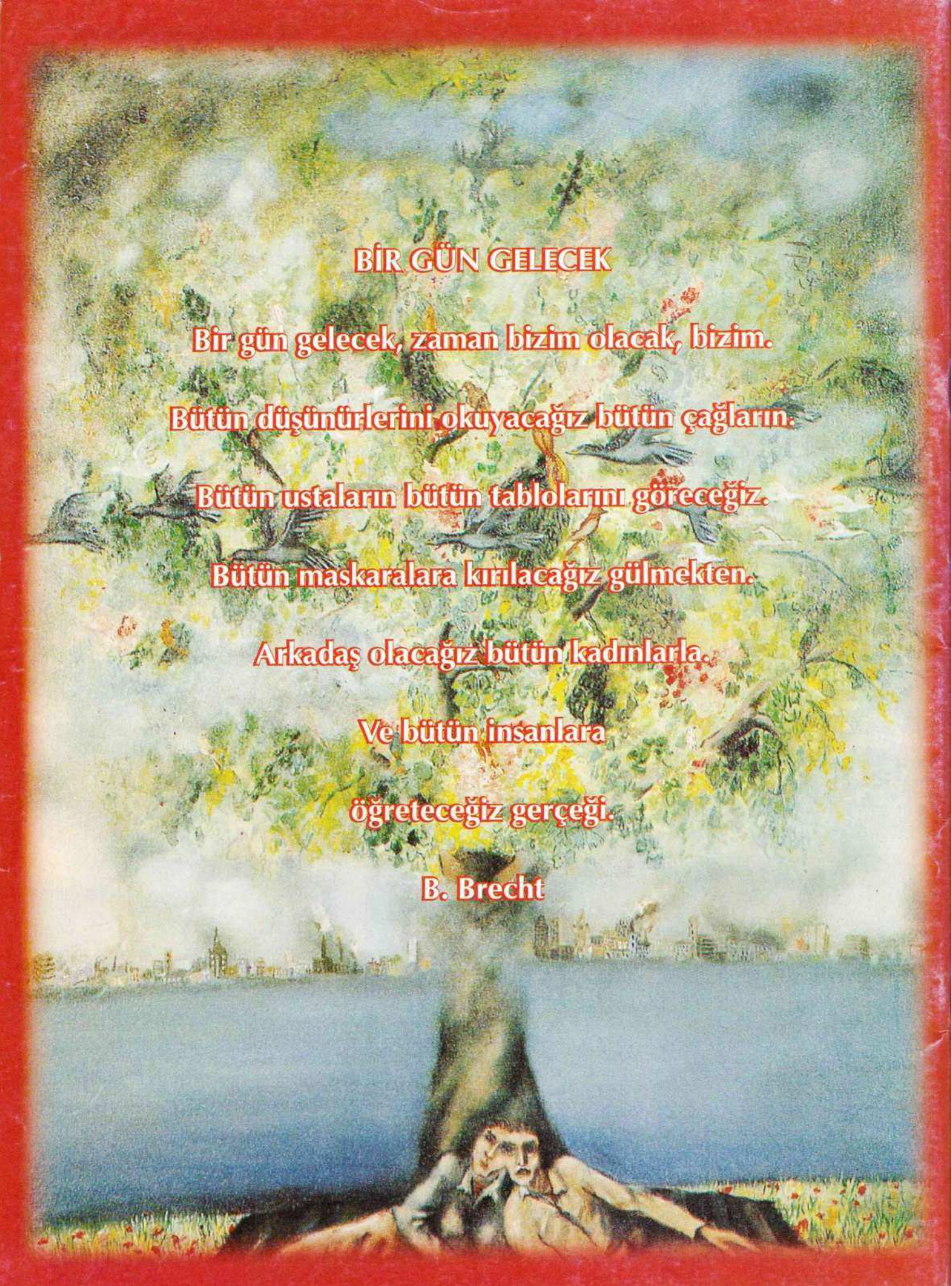

BİR GÜN GELECEK

Bir gün gelecek, zaman bizim olacak, bizim.

Bütün düşünürlerini okuyacağız bütün çağların.

Bütün ustaların bütün tablolarını göreceğiz.

Bütün maskaralara kırılacağız gülmekten.

Arkadaş olacağız bütün kadınlarla.

Ve bütün insanlara

öğreteceğiz gerçeği.

B. Brecht